Християнската мистерия

GA 97

Рудолф Щайнер

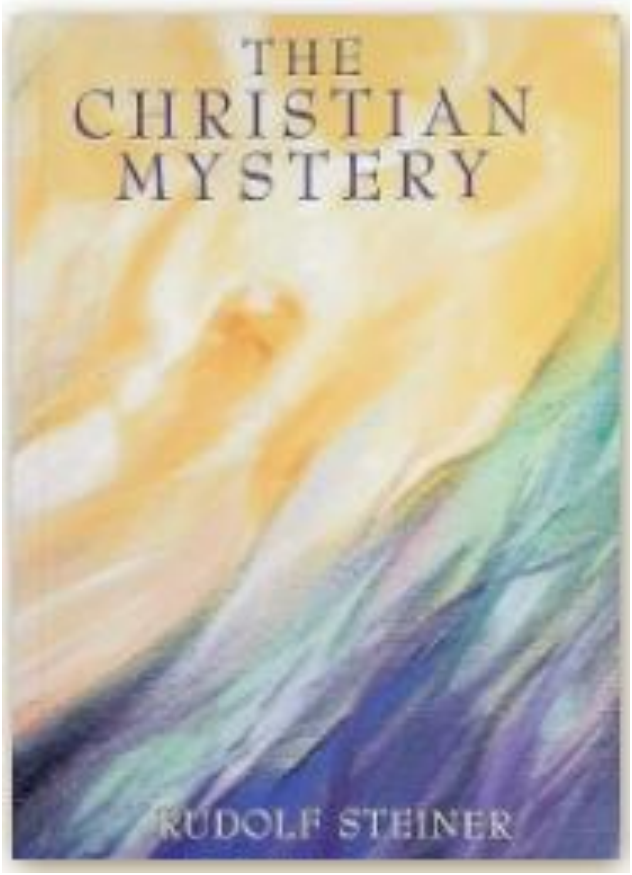

Бележки от 31 лекции и шест сесии с въпроси и отговори, изнесени и проведени на различни места от 9 февруари 1906 г. до 17 март 1907 г.
Организирано в четири общи теми: (1) Езикът на истината в Евангелията; (2) Луцифер и Христос; (3) Древни езотерични учения и розенкройцерство; и (4) Прозрения и житейски плодове, придобити в науката на Духа.
Превод на английски от А. Р. Мойс, FIL, MTA

Езикът на истината в евангелията

I. **Християнската мистерия** **9 февруари 1906 г.**

Християнството и догмата за прераждането и кармата. Необходимостта да се живее един живот, без да се знае за това, за да може да се разбере значението на земята. Скрито знание за това в езотеричното християнство - преображение, Илия и Йоан. Мисията на виното. Бракът в Кана. Адам и Христос. Каин и Авел. Хляб и вино. Седемте етапа на християнското посвещение и подготовка за тях чрез четири добродетели.

II. **Средновековният светоглед в „Божествена комедия“ на Данте** **11 февруари 1906 г.**

„Божествена комедия“ може да бъде разбрана само ако познаваме средновековния възглед за света. Земята като център на световна система, в която живеят различни духове; взаимодействие на материята и духа. Данте, ученик на схоластиката. „Божествена комедия“ като видение на строго католически посветени – вълчица, леопард, лъв; Вергилий като водач; трите нива на другия свят, видени от гледна точка, която не включва прераждането и кармата; ад, чистилище, Едем; небесните йерархии; напътствия, дадени от Беатриче; троицата.

III. **Евангелието на Йоан като документ за посвещение I** **12 февруари 1906 г.**

Първите 12 глави от Евангелието на Йоан – преживявания, придобити в астралния свят. Свят, произлизащ от божественото Слово. Човешка еволюция във връзка със стария и новия завет. Йоан Кръстител и Христос. Морал и технологии на бъдещето. Брак в Кана. Разговор с Никодим. Среща със самарянката. Изцеление на сляпороденият мъж. Възкресение на Лазар.

IV. **Евангелието на Йоан като документ за посвещение II** **13 февруари 1906 г.**

Евангелието на Йоан от 13-та глава нататък. Опит, придобит на деваканичния план. Измиване на краката. Думи за хляб и лоза. Дванадесет апостоли, отразяващи 12 подраси. Юда, едновременно предател и мъченик.

B. **Евангелието от Йоан** **3 февруари 1907 г.**

Евангелието на Йоан, неразбрано от съвременните богослови. Значение като книга за размисъл в християнските мистерии. Седем етапа на страстта и седем етапа на християнското посвещение в Евангелието на Йоан. Седмократно човешко същество. Трансформация на човешките тела в мъже, буди и атма с помощта на Светия дух, Христос и Отца. Значение на термините „изкачване на планината“, „храм“. София, майка на Исус. Брак в Кана. Лазар - Йоан.

VI. **Мистерията на Голгота** **2 декември 1906 г.**

Жертва, принесена от Исус от Назарет на 30-ата му година. Слизането на Христос на земя, преминала през различни въплъщения. Ролята на слънчевите и лунните духове в човешката еволюция. Човешкото развитие от общ произход в духа до племенни отношения и зараждането на Аза, с бъдещо единство, постигнато като братя в Христос. Христос като дух на земята. Древни мистерии и християнство. Първите думи в Евангелието на Йоан. Тайната вечеря. Исус на кръста. Кръвта на Христос. Трансформация на астралната атмосфера на Земята.

VII. **Значението на Коледа в науката за Духа** **15 декември 1906 г.**

Коледната светлина като знак за бъдещето на земята. Дарове от три вида. Делото на Христос, както е било представено в по-малките и по-големите мистерии на древността. Седемте етапа на старото посвещение. Райско дърво, дърво на кръста; легенда за райското дърво.

VIII. **Произходът на религиозните изповедания и молитвите** **17 февруари 1907 г.**

Ежедневно и въображаемо съзнателно осъзнаване. Състояния на съзнанието в атлантската и лемурийската епоха. Молитвата „Отче наш“ на оригиналния ѝ език и като мисловна мантра. Първоначална мъдрост и наука на духа. Индивидуално осъзнаване и универсално съзнание.

IX. **Проповедта на планината** **19 януари 1907 г.**

Значение на ключови окултни термини „изкачване на планината“ и „любов“. Значение на отделните блаженства – значение на болката; егоизъм и любов; сърцето като орган на бъдещето; християнството и другите религии.

X. **Молитвата „Отче наш“** **4 февруари 1907 г.**

Медитация, молитва, магическа формула. Основно настроение на християнската молитва. Генезис на различните тела на човека; низшата и висшата природа на човека, които се събират в лемурийската епоха. Седемте елемента на същностната човешка природа и седемте молби в молитвата „Отче наш“.

Единадесети. **Молитвата „Отче наш“** **6 март 1907 г.**

Личностна природа на християнската молитва, приемане на божествената воля. Първите три молби на молитвата „Отче наш“ и висшата духовна природа на човека. Другите четири молби и нисшите членове на човешкото същество. Силата на молитвата „Отче наш“ в човешката душа.

XII. **Училища за адепти от далечното минало** **7 март 1907 г.**

Посвещение на атлантите чрез езика на природата. Свеждане на космическата мъдрост в мисълта - мисията на пост-атлантските цивилизации. Мисията на нашето време. Упадък и падение на пост-атлантидата във войната на всички срещу всички. Егоизмът, преодолян чрез развиване на науката за духа. Мистерии на духа - напътствие чрез силите на свръхчовешки водач; бъдещи мистерии на бащата; напътствие от човешки същества, основано на доверие и открито приемане. Преход през мистериите на сина.

XIII. **Обещаният Дух на Истината** **8 март 1907 г.**

Учение, дадено на учениците на Петдесетница. Развитие на човешкото Аз и превръщане в безкористно съзнание в пълно съзнание. Баща-син-дух. Светият дух, излят за първи път в Лемурийската епоха. Влияние на развитието на Аза върху кръвта - трансформация на възприятията; развитие на органи; кръвни връзки; племенно Аз; преход от смесен към дистанционен брак. Значение на Христовата кръв за индивидуалното осъзнаване на себе си. Егоизъм и материализъм. Преодоляването им чрез християнството и духа на истината, който то обещава.

XIV. **Ранно посвещение и езотерично християнство** **17 март 1907 г.**

Екзотерично и езотерично християнство. Трите нисши тела на човека и как Азът ги трансформира в манас, будхи и атман. Връзката им със светия дух, сина и бащата. Предхристиянско посвещение в състояние на транс; свещеническа власт; смесени бракове - християнско посвещение в пълно съзнание; власт, основана на доверие; дистанционен брак. Егоизъм, възникващ с придобиването на свобода; преодоляването му в духа на истината, което води до мир и благодат.

Луцифер и Христос

XV. **Луцифер, Носител на светлината – Христос, Носител на любовта** **30 март 1906 г.**

Змията като символ на Луцифер; оригинален поглед върху Луцифер, който ни води към знание; носител на светлина. Лутер и Фауст. Минералният, растителният и животинският свят, отделящи се от царството на мъдростта, живота и любовта. Взаимодействие между царствата на природата, човешките същества и боговете. Любов и инстинктивен подтик. Светлината е дарът на Луцифер; любовта е дарът на Йехова. Преобразяване на светлината в любов от Христос. Законът на Синай и вътрешният закон на благодатта.

XVI. **Децата на Луцифер, Любовта в Духа заема мястото на любовта, основана на кръвта** — **4 април 1906 г.**

Смътно съзнателно осъзнаване в древна Атлантида. Първо пробуждане на рационалния ум в края на Атлантската епоха, започващо в Ирландия. Свързано между сомнамбулното ясновидство и смесените бракове, зараждащите се способности за преценка и дистанционния брак; Дионисиевият принцип. Човешката еволюция, обобщена през първите седем години на детето. Принципи на образованието. Две течения сред човечеството - търсене на светлината на прозрението дълбоко в себе си и придържане към вярата в откровението.

XVII. **Рационалният ум - дарът на Луцифер и бъдещата му трансформация в нов вид ясновидство** — **29 април 1906 г.**

Рационалният ум започва да се развива около 600 г. пр.н.е. Връзка между смесените бракове и браковете от разстояние и развитието на мозъка. Връзка между богове и хора. Луцифер разпалва в живота по-висша независимост на ума и духа. Закон и благодат.

Древни езотерични учения и розенкройцерство

XVIII. **Трите начина на посвещение. (Реч за откриването на клон „Парацелз“)** — **19 септември 1906 г.**

Духовно-научният възглед за света, служещ на идеала за човечеството – братство на всички. Седем етапа от пътя на йогата и подготовка за тях; подчинение на гурута. Седемте етапа на християнския гностически път; Христос като водач; наставления, получени чрез изучаване на Евангелието на Йоан. Седемте етапа от пътя на розенкройцерите, подходящи за съвременните европейци; подробности, които вече са в писмено ръководство; свободно решение.

XIX век. **Пътят на йогата, християнското гностическо посвещение и езотеричното розенкройцерство** — **30 ноември 1906 г.**

Три начина за постигане на по-висше прозрение – различни пътища към една и съща истина. Необходимо е да се избере начин, който е правилен за естествените отправни точки на ученика. Седемте етапа на йога, християнски гностичен и християнски розенкройцерски път.

XX. **Как да получим прозрение за висшите светове по розенкройцерския път?** — **11 декември 1907 г.**

Фрагментът „Тайните“ на Гьоте, показващ духовно-научния поглед върху света. Розенкройцерското посвещение като правилния път за нашата епоха. Неговите седем етапа: 1) учене; обучение на мисленето; 2) въображение; човекът като част от земния организъм; граалът; 3) четене на окултния писменост; вихров знак; знаци на зодиака; триъгълник; 4) жизнен ритъм; приготвяне на философския камък; дишане; въглерод; 5) съответствие между микрокосмоса и макрокосмоса; 6) навлизане в макрокосмоса по жив начин; 7) благочестие. Розовият кръст.

XXI. **Кои са розенкройцерите?** **16 февруари 1907 г.**

Академичен поглед върху розенкройцерите. Валентин Андрее. Нашата материалистична и технологична епоха и розенкройцерският път. Седемте етапа от това (чрез притчи и символи; кръст, граал, вихър, зодиак; въглерод).

XXII. **Християнско посвещение и розенкройцерско обучение** **22 февруари 1907 г.**

Различни начини за посвещение за хора от различни типове. Превод на пролог към Евангелието от Йоан. Седемте етапа на християнския гностически път. Седемте етапа на розенкройцерския път (чрез кръст, граал, вихър, зодиак; въглерод. Парацелз). Опасности от посвещението; избягването им чрез шест предварителни упражнения.

Прозрения и житейски плодове, придобити в науката на Духа

XXIII. **Кармичен закон като резултат от активния живот. Причини за болести и наследственост** **14 март 1906 г.**

Кармичен закон и трите тела на човека. Физическа активност и конфигуриране на външната съдба за следващия живот. Влияние на събитията и промените в астралното тяло върху конфигурацията на следващото етерно тяло. Четирите темперамента. Склонности и навици и здравето или болестта на следващото физическо тяло. Предразположение към развитие на инфекциозни заболявания. Индивидуална карма и национална карма - проказа, последица от монголските нашествия. Материализъм и нервна тревожност.

XXIV. **Тайната на Граала в произведенията на Рихард Вагнер** **29 юли 1906 г.**

Рихард Вагнер представя идеята за прераждането в пиесата си „Победителите“. Идеята за Парсифал като древна мистериозна мъдрост оживява във Вагнер. Рицарите на Граала и на Артур. Мистериите

на Трот и друидите. Тайната на кръста, Граала, Кървавото копие. Христос, преобразяващ кръвта. Три етапа на немота, съмнение и благочестие. „Парсифал“ на Волфрам и Вагнер.

XXV. **Свръхсетивното, изразено в музиката на Парсифал** **16 януари 1907 г.**

Окултни истини, оживяващи в съзнанието на Вагнер. Човекът като обърнато растение. Чаша с цвете и на Граала. Връзка между жертвената смърт на Христос и растението. Идеята за прераждане в „Победителите“ на Вагнер. Магията на Разпети петък. Тайните на Гьоте. Легенда за райското дърво. Парсифал, драматична форма в музиката.

XXVI. **Трите аспекта на света** **4 декември 1906 г.**

Свят на сетивата, вътрешен свят, свят на мисълта. Сетивно възприятие на света; осъзнаване на света в душата; човек, обединен със света в мисленето. Еволюция от единство на физическия свят към многообразна природа на душевния свят и единство в света на духа.

XXVII. **Вътрешната Земя** **21 април 1906 г.**

Седемте слоя на земята, възможност за изследването им във връзка със седемте етапа на християнското посвещение. Краят на Лемурия. Взаимодействие между човека и огнената земя.

XXVIII. **Причините за съществуването на теософското движение** **25 април 1906 г.**

Еволюция на материализма. Спиритизмът като опит за контраход. Провал на това. Науката за духа като нов начин за намиране на духа в ерата на материализма.

XXIX. **Скъпоценни камъни и метали и тяхната връзка с еволюцията на Земята и човека** **13 октомври 1906 г.**

Развитие на моралното чувство във връзка с животинския, растителния и минералния свят. Минералите са се развили като свободни от желания контраобрази на сетивните органи, възникнали от желанието. Влияние на оловото и медта върху хората.

XXX. **Образованието – гледна точка на духовната наука** **12 януари 1907 г.**

Образование и възпитание, основани на познанието за четворната природа на човека. Тройно раждане на човешките тела. Образование през първия 7-годишен период: развитие на органите

чрез въздействие върху сетивата. Подражание. Втори 7-годишен период: подхранване на етерното тяло; авторитет, доверие, благоговение; развитие на паметта. За детските песнички, притчи, приказки, легенди. Подхранване на елемента на изкуството. Религиозно учение. Трети 7-годишен период: развиване на способността за индивидуална преценка.

XXXI. **Животинска душа и човешка индивидуалност** **16 март 1907 г.**

Душевна природа и мъдрост в животинския свят (бобър, мравуняк). Човешка биография и физиономия; способност за развитие. Човешката душа, която става част от обгръщащата я физическа форма в лемурийската епоха. Живот на групова душа и индивидуална смърт. Етапи на развитие, които са останали статични, преминаващи в регресия и превръщане в животни.

Общи бележки

Индийски теософски термини

1. Християнската мистерия

Когато говорим за човешкото развитие в християнския мистицизъм, трябва да имаме предвид, че пътят към по-висше развитие в духа винаги е бил строго предопределен предварително. За гностичното християнско развитие индивидът е трябвало да се оттегли от външната цивилизация. Цялото е било толкова строго, че не е могло да бъде постигнато от някой, който е бил ангажиран във външния работещ свят. Но всеки може да постигне много, дори приблизително като поеме по този път. Християнският път изисква значително ниво на развитие. Той се различава от всички други пътища по това, че тези, които го следват, не могат сами да получат представа за прераждането и кармата.
Прераждането е било общоприето вярване в езотеричното християнство, но не е било част от екзотеричното християнство. Имало е конкретна причина, поради която то не е било част от християнското учение в миналото.
Трябва само да се върнем няколко хиляди години назад, за да стигнем до времето, когато учението за прераждането и кармата е било горе-долу световноизвестно. То е било малко по-малко известно само сред народите от семитски произход. Освен това, то е било срещано навсякъде по онова време. Хората, потиснати от съдбата си, са си казвали: „Това е един от многото животи. В този живот подготвям неща, които ще получат своята награда в по-късен живот.“ Хората винаги са гледали към по-висши светове по онова време. Това е било същото навсякъде, а следователно и сред халдейските мъдреци, които са били жреци. Звездите за тях са били отражение на душа и дух, те са били телата на духовете. Цялото космическо пространство е било изпълнено с живи духовни същества за тях. Те са говорили за законите, които управляват движението на звездите, като за волята на духовете, въплътени в слънцето и планетите. Животът по онова време е бил въпрос на непрекъснато обръщане към духа във вътрешния ви живот. Работата, която хората са вършели на земята тогава, е била примитивна, но проникването им във вселената в духа е достигнало високо ниво. Така човек би видял възвишени духовни възгледи редом с примитивна материална цивилизация.
Последвалата епоха щеше да обърне все по-голямо внимание на външната материална цивилизация, завладявайки, така да се каже, земното кълбо за материална цивилизация. Човешките същества бяха предназначени да се концентрират върху физическия живот. Мисленето на халдейските жреци, последователите на Хермес и тези на светите Риши беше насочено към живота на духа. Повтарящите се земни животи бяха фактическа реалност за тях. След това човечеството трябваше да се откаже от това за известно време. Всички човешки същества трябваше да преминат през едно въплъщение, когато не знаеха за

повтарящите се земни животи. Това се е подготвяло още 800 години преди появата на християнството и постепенно отново замира в наше време. Днес запознатите с окултните течения знаят, че и християнството трябва да се върне към учението за прераждането и кармата.
Това е видно от мистерията на планината Тавор,[1]събитие, което се е случило „на планината“. „На планината“ е ключова фраза, означаваща, че учителят е отвеждал учениците си в най-съкровената сфера, за да ги научи на най-окултните неща. Казва се „учениците бяха изведени от себе си“, което означава, че са били отведени във висши светове. Илия, Моисей и Исус им се явиха. Това означава, че пространството и времето са били преодолени. Моисей и Илия, които вече не бяха на земята, им се явиха в тяхното деваканично състояние. Името Илия означава „пътят на Бога“, келта. Думата ел, означаваща „бог“, се среща в елохим, Гавраил, Михаил, Рафаел, а също и в Бел.[2]Името Моисей означава истина. Моисей е окултният термин за истина. Исус означава „живот“. Самият Христос, стоящ по средата, е животът. Това беше написано в менталния план с месингови букви, така да се каже: „Пътят, истината и животът“. Учениците казаха: „Нека поставим тук шатри.“ Това означава, че те бяха ученици от втора степен. Господ каза още: „Илия вече дойде и не го познаха. Не казвайте това на никого, докато не се върна.“ Той говореше за прераждане. Йоан Кръстител беше Илия. Завръщането се отнася до завръщането на Христос Исус.[3]Разбирането на това събитие може да се подготви с антропософския поглед върху света.
Когато всички човешки същества преминат през инкарнация, в която не са знаели нищо за прераждането и кармата, прераждането ще бъде преподавано отново. В най-вътрешните кръгове на християнството обаче прераждането винаги е било приемано за истина. Това може да се види навсякъде, където посветените са учили чрез правене на неща. Пример за това е Траписткият орден.[4]Спазвайки абсолютен обет за мълчание в един живот, те стават отлични оратори в по-късни превъплъщения. Противоположното на случващото се в едно превъплъщение по този начин подготвя за много специален дар в следващото. Пламенни оратори е трябвало да бъдат създадени чрез въздържане от реч.
Външното учение в една епоха е било, че човешките същества трябва да се придържат към чувството, че животът на земята е изчерпан с този един живот. Те е трябвало да си кажат: „Цяла вечност ще зависи от това какво ще се случи в този един живот“. Радикална форма на това е била догмата за вечното наказание в ада. Земята нямаше да бъде завладяна, ако учителите на християнството не бяха дали това на човечеството. Великите учители никога не са представяли абсолютната истина, а само това, което е било правилно за човечеството по това време. Те никога не учат на крайните истини, а само на това, което е правилно за определена епоха. Не би било правилно да се учи на прераждане в тази епоха. Това, което учи науката за духа, също не е крайната истина. Антропософският възглед за света

трябва да се преподава сега, защото е правилен за това време. Хората, които сега чуват учението на духовната наука, ще чуят истината по съвсем различен начин в по-късна инкарнация. В рамките на три хиляди години ще научим нещо, което принадлежи на по-висша сфера, защото преди това сме преминали през антропософията. Това е духовната страна на това. Но всички неща на духа трябва да имат и контраобраз във физическия свят. Духът, който се яви в Христос, подготви пътя за това няколко века предварително.

За да накарат хората да мислят, че едно въплъщение е единственото и неповторимо, е било необходимо нещо да откъсне мозъка от висшите принципи в човека, от атма, будхи, манас и от знанието за прераждането. На човечеството е било дадено вино за тази цел. В по-ранни времена всички храмови ритуали са използвали само вода. След това е въведена употребата на вино и божествен дух – Бакхус, Дионис – става представител на виното. Йоан, най-дълбоко посветеният ученик, показва значението на виното за вътрешното развитие в своето евангелие. На сватбата в Кана,[5]Водата се превърна във вино. Виното подготви човешките същества така, че те вече не знаеха нищо за прераждането. По онова време водата за жертвоприношението се превърна във вино и сега отново сме в процес на превръщане на виното във вода. Всеки, който желае да достигне по-висши сфери на съществуване, трябва да се въздържа от приемане дори на капка алкохол сега.

Всеки ред в евангелието на Йоан отразява дълбоко преживяване както на отделния човек, така и на цялото човечество. Исус каза: „Дойдох да започна този период в еволюцията.“ Павел, посветен, нарече Христос обратния Адам.[6]Адам е първият човек, появил се в тази форма, и с това духовният човек е въплътен на земята. Пред него са открити два пътя. Той може да вземе това, което боговете са дали, или да спечели нещо ново за себе си. Това е историята на Каин и Авел.[7]Авел взе животните, които бяха там. Каин работеше, за да произведе жертвата си. Хлябът беше произведен чрез работата на Каин. Хлябът винаги е бил нещо, което човекът е работил за себе си. Работейки, за да произведе хляб, човекът е паднал в грях. Каин е убил брат си. Вършейки собствената си работа, човекът е паднал в грях, той е паднал в материята.

Обратният Адам е Христос Исус, който се възнася отново. Той трябва да плати за това с кръвта си. Това е трябвало да бъде направено веднъж от човек. Хлябът и виното имат свой представител в личността на Христос, в Неговото тяло и кръв. Господ е трябвало да поеме делото на Каин върху Себе Си: Това е Моето тяло, това е Моята кръв.[8]Изкуплението трябва да се осъществи чрез освещаване на това, което е на земята. Виното е представлявало това на Тайната вечеря и чрез това кръвта е била свързана с виното.

Евангелията съществуват не само за да учат, те са и книги на живота. Историите, разказани в тях, не са просто външни събития, а вътрешни човешки преживявания.

Християнската йога се състои в това да се навлезе изцяло в евангелията по жив начин, превръщайки това в целия живот на собствената душа.
Четири неща са абсолютно необходими, за да бъде християнската йога изобщо възможна. Първото е простотата. Това е християнска добродетел. Трябва да разберете, че имаме много преживявания в живота, които ни карат да загубим липсата на предубеждения. Почти всяко човешко същество е предубедено. Единствените безпристрастни отговори на въпроси идват от децата. Но те са детински, защото на децата им липсват знания. Трябва да се научим да бъдем мъдри и безпристрастни в живота на опита, толкова безпристрастни, колкото децата. Това се нарича простота в християнски план.
Втората добродетел, която трябва да придобием, е, че като християнски мистик трябва да се освободим от нещо, което много хора имат, а именно вътрешното удовлетворение от религиозните упражнения. Трябва да се посветим на тези упражнения не за лично удовлетворение, а защото обучението, което следваме, го изисква. Всяко удоволствие от религиозните упражнения трябва да престане.
Третата добродетел е още по-трудна. Тя изисква абсолютен отказ да приписваме каквото и да било на собствените си умения и ефикасност. Вместо това трябва да се научим да приписваме всичко на божествената сила, на заслугите на Бог, който действа чрез нас. Без това не можете да бъдете християнски мистик.
Четвъртата добродетел, която трябва да се постигне, е търпеливото приемане на всичко, което може да ни се случи. Всички грижи, всички страхове трябва да бъдат оставени настрана и трябва да бъдем готови да посрещнем това, което идва, било то добро или лошо.
Ако не развием тези добродетели до определено ниво, не можем да се надяваме да бъдем християнски мистици. Тази подготовка ни позволява да преминем през седемте етапа по пътя на християнския мистик.[9]
Първият етап е измиването на краката. Това са думите „за да бъдеш господар, трябва да бъдеш слуга на всички“.[10]на практика. Трябва да разберем, че не дължим нищо от това, което сме, на себе си. Трябва да вземем предвид всичко, което другите хора и светът около нас са направили от нас, и да размишляваме дълбоко върху това. Тогава ще можем да видим, че сме свързани с цялата ни среда. След като сме придобили сила чрез четирите добродетели – простота, отказ да изпитваме удовлетворение от религиозните упражнения, отказ да си приписваме умения и търпеливо приемане на всичко, което идва – ние също така получаваме сила да извършим „измиването на краката“, както се нарича, което е да гледаме с благодарност на всичко, дадено ни отвън, всичко, което ни е издигнало по-високо, и да се прекланяме пред него. Трябва да превърнем всичко, което чувстваме, в нищо друго освен благодарност към онези, които са ни дали всичко това. И затова трябва да коленичим пред онези, заради които сме, това, което сме. Христос Исус коленичи пред учениците си, защото без тях не би могъл да бъде това, което е

станал. Христос Исус имаше учениците като предварително условие, точно както растението има минералния свят, а животното – растителния свят като предварително условие. Той, Господ, стана слуга на всички. Ако по този начин се научим да се снишаваме и да развиваме чувство на дълбока благодарност, тогава много от това, което съществува под формата на външна социална форма, отпада и можем да преминем през следващия етап.
За да се справим без сила отвън, трябва да имаме сила вътрешна. Когато сме последни, отиваме при Отца. Това се нарича „пътят към Отца“ и тогава сме тясно свързани с тази изначална сила и мощ. Тя може да бъде открита само чрез личен опит. Трябва да се научим да понасяме всяка болка. Това е вторият етап, бичуването, вторият етап в християнския мистицизъм. Тогава Азът се поддържа от самия себе си.
Да понасяш презрение е още по-висш етап, третият етап. Човек трябва да се научи да понася това да не намира никакво уважение сред хората. Цялата сила, от която се нуждае, трябва да се намери във висшия живот. Това е да носиш трънения венец. Трябва да се научим да стоим изправени, когато светът ни презира и ни се подиграва.
Когато човек стигне до този момент, собственото му тяло му е станало чуждо. Той се е унижил, научил се е да понася болка, да понася презрение. Сега тялото е нещо, в което той вече не живее; душата му се носи около него. Това е разпятието, четвъртият етап. Следва етапът, в който собственото тяло се превръща изцяло в обект, сякаш човек е вързан за чуждо парче дърво. Тогава разделянето за нас е престанало. Това е мистичната смърт на кръста - петият етап.
Шестият етап се достига, когато човешкото същество се е сляло с всичко съществуващо на земята, обхващайки го с чувствата си, преживявайки цялата земя като свое тяло. Това е погребението. Тогава индивидът е достигнал точката, известна като „едно с планетата“ в науката за посвещението. Тогава той чувства, че вече не е отделен. Човек може да съществува само на тази земя. На няколкостотин мили от нея и той трябва да умре, да се сбръчка, както ръката се сбръчква, когато бъде отрязана от тялото. Тогава земята е тялото на човешкото същество. Ние трябва да бъдем погребани в нея. Чрез това състояние човекът придобива съзнателно съзнание за земята. Следва седмият етап, възкресението. Индивидът е станал този, който е възкръснал от мъртвите. Това състояние може да бъде разбрано само от някой, чието мислене вече не зависи от физическия мозък като негов инструмент. Човешките същества могат да преминат през тези седем етапа, като отново и отново оживяват в себе си евангелието на Йоан, от 13-та глава нататък – измиването на краката, пътят на желанието да се служи, прекланянето в смирение пред всички; втори етап – бичуването; трети етап – тръненият венец; четвърти етап – разпятието; пети етап – мистичната смърт на кръста; шести етап – полагането в гробница; седми етап – възкресението. Това са седемте етапа на вътрешната

християнска мистерия, които са представени външно на плана на световната история.
Християнските монаси преживявали тези преживявания отново и отново в евангелието на Йоан, през целия си живот. Това бил източникът на силата, от която се нуждаели.

2. Средновековният светоглед в „Божествена комедия“ на Данте

Днес ще разгледаме едно от най-великите произведения в световната литература - това на Данте.[11] *Божествена комедия* .[12]Трябва да разберем, че за да добием дори малка представа за това произведение, трябва да се върнем към 13-ти и 14-ти век. Гьоте казва на Фауст:

Духът на нашето време, както ще кажете,
е по същество просто собственият ум на господата
, действащ като огледало на времето.[13]

Когато някой иска да обсъди произведение, написано в по-ранни времена, той обикновено го прави от своя гледна точка, откривайки в него нещата, произтичащи от неговите собствени субективни чувства.

В случая с *„Божествена комедия“* на Данте можем да видим колко е трудно да се върнем мислено към Средновековието. Възможни са всякакви интерпретации, сред които и преводът на Камери на немски.[14]Въведението показва, че Камери се е опитвал да направи нещо много трудно. Той казва, че „ *Божествена комедия“* винаги е била развалена, защото ѝ се дават теологични интерпретации. Самият той ѝ е дал чисто човешка интерпретация. Камери е бил етичният философ на дарвинизма.[15]Базирайки се на дарвинизма, той развива благородна етика, която обаче е материалистична, без осъзнаване на духовните сили в света. Целият му превод отразява материалистическо отношение. Това е „собственият ум на господата, действащ като огледало на времето“.

Но нека сега наистина да се потопим в духа на това отминало време. Нека за веднъж забравим всичко, което сме поели от детството, и да се потопим в онези времена. Тогава хората са мислили и чувствали нещата много различно. Научихме, че планетите и слънцето са една система и че тази система е една от многото. В училище учим, че слънцето е в центъра на тази единна система, а планетите обикалят около него. Абстрактни рационални закони управляват всичко, което е в орбита там, всичко, което живее и се движи в безкрайността на космическото пространство около нас. Всеки, който мисли така, не вижда нищо друго освен космически тела, обикалящи в огромно празно пространство, космически тела, върху които има форми на живот.

Хората, които са живели по времето на Данте, са виждали света по съвсем различен начин. Никой тогава не би се сетил за такива абстрактни идеи. За тях Земята е била център на цялата световна система. Тя обаче не е била просто твърда планета, защото в нея са живели духове, свързани с човешките същества. Това са били силите, които са правили човека животноподобен. Те са били в центъра на земята. Различните етапи на „ад“, както е бил наричан, са били там. Данте е описал неща, които са били напълно реални за хората по онова време. Той не ги е измислил.

Всеки, който си помисли дори за миг, че Данте е вярвал, че всичко това е просто суеверие, не го разбира. Идеята, която хората са имали по онова време, е била, че там, от другата страна на земята, гравитационното привличане е в обратна посока. В средновековието хората са мислили за силите, които са в противовес на човека, сили, които го отдалечават от всичко, което съществува, чрез земната гравитация в ума и духа. Това е бил камалока, пречистващият огън.
Гледайки оттам към звездното небе, хората тогава са имали съвсем различни представи. Луната не е била минерал, а тяло на духовна същност и обиталище на много духове – космическо тяло. Духовете, които са живели там, са преминали през подобни еволюционни състояния като човешките същества, но са паднали по-дълбоко от човека. Техните пороци обаче са били от по-духовен вид от животинските пороци на човечеството.
Меркурий е бил разглеждан и като тяло, обхващащо дух. Точно както ние извеждаме човека от най-съкровените му душевни качества, така и средновековните хора са виждали слънцето, луната, Меркурий, Венера, Марс, Юпитер и Сатурн като духовни същности. Тогава хората са виждали дух навсякъде. За тях светът е бил населен с духове.
Христос е живял в областта на неподвижните звезди, откакто е напуснал този свят. Отвъд неподвижните звезди е бил емпиреят, десетото небе, където е бил източникът на всичко съществуващо. Хората са смятали, че духовете, които не са били тук на земята и в това тяло, живеят в някакъв регион отвъд земята. Воин, преминал през смъртта, трябва да се търси на Марс. Някой, който е живял съзерцателен живот, ще бъде на Сатурн. Тези, които са се издигнали още по-високо, трябва да се търсят в областта на неподвижните звезди, където е бил Христос след смъртта си. Отвъд това биха били още по-висши духове.
Данте е написал своята *„Божествена комедия“* по този начин на мислене. Днес хората просто нямат представа, че хората по негово време все още са виждали нещо от духа във всичко материално. За тях нищо не е било изцяло физическо и нищо чисто духовно. Преплитането на материята и духа е било нещо напълно естествено за тях. Ако навлезем в такъв начин на мислене, ние сме живи за чувствата, от които е написана „ *Божествена комедия“* . Безсмислено е да се спори дали Беатриче е била просто символ или любовница на Данте. Двете не си противоречат. Беатриче е била истински човек и е олицетворявала всичко, което е дух. За някой, който не е подведен от пътя, като знае, че тя е истинското олицетворение на Теологията.
Нека разгледаме атмосферата, в която се е развило произведението. То дава възвишен израз на строгия християнски католицизъм от 13-ти и 14-ти век, преди Църквата да се раздели. Хора като кардинал Николай Кузански,[16]чието мислене беше схоластично. Данте беше ученик на схоластиката. Той виждаше света по начина, по който го е виждал неговият учител Тома Аквински.[17]

Каква беше мисията на християнството? Тя беше да създаде нов основен религиозен подход. Преди това, пояс от религиозни възгледи се разпространи по целия свят. Християнството донесе различен основен подход към религията. Трябва да се върнем много назад, за да разберем основния тон на творчеството на Данте. Около десет хиляди години преди християнската ера[18]огромният континент, известен като Атлантида, постепенно потъваше. Теодор Арлдт[19]е дал научно доказателство за съществуването на Атлантида в списание *„Космос“* .[20]Потопът, както го наричаме, се отнася до постепенното наводняване на този континент. Предците на хората, които сега живеят в Европа и Азия, са живели на Атлантида. Митологиите на всички тези народи показват дълбоки сходства. Германската митология говори за Атлантида, наричайки я Нифлхайм, дом на мъглите. Чрез традицията е дошъл светоглед, който ни дава образа на Вотан, владетеля. Вотан е същото като Бодха или Буда. Веда и Еда например имат един и същ езиков произход.
Тези възгледи, които са, така да се каже, утайка от миналото, имат нещо общо. Прераждането първоначално е било приемано за нещо естествено във всички тях. След това будизмът се разпространява сред монголските племена, но не и сред арийците. Семитският елемент навлиза във възгледите на арийските народи и прераждането е непознато в тях. Най-възвишеният израз на този тип религия, която мисли само в рамките на едно въплъщение, е християнството. Характерна черта на християнството е, че то разглежда само едно въплъщение. Това не е било така с езотеричните християнски учения, но народното учение не е включвало идеята за прераждане. Древният юдаизъм и арабизмът не са познавали нищо за прераждането.
Знаейки това, ние разбираме основния тон на великолепното произведение на Данте. То представлява видение, започващо на Разпети петък. Това е денят, отбелязващ победата на живота над смъртта. Хората не са мислили за това абстрактно. Те са чувствали, че слънцето получава нови сили на пролетта на Разпети петък и на Великден. То изгрява, влизайки в знака на Овена или Агнеца,[21]позволявайки на растителния свят да влезе в активен растеж. Слънцето се е смятало за олицетворение на определен дух. Хората са вярвали, че силите на духа и душата са свързани с духа на слънчевото тяло. А вечерта на Разпети петък се е смятала за най-подходящото време душата да влезе в царството, което се намира отвъд смъртта.
Творчеството на Данте е видение от типа, който посветените познават, нещо реално в света на духа. Данте наистина е бил способен да възприема духовното. Той е възприемал света на духа с духовни сетива. Той е придобивал своите образи като строго католически посветен. Както е имал своите видения, той е внасял в тях католическия свят, който е оживял в организма му, но го е виждал в духа. Хората винаги виждат нещата на духа през зрелищата на личния опит. Както присъствието

на детето в утробата на майката се отнася до физическото ниво, така и присъствието на човек в света на духа се отнася до нещата, които познаваме в духа тук, на земята. Нашият живот на тази земя е като майчина утроба, в която ние узряваме, за да можем по-късно да се издигнем в духа. Сетивата, които сме развили за нещата на духа, зависят от нашия живот тук, на земята. Тук ние узряваме за другия свят, подготвяйки духовни очи и уши за другия свят. Така Данте е развил своите духовни органи по начина, възможен в един строго католически свят.
Когато навлезем в другата форма на съществуване, ние сме способни да възприемаме нещата, които сега са вътре в нас. Тогава те стават външно видими. Казваме, че страстите, инстинктите и влеченията са наши. Когато сме навлезли в световете на духа, съдържанието на нашия душевен организъм се превръща в нещо, което съществува извън нас, точно както обектите, които възприемаме около нас във физическото съществуване. Нещата, които живеят в душите ни, стават видими в символична форма.
Данте пише за три символа, представляващи три основни качества в неговото астрално тяло, тялото на нагоните или нисшата душа – леопард, лъв, вълчица.[22]Така трите му основни страсти му се явили под формата на три животни. Това обаче не бил просто символ. Когато човек навлезе в астралното ниво, по-нисшите му страсти наистина му се явяват под формата на животни. Вълчицата представлявала една страст. Това е вълчицата, която някога е кърмила Ромул и Рем. Това е страстта, която хората са възприели при основаването на римската нация, страстта, която живее във всичко, свързано със собствеността – желанието за притежание и от друга страна правото да имаш лични вещи. Тази страст е била вложена в човешките същества по времето, когато вълчицата е кърмила Ромул и Рем. Преди това човечеството е придобило силата на смелостта, обозначена от лъва, която може да се превърне в жажда за власт. Още по-рано се е появила повишената хитрост, развила се от жреческото управление – леопардът, способността, показана от Одисей.[23]Когато Вергилий[24]Когато дошъл да се срещне с Данте, той казал: „Не можеш ли да накараш тези животни да си тръгнат, най-малкото вълчица?“ Той го казал, защото Данте бил израснал сред остатъците от онези стари римски страсти в Италия. Вергилий, който е дал картина на процеса на инициация в своята *„Енеида“* ,[25]трябваше да бъде водачът на Данте. Именно от произведенията на Вергилий хората са научавали най-много за другия свят в онези дни. Те са виждали този свят като имащ три нива - ад, чистилище и рай.
Има само два последователни възгледа за света – този на Августин[26]и това за прераждането и кармата. Августин е казал: „Част от човечеството на тази земя е предопределена да бъде добра, а друга част - да бъде зла“. Според другия възглед ние се развиваме чрез много прераждания. Това са единствените два възможни възгледа. Данте е възприел възгледа на Августин, според който човешките същества се подготвят тук, на земята, за съдба, която ще бъде вечна. Поради това животът на

земята е последван непосредствено от ад, чистилище или рай. Единственият живот е бил всичко, което е имало значение. Човекът е бил всичко, което е било взето предвид.
Ако надхвърлим личността, ние сме отвъд раждането и смъртта. Принципът, който влиза при раждането и си отива отново при смъртта, надхвърля личното. Това е индивидът. Всичко, което индивидът е направил погрешно, трябва да бъде компенсирано в следващия живот. Ако премахнем прераждането и кармата, всичко трябва да бъде компенсирано в един-единствен живот. Ако човек търси възмездие за всичко, свързано с един човек, се създава контраобраз на личното и това е адът. Адът не е нищо друго освен да бъдеш напълно обсебен от личното. Контраобразът на личното в този свят е адът в другия свят. Личното не трябва да бъде обсебено от този свят до такава степен, че да разкрасява съществуването. Християнството донесе възгледа, че всичко зависи от един живот между раждането и смъртта. Следователно земният свят трябваше да бъде превърнат в долина на скърбите и на хората трябваше да се каже да се откажат от земните неща. Изкуството, от друга страна, беше езически елемент, който караше хората да бъдат обсебени от личния аспект. Древните художници се стремяха да направят този земен свят красив. Някой, който вижда само личния елемент, ще каже: „Този личен аспект трябва да премахне всичко красиво. Земята трябва да бъде направена по-малко красива, човекът трябва да бъде откъснат от всичко, което принадлежи на този свят.“ Следователно е било напълно логично Омир и всички поети от древността да се явят на Данте в ада.[27]
Данте е дал истинска картина на алчни и разточителни хора на астрално ниво.[28]Там хората виждат собствените си страсти в огледални отражения. На астрално ниво алчният човек ще види какво е направил със своята алчност в образа на блудния син. Блудният син ще види своите качества в контраобраза на алчния човек.
В град Дис, Епикур представлява подхода към живота, който има за цел да разшири и развие този свят.[29]Градът Дис представлява физическата реалност. Там хората са в ковчези. Материалистите са живи мъртвци. Те казват, че човекът е само труп. Като мъртви души сега те трябва да лежат в ковчези.
От ада Данте е отведен в чистилището. Принцовете, които са пренебрегнали спасението на душите си заради държавните дела, също трябва да бъдат пречистени в огъня.[30]Строго католическият възглед е, че личността трябва да бъде развивана. Принцовете, които не са го направили, следователно трябва да гният в огъня.
Следващият регион между чистилището и рая, в който Данте навлиза, е Едемската градина.[31]Тук се запознаваме с истински християнския възглед, който е, че произходът на Църквата е в сферата на духа. Всеки, който желае да разбере средновековния възглед за идеалната Църква, трябва да се организира по по-висш начин, за да може да види нейния първоначален образ в отвъдния свят.[32]Данте

използва възгледите за небесните йерархии, поддържани от Дионисий Ареопагит[33]за това. Дионисий пише за ранг на ангели, архангели, началства, сили, добродетели, господства, тронове, херувими, серафими. Ранговете във светската йерархия на Църквата са били предназначени да отразяват тези небесни йерархии. Данте пише за йерархиите в символична форма в Едемската градина.
Тогава Беатрис пое ролята на водач.[34]Разграничаваме женски елемент в душата, който е вътрешната душевна природа, и мъжки елемент, който е духовният принцип във вселената, който оплодява душата. Женската душа ни дърпа нагоре. Средновековните алхимици са наричали женския аспект на човешкото същество „Лилиум“.[35]Ето защо Гьоте говори за „красивата лилия“ в своята „ *Приказка“* .[36]В дантеевския начин на мислене Беатриче представлява сградата на схоластическото богословие.
Духовете на луната, които бяха нарушили духовните си обети, първо бяха доведени пред Беатрис.[37]Те бяха нарушили обета си да служат само на духовното и се бяха върнали към чувствеността. В древногръцката теософия Меркурий[38]все още беше духът, който играеше роля, когато древните атланти напреднаха към концепцията за Аза. Най-ранните атланти все още не осъзнаваха Аза. Личностното попада под знака на бога Меркурий, Хермес. Човекът достигна до личностно ниво, когато изпадна в аз-природата, егоизма. Това ни превърна и в хора, които искат да притежават и е причината Меркурий да е бил и бог на търговците.
На Юпитер Данте открил принцовете, които упражнявали справедливост.[39]Нещо много важно се случи на слънцето.[40]На Данте е показана истинската природа на вечността на слънцето; как да види деня, известен като Деня на Страшния съд. Денят на Страшния съд променя всичко. Появяват се двама души – Тома Аквински и цар Соломон. Тома Аквински е представлявал живота от гледна точка на християнството, на Новия завет, а цар Соломон е бил учител на Стария завет. Християните виждали свещенството като физически израз на това, което Христос е означавал за тях в духовното развитие. След живота си на земята Христос си е отишъл и сега триумфира в небето с неподвижни звезди. Някой, който е подготвил своя духовен ембрион тук на земята, така че да има духовно зрение, е способен да види Христос в небето с неподвижни звезди. Ученикът, който е бил най-дълбоко посветен, Йоан, се е явил като учител на този възглед.[41]Само Христос и Мария успяха да отнесат телата си в небето с неподвижни звезди. Учителят също държи тялото си изцяло в свои ръце. Точно както хората в днешната ни цивилизация се учат да овладяват страстите си с морални идеи, така и някой, който е достигнал по-високо ниво, наистина се научава да контролира физическото си тяло. Исус и Мария бяха осветили физическото си тяло до такава степен, че можеха да го вземат със себе си в най-висшите сфери.
Тогава Свети Бернард[42]станал водач за висшите сфери, където Бог се съзерцава и човек навлиза изцяло в божественото си аз. Там Данте отишъл отвъд ученията на

Църквата. Той видял трите цикъла, тройната изначална същност на света - баща, син и дух. В индийската религия те се наричат Брахма, Вишну и Шива. Тук тринитарната природа на вселената станала очевидна, като Данте се издигнал до чисто виждане в духа, до съзерцание.
В крайна сметка ни е показано как живеем, движим се и сме в Бога, но не бива да си въобразяваме, че разбираме Бога.[43]В крайна сметка Данте пише само за нарастващата увереност в човешката способност да разпознава Бога. За него това произведение е драмата на света, видян от другата страна.

3. Евангелието от Йоан като документ за посвещение I

Първите 12 глави от Евангелието на Йоан

В съвременната теология се прави ясно разграничение между първите три евангелия и евангелието от Йоан. Първите три се наричат синоптически евангелия, докато за второто често се казва, че е съчинение с учебна цел и няма историческа стойност. Важното обаче е, че всичко, казано относно Христос в евангелията, е дълбок символ, който същевременно е важен исторически факт. В действителност първите три евангелия се различават от евангелието от Йоан, защото са написани от ученици, които са били по-малко дълбоко посветени, докато евангелието от Йоан е написано от най-дълбоко посветения ученик.

Евангелието от Йоан всъщност не споменава директно Йоан, а го нарича само ученикът, когото Исус обичаше. Това е ключова дума за този, който е бил най-дълбоко посветен. За да се посочи, че някои ученици са били най-близките посветени, би се казало, че учителят ги е обичал.

Ученикът, който е написал евангелието на Йоан, най-напред описва нещо, което самият той е преживял. Глави от 1 до 12 са преживявания в астралния свят, глава 13 - тези, които следват преживявания на деваканично ниво. Това е изключително важно и характерно за цялото нещо. Йоан описва преживявания на астрално ниво, защото е на мнение, че е възможно да се разбере какво е постигнал Христос Исус на тази земя само ако човек го разгледа в светлината на духа. Нещата, които учителят е правил и казвал, могат да бъдат разбрани само ако човек се постави в по-висше състояние на съзнание. Вътрешното развитие може да даде възможност на човешките същества да получат истинско виждане в астралния свят. Това се постига само чрез специфични медитации. Индивидът трябва да се затвори от външния свят. Той трябва да позволи на вечните истини да се издигнат в душата му. Тогава около него се отваря нов свят.

Това, което Христос Исус е направил на земята, може да бъде правилно преценено само чрез преминаване в по-висш свят. Нещата, преживени с Исус във физическия свят, стават ясни само ако се видят в астрални термини. За да се получи жив опит от това, което Христос Исус е направил, човек трябва да използва подходяща християнска медитация, за да влезе в състояние, в което душата получава разбиране за Христос.

Йоан го каза най-напред във въведението си. Това е медитативна молитва от началото до „и тъмнината не го схвана“. Когато душата придобие жив опит с това, което се крие в тези думи, възникват силите, които ни позволяват да схванем съдържанието на глави от 1 до 12. „В началото бе словото; и словото беше у Бога; и словото беше Бог.“ Тази древна истина е била представена във видима форма във всички древни мистерии, най-вече в тези с египетски уклон.

Думите звучат в пространство, изпълнено с въздух, иначе не бихме ги чували. Фигурите на думите, които изричаме, са в това пространство. Ако въздухът можеше внезапно да се втвърди, докато говоря, вълните, които бръмчат във въздуха, щяха да паднат като твърди, твърди тела. Един учител-мистерия би казал на своя ученик: „Точно както човек говори, изтръгвайки вътрешния си живот и предавайки го във въздуха, така и космическата душа говори, но в много по-фина материя, в материя Акаша, и тя тогава би станала твърда.“ Всичко около нас е кондензирано слово Божие. И така, каза учителят-мистерия, светът около нас е замръзнало слово Божие, замръзнал логос. „В началото беше словото и словото беше у Бога.“ То все още беше в себе си, самото то беше бог. След това изпълни пространството и замръзна. Този логос сега присъства във всичко. Навсякъде около нас имаме кристалите на логоса. Но с развитието на живота логосът се издигна от състоянието си на дрямка, така да се каже. В човека той се превърна в светлината на прозрението. Когато придобием прозрение, Бог, Който първоначално е слязъл в света, идва при нас от този свят. Човек трябва да навлезе изцяло в него, проникайки толкова дълбоко в света, че да осъзнае: Логосът живее в света.
Първоначално е имало сътворението на физическия човек. Духовният човек е влязъл в този физически човек. Тогава светлината е проблеснала в тъмнината. Но тъмнината първоначално не я е проумяла. Когато човек се развива по-нататък, той достига до съдържанието на астралното видение на истината. Тогава той ясно вижда какво е бил Христос Исус и какво е означавало неговото учение: че в онези дни е било узряло времето да се роди обратният Адам. Човекът е слязъл в тялото си и с това са дошли раждането и смъртта. Тогава светлината е влязла в тъмнината. Имаше нужда да се помогне на човечеството отново да разбере, че животът е победител в борбата със смъртта. Йоан Кръстител дойде като предшественик. Кръстителят обяви, че ново царство ще поеме всичко старо и все още изцяло в знака на първоначалното творение чрез божествени сили. Дотогава се говореше, че богът ще унищожи онези, които противоречат на законите му. Новото царство обаче беше такова, което човекът щеше да открие в себе си чрез живия опит с бога. Идеята на стария завет беше, че човечеството трябва да се подчинява на Божията заповед. Новият завет беше, че човешките същества трябва да следват бога в себе си по собствена свободна воля. Това е любовта към доброто. Тя беше пророчески предсказана; тя трябваше да се увеличава. Христос, като представител на новия завет, трябваше да се увеличава; Йоан, бидейки само негов предшественик, трябваше да се намалява.
В този момент се събраха два основни елемента. Йоан видя това във видението си, където всичко се появи под формата на образи. В същото време истинският Кръстител и неговата историческа мисия се явиха пред вътрешния му поглед. Цялата мисия на християнството сега му се представи. Той описа това в първа глава.

Нека се върнем към много ранни времена, поне 2000 години преди Христа. Мъдри хора са напреднали толкова далеч, че са били посветени в мистериите. Един от използваните символи е бил поднасянето на водата. Мистериозният жрец е използвал водата като символ. Закон е, че човек се изключва от висшия свят на духа, ако приема алкохол. Някой, който желае да влезе в световете на духа по жив начин, не трябва да пие вино, дори виното на поднасянето.
Бракът в Кана характеризира Мисията на християнството. Древните жреци на мистериите са имали най-възвишените учения, дадени от дълбоко разбиране в духа. Но едно нещо, което е липсвало в езическата култура, е било завладяването на физическия свят. Техните инструменти са били все още изключително примитивни, цялата външна цивилизация е била примитивна. Хората все още не са развили връзка с нещата, които е трябвало да се случват директно тук, на земята. Те е трябвало да се научат да контролират земята и това е означавало, че е трябвало да се ограничат до физическото. Те е трябвало да станат силни и да осветят по-нисшия човек.
Тази култура е била подготвена от велики учители, които са говорили за значението на физическото ниво. Египетското изкуство е било велико в своите духовни концепции, но не и във формата, която е приемало на физическо ниво. Цялото гръцко изкуство се е състояло в свеждането на човешкото същество до физическо ниво. Римското право също е свеждало човечеството до физическо ниво. Култът към Дионис е бил свързан с всичко това. Представителят на виното всъщност е бил изобразен като бог. Историята за сватбата в Кана показва въвеждането на виното в човешката еволюция по възвишен начин. Истинската цел е била да се покаже, че водата е по-велика от виното. Тя е била трансформирана във вино, защото човечеството е трябвало да бъде сведено до физическо ниво.
Днес сме стигнали до физическо ниво във всяко отношение. Ако няма морално развитие, което да върви ръка за ръка с цивилизацията на физическо ниво, физическите постижения са разрушителни. Моралното развитие ще позволи на човечеството да генерира енергии, които ще бъдат много различни от тези, които сега могат да се намерят на физическо ниво. Кийли[44] да задвижи двигателя си с вибрации, създадени в собствения му организъм. Такива вибрации зависят от моралната природа на човек. Това е първият намек за зората на технологията на бъдещето. В бъдеще ще имаме двигатели, които се задвижват само от енергии, идващи от хора, притежаващи морални качества. Неморалните хора няма да могат да ги задвижат. Чисто механичният механизъм трябва да се трансформира в морален механизъм.
Подходът, използван в науката за духа, подготвя пътя за това изкачване. Християнството първо трябваше да насочи човечеството надолу. Сега то трябва да го насочи отново нагоре. Виното трябва да се превърне отново във вода.

Йоан е могъл да вижда отвъд физическата реалност. Делото, извършено от Господ, неговата мисия, се яви на ученика Йоан по образа на сватбата в Кана Галилейска. Ето как трябва да се четат първите 12 глави от евангелието на Йоан. Не се казва, че Мария го е попитала, а майката на Исус. Това е мистичен термин. В мистицизма „майка“ винаги се отнася до нещо, което трябва да бъде оплодено, когато човешкото същество се издигне на по-високо ниво. Исус е трябвало да издигне цялото човешко съзнание, каквото е било дотогава, на по-високо ниво. Съзнанието на цялото човечество се нуждаело от него, за да направи крачка напред. Ето защо Исус е могъл да каже: „Жено, какво общо имам аз с теб?“ Той не би казал това на майка си.
На третия ден се състоя брак. Това означава, че Йоан е лежал в съня на посвещението три дни. Там се е случило видението за брака в Кана Галилейска. В сън, продължил три дни, той е преживял събитията, които са се случили в духовния свят. На третия ден е преживял видението за брака в Кана. Всичко, което следва, са събития, които е видял в астралното си видение.
В трета глава имаме разговора с Никодим. В неговото астрално видение винаги самият Господ се явява на Йоан. В разговора с Никодим чуваме какво ще се случи с Йоан. Господ е обяснил нещата много ясно. Никодим първоначално не го е разбрал. Самият Йоан е трябвало да разбере; във видението му е обяснено, че става въпрос за убиване на нисшия човек, като висшият човек оживява. Той постепенно разбира кой всъщност е Исус; че силите на произхода на света, бащата на света, са живи в него. Ето защо тогава имаме думите, които Исус е казал за бащата. Окултните сили, които Исус е притежавал, са се явили на Йоан като астрално отражение на действителните събития. Така Йоан е изучавал най-дълбоките истини чрез самия Господ.
В четвърта глава разказваме за срещата със самарянката. Господ ѝ казал: „Имала си петима съпрузи и този, когото имаш сега, не е твой съпруг.“ Тя трябвало да бъде издигната до висшия си аз. За целта трябвало да премине през по-нисшите тела. Това били старите съпрузи. Сега тя трябвало да се свърже с висшия си аз. Това бил новият съпруг. В историята за мъжа, който се родил сляп, станало ясно, че неговата карма е да не може да вижда.
Първите събития, описани в Евангелието на Йоан, са астрални преживявания. Със сигурност е естествено самият Йоан да не е присъствал, тъй като е възприемал всичко това в образно съзнание? Йоан не се споменава в първите 12 глави. Той все още не е бил ученикът, преживяващ всички тези неща на астрално ниво.
След това той преспа посветителния сън. Трябваше да се издигне на по-висша степен. Това се случи, докато преживяваше преживяванията на трите дни и продължи до четвъртия ден. Посвещението отне 3 дни и половина. След това той видя собственото си посвещение, собственото си възкресение. Това беше възкресението на Лазар.[45]Лазар е написал евангелието на Йоан. Марта и Мария са

били състоянията на съзнанието в душата му, едното божествено, другото обърнато към живота на земята. Описанието на чудото с Лазар е описание на по-високо ниво на посвещение. Дванадесетата глава подготвя за действителното разпознаване на личността на Исус. Самият Йоан тогава казва: „Сега познавам Този, Който ме е възкресил от мъртвите.“
Висшето развитие на Йоан започва с 13 -та глава. Всяка дума в евангелието на Йоан може да бъде разбрана, ако я приемем като живия опит на Йоан. Тогава той осъзнава своето „аз“ и това вече не е образно съзнание. Той съзнателно става ученикът, когото Господ обича.

4. Евангелието от Йоан като документ за посвещение II

Втората част на евангелието от Йоан

Преживяванията, описани от Йоан от 13-та глава нататък, се отнасят до деваканичното ниво. Йоан посочва това, като казва, че е бил възкресен от мъртвите. Йоан е бил Лазар, възкресен от мъртвите. Следователно можем да разберем защо едва сега се споменава ученикът, когото Господ обичаше. Това е тайната в центъра на евангелието - че авторът е бил Лазар, възкресен от мъртвите.

След това Йоан преживява преживявания с Христос в духовния свят. Втората част по-специално не просто разказва какво се е случило на някакво конкретно ниво, а описва нещата, които всяко човешко същество може да преживее вътрешно. Начинът, по който човек може вътрешно да познае себе си на нивото, за което говори Йоан, е следният. От определен момент в своето развитие индивидът вече не се чувства отделен от всички неща. Той изцяло навлиза в нещата, които го заобикалят. Това означава да разшири себе си във вселена. Йоан се чувстваше част от целия свят около него. Това се изразява в деваканичния образ на измиването на краката.[46]Йоан преживява това в света на духа, макар че едновременно с това е и историческо събитие.

По-висшата сфера на природата винаги се развива за сметка на по-нисша. Ако нямаше минерален свят, растителният свят не би могъл да се храни от него. Растителният свят е избутан по-надолу, за да може да се развие още по-висша сфера - животинският свят, и така нататък. Човешкият свят също зависи от другите сфери. По-високоразвитата форма се нуждае от по-слабо развитата. Не би могло да има по-висша каста, ако нямаше и по-нисша. Точно както трябва да има минерален свят, за да може да съществува растителният свят, така е трябвало да съществуват и апостолите, за да бъде там Христос Исус. Никой не може да бъде светец, без да избута другите по-надолу. В глава 13, стих 16 се казва: „Слугата не е по-горен от господаря си.“ Христос се е развил въз основа на апостолите и следователно е в състояние да ги нарече господари, от чиято общност е произлязъл. Той им измива краката, за да покаже, че е по-нисш от тях, доколкото дължи съществуването си на тях. Това е нещо, което всички ние трябва да преживеем в собствените си тела. Всеки, който не е преживял това, няма истинско разбиране за пътя на християнския мистицизъм.

Исус също каза: „Който яде хляб с Мене, е вдигнал пета си против Мене.“[47]Той се чувстваше част от общността на цялата земя. Чувстваше, че цялото човечество се крепи на него, че е под неговата пета.

След като преживя всичко това на деваканично ниво, Джон успя да разбере думите на лозата и нейните клони, които последваха.[48]Те се отнасят до общността на цялата християнска конгрегация.

Сега сме в петата коренна раса на нашето земно съществуване. Тя има седем подраси: древноиндийската, древноперсийската, египетско-вавилонско-халдейската, гръко-римско-семитската, германската, славянската и седмата подраса. Последните три подраси на четвъртата коренна раса, която е била атлантската, са били особено важни. От третата от последна, древносемитската раса, произлиза петата коренна раса. Тази подраса е обитавала района, където днес се намира Ирландия. Тя е мигрирала оттам, оставяйки се да бъде водена към пустинята Гоби или Шамо. Това е районът, откъдето произлиза настоящата пета коренна раса. Три подраси на атлантите, седем подраси на арийската коренна раса и две от шестата коренна раса, принадлежат заедно в известно отношение. Когато човечеството премине през всички тези раси, то ще е достигнало точка, в която голяма част от човечеството ще е постигнало това, което е предопределено да постигне.

Дванадесетте апостоли са символи на тези дванадесет подраси. Исус е еволюирал от дванадесетте апостоли. При измиването на краката си той се покланя пред расите, на които трябва да донесе спасение.

В притчата за лозата Христос се чувства свързан с всички раси; той им осигурява духовната кръв.

Много различни образи също се появяват в това във висшия свят. Разказва се за предателството на Юда Искариотски. Той представлява една от расите, расата, която сега свежда всичко до материално ниво, нашата собствена пета подраса, която е материалистична. В процеса на еволюция, в която човечеството първоначално е живяло в пряко духовно възприятие и след това е трябвало да бъде отведено във физическия свят, е било напълно естествено представителят на тази пета подраса да бъде предателят. Юда Искариотски представлява расата, която се спуска по-дълбоко от всяка друга. Евангелието на Йоан продължава да е валидно отвъд пространството и времето именно поради причината, че трябва да се разглежда в символичен план. Делото на Юда е органична част от мисията на Христос. Юда е преминал през форма на мъченичество. Той е бил предателят и в известен смисъл и мъченик. Той е извършил жертвата на Христос.

Поредицата от притчи послужи за запознаване на апостолите с вътрешната същност на християнството. При жертвената смърт на Христос всичко, което в по-ранни времена е било мистериозен обред, се появи пред света като историческо събитие. В мистериите учениците преминаха през това, което тук се превърна в трите дни на символичната смърт на Лазар. С Христос това трябваше да се появи на голямо историческо ниво. Оттогава нататък човек трябваше да бъде изкупен, ако вярва, без да е получил пряко виждане в мистериите. Всеки трябваше да има това преживяване, когато дойде духът на истината. То щеше да разкаже за елемента, внесен в световната история с християнските събития. „Той ще ви възвести нещата, които предстоят.“[49]

Йоан говореше от този дух на истината. Историческото предателство на Христос трябваше да се случи в бъдещето, в расата, чийто представител беше Юда. Събитията, които следват, са пример за вътрешното преживяване на християнския мистик. След това Христос получи шамар в лицето.[50]Това беше второто важно събитие след измиването на краката. Това е нещо, което всеки, който вътрешно се стреми да премине през живота на Христос, трябва да приеме с пълно вътрешно спокойствие, че хората, на които човек дава най-доброто, което има, няма да признаят това. Следва и бичуването. В морален план това означава, че ние понасяме болката, която светът ни причинява, и го правим спокойно. Заедно с шамара по лицето това е вторият етап, през който християнският мистик трябва да премине.

Това е нещо, през което учениците на християнския мистицизъм наистина и наистина преминават оттогава. Способността да се понася болката спокойно се учи в собственото тяло на ученика. Той наистина получава чувството, сякаш е пронизан с игли.

Следващият, трети етап е носенето на трънения венец. Това е спокойно приемане на унижението. Човешкият „аз“ е унижен. Предният мозък, който се е развил през последния период на древна Атлантида, усеща трънения венец. В това мистично състояние на душата се развиват истински болезнени преживявания, които трябва да бъдат преодолени.

Четвъртият етап е разпятието. Това е мистично преживяване, което означава, че собственото тяло е станало чуждо за него като външен обект. Тогава човешкото същество носи бремето на кръста. Душата му е станала независима. Тя е свързана с тялото само по начина, по който тялото на Христос е било приковано на кръста. Това е вътрешно преживяване за мистика. Сега той знае, че живее в духовно тяло. Кръвното изпитание върви ръка за ръка с това. Раните на Христос наистина се появяват по ръцете и краката, когато християнският мистик е преминал през това. Има физически аспект на всичко, което е от духа.

Когато човекът достигне тази точка, следва смъртта на кръста. Това е духовно преживяване. Гьоте го е изразил със следните думи:

Докато я нямаш,
тази дума: „Умри и стани!“,
ти си само нещастен гост
тук, на тази земя.[51]

Якоб Бьоме е казал: „Ако не умреш, преди да дойде смъртта ти, ще загинеш, когато умреш.“[52]Християнският мистик трябва да премине през цялата смърт. В противен случай той не може да влезе в по-висш живот. Шестото събитие е погребението. Това е мистично осъзнаване на общността със земния организъм. Ученикът се обединява с планетата Земя, превръщайки се в планетарен дух. Всичко около него тогава става негово тяло. Седмият етап е по-висшият живот, възкресението, дадено

на човека. Това са седемте етапа на християнското мистично развитие: измиването на краката, шамарът по лицето и бичуването, тръненият венец, разпятието, смъртта, погребението и възкресението. Това е вътрешно развитие с външни символи.
Йоан е писал за това по начин, който наистина ни е дал основно произведение за мистици. Изреченията трябва да станат обект на размисъл, докато ги четем. Това ни дава медитацията, от която се нуждаем, за да преминем през тези събития.
Евангелието на Йоан е книга на чудесата, защото то предизвиква чудеса в душата. То е написано за всяко човешко същество и всеки може да придобие вътрешен опит с евангелието на Йоан.
Нека разгледаме втората глава още веднъж, сега от тази гледна точка. Преди измиването на краката човекът се е сблъсквал с необходимостта да роди новото човешко същество. След това той е преминал през седемте етапа и е станал новото човешко същество. Новото човешко същество се е отнасяло към старото, както дете към майка си. Старото човешко същество го е заченало и го е родило. Ето как трябва да виждаме образа на майката на Исус. Всяко старо човешко същество има способността да се превърне в ново човешко същество.
Старите човешки същества са от различни видове. Когато от тях се роди новото човешко същество, всички ще родят един и същ Христос. Старото човешко същество, майката, може да съществува по различни начини. Когато Христос беше на кръста, той погледна назад към майка си и това бяха три жени, представляващи три различни човешки конфигурации, от които може да произлезе мистикът. Майката на Исус не може да получи име. Тя обаче се нарича Мария. Мария е същото като Мая, утробата, от която е произлязъл новият човек.
Когато Христос е свален от кръста, краката му не трябва да бъдат счупени. Това е свързано с цялото развитие на нашата цивилизация. В древна Атлантида човешките същества все още са били способни да влияят на генеративните етерни сили. Те са били способни да използват покълващите сили на зърното, за да задвижват дирижабли. Мисията на дванадесетте подраси, започвайки с петата атлантска подраса, е да развият сили и способности, свързани с минералния свят, сили за създаване на комбинации. Дванадесетте раси трябва да доведат земята до точката, в която минералният свят е по същество завладян. Времето, когато християнството е централният член, е времето, когато човекът трансформира минералния свят. Човекът ще накара земния магнетизъм да му служи, след като придобие моралните сили да влияе на земята. Той все още до голяма степен не осъзнава всичко останало.
Евангелието на Йоан е едно от произведенията, които съдържат безкрайността в себе си и това е като извор.

5. Евангелието от Йоан

Християнските теолози поставят под въпрос днес евангелието на Йоан.[53]Казват, че първите три евангелия, синоптичните евангелия според Матей, Марк и Лука, са последователни в начина, по който говорят за Исус. Всякакви вариации между тях се считат за маловажни. Твърди се, че въз основа на синоптичните евангелия човек може да има последователна представа за Исус. Евангелието от Йоан се различава значително от тях, като говори за основателя на християнството с много различен тон и очевидно по много различен начин. Следователно се счита за по-малко достоверно. Синоптиците, казват хората, са били предназначени да разкажат за живота на Христос, докато авторът на евангелието от Йоан е живял в по-късен период и е написал един вид химн, за да изрази как се е чувствал. Теолозите виждат евангелието от Йоан като измислено произведение на вярващ. Отминаха времената, когато теолог като Бунзен...[54]може да напише: „Ако евангелието на Йоан не казва историческата истина, християнството просто няма да бъде състоятелно.“ Задача на духовната наука е да покаже отново значението на евангелието на Йоан на хората днес.

Има и друга причина, поради която съвременните теолози предпочитат синоптичните евангелия пред евангелието на Йоан. Ако човек вземе съдържанието на тези три евангелия, като изключи чудесата, получава образа на възвишено човешко същество, но някой, който не е нищо повече от възвишено човешко същество. Според евангелието на Йоан обаче Исус е бил нещо повече от просто високо развито човешко същество. Той е бил универсален дух, въплътен в земно тяло. Синоптиците говорят за Исус от Назарет, евангелието на Йоан е за Христос. Въведението към евангелието на Йоан се отнася до всеобхватен космически принцип, логосът, който се е въплътил в Исус от Назарет: „В началото бе логосът.“ Хората не искат да знаят за слизането на възвишен дух. Те вярват само във високоразвити човешки същества, а не че някога е живял бог на земята. Поради това хората постепенно са загубили връзката си с евангелието на Йоан през последните векове. Тази лекция ще бъде за начина, по който хората се отнасят към евангелието на Йоан.

Ако четете евангелието на Йоан по начина, по който четете която и да е друга книга, за да разберете какво пише в нея, вие го четете по много грешен начин. Евангелието на Йоан не е книга в смисъла, в който обикновено се приема, че е книга. То е книга на живота.

Нека първо кажа, че във всички дълбоко религиозни документи всяка дума е написана с дълбоко намерение. Това може да се илюстрира, като се разгледа въпросът: „Как се казва майката на Исус според Евангелието от Йоан?“ Всички ще кажат: „Мария“. Но това не може да се покаже от Евангелието от Йоан. Майката на Исус се споменава за първи път в историята за сватбата в Кана, но не е посочено

името ѝ: „На третия ден се състоя сватба в Кана Галилейска и майката на Исус беше там.“[55]Тя е спомената отново, но не е посочена като една от трите жени, които са стояли до кръста: „А освен това бяха майката на Исус и сестрата на майка Му, Мария, жената на Клеопа, и Мария Магдалина.“[56]Тук не майка му, а сестра ѝ е наречена „Мария“. Малко вероятно е и двете сестри да се казват Мария и затова трябва да предположим, че майката на Исус е имала различно име.
Друг пример е следният. Авторът на евангелието на Йоан или човекът, който иначе винаги е наричан Йоан, винаги е наричан само „ученикът, когото Господ обичаше“. „Исус, като видя майка Си и ученика, когото обичаше, да стоят там, каза на майка Си: Ето ти син.“[57]Това е изключително важно, ако искаме да разберем въпросите, с които се сблъскваме, когато приемаме евангелието на Йоан в духовен смисъл. Допреди няколко века евангелието от Йоан се е смятало за книга за медитация. То е трябвало да се превърне във вътрешно преживяване, ако човек е искал да има вътрешно разбиране за Исус. То е било предназначено за свещеници, които са искали да съзрат тайните на християнството. Стотици хора наистина са правили това и стотици от тях са получили плодовете му. За да проникне в християнските мистерии, човек е трябвало да позволи на душата си да узрее единствено с помощта на евангелието от Йоан. Хората обаче са трябвало да знаят, че първите редове имат магическа сила. Ученикът е трябвало да ги оставя да оживеят в душата му за четвърт до половин час всяка сутрин, никога да не разсъждава върху тях, а само да попива силата им. Това е била медитация. Някой, който е живял с първите редове от евангелието от Йоан по този начин в продължение на месеци, в продължение на години, е осъзнавал тяхната специална сила, защото очите на духа са се отваряли за него. Тези редове са живи сили, способни да събудят спящи способности. Тогава учениците са имали живи астрални видения на образите, дадени в евангелието. Първите думи от него са служили, за да дадат на хората това преживяване. Тяхната сила е била по-голяма в миналото, отколкото е днес. Хората са се променили повече, отколкото човек е склонен да мисли.
През 13 -ти век, когато печатарството все още не е било развито, хората не са чели. Четенето е променило човечеството много. Дори най-благочестивият човек днес няма представа за богатството на чувствата, които хората са имали тогава. Днес трябва да даваме различни медитации на хората, които искат да напреднат.
Също така би било необходимо да се преведе правилно Евангелието от Йоан,[58]за да може отново да бъде това, което е било преди за хората.

В началото беше словото, и словото беше у Бога, и словото беше бог.
Това беше с Бога в началото.
Всичко съществуващо е възникнало чрез него и нищо, което е възникнало, не е възникнало освен чрез него. В него беше животът и животът беше светлината на човечеството. И светлината светеше в тъмнината, но тъмнината не я обзе.

И стана един човек, изпратен от Бога, на име Йоан. Той дойде да свидетелства, да свидетелства за светлината, за да повярват всички чрез него.
Той не беше светлината, а свидетел на светлината.
Защото истинската светлина, която озарява всички човеци, трябваше да дойде на света. Тя беше в света и светът чрез нея стана, но светът не я позна.
То дойде в отделните човешки същества (то дойде при аз-хората); но отделните човешки същества (аз-хората) не го приеха.[59]

По времето на лемурийската раса, човешката душа е влязла в първото си човешко въплъщение. Преди това тя е почивала в Бога; човешките същества все още не са били надарени с Аз-а.

Това вътрешно виждане – какво се случва, когато някой получи прозрение за света на духа? Всекидневните хора живеят между будност и сън, като последният най-много е разкъсван от сънища. Човешките същества се състоят от физическо тяло, етерно или жизнено тяло, астрално тяло и Аз. Тези четири члена са заедно, когато хората са будни. Физическото тяло е сбор от физически апарати, окото е камера обскура, а ухото е струнен инструмент. Етерното тяло навлиза в тях, оживява ги и предава усещанията на астралното тяло – носителя на удоволствие и болка, импулси, желания и страсти – а след това и на Аза. В съня физическото и етерното тяло лежат в леглото, астралното тяло с Аза е издигнато. Етерното тяло остава с физическото тяло и го оживява; жизнените функции продължават без прекъсване в съня. Цветовете, звуците, удоволствието и болката са сякаш в дълбок мрак, без индивидът да ги осъзнава.

Има толкова светове, колкото сетивни органи има човек, за да възприеме. Без очи няма светлина. Ако човекът имаше орган за електричество, той щеше да го възприема точно както сега възприема светлината, например.

В съня човек живее в астралния или също в деваканичния свят, но не го осъзнава. Промяна ще настъпи само ако той работи последователно за развитието на висши органи. Тогава около него започва да се разсъмва светлина. В съня си той осъзнава пространство около себе си, изпълнено с предмети. Нещо се случва с него, както се случва с някой, роден сляп, който е опериран. Развиват се астрални и духовни сетивни органи, той вижда света на духа и сънят вече не го прави безсъзнателен. По-късно светът на духа около него започва да звучи. Той чува музиката на сферите на питагорейците, нещо, което хората днес смятат за метафора. Гьоте е знаел точно какво е това. В пролога си към *„Фауст“* той казва:

Слънцето провъзгласява старата си преданост
В съперническа песен с братските сфери
и все още завършва в гръмотевично движение
кръговете на предопределените си години.[60]

Това не може да се приема просто като думи, а буквално. Човек чува как слънцето се чува, когато чува музиката на духа. Във втора част на *„Фауст“* Гьоте пише:

Отекващо сега за ушите на духа,
новият ден вече се ражда.[61]

Светът на духа по този начин идва за първи път по време на сън за човешките същества, но те трябва също така да могат да пренесат преживяванията, които са имали по време на сън, в ежедневието. Те трябва да намерят нещата, които откриват за първи път по време на сън, сред физическите обекти, които познават, когато са будни. Това идва с по-нататъшно обучение.

Когато първите редове от Евангелието на Йоан подействат и образите от Евангелието се изявят пред въображението му, ученикът получава помощ в развиването на определени чувства. След допълнителни упражнения учителят го кара да развие следното чувство, правейки го дълго време: „Ако растението, което расте в почвата, погледне скалата, върху която расте, то ще трябва да ѝ каже: „Ти, камък, принадлежиш към по-нисша сфера от мен, но аз не бих могъл да съществувам без теб.“ То ще трябва да се наведе пред нея и да ѝ благодари с цялото си смирение, че е направила живота му възможен. По същия начин всяка по-висша класа човешки същества трябва да се наведе пред по-нисшата класа и да ѝ благодари. Всеки индивид, който е на по-високо ниво, дължи съществуването си на този, който е по-нисш от него. Това е чувство, което трябва здраво да установите в душата си, с часове всеки ден, със седмици и с месеци.“

Ако ученикът направи това, пред очите му най-накрая ще се появи духовен образ, който ще бъде един и същ за всички. Той ще види дванадесет души от по-нисш ранг, седнали около него, и ще им измие краката. Тогава учителят ще каже: „Сега имате вътрешно разбиране на 13 -та глава от Евангелието на Йоан, измиването на краката.“ Освен този образ, видян в духа, ще има и физически симптоми, които отново са еднакви за почти всички тях. Ученикът ще се чувства сякаш има вода, обливаща краката му.

След това той трябваше да развие второ чувство, отново в продължение на седмици и месеци. Когато цялата болка и трудности на живота ме връхлетят, искам да развия силата да им устоя. Когато той развиеше това вътрешно чувство, щеше да се появи ново видение. Той щеше да се види бичуван. Това видение отново щеше да бъде едно и също за всички. Външният симптом щеше да бъде усещане за парене и сърбеж по цялото тяло, което продължаваше дълго време.

Тогава той ще трябва да развие трето чувство. Не е достатъчно да понася трудностите на живота: „Най-доброто, което имаш в себе си, може да бъде излято върху него с презрение и подигравки. Остани изправен въпреки това.“ Когато ученикът развие това чувство, ще се появи трето видение: Той ще се види как носи трънен венец. Външният симптом ще бъде силно главоболие.

След това той трябваше да развие друго чувство. „Всички хора казват „аз“ на тялото, което носят. Тялото ти не трябва да е по-важно за теб от който и да е друг обект. Трябва да чувстваш тялото си като нещо чуждо за теб.“ Когато ученикът преминеше

през това, се появяваше видението на разпятието, а външно стигматите на Христос по ръцете и краката и от дясната страна на гърдите, а не от лявата, както обикновено се казва. Тези симптоми се повтаряха многократно по време на медитация.
След това учителят казвал на ученика: „Сега ще изпиташ мистичната смърт.“ Това може да се опише само с приблизителни думи. Преживяването на ученика би било, че цялото съществуване е угаснало за миг; всички предмети са изчезнали, скрити са зад воал. Тогава воалът ще се разкъса отгоре до долу и ученикът ще погледне в света на духа. Преди това е имало нещо друго. Преди да познае мистичната смърт, ученикът ще има видения за цялото зло, което може да съществува в света; той трябвало да слезе в ада, преди да изпита мистичната смърт.
В шестия етап ученикът ще започне да чувства, че тялото му вече не е нещо, което му принадлежи. Съзнателното му осъзнаване се разширява, за да обхване цялата земя. Когато това бъде развито, то ще бъде наречено погребение. Седмият етап вече не може да бъде описан със земни термини. Това е възкресение и възнесение към небето. Това състояние е отвъд всичко, което човек може да си представи. Евангелието от Йоан описва тези седем етапа. Някой, който е преминал през всички тях, би разпознал Исус такъв, какъвто е живял на земята. Евангелието от Йоан е пътят към опознаването на Христос Исус. Затова то е дадено на онези, които искат да станат мъдри, като книга, която да им помогне в развитието, а не като книга с молитви. Всяка част от него може да се превърне в жив опит.
Подробности: Разкриването на тази истина е етап от човешката еволюция, който не може да се сравни с никой друг. Следното дойде на света с Исус: Човекът вече имаше четири члена, когато се въплъти за първи път, но се разви допълнително. Нека разгледаме едно неразвито човешко същество. Неговото астрално тяло би било все още такова, каквото е било, когато го е получил. Нека го сравним с астралното тяло на средностатистически европеец или това на идеалист като Шилер.[62]или високоразвита личност като Франциск от Асизи.[63]Средностатистическият европеец вече не се подчинява на всеки импулс. Той ще отхвърли някои и ще постави на тяхно място други чувства – морални закони. Азът е работил върху астралното тяло. Неговото астрално тяло се състои от две части – непречистената част, която все още е била такава, каквато е била, когато я е получил, и пречистената част. При Шилер пречистената част вече е била голяма в сравнение с непречистената. А астралното тяло на Франциск от Асизи се състои само от пречистената част. Тази пречистена част от астралното тяло се нарича духовно „аз“ или манас и тогава човешкото същество има пет принципа на своята същностна природа.
Човешките същества могат да работят върху етерните си тела по същия начин. Религиозните и артистичните чувства работят върху етерното тяло и създават от него жизнения дух, будхи. Ако някой е способен да овладее физическото тяло,

частта от него, която е направил духовна, е атман. Процесът е изключително бавен във външната еволюция. В Гърция будхи се е наричал *Христос* и повечето хора днес имат само първите зачатъци на това.
Най-голямата сила, дадена на нашата епоха, за да развие будхи, дойде с Христос. Той направи възможно развитието на шестия принцип, будхи, в цялото човечество. Той направи човечеството духовно. Седмият принцип е този на бащата. Светият дух развива манас, Христос - шестият принцип, и когато това е широко развито за цяла раса, силата, която е била скрита в него, се проявява и това е шестият принцип. Всички човешки същества, които са част от тази раса, тогава ще са достигнали шестия етап на посвещение, който е погребението.
Веселото или тъжното лице ни казва, че душата е весела или тъжна; външното разкрива вътрешното, всичко води душата до разкритие. Ако си представим земята като тяло на одушевено същество, тогава душите на човешките същества са се слели с душата на земята, когато телата им са се слели физически със земята. Душата в земята може да бъде точно както човешката душа е в човешкото тяло. Човекът взема храната си от тялото на земята и я тъпче с краката си. Исус каза: „Който яде моя хляб, е вдигнал петата си против мен.“ По-старите писания често имат ключови думи, специфични термини за конкретни неща. Така учителят, който отива във вътрешното светилище с учениците си, е „изкачване на планината“. Проповедта на планината е била само за учениците: „И като видя множествата, Той се качи на планината... учениците Му дойдоха при Него.“[64]
По същия начин „храм“ се отнася до физическото тяло. Обикновено се нарича нашата по-нисша природа. Наистина ли е по-ниско спрямо астралното тяло? Факт е, че физическото тяло е много по-силно развито от астралното тяло днес. По-късно, разбира се, астралното тяло ще бъде много по-силно развито от физическото тяло. Помислете за бедрената кост, където се постига максимална здравина с минимално количество материал. Или помислете за сърцето, което е толкова мъдро организирано, че устоява на непрекъснатите атаки от астралното тяло в продължение на десетилетия.
Казвали са, че когато астралното тяло на посветения се разхлаби и дойде в съзнание: „Той излезе от храма.“ Христос говори за храма в Евангелието на Йоан: „Тогава грабнаха камъни, за да хвърлят по Него. Но Исус се скри и излезе от храма.“[65]Той също така говореше в този смисъл за очистването на храма, разрушаването му и построяването му отново за три дни.
Как Христос дойде на света може да се види по следния начин. Шестият принцип, будхи, се ражда от петия, когато той е достигнал най-високата си точка, от духовното аз или манас, или, за да използваме името, което гърците са имали за петия принцип, София. Всички гностици, които са приемали значението на евангелието от Йоан, са наричали майката на Исус „София“.

С появата на Исус земята получи шестия принцип. Жизненият дух се обедини с човечеството. За да се постигне това, Софията първо трябваше да е напълно зряла. Когато жизненият дух се обедини с човечеството, човечеството е Софията. Това е дадено като притча в историята за сватбата в Кана.
Господ позволил евангелието на Йоан да бъде разкрито от ученика, когото обичал. Това винаги е името, дадено на първия и любим ученик на учителя. В евангелието на Йоан, споменаването на ученика, когото Господ обичал, се прави за първи път в глава 11, където той говори за възкресението на Лазар. В онези дни ученикът прекарвал три дни в храма, за да бъде посветен. Не само астралното му тяло, но и етерното му тяло било разхлабвано. Затова той умирал, така да се каже, и бил възкресен отново в края на тридневния период. Господ посветил ученика, когото обичал, и възкресението на Лазар означава това.
Ученикът, който стоеше до кръста, следователно отново беше Лазар и същият посветен е написал и евангелието от Йоан. За да се хармонизира всичко, ученикът, когото Господ обичаше, не се споменава преди възкресението на Лазар в глава 11. Това е гледната точка, разпространена във всички гностически и розенкройцерски школи. Това е гледна точка, която ще бъде разпространена отново.
Евангелието от Йоан е книга, пълна с тайни, пълна със сили, предлагани на човечеството.

Въпроси и отговори

Какво е „причинно тяло“?
Когато хората умират днес, етерното тяло се отделя от физическото тяло заедно с астралното тяло и Аза. Етерното тяло все още остава с висшите членове за известно време и през този първи период след напускане на физическото тяло целият последен живот на човек се простира пред него като огромна картина. Това е така, защото етерното тяло поддържа не само жизнените функции, но и паметта. Приживе то е било ограничено от физическия мозък и не е било в състояние да функционира пълноценно. Веднага щом физическите бариери изчезнат, пълната памет се разпростира пред човешката душа. Това продължава, докато етерното тяло се отдели от астралното тяло и Аза след няколко дни. Отделя се обаче само етерната субстанция. Картината на паметта се взема със себе си. Индивидът запазва тази есенция на етерното тяло и сборът от тези есенции от всички животи на земята е причинното тяло.
Как трябва да гледаме на празнуването на Тайната вечеря в Евангелието на Йоан и особено на хляба, даден на Юда, предателят?
Специфична част от старата форма на посвещение се състоеше в това ученикът да бъде отведен в храма и в „тридневна смърт“, което означаваше, че етерното тяло също се разхлабва и преминава през астрални и девачански преживявания. Едно от тях беше, че всяка част от тялото се превръща в човешка фигура. Имаше дванадесет

части и ученикът виждаше дванадесет фигури, като той самият беше тринадесетата, душата на дванадесетте.
Чувствеността е донесла егоизъм и той трябва да бъде преодолян. Това е била важна част от учението на средновековните посветени. По онова време учителят можел да каже на ученик нещо подобно: „Виж растението, то целомъдрено държи плодните си органи към слънцето. Плодът може да се развие само ако цветът е целунат от слънцето. Човекът е обърнато растение. Животното е между двете. Космическата душа преминава през растение, животно и човек. Космическата душа е разпната на кръста, който е земята. Същността на човека е преплетена с желания. Плътта му е по-нисша от плътта на растението. По-късно човекът отново ще бъде без желания и целомъдрено ще се предложи на лъчите на духовното слънце.“
Възниква принципът, известен като Светия Граал, който е раждане в духа.
На Тайната вечеря в Евангелието на Йоан, низшият егоизъм е представен от Юда, предателят. Ученикът, когото Господ обичаше, се облягаше на гърдите му. Пречистената енергия се издига до сърцето, което ще бъде органът за създаване на неща в духа в бъдеще. Това вече може да се види в анатомията на сърцето. Сърцето е неволен мускул и следователно би трябвало да има гладки влакна. Но то не е; то е набраздено по начина, по който са волевите мускули. По този начин то вече сочи към време, когато ще бъде волеви мускул.
Когато учениците се събудили след посвещението си, думите „Ели, Ели, лама савахтани!“[66]биха били изтръгнати от устните им, те имат предвид „Боже мой, Боже мой, как си ме преобразил!“. Тези думи, дадени в оригиналния текст, лесно се променят в другата версия, която е: „Боже мой, Боже мой, защо си ме изоставил?“
Къщата, където се е състояла Тайната вечеря, е била една от домовете за посвещение.
Какво е означавало превръщането на водата във вино в Кана?
Според съвременните теолози, това е трансформацията на стария завет в новия, който трябва да бъде бълбукащото вино.
Тук, на север, Зигфрид е бил предхристиянският посветен, който не е надхвърлил предхристиянското посвещение. Това се вижда от неговото уязвимо място. Зигфрид, неуязвим, е бил уязвим в точката, където Христос е носил кръста.
Ще дойде един човек, който ще символизира значението на земята. Водата е кръвта на този дух. Водата е била известна като „кръвта на Христос“ във всички мистерии. През 8 век пр.н.е. се развиват обредите на Дионис, а с тях и прекомерната консумация на вино. Виното не е било познато по времето на Атлантида. Днес то е изпълнило своята функция. Появата на лозовата въшка е знак, че виното е отживелица. Когато то още не е съществувало, всички човешки същества са имали съзнание за вечната същност, която преминава от живот в живот. Вярата в прераждането е била утеха за египетския работник, който е трябвало да работи толкова усилено, че не можем да си го представим днес. Тези хора не са пили вино.

Пиенето на вино откъсва човешките същества от прозрението за висшите аспекти. Това е трябвало да се случи някога. Ако човечеството никога не е имало вино, то ще се е уморило от земята и това не може да се позволи да се случи. За да развият цивилизацията, човешките същества е трябвало да обикнат земята; те е трябвало да бъдат откъснати от по-ранните си прераждания и да обичат само това, в което са били по това време. Цялото човечество някога е трябвало да премине през период, в който не е знаело нищо за своите висши принципи и за по-ранни прераждания. Християнството не е проповядвало прераждането публично в продължение на две хилядолетия; преподавало се е само на посветени, което е направил и Христос, когато ги е помолил да не разказват на никого за нещата, които са видели, докато не дойде отново,[67]тоест, докато шестият принцип бавно не се е развил. Това време вече е дошло. Цялото човечество вече е преминало през едно въплъщение, в което е било откъснато от висшия свят.

В по-ранни времена бракът е бил между кръвни роднини. Следствие от промяната към брака извън собственото племе е била загубата на ясновидството. Днес бракът между кръвни роднини би довел до дегенерация. В онези ранни дни хората са помнели не само неща от собствения си, но и от живота на родителите си. Тази наследена памет е носила име: Адам, Сет, Енох. Освен спомените, са се наследявали и добри и лоши неща - първородният грях.

За да се промени това, общата любов към човечеството трябваше да замени кръвните връзки. „Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; и който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене.“[68]Исус отишъл и при хора, които не били от неговото племе, при самарянката. „Юдеите нямали нищо общо със самаряните.“[69]Христос Иисус дойде от Галилея, страна с възможно най-размесена кръв.

Дух на далечна звезда, гледайки към Земята, би видял физическата Земя, проникната и обгърната от етерно и астрално тяло. Ако този дух беше наблюдавал еволюцията на Земята от Авраам до наши дни, той би видял как цветовете ѝ се променят в момента, в който кръвта потече от раните на Христос. Посвещение, подобно на това на апостол Павел.[70]не би могло да се случи преди идването на Христос. Това външно посвещение стана възможно, когато цялото астрално тяло на Земята се промени.

Въпросът относно бъдещето на християнството

Християнството има такива безкрайни дълбини, че е напълно невъзможно да се види как ще се развие. Като религия то е последно. То има целия потенциал за развитие. Теософията просто служи на християнството.

Разликата между Христос и другите основатели на велики религии е, че в другите религии хората вярват в това, което основателите са учили, докато в християнството хората вярват в това, което самият Христос представлява.

Лечебно влияние на етерното тяло върху физическото тяло

Психичните заболявания се дължат отчасти на факта, че етерното тяло няма силата да влияе на определени части от физическото тяло. Ако етерното тяло е твърде слабо, за да контролира част от тялото, тази част ще се разболее. Ако укрепите етерното тяло, вие сте му помогнали.

6. Мистерията на Голгота

Тайната зад мистерията на Голгота е една от най-дълбоките тайни в световната еволюция. Ще трябва да се върнем през хилядолетия назад в земната еволюция и да позволим на окултната мъдрост да я осветли. Вярно е, че нещата, които Христос Исус е направил, трябва да бъдат разбрани от обикновените хора, но това не противоречи на по-дълбокото задълбочаване в мистерията на Голгота. За пълното разбиране на това най-велико явление на земята обаче, ние трябва да навлезем в дълбините на мистериозната мъдрост.

В тази сесия ще се занимаем с по-задълбочено задълбочаване в мъдростта на мистериите, за да разберем как е възможно да се случи нещо като мистерията на Голгота. Трябва да помним, че когато Христос се появи на земята, се случи нещо, което наистина донесе голяма промяна в човешката история. Ще разберем това най-лесно, ако разгледаме въпроса кой всъщност е бил Христос Исус. За окултиста този въпрос има две части. Трябва да разграничим човека, който е живял в Палестина по това време и е доживял до 30-годишна възраст, от това какво се е случило след това с този човек.

Исус стана Христос на тридесетата си година. При обикновените хора само малки части от астралното тяло, етерното тяло и физическото тяло са се превърнали в манас, будхи и атман,[71]или духовно „аз“, жизнен дух и духовно човешко същество. Исус от Назарет беше чела от трета степен. По този начин телата му бяха на високо ниво на пречистване. Пълно прочистване, освещаване и пречистване бяха постигнати в неговото астрално тяло, етерно тяло и физическо тяло. Когато един чела е преминал през тези три етапа на пречистване в трите си тела, той е способен в даден момент от живота си да се откаже от своето „аз“. В тридесетата година „азът“ на Исус напусна трите тела и премина в астралния свят, оставяйки на земята три осветени тела, които бяха издълбани от „азът“, така да се каже, така че в тях да има място за по-висш дух. По този начин „азът“ на Исус от Назарет направи великата жертва в тридесетата си година, като предложи пречистените си тела на Христовия дух. Христос изпълни тези три тела. След това време ние го наричаме Христос Исус, който ходеше по тази земя три години и извърши велики неща в тялото на Исус.

За да разберем кой е бил Христос, трябва да се върнем много назад в еволюцията на земята и човечеството. Преди да стане земя, земята е била древната Луна. Това не е същото като нашата сегашна луна, която е просто парче земя, което се е откъснало. Преди земята да стане Луна, тя е била Слънце, а преди това - Сатурн. Следователно трябва да разберем, че преди милиарди години в космическото пространство е съществувало тяло, което е било древен Сатурн. Една планета еволюира през редица въплъщения. Преди нашата земя да стане земя, тя е съществувала като Сатурн, Слънце и Луна. Нека първо да отидем до Слънцето. Там

„огнените духове“ са били на нивото, което човешките същества са достигнали на земята днес. Те обаче не са изглеждали така, както изглеждат днешните човешки същества. Тези възвишени духове са преминали през човешкия си етап на Слънцето при съвсем различни условия от хората на земята днес. На Луната друга група духове са преминали през човешкия етап - лунните питри, лунните духове, които сега са на по-високо ниво от човешките същества. В християнския езотеризъм те се наричат ангели или ангели. Човекът е станал „човек“ едва на земята. Лунните питри са с една степен по-високо от човека, а огнените духове над тях са на много високо ниво на еволюция.
Сега стигаме до Земята, до състоянието на Лемурийската раса, която е живяла на континент между днешна Азия, Африка и Австралия. Тогава на Земята са съществували физически същества, които са били по-висши от днешните животни и по-слабо развити от днешните човешки същества. Те са създали един вид жилище или кутия, обиталище. Те биха се разпаднали, ако не бяха осеменени от висши духове. По това време душите най-накрая са влезли в човешкото физическо тяло. Тези души след това са подготвили това, което по-късно ще се превърне в човешкото тяло. Физическите обитатели на човешките тела са били на Земята и висшите духове са позволявали на душевната субстанция да се влее в тях от световете на духа. Този душевен принцип е бил все още свързан със световете на духа. Той е бил като вода, капки от която са били изливани в редица съдове. Духовете, които са изливали душевния принцип, са били онези, които са завършили човешкия си етап на Луната, лунните духове. Сега те са били с едно ниво по-високо от човешките същества и са могли да излеят част от своята същност в човечеството, така че то да може да се развие по-нататък (фиг. 1). Това е дало възможност на човека да трансформира организма си все повече и повече. Човекът е бил способен да се издигне от земята, да стои изправен, да ходи, да се научи да говори, да стане самостоятелен.

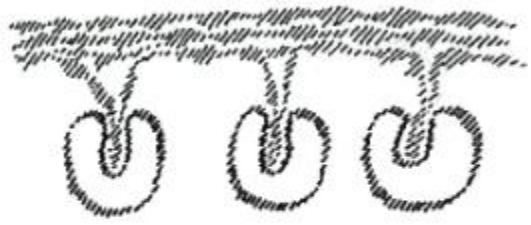

Фиг. 1

Между всички тези души съществуваше връзка, защото те произлизаха от общност от духове. Всички, които бяха получили по една капка от общ дух, показваха голямо сходство. В миналото членовете на едно племе са имали души, показващи такова

сходство. По-късно това се случи с народите, например целият египетски, целият еврейски народ. Те имаха души, произлизащи от общ източник.
Лунните духове бяха дали на човешките същества духовното „аз“ в човека. Това направи човека „аз“, някой със самосъзнание. Имаше обаче нещо, което Лунните духове не можеха да дадат, само един-единствен, общ дух, който беше още по-висш и беше завършил човешкия си етап на Слънцето, беше способен да направи това – огнен дух.

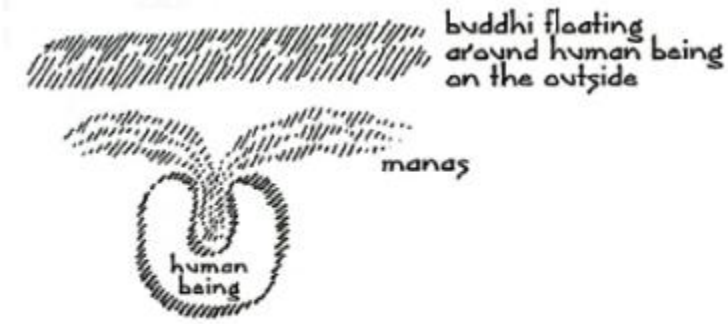

Фиг. 2

Много такива огнени духове се бяха развили на Слънцето и бяха възвишени духове на земята. Един такъв огнен дух беше призван да излее своята същност върху цялото човечество. За цялата земя съществуваше общ дух, който можеше да излее елемента на слънчевите духове или огнените духове, будхи или жизнения дух, правейки го върху цялото човечество с всички негови членове. Но в лемурийската раса и в атлантските времена човешките същества все още не бяха узрели, за да приемат каквото и да било от този слънчев дух. Разглеждайки акашовите записи от онова време, човек открива, че колкото и да е странно, човешките същества се състоят от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и духовно „аз“. Духовното „аз“ обаче беше все още много крехко. Будхи или жизненият дух присъстваше около всеки индивид, но това можеше да се види само в астралното пространство. В астралното пространство всеки индивид имаше такова будхи обкръжение; но това будхи, намирайки се около външната страна на човешкото същество, все още не беше узряло, за да влезе в него (фиг. 2). То беше част от един велик огнен дух, който беше излял своите капчици върху човечеството; Те обаче все още не можеха да влязат в човешките същества. Именно деянието на Христос на земята развя потенциала у човешките същества да приемат принципа, който наричаме будхи, в своя манас.
Подготовката за земното дело на Христос е извършена от другите велики учители, които са го предшествали. Буда, последният от Заратустра и Питагор[72]бяха велики духове, които вече бяха приели голяма част от принципа, съществувал само около човешките същества. Те бяха приели тази искра на Христос в Аз-човека. Мойсей

беше друг. Но другите човешки същества все още не бяха приели тази искра в Аз-човека.
Целият този огнен дух, общият източник на всички искри на духа за човешките същества, беше влязъл във физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло на Исус от Назарет. Това е Христос, уникалният божествен дух, който не съществува в никоя друга форма на земята. Той влезе в Исус от Назарет, за да могат онези, които се чувстваха свързани с Христос Исус, да получат силата да приемат будхи в себе си. Идването на Христос означаваше, че потенциалът за получаване на будхи е започнал да съществува. Йоан нарече това божествено слово-създател. Божественото слово-създател е огненият дух, който изля искрите си в човешките същества.
След това се случи следното. Лунните духове направиха възможно съществуването на племенни общности сред човечеството. Христос беше единен дух за цялата земя, така че хората бяха обединени в семейство, което обхващаше цялата земя. Преди това между хората съществуваха различия, тъй като различните лунни духове изливаха капките си върху земята. Сега човечеството стана едно чрез силите, дошли от Христос Исус. Принципът, който дойде на земята с Христос Исус, е този, който обединява човешките същества.
Когато Христос говореше за деня на страшния съд, думите му бяха: „Когато Синът човешки дойде в славата Си“ – което означава „когато капките на Христос се потекат всички в човешките същества, когато всички хора станат братя“ – „ще каже на онези от дясната Си страна: Елате, вие сте благословени от Отца Ми, наследете царството, приготвено за вас от създанието на света! Защото бях гладен и Ме нахранихте; бях жаден и Ме напоихте.“[73]Тогава няма да има разлика между хората, освен между добро и зло.
Той каза на учениците си: „Понеже сте го направили за един от най-малките ми братя, за мен сте го направили.“[74]Това означава, че Христос Исус е имал предвид времето, когато капките, които е излял, ще бъдат приети от човешките същества по такъв начин, че всеки, който види друг човек, знае, че една и съща субстанция живее и в двамата. Силата, необходима, за да стане възможно будхи да бъде наречено будно у човешките същества, идва от живота на Христос на земята. Следователно трябва да виждаме Христос като дух на общността тук, на земята.
Ако можехме да погледнем надолу към Земята от далечна звезда и да го направим през хилядолетия, щяхме да открием момент във времето, когато Христос е влияел на Земята по такъв начин, че цялата астрална материя е била проникната от Христос. Христос е земният дух, а земята е неговото тяло. Всичко, което живее, пониква и расте на земята, е Христос. Той е във всяко зърно семе, във всички дървета и във всичко, което расте и пониква на земята. Затова Христос е трябвало да каже, докато е посочвал хляба: „Това е Моето тяло“.[75]И той трябваше да каже за гроздовия сок – това не беше ферментирало вино на Тайната вечеря – „Това е

Моята кръв“.[76]защото сокът от плодовете на тази земя е неговата кръв. Поради това и човешките същества трябваше да му се явяват сякаш ходят по тялото му. Затова и на учениците си, след като си изми нозете, каза: „Който яде хляба ми, е вдигнал петата си против мен.“ Това трябва да се приеме буквално, като се има предвид, че земята е тялото на Христос. Именно защото той се е направил носител на земната еволюция, един далечен дух би могъл да види, че все повече и повече от неговия дух навлиза в човешките същества – субстанцията на Христос Исус да навлиза във всяко отделно човешко същество. Накрая този дух би видял цялата земя преобразена, носеща хора, които са били обожествени.[77]чрез Христос. Всичко, което не е участвало в това богоуподобяване, се отхвърля като зло. То трябва да изчака по-късно време, когато може да се развие и да стане добро.
Преди идването на Христос, всички народи на земята имали мистерии. В мистериите било показано какво ще се случи в бъдеще. Учениците преминавали през дълги приготовления, за да се подготвят за погребение. След това йерофантът можел да отведе ученика до по-висше състояние на съзнание, един вид дълбок сън. В по-ранни времена съзнателното осъзнаване винаги е трябвало да бъде потиснато, за да се появи божественото в човешкото същество. Душата била превеждана през областите на духовния свят и след три дни индивидът бил възстановяван от йерофанта. Тогава той се чувствал като нов човек. Давали му ново име. Наричали го син Божий.
В мистерията на Голгота целият този процес се е случил външно на физически план. Преди това учениците са били оживени с искра на Христовия дух и им е било казано: един ден ще има някой, който ще направи възможно всички човешки същества да бъдат кръстени. Този някой наистина ще бъде словото, станало плът. Можете да знаете това само за три дни, когато ще вървите през небесните сфери. Но ще има един, който винаги ще върви през небесните сфери и ще вземе небесните сфери със себе си във физическия свят.
Преживяването, което посветеният е имал на астралния план, е трябвало да бъде представено на физическия план от Христос. Това е било преживяването, че божественото слово е било там от самото начало, изливайки капките си върху човешките същества, макар че аз-човеците все още не са били в състояние да го приемат. Това ни казва Йоан, Йоан, който провъзгласил аз-човека, който бил христован, който приел Христос в себе си. Това е значението на „словото“ в евангелието на Йоан. Той говори за словото, което е било на земята от самото начало:

В началото бе словото; и словото беше у Бога, и словото беше бог.
Това беше с Бога в началото.
Всичко съществуващо е възникнало чрез него и нищо, което е възникнало, не е възникнало освен чрез него. В него беше животът и животът беше светлината на човечеството. И светлината светеше в тъмнината, но тъмнината не я обзе.

И стана един човек, изпратен от Бога, на име Йоан. Той дойде да свидетелства, да свидетелства за светлината, за да повярват всички чрез него.
Той не беше светлината, а свидетел на светлината.
Защото истинската светлина, която озарява всички хора, трябваше да дойде на света.
То беше в света и светът чрез него стана, но светът не го позна.
То дойде в отделните човешки същества (то дойде при аз-хората); но отделните човешки същества (аз-хората) не го приеха.
Тези, които го приеха, успяха чрез това да се разкрият като Божии деца.
Онези, които вярваха в Неговото име, не се родиха от кръв, нито от плътска воля, нито от човешка воля, а от Бога.
И словото стана плът и живя между нас, и чухме Неговото учение за Сина, който е в едно с Отца, пълно с преданост и истина.

Думата „преданост“ в стих 14 означаваше за Йоан същото като „будхи“; истината е „манас“, мъдрост, „духовното аз“.
Йоан свидетелства за Него, като ясно казва: „Това беше Онзи, за Когото казах: След мен ще дойде Онзи, Който беше преди мен, защото ме изпревари.“
От Неговата пълнота ние всички приехме благодат върху благодат, защото законът бе даден чрез Моисей, а благодатта и истината дойдоха в съществуване чрез Исус Христос.
Никой никога не е виждал Бога. Веднъж роденият син, който е бил в бащата на света, той е дошъл да бъде водач в това виждане.

Всяко посвещение в мистериите на духа сочеше към това идване на Христос. Това посвещение се даваше в йога съня, орфическия сън, съня на Хермес. Когато посветеният се събуди отново в тялото си, когато отново можеше да чува и говори, използвайки физически сетива, той изричаше думите, които на еврейски бяха „ *Ели, Ели, лама савахтани!* “, което означава „Боже мой, Боже мой, как си ме издигнал нависоко!“.
Това е било посвещението, познато в древния юдаизъм. Посветеният прекарвал три дни във висшите светове и преживявал целия ход на бъдещата човешка еволюция, това, което му предстои в човешката еволюция. Във възприятията, които имал през трите дни, бъдещите етапи за човечеството по правило не се виждали абстрактно, а всеки етап бил представен от индивид. Посветеният възприемал дванадесет души. Те представлявали дванадесетте етапа на вътрешно развитие. Така пред него се появявали душевни сили под формата на човешки индивиди. В даден момент посветеният виждал определена сцена. Виждал собствената си индивидуална природа, издигната до етап, в който цялото човечество е изпълнено с будхи, което означава, че ще бъде охристиянено. Виждал себе си в Бога, със силите на душата, разположени зад него. Непосредствено зад него стоял Йоан, последната фигура, която показва, че е достигнал завършеност. Виждал се преобразен в състояние, което ще постигне, когато достигне завършеност; неговите душевни сили са олицетворени, като Йоан е последният етап на завършеност, провъзгласяващ етапа на Христос. В йога съня тези дванадесет фигури биха образували група, събирайки

се за „мистичното причастие“, както се наричаше. Това би било следното. Човешкото същество, седнало заобиколено от силите на душата, би си казало: те са едно с мен; те са ме превели през земната еволюция. Вървял съм в краката на тези апостоли. Причастието означава, че дванадесетте сили на душата са едно с човешкото същество.

Завършеност или съвършенство се достига, когато нисшите душевни качества отпаднат и останат само висшите. Човечеството вече няма да има тези нисши сили в бъдеще, пример за това е силата на размножаване. Самата сила на душата на Йоан ще е довела до това тези сили да бъдат издигнати в любящото сърце. Реки от духовна любов ще потекат от него. Когато Христос е в нас, сърцето е органът, който е най-мощен в нас. Тогава нисшата сила на душата ще бъде издигната от долната част на корема до сърцето. Всеки посветен е преживявал това като мистерията на сърцето. Това се е изразявало в думите „Боже мой, Боже мой, как си ме издигнал нагоре!“

С идването на Христос Исус цялата мистерия, цялото преживяване, беше осъществено на физически план. По това време в Палестина съществуваха братства, които се бяха развили от стария есейски ред. Те имаха такава вечеря за причастие като символ на мистичната последна вечеря. Терминът „да се яде великденското агне“ е общ термин за това, което се случва на Великден. Исус седна на трапезата с дванадесетте и учреди вечерята за причастие с думите: „В края на земната еволюция всички хора ще са получили това, което съм донесъл на земята; тогава това ще бъде истина: това е Моето тяло, това е Моята кръв.“ След това Той каза: „Един от вас ще Ме предаде.“[78]Егоизмът, по-нисшето желание, е предателят. Ученикът, когото Господ обичаше, знаеше това, защото лежеше в скута му. Защото докато тази сила е там, тя ще убива – половото размножаване и смъртта са взаимно обусловени. Тази сила, която сега се крие в сексуалния елемент, се издига по-високо в тялото – до сърцето. Ученикът показва това в евангелието, като се придвижва нагоре към сърцето. Точно както е сигурно, че по-нисшето желание е предателят, така е сигурно, че по-нисшата сила на душата се издига по-високо. „Един от учениците легна в скута на Исус – след това легна до гърдите на Исус.“[79] Това означаваше, че всички низши сили, целият егоизъм, са били издигнати до сърцето. Тогава Исус повтори думите „ *Ели, Или, лама савахтани!* “ за учениците си. „Сега се прослави Човешкият Син и Бог се прослави в Него.“

Това, което се случи в мистериите, беше същото, което по-късно се случи на Голгота. Под кръста стоеше ученикът, когото Господ обичаше, който беше лежал в скута му на Тайната вечеря и беше въздигнат до гърдите му. Женските фигури, майка му, сестрата на майка му Мария и Мария Магдалена, също бяха там. В Евангелието от Йоан не се казва, че майката на Исус се е казвала Мария, а че сестрата на майка му се е казвала Мария. Майка му се е казвала София.

Йоан кръсти Исус в река Йордан. Гълъб слезе от небето. Това беше момент на духовно осеменяване. Майката на Исус, която беше осеменена тук - коя е тя? Чела Исус от Назарет, сваляйки се от своето „аз“ в този момент, от високо развития манас, беше осеменен, като влязоха будхи. Високо развитият манас, който получи будхи, беше мъдростта, София, майката, която беше осеменена от бащата на Исус. Името Мария, същото като Мая, е името на „майка“ като цяло. В Библията четем: Ангелът дойде при нея и каза: „Здравей на теб, най-сладка! Ето, ще бъдеш плодовита и ще родиш син. Светият Дух ще дойде върху теб и силата на Всевишния ще те осени.“[80]Светият дух е бащата на Исус; гълъбът, който слезе, оплоди Софията, която беше в Исус.

Текстът трябва да се чете така: „До кръста стоеше София, майката на Исус.“ Той говори на тази майка, казвайки: „Жено, това е твоят син.“ Той сам прехвърли Софията, която беше в него, на Йоан. Той го направи син на София, казвайки: „Това е твоята майка.“ „Отсега нататък трябва да признаеш божествената мъдрост за своя майка и да се посветиш единствено на нея.“ Това, което Йоан е написал, е тази божествена мъдрост, София, въплътена в самото евангелие на Йоан. Той е получил знанието от самия Исус и е бил упълномощен от Христос да прехвърли мъдростта на земята.

Най-великият дух на земята трябваше да се въплъти в тяло. Това тяло трябваше да умре, да бъде убито, кръвта трябваше да тече. Това означава нещо специално. Където е кръвта, там е и азът. Ако всички стари общности на аз-а трябваше да приключат, тогава азът, който има своето седалище в кръвта, трябваше да бъде пожертван веднъж. Всички индивидуални егоизми оттичаха с кръвта на Христос на кръста. Кръвта на племенните общности стана кръв на цялото човечество, когато кръвта на Христос беше пожертвана по това време.

Тогава отново се случи нещо, което един астрален наблюдател би забелязал в астралната атмосфера. Цялата астрална атмосфера на Земята се промени в момента, в който той умря, и станаха възможни събития, които никога преди не биха били възможни. Внезапно посвещение – като това на Павел – никога преди не би било възможно. То стана възможно, защото с течението на Христовата кръв цялото човечество се превърна в общностно „аз“. По това време „аз“ произлезе от кръвта на раните на Исус. Само трите тела останаха на кръста и по-късно получиха нов живот от възкръсналия Христос. В момента, когато Христос напусна тялото, трите тела бяха толкова силни, че самите те бяха способни да кажат думите, които преобразеното човешко същество щеше да каже след своето посвещение: „ *Ели, Или, лама савахтани!* “

Тези думи биха показали на всички, които знаеха нещо за мъдростта на мистериите, че това е мистерия. Малка промяна, направена в еврейския текст, ни дава думите, които четем в Библията: „ *Ели, Или, лама асабтани!* “. Това означава: „Боже мой, Боже мой, защо си ме изоставил?“

7. Значението на Коледа в науката за Духа

Днес единствената връзка, която много хора все още имат с Коледа, е да запалят свещите на коледната елха. Коледната елха обаче е най-новият символ на Коледа.[81]Дори в регионите, където се е появило за първи път, хората го познават само от около сто години. Това не е древната езическа традиция, за която мнозина я смятат. Но макар коледната елха да е нововъзникнало явление, великият празник за човечеството, който предстои, е древен, наистина древен. Защото откакто хората на земята са чувствали, са имали чувството какво означава да си човек и са знаели за принципа, който ни отвежда отвъд човешкото към божественото човечество, отвеждайки ни отвъд самите нас, те са познавали този възвишен коледен празник. В Евангелието от Йоан откриваме думи, които може би са лайтмотив за идеята за Коледа. „Той трябва да расте, а аз трябва да намалявам.“[82]Това сочи връзката между два важни годишни празника. Йоан свидетелства, че самият той трябва да намалява, докато другият, Христос, нараства. Когато продължителността на деня е най-голяма, това е Йоанов прилив. Но зад външния материален и ефимерен феномен възниква нещо, което Йоан е изразил най-красиво с думи: „И светлината просия в тъмнината“[83]в дните, които при Свети Йоан започват да се скъсяват. В тъмнината живее светлината, която е по-сияйна, по-жива от всички физически светлинни явления – светлината на духа. А съдържанието на християнската Коледа е животът на великата светлина в тъмнината. Когато празникът е бил честван във всички религии в древността, той е сочел пророчески към Христос Исус, великия дух и герой на Слънцето.

Днес науката за духа ни помага да разберем Коледа, която в продължение на две хилядолетия се възприема като празник на великия идеализъм. Когато службата започне в тази свята нощ, в полунощния мрак, и свещите се запалят, те светят в тъмнината. Това означава, че когато дойде времето и всичко на земята е предопределено да умре – всичко, което е чисто човешко, също ще бъде подвластно на смъртта – триумфалната душа живее в тялото, както е сътворено от Христос, и се издига от черупката на тялото, за да живее в светлината, дори ако земята, бидейки физическа материя, се разпадне на безброй атоми. От тази тъмнина, от тази смърт на земята, душата на цялата земя ще се издигне с всички човешки души, които ще бъдат приети в тази земна душа. И Христос Исус беше примерът, идеалът, който показва, че не само земната душа ще постигне това, но и всички човешки същества на земята ще имат същата сигурност.

И така, не само физическото слънце е отражение на Христовия дух, но всъщност и изгряващото слънце на духа. Когато всички енергии бъдат трансформирани и любовта пламне навсякъде в земното тяло, Христовият принцип ще тече през всяка част на земята. Светлината на Коледа е символ на това.

Тримата царе са символи, както и техните дарове, като златото е символ на мъдростта и царската власт, смирната е символ на преодоляването на смъртта, а тамянът е символ на одухотворените етерни вещества, в които богът, преодолял смъртта, влиза в реалността. С трите символа имаме Христос Цар, победителят на смъртта, завършването на цялата земна еволюция. Това е било преживяването на раждането на Божественото дете за всеки езотеричен посветен, предвидено в мистериите още преди Христос да дойде и преживяно след това. Мистериите не са били църковни учреждения или училища в обичайния смисъл, а места за обучение, където са се спазвали и обреди, където хората са се учили на мъдрост, отдаденост и вяра, която е едновременно знание и прозрение. Имало е по-големи и по-малки мистерии. В по-малките мистерии хората, допуснати след преминаване през много изпитания, са виждали драматични представяния на вечните истини, които висшите посветени преживяват в собствените си сърца. Най-великите елементи на човешката еволюция могат да се сравнят, в малък мащаб, с преживяванията, които някой, роден сляп, има след операция. Отваря се един напълно нов свят. Посветеният има отворени очи на духа. Светът на духа се отваря в светлина и цвят, напълно нов и много по-широк от физическия свят с всичките му духове и обитатели. Всички неща му се струват изпълнени с живот. Това е моментът, в който посветените преживяват раждането на своето висше аз. Той е бил известен като вътрешния празник на Христос. Преживяванията на тези избрани хора, преживявания, които посветените все още могат да имат днес, са били идеал за онези, които са били в по-малките мистерии, нещо, което те биха могли да се надяват да постигнат, някои по-рано, други по-късно. Всеки, който знае, че всеки трябва да премине през много животи, може да бъде сигурен, че и за него това пробуждане, това посвещение ще бъде реалност един ден; че пробуждането на Христос ще бъде постигнато в него, святата нощ, когато светлината ще свети в него. Тогава думите на Йоан ще бъдат обърнати: „И светлината ще се разбере в тъмнината.“

Това беше представено и в мистериите. Великото християнско събитие беше физическо преповтаряне на събития, които всеки посветен беше познавал в мистериите, като образи, представени в по-малките мистерии и вътре в човешкото същество в по-големите мистерии. В по-малките мистерии важното преживяване на вътрешния Христос беше показано в определено време на годината, когато слънцето дава най-малко светлина на земята, в най-дългата зимна нощ - както се прави и днес по Коледа. Нека разгледаме образа, който символизираше значението на човешкото вътрешно развитие в по-малките мистерии. Хората, които щяха да го видят, щяха да бъдат в тържествено настроение, събирайки се в свята нощ, в пълната тъмнина на полунощния час. Тогава щеше да се чуе странно бумтящ, гръмотевичен звук, постепенно превръщащ се в прекрасна ритмична хармония - музиката на сферите. Щеше да се появи слабо осветено тяло, сфера, слабо светеща

в тъмнината. Това трябваше да символизира земята. Постепенно от слабо осветения земен диск щяха да се издигнат пръстени с цветовете на дъгата, единият сливащ се с другия, разпростиращи се във всички посоки - божественият ирис. Ето как слънцето е било виждано да свети в древна Атлантида, в Нифлхайм от скандинавската митология. Цветовете постепенно ставали по-ярки, като седемте цвята бавно преминавали в бледо златисто и бледо виолетово. И формата блестела все по-ярко и по-силно, докато светлината се усилвала, докато се трансформирала в най-сияйното от небесните тела - в слънцето. В средата на това слънце се появявало името на Христос, написано на езика на хората, които били там. Тогава било вярно да се каже за присъстващите, че са видели слънцето в полунощ. Това означава, че им се е явил символ на духовно видение. Когато духовните им очи се отворили, те открили, че цялата материя е станала прозрачна, виждали са през земята, наистина виждайки слънцето в полунощ, преодолявайки материята. Слънцето в полунощ се появявало в обърнат цвят - виолетов, червеникав. За християните, преведено на човешки език, великият космически символ, видян по този начин, е Христос Исус, идващ на земята. Всички ние ще видим слънцето в полунощ. Това също не противоречи на Новия завет.
Христос е духът, който ще преобрази елементите, които все още са свързани с по-нисшия аспект, ще обожести всичко, което все още е свързано със светски аспекти. Той е Слънцето в царството на духа. Така го познава вътрешно християнският езотеричен или теософски християнин. Духовното пробуждане идва по времето, когато студът и тъмнината са най-силни на земята, защото посветените знаят, че това е времето, когато определени сили присъстват в космическото пространство и съзвездието е най-благоприятно за пробуждането. Учениците са били учени, че не трябва да се задоволяват с обикновеното човешко знание, а трябва да придобият общ поглед върху цялото човечество, върху цялата земна история. Помислете за времето – ще им бъде казано – когато земята все още е била обединена със слънцето и луната. Тогава човечеството е живяло в светлината на Слънцето. Тялото, което по-късно ще се превърне в земята, е било изпълнено със сила на духа, която също е сияела във всяко същество. След това ще дойде времето, когато слънцето се отдели от земята, когато светлината огрява земята отвън и човешките същества са във вътрешен мрак. Това бележи началото на тяхната еволюция към далечното бъдеще, когато те отново щяха да имат светлината на Слънцето в себе си. Тогава в тях щеше да се развие висшият човек, слънчевият човек, който носи светлина в себе си и има силата да осветява.
Така земята се е появила от светлината, преминава през тъмнина и ще дойде отново, за да има светлината на Слънцето. Точно както силата на слънчевите лъчи намалява с настъпването на есента и зимата, така и духовният принцип отстъпва напълно през времето, когато човешките същества трябва да се научат да възприемат външните неща на земята, да възприемат материята. Но силата на духа

отново се увеличава и по Коледа се случва нещо, което Павел описва, използвайки притчата за пшеничното зърно. Ако посеяното семе не погине, не може да има нов плод.[84]По Коледа старият живот отминава, а в утробата му се заражда нов живот. От този ден нататък сокът на дърветата се издига, нов живот блика, светлината започва отново да се разраства в тъмнината, която дотогава се е увеличавала. Християнинът мисли за това, преведено на духовен език. Всичко, което ни дърпа надолу в материалния свят, трябва да загине, за да направи място за нов растеж. Христос дойде на света, за да може от дълбините на низостта да се роди принципът, който ще ни отведе до най-висшето. Оборът в евангелската история е трансформация, вариант на това, което най-древната мъдрост познава като пещера. Празникът ще се празнува в издълбана скала, по различни начини, в зависимост от народа. На следващия ден ще има втори празник, когато ще се покаже как от скалата идва покълващият живот. Това също трябваше да покаже как духовното възниква от земното, когато то умира.

Във всички вътрешни светилища на Египет, в Елевзинските мистерии и в орфическия култ на Древна Гърция, в Мала Азия, сред вавилонците и халдейците, в митраичния култ на персите и в мистериите на индийците – във всички тези места Коледа се е празнувала по един и същи начин. Тези, които са участвали в по-малките мистерии, са им представяли във видима форма това, което посветените са преживели вътрешно. На тях е било показано пророческо видение за раждането на Христос в човека. За посветените, които вече са достигнали това ниво, се е казвало, че са достигнали шестия етап. Имало е седем такива етапа. Първият етап е гарванът, който е посредник между духовния и външния свят. В Библията четем за гарвана на Илия,[85]Легендата разказва за гарвана на Вотан или гарваните на Барбароса.[86]

На втория етап посветеният ще бъде окултен индивид. Той ще бъде допуснат до светилището и ще присъства в него.

Третата степен била тази на воина или бореца. На тези, които били достигнали тази степен, било позволено да отстояват духовните истини пред външния свят.

Някой, достигнал четвърти клас, би бил наричан лъв. Неговото съзнание се е разширило отвъд собствената му личност и се е превърнало в съзнание за цялото племе. Помислете например за лъва от дома на Юда.

Посветеният от пети клас не само е имал осъзнаване за племето, но е възприел съзнателно осъзнаване на духа на нацията. Затова му е било дадено името на неговата нация, наричан например „персиец“ сред персите. Исус нарича Натанаил „истински израилтянин“.[87]разпознавайки го за посветен от пети клас.

Името, дадено на някой, достигнал шестия етап, се отнася до важно качество. Гледайки света на природата около нас, виждаме как формите на живот се развиват от най-нисшите до човешкото същество и от средностатистическия човек до този, който е позволил на Христос да се роди в него. Сред по-нисшите форми на живот винаги виждаме ритъм в живота, ритъм, наложен от слънцето. Растенията винаги

цъфтят по едно и също време на годината, в зависимост от вида, и отварят цветовете си по едно и също време на деня, в зависимост от вида. Животните също показват годишен ритъм в най-важните си жизнени функции. Само човекът постепенно губи тази редовност. Той се освобождава от ритъм, който първоначално също му е бил наложен. Но когато любовта към всичко, което съществува, се събуди в него, премине през него, се ражда нов ритъм, който е негов собствен. Той е толкова редовен, колкото ритъма на слънцето, което никога не се отклонява дори най-малко от орбитата си - трудно можем да си представим какви биха били последствията в противен случай. Посветеният от шеста степен би бил възприеман като отражение на движението на слънцето, докато то излива своите благословии в космическото пространство, образ на Христос в човека и в света на духа. Следователно посветеният от шеста степен би бил наречен слънчев герой. Тръпки биха преминали през душата на ученика, когато види такъв слънчев герой, в когото Христос се е родил вътрешно. Това е събитие, което се е усещало като раждане на физически план. Посветените от ранните векове поставят раждането на историческия Исус в най-тъмното време на годината, защото тогава душата на духа се е издигнала. Ето защо сред ранните християни е въведена и полунощната литургия, обред, провеждан в тъмния полунощен час, по време на който върху олтара се запалва море от светлини. Най-високата степен тогава би била тази на бащата.[88]

Тези неща, които толкова често се случваха в отделните мистерии, далеч от световните дела, се случиха наяве, в световната история, с Христос Исус. Няма по-възвишено преживяване за човешката душа от събитията, случили се във външния, физически свят с победителя на смъртта, който донесе залога за вечен живот за душата. Новият плод на живота, който израсна от умиращ свят, посветените в древността чувстваха като раждането на детето Христос в света на духа. Всеки, който не мисли за духовното като отделно от физическия свят, чувства дълбока връзка между слънцето в свята нощ и живота на духа, който се развива от световния живот. В тази свята нощ се ражда най-великият идеал, който съществува за този свят и ще се осъществи, когато земята достигне целта си. Сега е предсказано, че един ден това ще бъде реалност. Любовта, побеждаваща смъртта, блести в светлините на коледната елха и в бъдеще ще оживее в цялото човечество. Сега това е перспективата пред нас.

По този начин можем да усетим, че значението на Коледа е нещо, което идва при нас от далечното бъдеще, но е било празнувано и в най-ранни времена. Разглеждан по правилния начин, празникът отново ще има много по-висше значение за нас. Дървото също ще стане по-важно за нас като символ на онова дърво в рая, което всички познавате от книгата Битие. Раят е картина на висшата природа на човека, без зло, свързано с нея. Прозрение може да се постигне само с цената на живота. Една легенда може да ни покаже как са го виждали онези, които са имали

знанието.[89]Когато Сет искал да се върне в рая, херувимът с огнения меч му позволил да влезе. Той открил, че дървото на живота и дървото на познанието са се преплели. Херувимът му казал да вземе три семена от това обединено дърво. Дървото показва какъв ще бъде човекът един ден, нещо, което досега са постигали само посветените. Когато Адам умрял, Сет взел трите семена и ги сложил в устата му. От тях израснал пламтящ храст, в който се появявали думите *„ейех ашер еей“* – „Аз съм този, който е, беше и ще бъда“. Легендата разказва, че Моисей направил жезъла си с магическите сили на дървото му. По-късно се казва, че от него е направена портата към храма на Соломон. Твърди се, че парче от него е пуснато в езерото във Витезда и му е дало специални сили. Накрая се казва, че от него е направен Христовият кръст. Това е образ на живота, който умира, преминава в смъртта и има силата в себе си да създава нов живот.

Пред нас стои велик символ – живот, преодолял смъртта, дървото от семето, взето от рая. Този живот, умиращ и възкръсващ отново, е Розата и Кръстът. Неслучайно Гьоте, този велик човек, е казал:

Докато я нямаш,
тази дума: „Умри и стани!“,
ти си само нещастен гост
тук, на тази земя.[51]

Прекрасно е да се види връзката между райското дърво, дървото на кръста и новия живот, който расте от него. Да придобием вътрешно усещане за раждането на вечния човек във временния живот – нека това бъде нашата Христова идея, нашата Коледа. Човекът трябва да я приложи към себе си още сега: „Светлината свети в тъмнината“ и тъмнината трябва постепенно да започне да разбира светлината. Всички души, в които Коледа запали правилната искра, ще бъдат живи за принципа, който се ражда в тях по Коледа, способността, която ще се превърне в сила в тях да виждат, да чувстват и да желаят евангелските думи да се обърнат, за да станат: „Светлината свети в тъмнината и тъмнината постепенно е дошла да сграбчи светлината“.

8. Произходът на религиозните изповедания и установените молитви

Човечеството първоначално е имало всеобхватен основен подход, който след това е приел различни форми в зависимост от характера на народите и климатичните условия, в които са живели. Подобно на молитвата „Отче наш“, всички религиозни формули и изповедания съдържат основните идеи за това, което се познава в духа. Някои може да кажат, че това са просто сънища, но те наистина съществуват. Как обаче са стигнали до там? Тук трябва да разберем, че нещата, на които се учат днес, не са били представяни по един и същи начин в най-ранните времена. Формулите на религиозните изповедания са се различавали значително през вековете. Най-ранните възгледи са били в образи, а не в понятия като тези, които имаме днес. Тези образи са били задържани по някакъв начин и ние ги откриваме отново и отново. Така прозрението винаги се нарича светлина, а мъдростта - течаща вода. Но защо на по-ранните народи е било говорено в образи? Нека се опитаме да разберем как религиозните учители са говорили на хората преди Хермес, преди Буда, Заратустра и Мойсей и преди Христос като най-велик основател на религията. Трябва да правим разлика между ежедневното и образно съзнание. Ние имаме нашето ежедневно, обектно-обвързано съзнателно съзнание от сутрин до вечер. Тогава виждаме нещата такива, каквито се представят на сетивата. Другите нива на съзнание са скрити от нас поначало. Всички сме чували за състоянието на сън без сънища. Това означава нещо много различно за посветения, отколкото за обикновения човек. Посветеният е в съзнателно състояние от заспиването до събуждането. Той възприема света, макар и по много различен начин от обичайния. Обикновените хора не знаят нищо за това състояние. Нивото на съзнание, което човек има при сън, изпълнен със сънища, е по-известно. Затова ще позволим на съня, изпълнен със сънища, да ни обясни съня без сънища.

Сънят, изпълнен със сънища, показва всичко в символи. Подобно е на състоянието на съзнанието, което посветеният има в света на духа. Посветеният също вижда образи, макар че и те постоянно се променят. На физически план всичко има само една форма - например маса или камък. Но колкото по-високо се изкачваме, толкова повече формите продължават да се променят. Растението се променя и движи, животното още повече, а човешките същества са най-способни на промяна от всички. В девачан всичко се променя непрекъснато. Човек може да прави определени упражнения, които ще накарат цвета да се отдалечи от растението, което наблюдава, така че то да се носи и да се движи свободно в пространството. След това човек трябва да се научи да насочва такива свободно плаващи цветове и звуци към определени предмети и духове. Тогава цветът дава израз на вътрешния живот. Човешката аура работи по този начин в цвят и форма. Вътрешният житейски опит се изразява в нея. Но тя никога не е в покой. Това е вечно движение, вечното

движение е същността на висшия свят. Това е и това, което прави света на духа толкова объркващ за всеки, който навлиза в него за първи път. Неопитен човек е объркан от мимолетните проявления. Никое същество, надарено с дух, не може да скрие вътрешния си живот от онези, които виждат с очите на духа. Обикновеният човек трябва да разгледа външния аспект, за да си направи заключения относно вътрешния живот. В света на духа вътрешната природа на всяко същество лежи открито разкрита. Там ние сме обединени с най-съкровената природа на нещата. Днес само посветените могат да имат това; те са способни да добавят вътрешната природа на нещата към външния им аспект. Това е нещо, което те правят в пълно съзнание. Преди много време хората са могли да правят това несъзнателно. Колкото по-назад се връщаме, толкова по-малко хората са били способни да правят нещата, които ние можем да правим - не са можели да смятат, нито да броят. Не са знаели нищо за логика. Така е било около средата на атлантския период. Атлантите обаче са можели да правят нещо друго вместо това. Гледайки растение например, те са можели да усетят как в тях се заражда съвсем специфично чувство. Нашите собствени чувства са бледи и сенчести в сравнение с техните. Ранните атланти все още не са имали толкова ясни представи за цвета, каквито имаме ние. Те са виждали цвят да се издига като мъгла от растение и да се носи свободно. Нито пък биха видели цвета на кристал. Те биха видели например корона от цветове около рубин, като самият рубин е само счупване в нея. Дори по-рано човешките същества не биха виждали дори очертанията на хора, животни и растения. Но ако се приближат до враг, те виждат как се появява форма, оцветена в кафявочервено. Красиво синкавочервено би означавало приятел. Така те възприемали вътрешния живот в единични нюанси на цвета.

Ако се върнем още по-назад, към лемурийската епоха, всички волеви импулси също са били различни. Волята все още е имала магически сили, показвайки връзката си със силите на природата отвън. Когато някой е държал ръката си над растение и е оставял волята си да бъде активна, то веднага е започвало да расте. Когато човек се е затварял в кожа, силите му са ставали по-отдалечени от тези на природата. Силите на мисълта най-малко приличат на тези на природата. Още по-рано е имало същества, които биха сметнали за чудовищно да кажат: „Формирам си представа за нещо извън мен.“ Те биха видели идеята да действа отвън като същество. Първоначално нещата са изграждали идеи. Днес гледаме часовник и получаваме представа за него. Но не бихме могли да си изградим идеята за „часовник“, ако някой не беше изградил идеята, преди да има часовници, и след това не беше направил часовник. Същото е и с идеите за всички неща. Идеите, които имаме за нещата в света, са били реалности в далечното минало. По онова време те са били вложени в нещата. Всичко възниква според такива идеи, което хората правят и днес, когато са творци. Духовете, които са съществували по онова време, са наблюдавали, така да се каже, главния механизъм на нещата. Те са имали творчески

интелект. Те все още не са били въплътени в плът. Принципът, който обитава в човешкото тяло днес, все още е бил в ръцете на божеството по онова време. Физическият живот вече е съществувал долу на земята, с форми на живот, които са били между днешните животни и хора и са били готови да приемат човешката душа. Можем да използваме метафора за това. Ако много малки гъби се потопят във вода, всяка ще абсорбира капчици вода и така водата се разделя на множество отделни капки. Физическата земя с нейното гъмжащо от същества е била обградена от дух тогава, където е обградена от въздух днес. Отделните души са се появили едва когато всяка е абсорбирала капчица от духа. Това също е започнало процеса, при който човекът е развил отделен обектно-свързан съзнателен ум.
Преди това душата е получавала всичко сякаш отвътре от космическата душа, защото космическата душа е знаела всичко. Това е разликата между знанието сега и знанието тогава. Вътрешният свят потъва в мрака на безсънния сън, когато се появява светло дневно съзнание. Астралното тяло е това, което възприема външния свят, вижда цветове, чува звуци, чувства удоволствие и болка, но не може да направи това без физическото тяло. Астралното тяло е същото като това, което някога е било част от общата душевна субстанция. Ако всички заспят едновременно и астралните им тела бъдат смесени, като частта от общата световна душа, която не е влязла в отделните тела, също се смеси, безсънният сън ще приключи, цветовете и звуците ще се появят в астралните тела, както е било в миналото, когато всички души все още са почивали в космическата душа. Нощта, каквато я познаваме днес, тогава е била изпълнена със светлина, изпълнена с възприятия, направени в света на духа. Цялото човечество някога е имало този вид астрално възприятие.
Какво е възприемало човечеството оттогава? Какво е спечелил човекът за себе си оттогава? Самосъзнанието си, способността да казва „Аз“ на себе си. Цялото това по-ранно съзнание е било само засилено съзнание на сън и хората не са имали самосъзнание. Самосъзнанието е било дадено на човешките същества, когато са се спуснали в тялото. И това непрекъснато се увеличава. То е съдържанието на настоящата човешка еволюция. „Аз съм Аз съм“ се е разкрило на човечеството. Това е истинското име на Яхве,[90] или, по-пълно: „Аз съм този, който е, беше и ще бъде.“ В онези далечни времена човешките същества не са осъзнавали това. Къде тогава е съществувало осъзнаването „Аз съм“? В духа, който е имал всички души в себе си като капки във вода. Светият дух е този, който е имал аз-съзнание, преди да е имало въплъщение. Именно духът като такъв достига до аз-съзнание в човешките същества.
В онова далечно минало учението е било изливане на мъдрост, идваща отвътре, а не отвън. Между това време и нашето е имало междинен период, Атлантската епоха. Когато тя била в средния си етап, човешките същества са били способни да виждат очертанията на предмети и форми на живот. Но всичко все още било обгърнато от мъгла от цветове за тях, с живи звуци в него, които имали какво да

кажат, които били мъдри. След това се развило учение, което по-късно се превърнало в религиозно учение, каквото го познаваме. Преди еони от време[91]Те са имали велико училище за адепти. Всичко, което научаваме днес, идва от тези туранси адепти.[92]Учениците са го предавали чак до наши дни. Но хората са преподавали по различен начин в онези времена. Трябвало е да се вземе предвид, че човечеството е било в междинен етап. Дори най-мъдрите хора не са можели да броят до пет. Но реагирайки на вътрешната си реалност, е било възможно да бъдат осветени, да бъдат научени на мъдрост в образи. Не е можело да им бъде дадена мъдрост с думи, защото те не биха били разбрани. Човешките същества не са имали яркото дневно съзнание, което имаме днес. От друга страна, е било лесно да бъдат поставени в състояние, в което божеството ги осветява отвътре. Учителите са поставяли учениците в хипнотично състояние. Това не би било хипнотичното състояние, използвано за причиняване на толкова много пакости днес, но е било подобно. Учителите са използвали това състояние на сън, за да осветят учениците. По онова време са имали окултна писменост, нещо, което бихме могли да наречем и окултен език. Все още имаме мантри, които са по-ценни от мислите. Те обаче са просто сенки в сравнение със звуковите композиции от онези ранни времена. Те са били прости, но когато се прозвучавала нота, загубената способност за просветление се възстановявала. Светът на вътрешното просветление тогава идвал при хората изкуствено и те виждали космическите духове в действие, както в по-ранни времена. Ученикът получавал формули и специфични чертежи от учителите. Това му давало пряко възприятие за космическите тайни. Този знак, например, му казвал как от семе израства ново растение (фиг. 3).

Фиг. 3

Днес хората се нуждаят от обяснение на това, ако искат да мислят или чувстват нещо така, както го виждат. В онези дни знакът е имал незабавен ефект върху онези, които са го виждали или са чували неговия ритъм. Основателите на религиите са преподавали формулите, използвани в онези времена, на хората от по-късните епохи.

Колкото по-назад се връщаме назад, толкова повече космическата душа е била все още една. В съня астралните тела на всички човешки същества са все още доста сходни. В Атлантида астралните тела са били еднакви по този начин. Тогава е било възможно да се даде една изначална мъдрост на всички хора. Когато големият

потоп е отминал атлантското човечество, мъдростта вече не е могла да бъде еднаква за всички. Тогава е било необходимо да се преподава в Индия по начина, по който индийското тяло се нуждае от нея, и по различен начин в Персия и отново в Египет, по различен начин за гърците и римляните и отново по различен начин за древните германци. Но корените живеят във всички истински форми на религия. В Атлантида просветлението е било за да се предаде живот на човек, а не за да бъде преподаван. Знакът на вихъра би предизвикал незабавен вътрешен отклик. Днес нашите чувства се нуждаят от понятия, за да се разпалят. Седемте молби на молитвата „Отче наш“ в миналото биха били представени като гама от седем ноти, свързани със седем специфични цвята и миризми.
Така атлантският ученик е придобил жив опит за седмочленната природа на човека. Христос, най-великият от религиозните учители, е вложил това в молитвата „Отче наш“. Силата на молитвата „Отче наш“ е дадена на всеки, който я казва. Тя не е действителна мантра, въпреки че може да има мантрична сила. Тя е мисловна мантра. Разбира се, тя е имала най-голямата си сила на оригиналния език, но тъй като е мисловна мантра, тя няма да загуби силата си, дори ако бъде преведена на хиляда езика. Точно както сме способни да смиламе храна, без да знаем законите, които управляват храносмилането, така можем да имаме ползата от молитвата „Отче наш“, дори ако нямаме висше знание. Някой с висше знание, разбира се, ще има още по-голяма полза от нея.
Това е пътят, който е следван от религиозните истини. Всички наши души някога са били сомнамбулни в космическата душа. След това тя се диференцира и е била повлечена надолу в много тела. Духовното възприятие се замъглява, както и възможността за възстановяване на хората в първоначалното състояние. Религиозните учения и особено формулите, взети от света на духа, са само ехо, съществуващо сега в понятия и думи. Мъдростта на Стария завет все още говори за първични идеи и идеи. Слабо отражение на първичните идеи живее в идеите. Но тази първична мъдрост не е изгубена. Тя все още почива в нашите спящи души. Задача на науката за духа е да я доведе до ясно съзнателно осъзнаване. Когато човекът придобие знание за целия външен свят след последното си въплъщение, той бива приет в първичното ясновидство и носи със себе си ново просветление, ясновидско съзнание. На Изток се казва, че изкуплението се постига чрез отдаване на вселенското съзнание. Но няма да е така. Някога, преди първото въплъщение на човека, не е имало самосъзнание. Но то ще бъде там след последното въплъщение. Всяка капка душевна течност приема специфичен цвят, всяка е различен. Всяка една в крайна сметка ще донесе свой собствен цвят и водата, преди светла и бистра, ще блести в безкрайно красиви, светещи цветове, всеки от които обаче ще бъде отделен. Всеки носи свой собствен цвят, своето индивидуално съзнателно осъзнаване, което никога не може да бъде загубено. Универсалното съзнание в крайна сметка ще бъде всички съзнателни осъзнавания в хармония. Множеството

ще бъдат едно по собствено свободно съгласие! Трябва да си представим това в истинската му природа. Всяко индивидуално съзнание тогава е изцяло в рамките на универсалното съзнание.
Тази човешка еволюция има своята цел. Да, животът има смисъл, а най-красивият смисъл е, че накрая човешкото същество ще положи частица от човешкото си съществуване върху олтара на божеството, което е спечелило за себе си. И от това ще бъде изтъкана дрехата, която Духът на Земята преде, както Гьоте го е казал толкова красиво и с толкова вълнуващи думи:

В наводняващ живот и буря от дейност
нагоре и надолу аз се движа,
движейки се напред-назад!
Раждане и гроб,
вечно море,
движещо се в едната и другата посока,
горящ живот,
така работя на ревящия стан на времето,
създавайки живата одежда на божеството.[93]

9. Нагорната проповед

Нагорната проповед (Матей 5) е най-значимото откровение на християнската вяра. Обикновено се смята за проповед, която Исус е изнесъл на хората, говорейки от планина. Но „да се изкачи на планината“ е древен ключов термин, който се среща във всички окултни езици. „Да обичаш“ е друга окултна ключова дума. „Ученикът, когото Господ обичаше“ – и „А Исус обичаше Марта, сестра ѝ и Лазар“, „Вижте как обичаше приятеля си“.[94]Винаги трябва да се осъзнава, че ученикът, когото Господ обичаше, е авторът на евангелието от Йоан. Неговото име обаче никога не се появява в евангелието, дори не и при разпятието. Там четем: „Когато Исус видя майка Си и ученика, когото обичаше, да стоят там...“[95]Терминът „любов“ има дълбоко значение. Ученикът на учител, който е бил приет и най-дълбоко погълнат от окултното знание, е бил наричан „ученикът, когото Господ обичаше“. Да „се изкачиш на планината“ означава да навлезеш в най-дълбоката мистерия и да преподаваш думи, които учениците след това ще говорят на хората. Хората не четат Библията правилно, а буквално прескачат думите.

Правилно преведен, първият стих гласи: „И като видя множествата, Той отиде, *качи* се на планината и седна; и учениците Му дойдоха при Него.“ Следователно Исус всъщност се отдалечи от хората и говори само на учениците си. Исус Христос винаги трябваше да говори по два начина. Той говореше с притчи на хората и обясняваше окултното значение на думите на учениците си, когато беше „на планината“ с тях.

Стих 3: „Блажени са душите, които търсят духа, защото те ще намерят небесните царства в себе си.“ Думите, дори буквите, имат дълбоко окултно значение. Нашето немско *ich* [което означава „аз“], с буквите I, C, H, съдържа инициалите на Исус Христос: I-Ch. Великите посветени насочвали думата така, че тя да бъде *ich* , Исус Христос. Само един народ би могъл да открие раждането на името Исус Христос от аз-а – и така се е развил християнският мистицизъм в Германия. Други думи също имат дълбоко окултно значение. Пример за това е „свят“, да бъдеш цял или здрав. Да бъдеш *selig* [блажен] означава да бъдеш изпълнен с душа [*Seele*], намирайки съдържанието на душата в себе си. Блажени са онези, които имат стремежа, импулса да позволят на душата да се доближава все повече и повече до духа. Хората често казват: „Трябва да погледнем в себе си, за да намерим Бог“, но това не е правилно. Защото, ако гледаме само навътре в себе си, ще открием само това, което е вътре в нас. Трябва да наблюдаваме желанията си; нашата индивидуална природа трябва да надхвърли себе си. Това означават думите „Познай себе си“. Властта, дадена на човешките същества, е да ни даде стимул, а не сигурно знание.

Стих 4: „Блажени са онези, които приемат страданието, защото те ще намерят утеха в себе си.“ Страданието е една от най-големите загадки в света. Древните гърци, независим, щастлив народ, силно привързан към земното съществуване, за когото

чувственото удоволствие е дъхът на живот, са получили отговор от Силенос Мъдри, когато са били попитани кое е най-доброто нещо за човечеството: „Нещастен род, който живее само за един ден... Най-доброто е напълно извън обсега ти – не да се родиш, не да бъдеш, а да бъдеш нищо. Второто най-добро нещо за теб е – да умреш скоро.“[96]От друга страна, Езоп е казал, че ние се учим чрез страдание.[97]И Йов, след като му бяха наложени много страдания, стигна до заключението: „Болката пречиства, тя издига човека на по-високо ниво.“ Защо напускаме театъра, чувствайки се доволни, когато сме слушали трагедия? Героят преодолява страданието си. Има връзка между издигането на човека по-високо и болката, която трябва да бъде понесена. Страданието и болката на душата са очевидни във физиономията за този, който е способен да я разчете. Човекът трябва да създаде орган, който ще му позволи да понесе болката. Точно както окото е създадено от светлината, а ухото от звука, така и болката и страданието създават органи за себе си. Човекът носи в себе си утехата, която идва, когато осъзнае, че страданието може да бъде понесено. Човек навлиза в по-висше развитие чрез страданието.
Стих 5: „Блажени са кротките духом, защото те ще притежават земята.“ Две сили действат в света – от една страна егоизмът, а от друга – любовта и състраданието. Ако любовта иска да расте, егоизмът трябва да отслабне. Чувствената любов трябва да се развие във висша любов, която е на духа. Това е изразено и в третото изречение в „Светлина *по пътя*“ : „Преди гласът да може да говори в присъствието на Учителите, той трябва да е загубил силата да наранява“.[98]Ако подходът ни към всички останали е любящ, така че гласът вече да не ни наранява, ние сме кротки по дух, което е значението на термина в нагорната проповед. Любовта е целта и предназначението на земната еволюция; тя ще направи земния свят свой.
Стих 6: „Блажени са онези, които жадуват за правда, защото те ще се наситят от себе си.“ Тук Христос представя на учениците цялото значение на по-дълбоките, най-съкровени сили на човешката душа – да дават любов на другите, а не да търсят любов; любовта ще стане всеобща, ако всеки я прави сам.
Стих 7: „Блажени са състрадателните, защото те ще придобият състрадание от себе си.“ Трябва да се вникнем в чувствата на всеки отделен човек, тогава състраданието, което сме проявили в делата и даването си, ще ни се открои и от другите.
Стих 8: „Блажени са чистите по сърце, защото те ще намерят в себе си силата да видят Бога.“ Това е наставление в мистицизма. Трябва да очистим и пречистим сърцата си. Сърцето е окото, с което да видим Бога. То е органът на бъдещето, а не мозъкът. То е за Бога както незамъглените очи са за светлината.
Стих 9: „Блажени миротворците, защото те ще намерят в себе си силата да бъдат Божии деца.“ Душата идва от Бога и преминава през човека към Бога. Душите са миролюбиви, а мирът е пътят, по който се връщаме към божествения дух.

Стих 10: „Блажени са преследваните заради правдата, защото тяхно е небесното царство.“ Христос Исус моли хората да изискват справедливост от себе си и справедливостта ще утоли жаждата им. Нещата, изисквани на земята, и тези, изисквани от небето, винаги се разграничават ясно.
Стих 11: „Блажени сте, ако ви хулят и гонят заради Мене и ви злословят лъжливо.“ Християнството не трябва да се бърка с други религии. В будизма е важно да се прави всичко, което е учил Буда. Същото е и с учението на Хенес в Египет, на Заратустра в Персия и т.н. Христос е бил там лично. Учениците са били призовани да свидетелстват – чули сме го да говори, сложили сме пръстите си в отпечатъците от гвоздеите. Йоан евангелист е казал най-много за Христос Исус в своето евангелие. Християнството трябва да вярва в самия Христос Исус, не само в неговото учение. Логосът слезе до човешките Аз-същества, словото стана плът в човешко същество и наистина се засели сред нас. Всички са благословени, ако вярват в единствения, в когото самият Логос е бил въплътен. Само един е могъл да каже: „Блажени сте, ако ви гонят заради Мене.“
Стих 12: „Дерзайте и се утешавайте напълно; това ще ви даде плод на небето, защото така гонеха пророците.“ Това се отнася за „аз-човешки същества“, вдъхновени от Бога.
Стих 13: „Вие сте солта на земята.“ Солта е тази, която дава мъдрост на земята. Някой може да се позове на края на глава 7, стихове 28 и 29: „И когато Исус каза това, народът се ужаси от нещата, които поучаваше, защото говореше с голяма сила, а не като експертите по Писанието.“ Следователно някой би могъл да си помисли, че Исус все пак е говорил на народа. Но тези стихове изобщо не се отнасят до нагорната проповед, която всъщност е противоположна на нещата, които междувременно бяха предизвикали вълнение сред народа. Народът беше ужасен от реч, произнесена от Исус, но това беше съвсем различна проповед, не нагорната проповед, и тя беше предизвикала смут и вълнение сред народа. Човек трябва внимателно да следи нещата, които се случват в Библията, и да знае как да чете думите правилно. Тогава се получава ново прозрение за много неща, които досега просто се е пропускало при четене.

Въпроси и отговори

Какво може да се каже за двамата злодеи, които бяха разпнати с Исус?
Преди всичко трябва да вземем предвид, че символичното тълкуване не означава, че нещо не се е случило. Някои хора искат да се придържат към буквата, приемайки Исус за някой, който наистина е живял, и не могат да повярват, че зад всичко това се крие и по-дълбок смисъл. Други обаче искат да тълкуват всичко по окултен начин и не могат да вярват в историческата реалност. Фактът на християнството може да бъде схванат само ако се приеме като нещо реално. Тайната на човешката еволюция: Христос между двамата престъпници, единият, който се разкайва, и другият, който остава непокаян. Отново имаме баланса между егоизма и любовта.

Любовта се основава на кръвна връзка, а егоизмът иска да раздели хората. Христос иска да балансира това; това е значението на трите кръста на Голгота. Единият е принципът на доброто, другият - на злото. „Истина ти казвам: днес ще бъдеш с Мен в рая.“[99]Раят е ключов термин, който означава, че ще бъдеш с мен на място, което е отвъд обикновения ден. Преди човекът да падне в грях, той е бил под пазителите на божеството. Как може той да си възвърне правото да бъде отново Божие дете? С мир. Как човек да се отдалечи от него? С егоизъм!

Други народи също ли използват инициалите I-CH в думата си за „аз“?

Това се отнася само за немския език. Немската буква *„ich“* дава сила на душата. Фактът, че тези букви са началните букви на името на Христос, би трябвало да съживи думата в нас. Христос е с нас през всички дни и е жив на всички езици. Колкото по-на изток отиваме, толкова по-богат е езикът, колкото по-на запад, толкова по-беден е, следователно Америка е най-бедна, а речникът ѝ е най-ограничен. Молитвите на древните езици губят силата си, когато се превеждат на по-съвременни езици. Латинските думи на „Отче наш“ имат много повече сила от нашата собствена версия. Оригиналният език на тази молитва е бил арамейски. Хората, които са я казвали на арамейски, са усетили магическата ѝ сила. Трябва отново да придобием правилния подход, който ще позволи на силата на думите да оживее отново в езика. Четирите изречения в „ *Светлина по пътя“* например нямат същата сила на английски, както на немски. Тези четири изречения звучат по-красиво на немски, отколкото на който и да е друг език; немският превод е най-красивият.

Третият въпрос не можа да бъде чут.

Тези ранни натуралисти са имали голямо благоговение към Библията. Пастор Х. каза, че Моисей или е знаел толкова, колкото и съвременните учени, или е бил вдъхновен. Пастор Х като цяло има брилянтен, прекрасен начин да тълкува Библията. Почитта и уважението към Библията са били загубени, когато се е развила библейската критика. Но нищо никога няма да произлезе от библейската критика. Едно нещо е характерно за науката за духа и това е нейният подход към нещата. И какъв е този подход? Ние имаме свой собствен подход към естествения свят, но не го критикуваме. С науката за духа ние се стремим да разберем нещата в света на ума и духа, правейки го безпристрастно и с истинско разбиране, и разглеждаме всичко в живота. Разбирането е ключовата тема в науката за духа. Ако човек се стреми да използва методите на съвременната наука, за да изучава живота на ума и духа, той научава неща. Библията трябва да е книга, към която не подхождаме критично. Ако я четем по правилния начин и без предразсъдъци, откриваме, че започваме да получаваме усещане за нея, за което не бихме мечтали преди. Тогава откриваме дълбока мъдрост там, където преди това сами си поставяхме препятствия. Науката за духа трябва да ни даде ключа за правилното четене на Библията. И ние ще намерим този ключ. Тогава библейската критика ще отстъпи

място на дълбоко, задълбочено изложение. Съвременната наука се занимава само с материални явления, оставяйки настрана факта, че те са възникнали от духовен процес на еволюция. Работата, която трябва да се извърши в науката за духа, е да се изследва същностната природа на човешкото същество и еволюцията на човека във Вселената. Науката за духа започва там, където спира конвенционалната наука, защото съвременните учени виждат само външния аспект, те искат да изучават атомите. Но самите неща, които не могат да обяснят, могат да бъдат намерени там. Работата на Хекел е истината за някой, който работи в науката за духа, доколкото тя описва външни неща. Но някой, който работи в науката за духа, иска да погледне назад към финитe начала, използвайки по-висши, духовни очи, и да открие духовните реалности, които вървят ръка за ръка с външните реалности. Ако наблюдавате с очите на духа и ушите на духа, ще възприемете принципа на човешкото същество, който надхвърля всичко, възприемано със сетивата.
Това, което възприемаме от външния свят, зависи от броя на сетивните ни органи. Някой, който възразява, казвайки: „Съществува само това, което мога да видя с физическите си очи“, все още не е развил силите на ума и духа си. Всеки път, когато придобием нов орган, възприемаме нов свят. Могат да се придобият очи и уши на духа. Всеки с достатъчно енергия и търпение може да стане посветен. Всичко, което посветеният вижда с очи на духа, трябва да бъде изразено в образи, принадлежащи на физическия свят. Това е имал предвид Гьоте, който е бил посветен, когато е казал: „Всички преходни неща са само притчи.“[100]Намирането на подходящи образи за велики духовни истини е процес, известен като „образно възприятие“. Следователно науката за духа не ни отдалечава от материалния свят. Материята се разглежда като кондензиран дух, който е към материята както ледът е към водата. Седемте дни на сътворението отразяват велики духовни реалности. След като веднъж усвоите ключа за четене на Библията, винаги можете да я приемате буквално. Никой друг документ не съдържа истините на теософията по-съвършено от Библията. В науката за духа целта е да се обясни Библията и да се предложи начин за нейното разбиране безпристрастно. Разделянето на историята на Битието на две може да се разбере, ако човек се научи да разграничава човешкото същество, което е безполово – това е духовното, астралното човешко същество.[101]След това настъпи обрат и безполовото духовно човешко същество стана физическо и бисексуално. Ето защо трябва да има две истории за сътворението. Често чувате да се казва, че буквата убива, но духът съживява, като всеки човек има предвид собствения си дух. Гьоте е писал:

Докато я нямаш,
тази дума: „Умри и стани!“,
ти си само нещастен гост
тук, на тази земя.

Това „умиране“ няма нищо общо с убиването на физическото тяло, а с раждането на ново човешко същество от самите вас, което ще ви даде инструмента, от който се нуждаете за света на духа. Това е да бъдете инструмент на силата. „Умрете и станете“ е нещо, което също трябва да кажем буквално. Всичко има своята стойност в науката за духа, дори най-малкото нещо отразява кондензирания дух. Всеки, който върви срещу Библията, не я разбира; той върви срещу плода на собственото си заблудено въображение. Много хора си въобразяват, че основават религиозна изповед. Малко и наистина нескромно е тогава да спрете и да кажете: „Великолепно е колко много сме напреднали!“[102]Науката за духа ни помага да навлизаме все по-дълбоко в нещата, с любов да навлизаме в буквата на словото и да отваряме път за душата към божествения свят.

10. Молитвата „Отче наш“

Всички молитвени формули и мъдри думи, достигнали до нас от великите религии, съдържат много от дълбоките тайни на съществуването. Само трябва да разберем, че всички различни религии са имали молитва, но са се различавали по това, че при някои от тях молитвата е приемала по-скоро формата на медитация, както се нарича, докато християнството и някои други религии са имали молитва в истинския смисъл, както я познаваме днес. Медитацията е преди всичко част от ориенталските религии. Тя означава да се навлезе дълбоко в духовно съдържание и това се прави по такъв начин, че чрез дълбоко навлизане в това, съответният човек се намира в съответствие с божествената и духовна основа и произход на света. Моля, разберете ме правилно. Някои религии дават на своите членове официални медитации, които могат да бъдат молитвени формули, в които хората навлизат дълбоко, така че да осъзнаят потока на божествения и духовен живот, присъстващ в душите им, отдавайки се на божествената основа и произход на духа в такива моменти. Формулите обаче по същество се основават на мисли. По принцип християнската молитва не се различава, само съдържанието е по-скоро основано на вътрешни реакции и чувства. Християнинът навлиза в същността на божественото, което струи през света, по-скоро чрез вътрешни реакции и чувства.

Не бива да се мисли обаче, че християнската молитва винаги е била или дори може да бъде приемана по начина, по който често се приема днес. Има една примерна християнска молитва, в която самият Христос Исус показва, толкова ясно, колкото е възможно, какво настроение трябва да бъде един християнин в молитва. Тя е просто следната: „Отче, ако е възможно, нека Ме отмине тази чаша; но не Моята воля, а Твоята да бъде.“[103]Нека разгледаме тези думи. На първо място, това е истинска молба – да ни отмине чашата, но същевременно изцяло да се отдадем на волята на божествения дух: „Но не Моята воля, а Твоята да бъде.“ Това настроение, в което позволяваме на волята на божествения дух да бъде жива в нас, докато се молим, предавайки ѝ се, без да искаме нищо за себе си, а позволявайки на божествения дух да изпълни волята си в нас, това настроение трябва да присъства като подтекст, основната нота в нашата молитва, ако искаме да бъде християнска. Съвсем ясно е, че с това е невъзможно да се води егоистична молитва. Също така е невъзможно по други причини да се отправи егоистична молитва към Бога, защото тогава единият от нас би поискал дъжд, съседът му – слънце, и двамата биха поискали по чисто егоистични причини, да не говорим за ситуации, в които две армии се изправят една срещу друга, готови да се бият, и всяка иска да победи, което, разбира се, е напълно невъзможно. Но ако има основно настроение „не моята воля, а твоята да бъде“, можем да поискаме всичко, защото тогава се предаваме на волята на божествения дух. Бих искал да поискам това, но оставям на божествения дух да реши дали ще се сбъдне или не.

Това е основното настроение на християнската молитва и именно в този аспект е възникнала най-всеобхватната, най-универсалната молитва на християнската традиция – молитвата „Отче наш“, за която според преданието е била преподавана от самия Христос Исус. Тя наистина е една от най-дълбоките молитви в света. Днес вече не сме в състояние да познаем дълбоките дълбини на молитвата „Отче наш“ на оригиналния ѝ език. Но мислите, които тя съдържа, са толкова огромни, че не губи нищо на никой език.

Когато разгледате молитвите на други народи, ще откриете, че молитвите са били от вида, който аз характеризирах, навсякъде, където религиите са в разцвета си, са достигнали своя връх. След като обаче религиите са се спуснали по света, тези молитви са придобили характер, който вече не е напълно правилен. Те са се превърнали в магически формули, средства за идолопоклонство. По времето, когато Христос Исус е учил народа си да се моли, са се използвали много, много такива магически формули, всички те са имали дълбок смисъл в началото си. Такива магически заклинания винаги са се отнасяли до неща, които хората са харесвали по външен начин, молейки за неща по егоистичен начин, ръководен от лични желания. Господ е учил, че християните не трябва да се молят така. Този вид молитва е свързана с повърхностни неща. Християнинът трябва да се моли в уединение, тоест в най-съкровената си душа, частта от нея, където човешкото същество може да осъществи връзка с божествения дух. Разбира се, трябва да разберем, че във всеки човек живее нещо, което може да се сравни с капка от океана на божественото, че във всеки човек има нещо, което е като Бог. Би било погрешно обаче да мислим, че човекът сам по себе си е като Бог. Когато казваме: нещо в човека е като Бог, това не означава, че самият човек е равен на Бог, защото капка, взета от океана, е същата като океана по същество, но не е океанът. И така, човешката душа е капка от океана на божественото, но не е Бог, и както капката може да се съедини със собствената си същност, когато я излеете в морето, така и душата, бидейки капка божественост, се съединява със своя Бог по духовен начин по време на молитва или медитация. Това съединение на душата с нейния Бог е наречено „да се моли насаме“ от Христос Исус.

Като първа стъпка, ние характеризирахме настроението на християнската молитва, християнското човешко настроение, необходимо за тази молитва. Сега можем да размишляваме върху съдържанието на самата молитва „Отче наш“. Думите бяха, че молитвата „Отче наш“ е най-всеобхватната молитва. Следователно, както и аз, ще почувствате нуждата да погледнете света много всеобхватно, за да разберете молитвата „Отче наш“. Ще трябва да извървим дълъг, заобиколен път, за да я разберем. Трябва да разгледаме природата на човешкото същество от определена гледна точка. Знаете, че правим това по начина, по който е било правено в духовните изследвания през вековете. Нека го разгледаме накратко още веднъж.

Когато имаме пред себе си човек, ние имаме преди всичко физическото тяло, което има обща субстанция и сили с всички минерали и привидно безжизнени продукти на природата. Но това физическо човешко тяло не е единственото нещо, което имаме в пространството пред нас, както може би си мислят материалистите; то е само най-нисшият принцип на човешката природа. Следващият принцип, който разпознаваме, е етерното тяло или жизненото тяло на индивида и то е общо с растенията и животните, защото всяко растение, всяко животно и всяко човешко същество трябва да призоват химическата и физическата материя към живот; те не могат да дадат живот на себе си. Третият принцип е астралното тяло, носител на удоволствие и болка, импулси, желания и страсти и представите, които имаме в ежедневието. Човекът не би могъл да има нищо от това, ако не беше астралното тяло. Той има общо само с животните. Животните също изпитват удоволствие и болка, имат импулси, желания и страсти и затова те също имат това тяло. И така, човешкото същество има общо физическо тяло с привидно безжизнените минерали, а етерното или жизненото си тяло с всички неща, които растат и се възпроизвеждат, целия растителен свят. Астралното му тяло е общо с животинската природа. След това има още нещо, което го отвежда отвъд трите природни свята на тази земя, правейки го апотеоз на творението. Това е четвъртият принцип на неговата същностна природа.
Ще го открием, ако се замислим малко. Има едно име, което се различава от всички останали. Не можеш да кажеш „аз“ на никого. За всички останали аз съм „ти“ и всички останали са „ти“ за мен. „Аз“ е име, чието значение може да възникне само във вътрешната душа. То никога не може да дойде при теб отвън, ако се отнася до самия теб. Хората, които са живели с по-дълбоките религии, винаги са знаели това, по всяко време, и затова са казвали: „Когато душата започне да си дава това име вътрешно, богът в човека започва да говори, богът, който говори чрез душата.“ Името „аз“ не може да дойде отвън, то трябва да възникне в самата душа. Това е четвъртият принцип на човешката природа.
Окултистите от еврейската вяра наричали това „Аз“ името на Бог, което не може да се изрича. „Яхве“ всъщност означава „Аз съм“. Каквото и тълкуване да дават учените, лишени от вътрешно познание, в действителност това означава „Аз съм“ и това е четвъртият принцип на същностното човешко същество. Това са четирите аспекта, които изграждат човека на първо място. Ние ги наричаме още четирите члена на „нисшата“ природа на човека.
За да разберем цялата природа на човека, ще трябва да се върнем малко назад в човешката еволюция. Това ни отвежда до много различни народи, които са ни предшествали - древногерманското и централноевропейското развитие, гръко-латинските и халдейските народи, египтяните, асирийците, вавилонците и евреите, персийските народи и чак до народа, с който е започнала нашата днешна цивилизация, индийците. Те също са имали предци, но те са живели някъде съвсем

различно, на континента, който сега е дъното на морето между Европа и Америка, на Атлантида. Това е било отмито от огромни наводнения, земята е потънала в могъщо природно събитие, което живее в митовете и легендите на всички народи като Потопа.
Но дори Атлантида не е била най-ранната цивилизована земя на земята. Връщайки се назад много назад, стигаме до региона, където човекът е развил днешната си форма, земя, която се е намирала горе-долу между днешния Индокитай, Австралия и Африка. Това е била древна Лемурия, земя, където условията са били много различни от тези, които познаваме днес. Хората обикновено не осъзнават колко големи и всеобхватни са били промените, настъпили на земята в хода на човешката еволюция. Там стигаме до време, когато по-нисшата природа на човека вече е съществувала. Тогава на земята са живели същества, състоящи се от четирите члена - физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и аз-природа. Те са били организирани на по-високо ниво от най-висшите животни днес, но все още не са били хора - животно-хора, но определено не като днешните животни. Нашите животни са дегенеративни потомци, които са се развили от тези животно-хора чрез изоставане и инволюция. Нещо много специално се е случило сред тези животно-хора, които са живели по това време.
По това време те бяха узрели, за да приемат силата в себе си, която е нашата висша сила на душата. Можем да го кажем така: нисшата човешка природа, обединена с човешката душа по това време. Тази човешка душа дотогава е почивала под опеката на божеството, бидейки неразделна част от самото божество. Следователно, горе, в царството на духа, е бил божественият дух, а долу са били четирите човешки форми, които са узрявали до този момент и сега са били готови да приемат капчици от този божествен дух. Можем да добием представа какво се е случило тогава, като използваме картина. Представете си чаша вода. Вземате сто малки гъби и се опитвате постепенно да поемете по една капка вода с всяка от тези гъби. След това имате сто капки, които преди са били напълно едно цяло с водата, а сега са разпределени между сто малки гъби. Това е просто изображение, което ви показва как е протичал процесът на одушевяване по това време. Дотогава душата е почивала във великия универсален божествен дух като капка в нашата чаша вода. Физическите човешки форми тогава са действали по начина, по който правят нашите малки гъби. Капчици дух се отделиха от универсалната божествена субстанция; те станаха индивидуални и като души бяха като капки в тези обгръщащи форми. След това те започнаха да развиват човешкото същество, каквото е днес - същество с душа и тяло. Тези души се въплътиха за първи път тогава. След това те преминаха през много, много въплъщения, развивайки човешкото си тяло във формата, която има днес. Събитието, което се случи тогава обаче, беше, че части от божествения принцип се обединиха с по-нисшите членове

на човешката природа. Те напредваха с всяко въплъщение, ставаха по-съвършени с всяко въплъщение, за да достигнат определена кулминация в бъдещ момент.
Тази част от висшата природа, която е дошла като сила по това време, променяйки нисшата природа и в процеса на промяна, издигайки се на по-високо ниво, ние наричаме ядрото на същностната природа на човека: духовно „аз“, жизнен дух и духовен човек, или манас, будхи, атман. Това са елементите на божествения дух, чрез които човекът постепенно трансформира своята нисша във висша природа, стъпка по стъпка. Със силата си на манас той преструктурира астралното тяло, с будхи - етерното тяло, а със силата на атман - физическото тяло. Той трябва да ги преобрази всички, правейки ги духовни, ако иска един ден да достигне целта на своята еволюция. И така, някога сме имали четири члена - физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и аз - и по това време ни е даден потенциалът за по-висше развитие, което всъщност е нещо, което произтича от най-висшия дух - тройната висша природа на човека, божественото ядро на нашето същество, божественият потенциал в човека. Можем да погледнем на тази висша част от човешката природа по два начина. Едното е да се каже: това е висшата природа на човека и човекът се развива към нея в хода на еволюцията. Или пък я считаме за част от божествения дух, от който е произлязла, божествения елемент в човешкото същество.
Християнинът ще я разглежда предимно по този втори начин и ние ще направим това също сега, за да видим дали можем да различим същността на тези висши сили в човешката природа. Ще започнем с най-висшия принцип, елемента, който в човека се нарича силата на атман.
Това, което ще ви кажа сега, не е някакво външно определение, защото искам да характеризирам истинската природа и същност на този висш принцип на човешката природа. Принципът, който се превръща в сила на атман, е, доколкото е сила, идваща от божествения дух, волеподобен по природа. Помислете за собствените си сили на волята, за частта във вас, която е способна да желае, и ще имате сенчесто отражение, сенчеста картина на елемента, който идва от силата на атман, от божественото. Човешката воля е най-слабо развитата сила на човешкото същество днес. Волята обаче е способна да се развива все повече и повече, докато не дойде времето, когато достигне своята кулминация и е способна да постигне това, което във всички религии е известно като „великото приношение“ или „великото жертвоприношение“.
Представете си, че стоите пред огледало и се гледате в него. Вашият образ е точно като вас във всеки аспект на вашата физиономия, вашите жестове; той е като вас във всичко, но е ваш мъртъв образ. Вие стоите пред него като живо същество и се изправяте лице в лице с вашия мъртъв образ, който е като вас във всичко, освен във вашата жизненост, вашата субстанция и съдържание. Представете си сега, че вашата воля се е развила до точката, в която би била способна да реши да се откаже от собственото си съществуване, от собствената си същностна природа и да я предаде

на вашия огледален образ. Тогава бихте могли да се пожертвате изцяло, за да може вашият огледален образ да получи вашия живот. За такава воля се казва, че „еманира“, да освобождава собствената си същност. Това е най-висшето развитие на волята, известна на християните като „божествената воля на Отца“.
Човешката воля е днес най-слабо развитата от душевните ни сили. Тя обаче е в процес на развиване на такава мощ, че ще може да постигне „великата жертва“. Това е истинската природа на потенциала, който се крие в силата на атман – волеподобна природа, доколкото тя е изтичане на божествена същност.
Нека сега разгледаме втория принцип на висшата природа на човека – будхи или жизнения дух – разглеждайки го като изтичане на божествения дух, което е възгледът, възприет в християнството. Най-лесно ще ви е да добиете представа за това, ако сега разгледате не силата, която изтича, за да даде живот на огледалния образ, а самия огледален образ. В огледалния образ първоначалното същество е съвършено повторено; то е същото и все пак не е същото. Ако приложите това към света, към цялата вселена – как божественият свят ще се прояви в една точка, това се отразява във всички посоки.
Представете си куха сфера, така да се каже, която е отразяваща отвътре. Едната точка вътре се отразява навътре безкрайно много пъти. Навсякъде, в безкрайно преповтаряне, божественият свят ще отразява образи навсякъде, аспекти на божественото.
Погледнете космоса, вселената по този начин, като огледало на безкрайната световна воля. Божествената световна воля не е в нито едно съществуващо цяло, а се отразява навсякъде по безкрайно много начини. Огледалото на божествеността – като божествеността остава в точката, където е, но същевременно дава живот на всяка точка, в която се отразява, като прави „великата жертва“ – това е „царството“ в християнската терминология. И този термин „царството“ се отнася до елемента, който в човека е будхи. Ако разгледате вселената от гледна точка на творческия, продуктивен принцип, който произтича от божествения произход, тогава елементът, който е непосредствено до атман, е будхи, божествената искра. Като „царство“ тя е универсална и космическа.
И нека сега обърнем вниманието си от това към детайлите на царството. Първо го разгледахме като цяло. Сега стигаме до детайлите. По какъв начин различаваме едното от другото? С „името“, както се нарича в християнската терминология. На всяко е дадено име и по този начин се прави разлика между многото различни неща, отделните аспекти на царството. За християнина „името“ е нещо, което често се нарича „идея“, особената природа на нещо. Точно както един отделен човек се различава от друг по име, така и името се усеща като такова, че съдържа и част от отразената божествена същност. Християнинът има правилно отношение към това име, ако разбира, че всеки аспект на царството е изтичане на божественото и знае с всяка хапка хляб, че то е изтичане, огледало и част от божествеността.

Християнинът трябва ясно да разбира това по отношение дори на най-малките неща. В човешката природа индивидуалният дух води до това, че всеки става индивид в сравнение с другите. Каквото е името в царството, човекът го има в своето индивидуално духовно „аз“ или манас, защото е отделна част от божеството, има отделно име, име, което за всеки индивид преминава през всички превъплъщения.
И така, сега имаме пред себе си тази тройна природа като изтичане на божествения дух и в този смисъл атман е волята на божеството, будхи или жизненият дух - царството на божеството, а манас или духът-аз - името на божеството.
Нека сега разгледаме четирите по-нисши члена на човешката природа, започвайки с физическото тяло, което е най-нисшият. То има същите материални вещества и сили като външната физическа природа, но също така непрекъснато преобразува тези вещества и сили. Те се движат навътре и навън в човешкото физическо тяло и самото му съществуване зависи от тяхното движение навътре и навън. То може да продължи само чрез непрекъснато обновяване и промяна, използвайки външните физически вещества. То образува едно цяло с останалата част от физическата природа. Точно както не можете да отрежете този пръст и той да остане такъв, какъвто е – той ще се свие веднага щом го отделите от останалата част на тялото и е такъв, какъвто е, само защото е част от целия организъм – така не можете да отделите физическото човешко тяло от земята и то да остане такова, каквото е. По този начин човекът е същество, което е свързано с елементите на земята. Физическите вещества и сили се движат навътре и навън и това го прави такъв, че може да поддържа същностната си природа само чрез тях. Това характеризира физическото тяло.
Вторият член е етерът или жизненото тяло. Тук трябва да разберем, че това е принципът, който призовава чисто физическите вещества и сили към живот. Той носи силите на растеж и размножаване, признаците на живот като цяло, а също и нещо съвсем различно - всички качества на човешкото същество, които са от по-траен характер от неговите краткотрайни импулси, желания и страсти. Какво го прави различен от тях? Ако искате да схванете тази разлика, помислете за времето, когато сте били на осем години. Помислете за всичко, което сте научили оттогава, всички понятия и идеи, преживявания и събития, които са обогатили душата ви - това е огромно количество. Но сега трябва да помислите за нещо друго и ето как бавно, с темпото на охлюв, се случва нещо друго. Спомнете си, че сте имали буен нрав като дете и помислете дали този нрав все още не се проявява понякога, като вашите наклонности или темперамент до голяма степен са все още същите. Всичко това не се е променило толкова, колкото са се променили вашите преживявания. Можете да сравните нещата, които научавате, преживявате, с минутната стрелка на часовник, а промените в характера, темперамента и навиците - с часовата стрелка. Тази разлика съществува, защото първите се поддържат от астралното тяло, докато

вторите, които се движат толкова бавно, се поддържат от етерното тяло. Ако навиците ви се променят, това е промяна във вашето етерно тяло. Когато сте научили нещо, това е промяна във вашето астрално тяло.
За някой, който стане ученик на истински окултизъм във висшия смисъл, обучението не е въпрос на външно учене, защото цялото окултно обучение се извършва в етерното тяло. Следователно, вие сте направили повече за вашето действително окултно обучение, ако сте успели да промените само една дълбоко вкоренена черта на характера, отколкото ако сте придобили каквото и да е количество външни знания. Следователно се прави разлика между екзотеричното, което се поддържа от етерното тяло, и езотеричното, от което се нуждае етерното тяло. Етерното тяло също поддържа паметта като качество, а не като запаметяване на неща. Ако паметта ви е по-ясна, например, това включва промяна на етерното тяло; ако тя стане по-лоша, това е промяна в етерното тяло, промяна в силата на паметта ви. Нещо друго също е от безкрайно значение за нас. Начинът, по който са човешките същества сега, е, че те живеят в две посоки. Всеки принадлежи към семейство, племе, нация и т.н. и има определени общи качества с другите, качества, които го свързват с този контекст. Французите имат различни от германците, те отново са различни от англичаните и т.н. Всички те имат определени общи племенни характеристики. Но освен това всеки има свои собствени индивидуални характеристики и с тях надхвърля нацията или племето, превръщайки се в отделна личност. Вие сте част от общност поради специфични качества на етерното тяло. Етерното тяло притежава качествата, чрез които сте член на нация, раса и човечеството като цяло. Но за да откриете нещата, които ви извеждат извън тази общност, трябва да погледнете към астралното тяло. Това прави хората индивидуални.
Следователно целият живот на човек в общността зависи от това дали етерното му тяло ще намери правилния баланс с етерните тела на хората, с които трябва да живее. Ако не може да го намери, човекът не може да живее в тази общност, нещо ще се обърка и той ще бъде отвън. Човешкото етерно тяло по този начин има задачата да се адаптира към други етерни тела. Астралното тяло дава индивидуалния аспект; то трябва преди всичко да живее по такъв начин, че човекът да не извършва лични грехове. Астралното тяло се отклонява в една или друга посока поради лични грехове; това са недостатъците на астралното тяло. Да бъдеш извън хармония с общността, това са недостатъци на етерното тяло. Когато езотеричните християни са били точни в употребата си на думи, те са наричали недостатъците на етерното тяло „прегрешение“ или „грешка“, нещо, което нарушава баланса по отношение на другите. Недостатък на астралното тяло, който произтича от индивидуалната природа на човек, се е наричал „изпадане в изкушение“. Астралното тяло е подложено на изкушение в своите импулси, страсти и желания. То изпада в заблуда, като се поддава на изкушение в себе си. Това е било

разграничението, правено между „грешка“ и „изпадане в изкушение“ в езотеричното християнство.
Сега към четвъртия член на същностното човешко същество – Аз-а. Говорихме за физическото тяло, което съществува на базата на метаболизма, обмяната на веществата; етерното тяло, което може да е допуснало грешки; астралното тяло, което може да изпадне в изкушение. Сега за Аз-а. Той е самият източник и произход на егоизма, на егоизма. Именно Аз-ът е довел до това, че елементът, който е бил едно цяло във великия божествен дух, е влязъл в много индивиди. Благодарение на Аз-а той е отпаднал от единството и е влязъл в индивида. Следователно християнският гнозис е смятал Аз-а за действителния произход на егоизма и себелюбието. Защото докато отделните същества са били едно в божеството, те не са могли да се противопоставят едно на друго. Те са могли да направят това само когато „Аз-овете“ са се отделили. Преди това те са можели да желаят само това, което е желаело божеството. Този начин на развитие в противовес на другите, който е егоизъм, се нарича провал на Аз-а, а в християнската традиция моментът, в който тази душа слиза в тялото, е точно определен като Падение, захапване от ябълката. Действителният провал на Аз-а се нарича „зло“. Следователно провалът на четвъртия член е зло. Само Аз-ът може да изпадне в зло и това се е случило, когато е била отхапана ябълката. На латински думата *malum* означава едновременно „ябълка“ и „зло“.
И така, за да обобщим още веднъж, физическото тяло е същото като физическите елементи около него и се поддържа в непрекъснатия обмен на вещества и сили, в метаболизма. Етерното тяло е принципът, който поддържа равновесието с другите членове на общността; то може да допуска грешки. Астралното тяло, което не бива да се поддава на изкушението, и Азът, който не бива да става жертва на егоизма, на злото.
Този четворен принцип се обединява с тройния висш принцип, който е божественото ядро на битието:

ще	царство	име
атман	Буди	манас

Представете си молитвата като човешкото същество, което се обединява с божеството, правейки го в уединение. Първоначалната концепция в християнския свят е била, че душата се разглежда като божествена, капчица от океана на божеството. И тази душа трябва да се моли да може да се върне отново към своя произход. Този произход на божествената човешка природа е наречен „баща“. А целта, към която се стреми душата, където ще се обедини отново с принципа, наречен „баща“, е девачан или небето.

А сега мислим за молитвата на молитвите – апел индивидуалната човешка природа да намери пътя към божествената бащина природа.
Тази молитва трябваше да умолява трите висши принципа на човешката природа да могат да се развият, да иска „волята“, най-висшият излив на божественото, да се реализира в човека; вторият принцип на божествената природа, „царството“, да се разпространи в човешкото същество; третият принцип, „името“, да се усеща като свят. Следователно това би се отнасяло до трите висши принципа, божествената природа в човека. А за четирите по-нисши члена на човешката природа човек би поискал: нека на моето физическо тяло се дадат веществата, от които се нуждае, за да се поддържа. Нека етерното тяло намери баланса между своите недостатъци и недостатъците на другите, за да може да живее в хармония с останалите. Молитвата трябваше да бъде молба изкушението да не повлече надолу астралното тяло и азът да не попадне в злото, което произтича от егоизма.
В молитва от молитви трябва да поискате да се съедините с Отца. Трябва да направите това по такъв начин, че отделните аспекти на вашата седмократна природа да са пред вас в молитвата ви:
„Отче наш, Който си на небесата.“ Първо призовавате Отца, след което отправяте молбите, свързани с трите висши принципа:
„Да се свети името Ти, нека дойде при нас царството Ти.“
„Да бъде Твоята воля, както на небето, така и на земята.“
След това четирите молби, които се отнасят до останалите четири члена на същностното човешко същество:
„Дай ни днес нашия насъщен хляб.“
„Прости ни прегрешенията ни, както и ние прощаваме на нашите виновници.“
Това е да се справим с хората, сред които живеем.
„Не ни въвеждай в изкушение.“ Нашето астрално тяло.
„Но избави ни от злия.“ Имайки предвид всякакъв изблик на егоизъм.
Седемте молби на „Отче наш“ се отнасят по този начин до еволюцията на седмочленната човешка природа. От дълбините на мъдростта, надхвърляща човешкото същество, „Отче наш“ е дадена на християните като християнска молитва и в нея се крие всичко, което е известно за човека в теософията. Трябва само да я разберете и ще имате цялата теософска мъдрост, доколкото тя се отнася до човека.

Молитви, които не само имат краткосрочен ефект, но и завладяват човешките души през хилядолетия, издигайки човешките сърца, са произлезли от най-дълбоката мъдрост. Никога такава молитва не е била дадена от някой, който да е съчетал красиви или възвисяващи думи по желание. Те са извлечени от най-дълбоката мъдрост, защото само това им дава силата да влияят на човешките души през хиляд

11. Молитвата „Отче наш“

Когато говорим за молитва в християнски смисъл, трябва да разберем преди всичко, че молитвата всъщност не е нищо друго освен дълбоко навлизане, отдаване на себе си, в божественото. В големите религии, където хората се стремят да постигнат това отдаване на себе си повече чрез навлизане в дълбоки размисли, хората говорят за медитация; в религиите, където предаността идва повече от сърцето, отколкото от главата, повече от личната сфера, тя се нарича молитва. В християнската религия тази преданост е придобила личен характер; в старите религии тя е била по-несъзнателна и безлична. Хората са знаели преди хиляди години, че съществува вечен, божествен принцип. Пример за роб, който си е казал: Един живот от много. Хората от онези времена следователно са имали надежда в живота, смелост, сила и сигурност. Това е бил един вид поглед от живота във времето към вечния живот. Трябвало е обаче да дойде време, когато човешкото същество е поглеждало към своя бог по личен начин. Екзотеричното християнско учение е, че огромно много зависи от отделния човек, който е преминал от раждането до смъртта. Ето защо и медитацията е приела по-личния аспект на молитвата. Но не бива да забравяме, че в християнската вяра има една примерна молитва: „Отче, ако е възможно, нека Ме отмине тази чаша; но не Моята воля, а Твоята да бъде.“[103]

Ако развиете това настроение, имате християнска молитва. Молитва, в която някой иска неща за себе си, за личните си дела, не е християнска молитва. Може да имате две армии, които са готови да се бият, като и двете се молят за победа. Двама земеделци, единият да иска дъжд, другият - слънце. Какво трябва да направи богът? Истинската християнска молитва няма нищо общо с такива лични желания и копнежи. Личната молитва, истинската молитва, може да включва и лични молби, но водещият принцип трябва да бъде: Не моята воля, а Твоята да бъде. Тази примерна християнска молитва на Христос Исус, Господ, дава настроението, което молитвата трябва да има. Има много християнски молитви, но „Отче наш“, молитвата на молитвите, е тази, за която можем да кажем, че едва ли има нещо друго на света, което да съдържа толкова много и толкова важни неща, колкото тази „Отче наш“. И тогава си спомняме как Христос Исус въведе тази молитва. „Уединете се, за да се помолите“, каза той.[104]

Навсякъде, във всички религии, има формули за медитация и магически формули. Такива магически формули са от същото значение за медитацията, както и самите медитации. Хората са се стремели да се отдадат на своя бог в медитация с тях и са искали да се отдадат на своя бог, като практикуват магия. Христос Исус обаче предупреждава: „Не се молете за нещата, които се случват по улиците; влезте дълбоко в най-съкровеното си същество, когато се молите.“ Нещо от божествената природа живее в човешките същества, капка от божествения дух и е същото по същество като божеството. Океанът като цяло и капката вода също са едно и също по същество.

И така, нека разгледаме вселената и човека по начина, по който е било обичайно в най-ранните езотерични школи. Ще се върнем към времето, когато човешките тела, които са били в процес на подготовка, са чакали, така да се каже, божественото семе, човешката душа, слизаща от божеството. По това време светът е бил населен с растения и други неща, включително животно-човешки тела. Човекът, какъвто е днес, все още не е съществувал. Душите постепенно са подготвяли днешното тяло за себе си. Духовна течност е била навсякъде около земята. А сега си представете някой да вземе сто малки гъби и да поеме по капка от течността във всяка. Сега имате капка божествено във всяка. Преди душите са били в океана на божеството, сега те са били въплътени капки. Тези души са били все още много несъвършени, когато са се въплъщавали по този начин за първи път, но те вече са притежавали потенциала за висшата природа на човека – атман, будхи, манас – която е трябвало да се разгърне и развие в живота на земята. Животинско-човешкото същество вече е имало четирите нисши члена по това време, но е имало нужда душата да ги трансформира, така че да могат да възникнат атман, будхи и манас.

Нека сега разгледаме този процес на еволюция езотерично, от две гледни точки. Първо, човек става все по-божествен в атман, будхи и манас; второ, капката божественост е в него.

Нека първо разгледаме висшия човек в неговия божествен аспект. В християнските училища се е учело, че първо трябва да се разгледа най-висшият аспект на божествения дух; човекът би се издигнал до това, когато стигне до края на своята еволюция. Атман, волята, е този най-висш принцип, волеподобен по природа. Когато човекът достигне съвършенство, неговата воля ще бъде неговата най-голяма сила. Тогава волята трябва да изтича от него. Всяко решение, взето във волята, веднага ще се превърне в действие. Нашият атман е волеподобен по природа. В атман, божествеността преди всичко оставя волята си да се влее в нас. Божествената воля живее в нас и във всички неща.

Вторият висш принцип в нас е будхи. Слизайки надолу в човека, божествеността преминава от атман към будхи. Как действа божествената воля? Можем да получим разбиране само като разгледаме концепцията за приношение или жертвоприношение. Представете си, че се гледате в огледало. Виждате собствената

си фигура. Тази фигура е подобна на вас. Сега си представете творческа воля във вас. Тогава бихте дали всичко, което имате, целия си живот, цялото си същество на образа. Тогава бихте живели в този образ. Ето как можете да мислите за творческата жертва на божествената воля. Божествената воля не просто се отразява в нещата, в образите, а жертва всичко, влагайки го в тях, и така имате жертвената божествена воля в цялото космическо пространство. По този начин християнинът вижда огледален образ на божествеността, божествената воля, във всичко, което съществува на този свят. Имате жертвената божественост в космическото пространство и този огледален образ на божествеността се нарича „царство“ в езотеричната християнска терминология. Божествената воля се умножаваше милиони пъти и се отразяваше отново – това беше „царството“ за тях. Творческият атман, будхи, живеещ в нас, творческият дух в света – това беше „царството“. Погледнете нагоре сега, за да видите частта от божеството, която живее в космоса, в неговия огледален образ. Тя е способна да идентифицира отделната същност чрез нейното „име“, което е манас, духовното аз, в нас, това е нашето „име“. Манас е името в нас и във всяко едно нещо извън нас. Името на всяко едно нещо е било осветено за човека. И на ученика ще бъде казано: „Трябва ясно да разбереш, че когато ядеш хапка хляб, това също е нещо, в което се крие божествеността и затова ще бъде осветено за теб.“

Доколкото нашето име е в Бог, то е манас, името. Нашето будхи е царството. В нашия атман живее божествената воля. Тези три са божествените елементи в човека. Човекът е получил тези божествени елементи като част от своето същество и във външния свят те се наричат име, царство и воля.

И сега, виждате ли, Христос искаше да поучи учениците си, като им каза: божеството се наричаше баща, а божественият принцип - небе. Единението с божественото беше възможно само чрез това, че този божествен принцип сега се отдаде на трите висши елемента в човека.

Какво трябва да каже един християнин, за да изрази това?

Отче наш, Който си на небесата,
да се свети Твоето име,
да дойде Твоето царство,
да бъде Твоята воля и на земята,
както е на небесата.

Първите три молби от „Отче наш“ говорят по съвсем специфичен начин за трите висши принципа на човека. Тези първи три молби произлизат от висшата духовна природа на човека.

Нека сега разгледаме четирите нисши члена на човека в езотерични термини – физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз.

Физическото тяло е това, което човек има общо с всички минерали, с физическа материя и сили, които влизат и излизат ден след ден. За да развие физическото си

тяло, човек трябва да се моли да му бъде дадена физическата материя, която е там, във физическия свят. Ние имаме нашето етерно тяло общо с всички хора около нас. Астралното тяло е нещо по-лично.
В етерното тяло имаме неща, които са общи във всяко семейство, във всяка нация. Вие принадлежите повече към род, вид, защото имате етерно тяло. Вие сте по-скоро индивид, защото имате астрално тяло. Вие сте проблем за етерните тела около вас, ако не сте в хармония с тях, и това се нарича „прегрешение“ или „вина“ - нещо, което правим на другите с нашето етерно тяло. Но ние самите също претърпяхме вреда заради това. По този начин прегрешението е свързано с етера или жизненото тяло. Вие извършвате грешка срещу някой близо до вас, като наранявате или увреждате неговото етерно тяло или жизнено тяло. Внимавайте да не правите това, защото само тогава вашите собствени грешки ще бъдат простени.
Какво кара астралното тяло да процъфтява? Когато индивидът се отклони от истинския път, той попада в изкушение. Астралното тяло е подложено на изкушение. Всеки начин, по който индивидът съгрешава, е изкушение.
Азът е извор на човешката независимост, но също и на егоизма, на егоизма. В това отношение Азът е „злото“, което е символът за това. *Малум* е латински за „ябълка“ и „зло“. Грехопадението е злото, провалът, който произтича от егоизма.
Когато един християнин иска да поиска от четирите си по-нисши членове да постигнат добър напредък, той ще каже, говорейки от името на тези същества:
Дай ни днес насъщния ни хляб
и прости ни греховете ни,
както и ние прощаваме на нашите съгрешения,
и не ни въвеждай в изкушение,
но ни избави от лукавия.
Това са другите четири молби в молитвата „Отче наш“.
Това бяха молбите, които християните бяха инструктирани да отправят в езотеричните школи; това са четирите формули за четирите нисши члена на човешкото същество. Разгледайте последните четири молби в молитвата „Отче наш“ по отношение на нисшата природа на човека и ще откриете, че имате четири молби за нисшите членове, точно както имате първите три молби за висшите принципи на човека. По този начин седемте молби в молитвата „Отче наш“ съдържат доктрината за седмочленната природа на човека, както е преподавана в науката за духа.
Във всички велики религии няма молитва, формула, която да не е взета от цялата дълбока световна мъдрост. Тези молитви имат своето дълбоко въздействие именно поради причината, че са се родили от нея. Благодарение на изначалната мъдрост на света великите религии са оказали влияние през хиляди години.
Отецът представлява изначалната същност на света. Не може да се изрази по-красиво, отколкото е казано в молитвата „Отче наш“. Поради това молитвата „Отче наш“ докосва човешките сърца и има голяма сила. Не може да се каже, че простите

хора не знаят нищо за тази мъдрост. Те печелят също толкова много от нея. Същото е като когато се наслаждават на цветя, без да имат представа за мъдростта, която ги е създала. И така душите им могат да се наслаждават на молитвата „Отче наш“, без да схващат нейната мъдрост. Знанието, което живее в молитвата, може да не бъде схванато, но то може да даде на хората тази сила. Онези, които са дали молитвите на човечеството, са ги извлекли от най-дълбоката мъдрост; оттук идва и силата на великата космическа молитва. Тайната на тези молитви е, че те са взети от изначалната мъдрост от посветените и основателите на религиите.
Сега е дошло времето, когато хората трябва да узнаят по-дълбокия смисъл на тези молитви. Трябва да казваме молитвата „Отче наш“ ежедневно. Всичко, което трябва да знаем за природата на човека, се съдържа в тази молитва. И правейки това, човек би получил това, което теософската мъдрост казва за природата на човека. Езотеризмът на школата, създадена от апостол Павел, е бил дълбок. Отвън християнството е било представено по екзотеричен начин. Дионисий Ареопагит е бил помолен от Павел да се грижи за тази езотерична мъдрост. И така, царството на духа е било представено с владичествата, началствата и властите, и хората са си казвали: ако живеем така, както изисква молитвата „Отче наш“, ние се издигаме през владичествата, началствата и властите чак до херувимите и серафимите и до самото божество в молитвата „Отче наш“.
Това ви дава трите етапа: „Защото твое е царството, силата и славата“, три етапа в царството на духа.
Трудно е да се говори конкретно за Амин. Всичко, което мога да кажа, е, че това е древна формула, която е донякъде осакатена.
Видяхме, следователно, до каква степен „Отче наш“ с мощния си ефект върху човешката душа представлява доктрината за седмочленната природа на човека. Това я прави най-ефективната молитва. Този ритъм, който се докосва в душата, е достигнал до съзнанието на хора, които са имали езотеричното знание, че християнинът, който е казал „Отче наш“, се е молил човешка теософия, е живял в молитвата. Тази теософия не е нищо ново; тя е нещо, което живее във всички сърца и се схваща в духа, така че светлината на разбирането да може да се разпростре до божественото царство. Ако това се случи в човешките сърца и души, хората ще намерят пътя към най-големите висоти на духа, които са способни да достигнат. олетия.
Възражението, че един прост ум няма да знае нищо за тази мъдрост, е безсмислено. Умът не е нужно да знае нищо от това, защото силата на „Отче наш“ идва от тази мъдрост и тя влияе на човешките същества, дори и те да не знаят за нея.
Просто трябва да се разбере по правилния начин. Някой вижда растение и му се радва. Дори най-наивният ум ще се зарадва, макар че не знае нищо за божествената мъдрост, която се крие в растението. Същото е и с великите молитви. Не е нужно да познавате мъдростта, но молитвата ще има силата, мъдростта,

способността да ни издигне, светостта на молитвата. Тя може да се роди от най-великата мъдрост, но важното не е да познаваме тази мъдрост, а да изпитаме нейната сила.
Едва в наше време съществува възможността да открием нещата, които Христос Исус е вложил в молитвата, и да познаем отново силата, която е вложил в нея, особено молитвата „Отче наш“. Тя е взета от най-големите дълбини на мъдростта и знанието за човека и неговата седмократна природа и поради това е велика и мощна дори за най-простите умове и още по-възвисяваща за някой, който е способен да придобие мъдростта, която се крие в нея. И в процеса не губи нищо от силата си, сила, която винаги е имала, докосвайки ни дълбоко и повдигайки духа ни. Защото цялата теософия, божествената мъдрост, се крие в молитвата „Отче наш“.
Господ често говорел на множествата с притчи. Но когато бил сам с учениците си, той им обяснявал притчите, защото те трябвало да черпят сила от мъдрото обяснение на притчите, която да ги направи негови пратеници, да им помогне да разберат средствата, чрез които самият той придобил магическата сила, която да накара делото му да има влиянието, което щеше да има в продължение на хилядолетия.
Така че това е нещо, което може да ни помогне да разберем смисъла на молитвата „Отче наш“.

12. Училища на адепти от далечното минало

Движението на духовната наука не се е развило в наше време като волево действие на индивид или на някого или друг. То е свързано с цялата човешка еволюция и като такова трябва да се счита за един от най-важните културни импулси. За да добием представа за тази мисия на движението на духовната наука, трябва да навлезем в миналия и бъдещия живот на човечеството. Индивидите са преминали през процес на еволюция от времето, когато за първи път са слезли от опеката на божеството и са станали индивидуални души, а човечеството като цяло също е преминало през процес на еволюция. Само помислете за разликите, промените и развитието, които се виждат на земната повърхност през хилядолетията – колко коренно всичко се е променило. „Човечеството“, както сме свикнали да го наричаме, е само резултат от „петата коренна раса“, както я наричат. Различно, по-ранно човечество, предшестващо го, е четвъртата коренна раса, чийто континент, Атлантида, се е намирал някъде между днешна Европа и Америка. Нашите предци на Атлантида са изглеждали много различно. Те също са имали напълно различна цивилизация. Древните атланти не са имали напълно развит рационален ум и начин на мислене, а вместо това са били надарени с фини, сомнамбулни ясновидски сили. Логиката, рационалното мислене, способно да прави връзки, науката и изкуството, каквито ги познаваме днес, не са съществували в древна Атлантида, защото човешките същества тогава са имали много различен начин на формиране на идеи, мислене и чувства. Те не биха могли да правят връзки, да изчисляват, броят или четат по начина, по който го правим днес. Но сомнамбулните ясновидски сили на духа са живели в тях. Те са били способни да разбират езика на природата, какво им е казвал Бог в плискането на вълните, какво са шепнели горите и какво са изразявали финитe аромати на цветята. Те са разбирали този език на природата и са били в хармония с цялата природа. Никакво законодателство, никаква юрисдикция тогава не е служела, за да накара съседа да общува със съседа си. Не, атлантите са излизали навън и са слушали звуците на дърветата и вятъра и са им казвали какво трябва да правят.

Споменът за древна Атлантида или Нифлхайм [дом на мъглите] е оцелял най-красиво в народни легенди като „Песента за Нибелунгите“.[105]които никога не са били произведения на художествена литература, създадени на случаен принцип. Думата Нибел или Нифл показва, че Рейн и всички реки в района са води, останали от масите мъгли в древна Атлантида. Мъдростта, оцеляла от Атлантида, се нарича съкровище, което се крие във водите. Трябва също да търсим разсадника на древните адепти на този континент. Там са отивали хора, които са притежавали способностите, необходими за да станат ученици на великите умове, които сега наричаме „майстори на мъдростта и на хармонията на вътрешните чувства“.[106]

Местоположението на школата на адептите, която е достигнала своя разцвет по време на четвъртата подраса в древна Атлантида, трябва да се търси в средата на Атлантическия океан. Там учениците са били обучавани по много различен начин, отколкото днес. Тогава е било възможно да се окаже огромно влияние от едно човешко същество на друго със силата, която все още се е намирала в думите по онова време. Днес сред хората все още е оцеляло малко чувство за вътрешната, духовна, окултна сила на думите. Просто не можете да сравните силата, която думите имат днес, със силата, която са имали по онова време. Това е било нещо наистина огромно. Самата дума е събуждала сили в душата на ученика. Мантра, каквато я имаме днес, няма нищо подобно на силата, която думите са имали по онова време, когато не са били толкова изпълнени с мисли. Под влияние на тези думи в ученика са възниквали сили на душата. Можем да го наречем човешко посвещение чрез езика на природата, с огромна сила. Тогава е бил говорен и определен език чрез изгаряне на вещества като тамян.
Връзката между душата на учителя и ученика е била много по-пряка на това място. Всички писмени знаци, съществуващи в адептната школа на древна Атлантида, са имитирали природни процеси. Те са били рисувани във въздуха с ръка и са имали ефект, също така траен ефект, върху ума и духа на хората по онова време. Те са събуждали сили в душата.
Всяка раса по този начин има своята мисия в човешката еволюция. Мисията на нашата, петата основна или коренна раса, е да внесе елемента манас в четирите елемента на човешката природа, тоест да събуди прозрение и разбиране посредством понятия и идеи. Всяка раса има своята мисия. Мисията на атлантската раса е била да развие Аз-а. Нашата, петата коренна раса от следатлантския период, трябва да развие манас, духовното „аз“.
Постиженията на Атлантида не загинаха заедно с нея. Най-важните елементи от всичко, което съществуваше в разсадника на адептите, бяха запазени от малка основна група хора, когато те си тръгнаха. Тази малка група, водена от Ману, отишла в района, където днес е пустинята Гоби. Там те пресъздали по-ранната цивилизация и учение, но сега повече за мислещия ум. По-ранните сили на духа били трансформирани в мисли и знаци. Оттам, от този център, различните линии на цивилизацията се разпространили като радиуси, като лъчи. Преди всичко прекрасната, най-древна предведическа цивилизация, където мъдростта, която се вливала, за първи път била трансформирана в мисли.
Втората цивилизация, възникнала от древната школа на адептите, била най-древната персийска цивилизация. Третата била халдейската и вавилонската цивилизация с нейната прекрасна звездна мъдрост, великолепните знания, които притежавали нейните жреци. Четвъртата цивилизация, която достигнала своя разцвет, била гръко-латинската с нейния личен колорит, а накрая нашата собствена се развила като пета. Движим се към шестата и седмата. Така определих нашата

мисия в човешката еволюция. Тя е да трансформираме в мисли, да сведем право на физическия план космическата мъдрост, която е съществувала като такава досега. Когато древен атлант се ослушвал за нотата, която се намирала между звуците, които чувал около себе си, той чувал името на нещо, което възприемал като божествено: Дао. В египетските мистерии тази нота се трансформирала в мисли, писания, знаци – знакът Дао, книгите на Дао. Всичко, което съществува като знание, писания, мисъл, се е появило на света едва в следатлантските времена. То не е могло да бъде записано преди, защото би било отвъд човешкото разбиране. Сега сме в разгара на развитието на манаса. Нашата раса работи за култивирането на интелекта, а едновременно с това и на егоизма, до неговите крайности. Със сигурност можем да кажем, дори и да звучи гротескно: „Никога не е имало толкова много сила на разбиране и толкова малко вътрешно виждане в света, както сега.“ Мисълта е най-далеч от вътрешната същност на нещата, далеч от вътрешното духовно виждане.
Когато жрец в Атлантида е писал знаци във въздуха, ефектът от това е бил преди всичко вътрешно преживяване в душата на ученика. В четвъртия, гръко-латински период, личният аспект е бил по-напред. Гърците са развили личното изкуство. В Рим личният елемент е навлязъл в правителствените дела и т.н. В наше време живеем с егоизъм, сух личен елемент, сух интелект. Нашата мисия обаче е да схванем окултното в най-чистия мисловен елемент. Да схванем духовното в този, най-финият дестилат на мозъка, е истинската мисия на нашата епоха. Да направим тази мисъл толкова мощна, че да притежава нещо като окултна сила - това е задачата, която ни е дадена, за да можем да направим това, което е необходимо за бъдещето.
Масивни пожари унищожиха древна Лемурия, масивни наводнения - древна Атлантида. Нашата собствена цивилизация също ще загине и това ще стане чрез войната на всички срещу всички - това е пред нас. Нашата пета коренна раса ще загине поради егоизъм, доведен до крайност. Но малка група хора, чрез силата на мисълта, ще развият силата на будхи, жизнения дух, и ще я пренесат в новата цивилизация. Всичко, което е продуктивно в човешкото същество, ще расте и ще расте, докато неговата индивидуална природа се издигне достатъчно, за да достигне върха на свободата. Всеки индивид ще трябва да намери един вид водещ дух в най-съкровената си душа в нашето време, будхи, силата на жизнения дух. Ако вървим в бъдещето, способни да приемаме импулсите на цивилизацията само по начина, по който е било правено в по-ранни времена, щяхме да се движим към разпадане на човечеството на фрагменти.
Какво имаме в днешната ни епоха? Всеки иска да бъде свой собствен господар. Егоизмът, егоизмът отива до крайности. Идва време, когато няма да се приема никаква власт, освен тази, която хората са способни да приемат по собствена свободна воля, така че нейната сила ще се основава на свободно дадено доверие.

Мистериите, основани на силата на духа, се наричат „мистерии на духа“. Бъдещите мистерии, изградени върху основата на доверие, върху силата на доверието, се наричат „мистерии на бащата“. С тях ние довеждаме нашата цивилизация до нейния край. Този нов импулс, силата на доверието, трябва да дойде, иначе ще се разбием на фрагменти и ще имаме обща цивилизация, основана на егото и егоизма.
Във времената на мистерията на духа, основана на сила, авторитет и мощ на духа, които са имали своето оправдание, отделни велики мъдреци са притежавали мъдрост. Те са могли да посвещават само хора, преминали през тежки изпитания. Сега се движим към бъдеще, което ще пази мистериите на отца и ще трябва да положим всички усилия, за да видим, че всеки индивид е мъдър. Ще помогне ли това срещу егоизма и разбитостта? Да! Защото човешките същества могат да бъдат обединени само ако придобият най-голямата мъдрост, мъдрост, в която няма лични капризи, мнения или гледни точки, а една обща гледна точка. Ако хората продължават да бъдат различни, да имат гледни точки и т.н., те отново и отново биха тръгнали по различни пътища. Най-възвишената мъдрост обаче винаги създава една и съща гледна точка за всички хора. Истинската мъдрост е мъдрост, която обединява всички хора отново в най-голямата възможна свобода, без принуда или власт. Като членове на великото бяло братство[107] винаги са в хармония помежду си и с човечеството, така и всички човешки същества ще бъдат обединени в тази мъдрост в бъдеще време. Само тази мъдрост ще създаде истинската идея за братство. Следователно мисията на науката за духа не е нужно да бъде нищо повече от това да насочи човечеството към тази идея, сега в разгръщането на духовното аз, а по-късно на жизнения дух. Великата цел на движението за духовна наука е да направи възможно човешките същества да бъдат свободни и истински мъдри. Неговата мисия е да позволи на тази истина и мъдрост да се влеят в човешките същества.
В съвременното движение за наука на духа се започва с най-елементарното учение. Много от важните неща са били разкрити през годините от началото на движението и още по-важни неща ще бъдат разкрити постепенно. Следователно, целта на движението е да позволи на мъдростта на великото бяло братство, което е възникнало в Атлантида, да се разпространи постепенно. Такава работа винаги е била предшествана от дълъг период на подготовка. Великото и уникално събитие на идването на Христос Исус е било подготвено по този начин от цялата работа на основателите на религиите - Заратустра, Хермес, Мойсей, Орфей, Питагор. Всички техни учения са имали една и съща цел - да позволят на мъдростта да дойде при човешките същества, макар и винаги във формата, най-подходяща за съответните хора. И не това, което Христос е казал, е било наистина ново. Наистина новото нещо, което дойде с идването и учението на Христос Исус, беше, че Христос Исус имаше силата да вдъхне живот на всичко, което дотогава е било само учение.

Чрез християнството човечеството е придобило силата всички да бъдат обединени в признаването на авторитета на Христос Исус и същевременно да бъдат напълно индивидуални, и човешките същества да могат да се обединят и да бъдат братя във вярата си в Христос Исус, Неговото идване, Неговата божественост. Между мистериите на духа и тези на Отца имаме мистериите на сина, като училището на Свети Павел е негово място за засаждане, училището е поверено на грижите на Дионисий Ареопагит. Училището е разцъфтявало под негово ръководство, защото Дионисий е преподавал тези мистерии по много специален начин, докато Павел е разпространявал учението екзотерично.
Нека сега дадем обяснение от друга страна, за да разберем какво означава да се каже: мистериите на бащата идват. Учителите на древната атлантска школа на адептите не са били човешки същества, а духове, по-висши от човека. Те са завършили развитието си на по-ранни планети. И тези учители, идващи от древни планетарни еволюции, са преподавали мистериите на духа на малка избрана група. В мистериите на сина самият Христос Исус се е явявал като учител при специални случаи. Той също е бил учител, който не е бил човек, а бог. Едва когато имаме мистериите на бащата, учителите ще бъдат хора. Индивидите, които са се развили по-бързо от останалата част от човечеството, ще бъдат истинските господари на мъдростта и хармонията. Те ще бъдат наречени бащи. Следователно в мистериите на бащата ръководството на човечеството вече няма да бъде в ръцете на духове, слезли от други светове, а в ръцете на самите човешки същества. Това е важният момент.
Да подготви хората да бъдат основна група за тази цел, да ги подготви за обща мъдрост, за авторитет, основан на доверие, и да развие разбирателство, първоначално за малка основна група хора - това е мисията на науката за духа. Еволюцията на материалната цивилизация достигна своя връх през 19 век. Това беше времето, когато науката за духа за първи път се появи в света. Противоимпулс на материализма, насочен в обратна посока, към духа, беше създаден по този начин и следователно съществуваше. Науката за духа не е нищо ново, нито пък духовно-научното движение - то просто продължава това, което е било преди. Материализмът, егоизмът карат човечеството да се разбие на фрагменти, като отделните хора виждат само собствените си интереси. Мъдростта трябва да обедини отново човешките същества, които са били разделени от това. В пълна свобода, без принуда, хората се обединяват в мъдрост. Това е мисията на духовно-научното движение в наше време. Трябва ясно да разберем, че трябва да придобием мъдрост в много реални термини. Всички знаем историята за печката, чиято мисия е да затопли стаята. Можем да представим това на печката с най-трогателни думи, молейки я да стопли стаята, но тя няма да го направи. Само ако я включим, тя може да изпълни мисията си. И затова няма смисъл просто да говорим за братство и любов един към друг. Само прозрението ще ни отведе по-близо до

целта ни. За всеки индивид и за човечеството като цяло пътят към мъдростта, към братството, може да бъде намерен само чрез прозрение.
Вече разгледахме този път, преминавайки през три вида мистерии. Науката за духа трябва да направи възможно малка основна група хора да разберат казаното, за да може разбирането да оживее сред масите в шестата раса. Това е мисията, която науката за духа трябва да изпълни. Малка част от петата коренна раса ще изпревари еволюцията; тя ще одухотвори манас и ще разгърне духовното аз. По-голямата част обаче ще достигне върха на егоизма. Основната група, която развива духовното аз, ще бъде семето за шестата коренна раса, а тези, които са най-напреднали сред тях, учителите, дошли от редиците на човечеството, както ги наричаме, след това ще ръководят човешката раса. Това е целта на движението за духовно прозрение.

13. Обещаният Дух на Истината

Истините на религиозните документи идват от дълбините на мъдростта. Много хора обаче ще кажат: „Вие ни давате нещо сложно; ние искаме евангелието да бъде просто и наивно. Великите истини не бива да бъдат сложни.“ В известен смисъл те са прави, но не само простото, но и изпълненото с мъдрост мислене трябва да може да открие най-възвишените истини. Гледната точка, от която разглеждаме тези неща, не може да бъде достатъчно висока. В бъдеще трябва все повече да се освобождаваме от желанието за лекота и да навлизаме в най-дълбоките прозрения с голяма сериозност.

Днес искаме да разберем обещания дух на истината. Тези думи се отнасят до тайно посвещение.

„Ако Ме обичате, ще пазите Моите заповеди“, каза Христос. „Любов“ тук се отнася до доверието, което съществува между учител и ученици в езотерична връзка. Най-дълбоките тайни на душата се предават от един човек на друг по най-интимен начин. Думите от Библията, които искаме да разгледаме днес, са:

„Нека не се смущават сърцата ви! Вие вярвате в Бога, вярвате и в мен. В бащината ми къща има много стаи...“

„Ако ме обичате, ще пазите моите заповеди. И аз ще помоля този Отец и той ще ви даде друг утешител да бъде с вас до вечността – духа на истината, когото светът не може да приеме, защото не го вижда и не го познава. Вие обаче го познавайте, защото той пребъдва с вас и ще бъде във вас.“

„Който има Моите заповеди и ги пази, той е този, който Ме люби. А който Ме люби, ще бъде обичан от Моя Отец, и Аз ще го обичам и ще му се явя.“ Юда, не Искариотски, Му каза: „Господи, какво стана, че ще се откриеш на нас, а не на света?“ Иисус му отговори и каза: „Който Ме люби, ще пази словото Ми; и Моят Отец ще го обича, и ние ще отидем при него и ще направим жилище у него.“[108]

„Отче“ – това е най-съкровената сила на душата. Тя трябва да бъде разкрита на най-близките ученици. Юда попита: „Какво се е случило, че ще се разкриеш на нас, а не на света?“ По този начин Юда открито каза, че нещо трябва да бъде разкрито на най-близките ученици.

Исус каза: „Ще направим жилище при Отца.“ Това беше най-важната част от изливането на духа, която започна с думите: „Не се смущавайте!“ Христос щеше да приготви жилището за близките си ученици: „В дома на баща ми има много жилища.“

Нека да прозреем тези думи. Степента на съзнателно осъзнаване, която човекът е постигнал, никога повече няма да бъде загубена. Човек трябва да се откаже от всяка друга идея. „Да се отдадеш на космическия ум“ често означава хората да се търкалят в това, вярвайки, че това е изкупление. Няма такъв космически ум и никога няма да има. Способността да казва „аз“ е вече постигната от човека. Колкото

повече казва „аз“ и работи от аз-а си, за да пречисти трите си по-нисши тела – астралното тяло, етерното тяло и физическото тяло – толкова по-силно ще развие своя аз и ще се развие в бъдещето. По този начин човек може да стане съзнателно безкористен, защото го желае. Ще дойде времето, когато всички човешки същества ще са достигнали върха на аз-развитието. И въпреки това те могат безкористно да възприемат духа на общността. Седим заедно в тази стая и общият дух в нея е като точка, от която всичко се излъчва заедно. Но този общ дух може също така да излъчва свободно от всяко отделно сърце и да се движи през тази стая. Нека си спомним как божествеността се отразява в света. То е направило жертвата и е изляло целия си живот в огледалния си образ. Нека сега си представим, че и ние можем да излеем живота си в безброй огледални образи, така че всеки отделен огледален образ да каже: Аз и моят произход сме едно. Така някога всички човешки същества са излезли от обсега на божеството като огледални образи на божеството. Накрая те се превръщат в празни „азове“, с трансформирано астрално тяло, етерно тяло и физическо тяло, и влизат в света на духа, изричайки най-дълбоката тайна на своето същество: „Аз и баща ми сме едно!“[109]Животно-човеците от лемурийската епоха никога не биха могли да станат духовни сами по себе си, а само като поемат божествените капчици. В края на своята еволюция, пречистени и пречистени, те ще могат да кажат: „Аз и баща ми сме едно.“

Връщаме поглед назад в далечни времена. По времето на Лемурийците на земята все още е имало голяма вулканична активност. Съществата, които са живели тогава, са били много различни. Това е времето, когато човекът за първи път е получил елемента, който е трябвало да развие като душа. Връщайки се още по-назад, виждаме душевната природа горе и телесната природа долу все още като една природа. Двете са били обединени под Божията закрила. След това физическият поток долу е бил оставен на себе си и се е развил в животно-човека от Лемурийците. Горният се е развил в душа и дух. Тялото е трябвало първо да бъде подготвено долу, за да може да приеме душата, идваща отгоре.

Духът, който е преобладал в общия произход както на душите, така и на телата, е бащиният дух; това е бащата.

Духът, който е преобладавало долу във физическия свят, докато духовното е поело по отделни пътища горе, е духът на сина; това е синът.

И духът, който е преобладаваше горе в душевната сфера, докато не е успял да слезе във физическия свят, това е светият дух.

В лемурийската епоха, когато душата се е въплъщавала за първи път, е имало изливане на духа: „И Бог вдъхна в ноздрите му дъх на живот, и човекът стана жива душа.“[110]

Това беше първото изливане на духа, едно несъзнателно изливане. Човекът щеше да живее в сън още дълго време. Едва през втората половина на Атлантския период той придоби способността да смята, да мисли логично и да наблюдава правилно

външния свят в неговите взаимовръзки. През първата половина на Атлантския период човекът виждаше друг човек като цветен облак. Облакът щеше да бъде червеникавокафяв, ако другият индивид не беше симпатичен, беше враг. Виолетово-червеникав облак показваше симпатичен индивид, приятел. Други неща също биха се възприемали по този начин. Ако златистожълт облак се издигаше като някаква мъглива форма между астралното и физическото, това показваше, че тук се намира полезен метал. Матов, синкавочервен облак със странни линии, които го очертаваха, от вида, който може да има само минерал, показваше безполезен метал. Човешките същества постепенно се отделяха все повече и повече; ограничавайки чувствата си, като имаха кожа, и се развиха външни, физически сетивни възприятия. В най-ранните атлантски времена човешките същества имаха възприятия като тези, които рибата или охлювът имат днес - не костенурка или крокодил. Новото сетивно възприятие се е развило, когато човекът е започнал да диша с бели дробове. Производството на кръв и вътрешната Аз-активност също са били свързани с това.

Остатъчен ефект на Аз-а върху кръвта може да се наблюдава и днес, ако пребледнеем от страх или почервенеем от срам. Това все още показва пряка Аз-активност. Това е нещо, което е останало от времето, когато Аз-ът е имал силно влияние върху кръвта. Днес вътрешната сила на Аз-а се проявява само в жестове, в почервеняване или пребледняване. Днес хората могат да жестикулират с ръце в ентусиазъм; тогава кръвта е била способна да създава органи от тялото под влиянието на Аз-импулса. Пръстите на ръцете са се развили по този начин, например. Към края на Атлантската епоха, хората от онова време са започвали да приличат на днешните хора.

Кръвните връзки са били по-силни в миналото, отколкото са сега. Връзката между кръвните роднини е била много по-силна. Пример за това е следният. Двама съвременни автори са дали отлична картина на селското население, но по различни начини. Анценгрубер[111]Фигурите са ясни, сякаш издълбани в камък. Розегер[112]взема много индивидуални външни черти и ги комбинира в едно цяло. Той си водеше бележки, докато наблюдаваше хората, и ги използваше в писането си. Розегер се чудеше как Анценгрубер е успял да пише за селските хора, след като никога не е живял сред тях и не ги е наблюдавал. Анценгрубер му казал, че причината, поради която е успял да представи хората толкова добре, е, че не ги е познавал. Всичките му предци са били земеделци и затова обичаите на земеделците са били в кръвта му. Той пишеше за земеделци, които неговите предци са познавали, и го правеше от кръвта си.[113]

В по-ранни времена човечеството се е състояло от много малки групи. Четейки „ *Германия“* на Тацит .[114]В списъка са изброени множество малки племена, които са били свързани по кръвна линия и за които кръвната връзка е означавала нещо специално. В дните на старозаветните патриарсите бракът винаги е бил в рамките

на племето, с една и съща кръв във вените на всички. Паметта на потомците тогава се е връщала обратно към времената на техните предци. Потомъкът е помнил своите предци така, както ние помним собственото си детство. 900 години след Адам неговите потомци все още са помнили събитията от живота му. Това обяснява защо в Библията се казва, че хората са живели до толкова дълбока възраст.[115]Защото, доколкото човек можеше да си спомни тогава, азът, който преминаваше през поколенията, се наричаше например „Адам“. Общото аз живееше в племето и живееше в кръвта. Поради това проливането на кръв изискваше кръвно отмъщение. И цялото племе щеше да си отмъсти за кръвта на един-единствен член чрез кръвно отмъщение.

Близкият брак постепенно се промени и накрая стана далечен брак. Племената станаха международни. Принципът на чистата човечност надделя.

Синовото начало е било активно във физическия свят, в любовта между родните, основана на кръв. Но душата е ставала все по-индивидуална, така че кръвта се е движела във все по-широки групи, отдалечавайки се все повече от племенната общност.

Всички древни системи на управление са били основани на принципа на кръвното родство. Десетте заповеди на евреите са племенни закони. Нещо, свързано с еврейския народ, все още не е било свързано с цялото човечество. Тогава синският дух дойде на земята в Христос и неговата кръв потече. Кръв, която дотогава е създавала само тесни връзки, се изля. Това доведе до това, че всички тесни връзки се изляха в братство за цялото човечество. Тясно ограниченото чувство за себе си, където все още не беше възможно да се каже: „Някой, който не остави баща и майка, жена и деца, брат и сестра, а също и личния си живот, не може да бъде Мой ученик“ - такова егоизъм трябваше да изтече от раните на изкупителя. Способността за любов беше придобита, когато кръвта на Христос потече, преодолявайки кръвното братство, племето и нацията. Ако бяхме могли да събираме капки кръв до кръста, в цялата истина и реалност щяхме да имаме веществото, което по този начин преобразява човешките същества. Целта е човешките същества да намерят връзката си с всички човешки същества, с любов не само между брат и сестра, но и между човек и човек. Физическата кръв, която е изтичала от раните на Христос, е въплъщение на принципа на изкупителя. Тази кръв е важен символ на изкуплението.

Човечеството трябва да открие духа отново, изцяло и изцяло. Някога го е имало, но само смътно, по мъгляв начин. По-късно той е приел формата, в която човешките същества виждат света днес. Но те виждат само този свят, само едната страна на нещата. С този възглед човекът е откъснат от живота на духа, сякаш с воал. Сега той трябва да бъде отведен отвъд индивидуалното съзнателно осъзнаване, което го е направило Аз, и отново да придобие осъзнаване за целия свят. Ето защо е била разпръсната кръвта на Христос - от тясно племе до широкия свят. Кръстът е

направил възможно постигането на това. От кръста кръвта се е вляла в цялото човечество. В същото време обаче кръстът е направил Аз-а все по-тесен и индивидуален. Всичко това ни е дошло чрез християнството.
Но когато хората са оставени сами на себе си, без племе, което да им даде контекст, и със засилено самосъзнание, егоизмът също трябва да се увеличи. Христос Исус е предвидил това. Той е видял идването на материализма и е направил християнството бастион срещу него.
В древността всичко се е основавало на кръвно братство. Това е ясно от култа към предците. Много легенди са се основавали на фигурата на предков герой като Тезей.[116]или Кадъм.[117]Принципът е управлявал както законите, така и заповедите. След това обаче външни институции започват да определят живота на общността. Това обаче се развива едва с разпространението на християнството. Какво виждат хората в международната идея днес? Принцип, който е по-могъщ от силата на държавата. Великите сили, които управляват света днес, са международни. Те се наричат пари, транспорт, индустрия и т.н. Вече нямат нищо общо с кръвното братство от миналото. Другата страна на монетата е материализмът. Егоистичното мислене живее в машина. Колко различни са били начините, по които древните гърци са виждали своя бог Зевс, помнейки, че бащиният принцип е в основата на всичко. Къде намираме нещо божествено в обществения живот днес? Машините, железопътните линии и т.н. служат на егоистични цели. Това ще играе специална роля в бъдеще. Във войната на всички срещу всички ще се стигне до крайности. Христос наистина създаде връзката, която ще обедини цялото човечество, но нещо друго трябва да се съчетае с този акт на изкупление. Вътрешни отзиви от човек на човек живеят в хората, които се чувстват привлечени от Христос. Неговото дело е великата връзка, която може да обедини отново духа с физическото. Днес хората все още контролират физическия свят, за да служат на егоизма си. Един ден те трябва да го използват, за да служат на духа. Духът трябва да се обедини със сина, така че двамата, обединени, да станат едно с бащата.
Христос каза: „Никой не идва при Отца, освен чрез Мене.“[118]Всеки трябва да каже: „Аз съм като пръчка на лоза.“[119]Тогава Христос преодолява егоизма в човешките организми. Бащиният дух, духът с общ произход, трябва да влезе в нашите индивидуални същности и тогава Азът работи върху бащиния принцип. Всяко Аз тогава строи свой собствен дом и въпреки това всички те са обединени в Христовия принцип. „В дома на баща ми има много стаи“,[108]каза Христос. Това са жилищата, които човешките „аз-естества“ строят за себе си. Христос обаче трябва да подготви мястото, жилището. И за това е необходимо да дойде духът, който обединява човешките същества – духът на истината.
Целта на теософията е да учи човешките същества на нещата, които са общи за тях; тя е да донесе висшата мъдрост, духа на истината. Хората се различават в мненията си, докато все още не притежават най-висшето знание. Гностиците наричали

мистицизма „ *матезис* “, защото в математиката никой не може да каже, че се различава от някой друг в мненията си. Двама учени никога не могат да не са съгласни по отношение на математическа аксиома. Там не става въпрос за човешки желания. За да постигнем великата мъдрост, първо трябва да се освободим от желанията си. Само тези, които се стремят да изучават духа на истината, напълно свободни от лични желания, ще бъдат узрели да го приемат. Най-висшето знание обединява човешките същества, няма мнение или понятие. Духът на истината трябва да огрее хората. Тогава те наистина могат да бъдат разпръснати по различни места за живеене, но духът на истината ще ги обедини. Общият дух трябва да управлява истината, държана от отделните „аз“-природи, ако домът, който „азът“ си строи, трябва да се впише в духовния принцип. Христос обещал на учениците си духа на истината на Петдесетница. Тогава учениците говорили на различни езици, тогава всички народи се научили да се разбират един друг. Егоизмът наистина може да расте все повече и повече, но всяко човешко „аз“ ще има дух на общност, ако участва в духа на истината. Тези, които желаят да постигнат това, трябва да живеят в духа на евангелието на Йоан. Това е истинската теософия. Точно както всички растения се обръщат към слънцето, докато растат, където и да се намират, така и всички „аз“-природи ще се обърнат към слънцето на духа, духовната светлина на истината.

14. Ранно посвещение и езотерично християнство

Да разгледаме само две идеи, които са част от християнския възглед – съгрешаването срещу светия дух[120] и идеята за благодатта – и нека те бъдат осветени за нас от дълбините им, трябва да знаем малко за основните проблеми и движения на християнството. Знаете от други лекции, че зад обичайното учение за християнството се крие езотерично християнство. Знаете също, че самите евангелия дават намеци за такова християнство, просто с думите: „Когато Господ говореше на хората, говореше с притчи, но когато беше помежду си с учениците, тълкуваше им тези притчи.“[121] Просто имаше учение, дадено на хора, които все още не бяха способни да разберат толкова много, така че човек можеше само да загатва за нещата, тъй като все още не можеше да навлезе по-дълбоко в тях, и учение, предназначено за посветените. Павел, великият разпространител на християнството, е проповядвал така, говорейки на хората, както знаем от неговите послания. Освен ученията, което е давал на хората по външен начин, Павел е проповядвал и езотерично. Външната история не знае, че Павел е основал езотеричното училище в Атина, което е било под ръководството на Дионисий. В това езотерично училище на християнството, на близки ученици са били дадени окултните знания, които вие сега опознавате чрез науката на духа.

Учените не знаят много за ученията, които езотеричните спътници на Павел са давали на интимни ученици в Атина по това време. Хората дори говорят за фалшив Дионисий, казвайки, че не може да се докаже, че нещо, което е преподавал, е било записано. Човекът, който е преподавал тези неща през VI век, следователно е бил наричан псевдо-Дионисий. Само хора, които не знаят как са се боравили с подобни интимни учения по онова време, могат да казват такива неща. В наши дни всички бързат да отпечатат нещата. В миналото най-свещената истина е била пазена от публикуване. Учителите първо са оглеждали човека, на когото са я казвали. Тя е била преподавана от човек на човек и на хора, които наистина са били способни да познават нейната стойност. По този начин ученията на езотеричното християнство също са били предавани от човек на човек, като някои са били записани по-късно, през VI век. Обичайно е било водачът на такова училище да носи името Дионисий и затова водачът е носил това име и през VI век, което е било името на неговия велик предшественик в Атина, който е бил приятел на Павел. Нека разгледаме двете понятия – съгрешаването срещу Светия Дух или истинското хулене срещу Светия Дух и понятието за благодат – както те наистина са били преподавани в Атина.

За да стигнем до първоначалния смисъл на християнството, трябва да се върнем далеч назад в историята на човешката еволюция и да разберем, че идването на Христос Исус донесе нещо съвсем ново в еволюцията на човешкия ум и дух. Собственото посвещение на Павел показва това най-ясно. Ситуацията, в която някой като Савел получи внезапно просветление и се убеди напълно в истинността

на християнството, не би била възможна преди идването на Христос. Говорили сме за естеството на посвещението тук, на земята, преди идването на Христос, и в предишни случаи. Нека го направим отново, за да можем да разберем какво всъщност е духът на истината в християнски термини. За да разберем какво се е случвало в древните центрове за посвещение, трябва накратко да си припомним природата на човешкото същество.

Знаете, че човекът има седем аспекта. Физическото тяло е направено от същите материали като безжизнената материя във физическия свят. Етерното тяло призовава тези сили към живот и във всеки момент от живота ни активно противодейства на разлагането на физическото тяло. Едва при смърт етерното или жизненото тяло напуска физическото тяло. Кристалът държи веществото си заедно по свой собствен начин; живото тяло се разлага веднага щом бъде оставено на себе си. В него наистина има борец срещу смъртта по всяко време. Смъртта идва, когато той спре да се бори. Третият член е астралното тяло, тялото на съзнателното осъзнаване. Четвъртият е Азът и чрез него човекът е короната на творението. Във всички окултни учения човешкото същество се е възприемало като притежаващо тези четири члена. В питагорейското училище всеки ученик първо е трябвало да бъде научен на това и той е можел да бъде въведен във висшата мъдрост само след като тя се е превърнала във вътрешно убеждение. Затова той трябваше да даде следния обет: „Заклевам се във всичко, което е дълбоко запечатано в сърцата ни – свещената четворност, духовно възвишеният символ, източникът и коренът на цялото творчество в природата и в духа.“

Дори най-неразвитият човек има тези четири члена. Човешките същества еволюират през различни превъплъщения, ставайки все по-съвършени, защото Азът работи върху тези три члена на човешката природа. В астралното тяло то на първо място работи върху всичко, което развива цивилизацията, върху всяко логическо, научно познание, което служи да ни изведе отвъд животинското ниво. Това е работата на Аза в астралното тяло. Във всяко човешко същество, което се е развило, чието Аз работи върху астралното тяло, това тяло се разделя на две - частта, която е дадена, и частта, която е създадена само от Аза. Тази последна част, която расте все по-голяма с напредването на човешкото същество, се нарича манас или духовно „аз“. В християнския езотеризъм тази част се нарича свети дух, за разлика от духа, който е непречистената и неосветена част от астралното тяло. Това е петият принцип.

Азът може да работи и в по-плътното етерно тяло. Това също се случва по обикновения начин, но несъзнателно. Многократно е казвано, че трябва да се прави разлика между работата върху астралното тяло и етерното тяло. По отношение на скоростта им на развитие, може да се каже, че астралното тяло е като движението на минутната стрелка в сравнение с часовата стрелка на етерното тяло. Когато човек се отвори за впечатлението от възвишено произведение на изкуството, това

ще трансформира както жизненото тяло, така и тялото на съзнателното осъзнаване. Всеки голям импулс в изкуствата има този ефект. Най-мощният ефект идва от религиозните импулси, които основателите на религиите са дали на света; те дават на Аза неговата ориентация към вечното. Ясновидското око може да го види, когато етерното тяло на човешкото същество става все по-красиво и чисто.

Частта от човешкото етерно тяло, одухотворена от Аз-а, се нарича будхи или жизнен дух; тя е трансформирано жизнено тяло. В християнското езотерично учение тази част, която е трансформирана от Аз-а, се нарича Христос. Петият принцип на същностната човешка природа е Светият дух, шестият принцип е Христос, вътрешният *Христос* .

Вече беше споменато, че окултното обучение винаги е било достъпно и че хората са могли да станат посветени и след това да получат пряк поглед върху света на духа. Това е резултат от по-висша трансформация на етерното или жизненото тяло. Следователно, вие също трябва да разберете, че по-висшето обучение не е просто въпрос на усвояване на концепции и неща, които се преподават. Окултното обучение означава трансформиране на качествата на жизненото тяло. Някой, който е трансформирал темперамента си, е направил много повече, отколкото би направил, ако е поел безкрайно количество знания.

Още по-висша трансформация идва само с напреднало обучение. Тук индивидът пречиства и изчиства физическото си тяло. Какво знаем за човешкото физическо тяло? Дисекция в анатомичен институт не разкрива законите, които го управляват, вътрешния контрол над него. Има обаче начин да се вгледаме в себе си и да разберем движенията на нервните нишки, на пулса и потока на дишането, така че човек да може съзнателно да им влияе. Когато някой е способен да трансформира и физическото си тяло в окултно обучение, както се нарича, трансформираното плътно тяло се нарича атман, защото човек започва с регулиране на дихателния процес.[122]Седмият принцип на същностната човешка природа е атман, наричан баща в християнското езотерично учение.

Ето как човек първо стига до Светия дух, който е трансформираното астрално тяло, след това чрез Светия дух до Христос, който е съзнателно осъзнаване на етерното тяло, и чрез Христос до Отца, съзнателно осъзнаване на физическото тяло.

След като разберете как тези седем аспекта на човешката природа са свързани, ще разберете и природата на посвещението в ранните времена, преди Христос, и как е било след като Христос Исус е дошъл на земята. Когато човек спи, само физическото и етерното тяло лежат в леглото, астралното тяло е отвън. Когато човек умре, той оставя след себе си физическото си тяло и частта от физическото тяло, която вече е трансформирал, се издига навън – сили, а не материя. Всъщност той взема със себе си много малко, но това е елементът, който ще послужи за оформянето на новото физическо тяло, когато индивидът се въплъти отново. Материализмът нарича това „постоянен атом“.[123]Първо, частта от физическото тяло,

която индивидът е трансформирал, си отива, етерното тяло, тялото на съзнателното осъзнаване и Азът. След известно време частта от етера, върху която индивидът все още не е работил, се отделя. Тогава човекът отива в камалока, мястото на пречистване. След известно време се отделя и частта от астралното тяло, върху която Азът все още не е работил. Идва време, когато човекът запазва само частите от трите тела, през които самият Аз е работил. Това преминава през сферата на духа. Това е ядрото на вечната същност на човека, която ще расте толкова повече, колкото Азът е работил върху телата.
Светият дух е вечният дух в човека. Христос е вечната част от жизненото тяло, бащата е вечният аспект на физическото тяло. Тези три съпътстват човешкото същество през всички времена, бидейки частта от него, която е вечна.
Преди християнските времена, посвещението е било такова, че ученикът първо е бил подготвен за всичко, което окултната наука е могла да предложи, до степен, в която е бил запознат с всички понятия и идеи, всички навици и чувства, необходими за живот във висшите светове, и е бил способен да има възприятия в тях. След това е идвало „възкресението“, както се е наричало, което е продължавало три дни и половина и три нощи. За това храмовият жрец е използвал своите умения, за да въведе индивида изкуствено в подобен на смърт сън за три дни и половина. Обикновено физическото и етерното тяло остават свързани по време на сън, но изкуството на жреца, който е извършвал посвещението, е карало етерното тяло на посветения да бъде издигнато от физическото тяло за този период, оставяйки само хлабава връзка между физическото тяло и другите тела. Това е бил дълбок транс сън. През това време посветеният е живял във висшите светове. Ученикът е знаел как да се ориентира там, защото му е било дадено знание за висшия свят. Жрецът го е напътствал. За начало, жрецът трябвало да освободи етерното тяло на летаргичното физическо тяло, за да може да насочи ученика към световете на духа. Човешките същества не биха могли да се издигнат в тези висши светове в напълно съзнателно състояние. Те трябвало да бъдат изведени от това състояние.
Посветеният щеше да преживее там великолепни, огромни неща, но той щеше да бъде изцяло в ръцете на жреца. Друг човек имаше контрол над него и това беше цената, която трябваше да бъде платена за влизането във висшите светове. Можете да си представите какъв щеше да бъде той след това, ако си спомните, че в този случай той успя да познае своя вечен принцип. Той се освободи от частта от своята крайна природа, от физическото си тяло, която не му беше от полза, когато искаше да се движи във висши светове. Такъв индивид щеше да бъде „познаващ“ след това, способен да свидетелства от лично виждане за победата на живота над смъртта. Това бяха посветените, които можеха да свидетелстват. Етерното тяло трябваше да бъде издигнато от физическото тяло, за да се срещне с Христос в човешкото същество. Тези посветени можеха да кажат: „Знам от личен опит, че има част от човешкото същество, която е вечна, продължаваща през всички превъплъщения.

Знам това; имах жив опит с това вечно ядро на моето аз.“ За да получат тази награда, те трябваше да влязат в три дни пълен сън.
Нещо друго беше свързано с това. Тази форма на посвещение включваше и нещо друго. Колкото по-назад се връщаме, толкова повече можем да го видим. Преди това го характеризирах, като казах, че в много ранни времена са имали близки бракове в сравнение с нашите далечни бракове. Във всички народи е имало малки общности, които са били взаимосвързани. Хората са се женили в рамките на своята общност и се е смятало за неморално да излизаш извън малката си общност. Браковете винаги са били между кръвни роднини. Близкият брак се е променил само постепенно, за да стане далечен брак. Всъщност са били необходими специални мерки за посвещенията, с внимателен подбор, направен въз основа на предишни прераждания, за да се получи възможно най-добрата кръвна смес. От такова племе би се родил този, който е успял да премине през посвещения на високо ниво. При кръвните роднини е особено лесно да се издигне етерното тяло от физическото тяло. Това никак не е лесно при далечните бракове. Цели поколения жреци са се грижили кръвта да се запази по съвсем специфичен начин.
Човешкият живот е сложен и не винаги следва прав път. Трябва да навлезем по-дълбоко в загадките на съществуването. Принципът на близкия брак е бил изоставян все повече и повече, като племето постепенно се е разраствало до нация. При израилтяните можем да видим как племенният принцип е бил възприет напълно и е издигнат до общност на нация. Христос е отворил тази перспектива по-нататък, в далечно бъдеще: „Който не остави баща и майка си, жена си, децата си, брат си, сестра си и личния си живот, не може да бъде Мой ученик.“
Сурови, но верни, тези думи показват пътя, в който се е развивало християнството. В рамките на една национална общност човек би казал: „Това е моят брат, роден в тази нация.“ В братството на човечеството, което обхваща цялото човечество, ние казваме: „Ти си човешко същество, следователно си мой брат.“ Това е най-дълбокият принцип на християнството. Цялата тесногръдост на другия вид взаимоотношения трябва да бъде разкъсана, като обща връзка сближи едно човешко същество с друго. Това разкъса и древния принцип на посвещение, който се основаваше на кръвното родство.
Новият принцип на посвещение, който вече не е бил обвързан с никакво физическо свойство, може да се види в случая със самия Павел. Той е бил посветен в светлината, а не в тъмнината на храма. Това не е могло да се случи по-рано. Ако вземем предвид това, можем да видим огромната промяна, която дойде с Христос Исус. Тя беше подготвена от Моисей, Заратустра, Буда и Питагор и беше донесена от Христос Исус.
Така виждаме принципа, приложен за първи път и в християнските посветителски школи, че човешкото същество е отвеждано във висши светове не чрез изтеглянето му от физическото тяло, а в пълно съзнание и във физическото си тяло. Такъв е бил

случаят в християнските езотерични школи. При древните, от друга страна, строгият авторитет на посветения храмов жрец е трябвало да бъде приет от посветения. Да се издигнеш до тези светове е било възможно само чрез пълно подчинение на силата на такъв посветител.
Принципът на компулсивната власт се проявява и в общия социален живот. Свещениците са били владетелите. Всички правила на управление, всички структури на властта произлизат от онези, които имат силата да посвещават. Това е било възможно, когато общността е била кръвно основана както в племето, така и в нацията. Краят на стария принцип на посвещаването означава началото на съвсем различна власт - независима власт, основана само на доверие. „Трябва да вярваш на този, на когото имаш доверие“ е най-висшата християнска идея, до която човек се издига, като всеки е брат на другия, а някой на по-висока позиция е признат за някой, на когото човек има доверие.
„Бдете и се молете“ е християнският принцип. Новото посвещение се случва в будно състояние. „Ще познаете истината и истината ще ви направи свободни“[124]са дълбоки християнски думи. Те означават перспектива, която се открива към бъдещето на християнството. Християнството е едва в началото на своята еволюция.
Помислете за интензивната връзка между учителя, който е бил посветителят в стария храмов сън, и неговия ученик, получил окончателното си посвещение след три дни и половина. Връзката е била такава, каквато дори не можем да си представим днес. Връзката между хипнотизатор и неговия обект ни дава бегла представа за начина, по който посветеният храмов жрец е събудил първо светия дух, а след това и Христос. Ученикът е отразявал светия дух и Христос на учителя; те са се слели, ясновидец би могъл да наблюдава процеса. През тези три дни учителят и ученикът са били отъждествявани един с друг. Азът на учителя е живял във всички негови ученици, дълбоко слят през тези три дни. Помислете за социалната пирамида, с хората отдолу, над тях посветените, над тях учителите на посветените. Един дух е текъл надолу през всички нива. Много неща живеят в хората, които са били посветени по този начин, също и чужди неща.
С принципа на християнството, индивидуалната природа придобива валидност. Оттук идва и принципът на християнското посвещение, че учениците никога не трябва да се сливат с учителя по този начин. Те не трябва да се превръщат в едно цяло в процеса на посвещение. Светият дух трябва да се издигне, да се пробуди в „аз-а“ на всеки индивид. Това се е превърнало в принцип на християнското посвещение. То е показано и в символична форма в чудото на Петдесетница в Деянията на апостолите.[125]Възможността за посвещение била дадена, тъй като всички те започнали да говорят на различни езици.
Учителят уважава индивидуалната природа на другия; той влиза в сърцето на ученика, но не го изважда от физическото му тяло.

Спомнете си колко е важно за съвременното човечество Светият Дух и Христос да се развиват независимо. Тук можете да видите, че тази човешка индивидуална природа е започнала да се разглежда като независима едва с този принцип на християнството. Християнството окончателно и истински освободи човешката личност и поради това християнството означава, че отношението ни към истината и мъдростта трябва да бъде съвсем различно сега.
В по-ранни времена духът на мъдростта е управлявал, защото е бил централизиран. С разпадането на човечеството той се е децентрализирал, но се е появил и егоизъм. Колкото повече се е прилагал принципът на дистанционния брак, толкова по-голяма е трябвало да бъде силата на елемента, който би обединил отново независимите човешки същества. Какъв е този елемент? Помислете за нещата, които научаваме днес в елементарните части на нашата наука за духа, а след това се върнете назад в историята и ще откриете, че това знание е било притежавано само от малки групи, накрая само от самия връх, който тогава е управлявал на принципа на натрапчивата власт. Наближаваме време, когато мъдростта ще бъде все повече и повече сред хората. Тя ще бъде средство за създаване на великото братство на човечеството. Двама души, изследващи сферата на духа, никога няма да имат различни мнения за едно и също нещо. Ако го направят, едното мнение ще бъде погрешно. Мъдростта е едно цяло и не може да има разлика. Колкото повече растат отделните хора, толкова повече мъдрост трябва да им се дава; това ще ги обедини. Днес ние сме в състояние на преход. Принципът на гледната точка приключва с прогресивното развитие на мъдростта. Колкото по-индивидуално става човечеството, толкова по-мъдро трябва да расте. Това е духът на мъдростта, който Христос Исус обеща на своя народ. Слънцето на мъдростта привлича към себе си всички индивидуални гледни точки, както слънцето привлича всички растения.
Духът, който ще направи човешките същества свободни, е Светият дух. Християнинът никога не трябва да съгрешава срещу него. Тези, които го правят, съгрешават срещу самото християнство, срещу обещания дух, който единствен може да обедини отделните човешки същества.
В евангелията четем за това как Христос Исус изгонва демони.[126]Демоните ще съществуват само докато човекът е несвободен, докато не е възприел този дух на мъдростта. Човекът е буквално изпълнен с всякакви духове, които се вливат и изливат в нисшите му части. Наричаме ги привидения, призраци, духове, демони.[127]Да направя едно доста банално сравнение – това е като червеи, които влизат и излизат от сирене. Когато стоеше там като дух, който изгонва демони, Христос Исус се показа като дух на свободата. Можете да изгонвате демони само като настройвате един дух срещу друг, духа на свободата срещу всички останали духове.
Нека сега накратко помислим за тези по-ранни общности от племена и нации. Как биха могли тези хора да бъдат обединени, без да са станали свободни личности?

Представете си, че всеки, който седи в тази стая, е станал свободен, с духа на истината, живеещ във всички тях. Ще имаме ли някога спор, ще имаме ли някога раздор? Не, защото когато само духът ни обединява, няма гледни точки.
В по-ранни времена външни закони е трябвало да надделеят, за да държат хората заедно. Двама души, които познават духа на истината, ще се чувстват привлечени един към друг по собствено желание. И така, в началото на човешката еволюция имаме закона, а накрая – мирното, хармонично сътрудничество, което идва отвътре. В християнското езотерично учение това се нарича „благодат“, противоположност на „закона“. Нищо друго освен способността да чувстваш заедно с друг човек, като си напълно в мир при това – това е най-дълбоката концепция на християнството.
Астралното тяло, изпълнено със светия дух, е едно и също за всички. Духът на истината е един и същ във всички. Помислете за този дух в индивид, в който *Христос* също е пробуден, принципът, действащ в жизненото тяло като жизнен дух. Когато всяко човешко същество позволи на етерното си тяло да бъде изпълнено с това чувство, всяко сърце ще има чувство за единния дух, за индивидите, обединени в обща мъдрост. И това, което тогава чувствате вътре в себе си, е *caritas* , благодат.
То е донесено от този, който в началото на нашата ера е имал целия *Христос* в себе си, в индивида, Христос, който е първият, който е изпълнил целия принцип на човечеството. Христос Исус е направил себе си принципът, който трябва да живее във всяко едно човешко същество. Чрез него в света е дошъл духът на свободата, независимостта и мирното сътрудничество.
„Оживейте отново в Христос; духът на раздора нека умре!“, каза Павел.[128]
Човек може да съгреши срещу всичко, което не е в този дух. Ако съгреши срещу този дух на общочовечеството, ако го отрече, той вече не би бил християнин. Човекът трябва да се развива до точката, в която има съзнателно познание за духа. С все по-голямото му развитие, тялото му на съзнателно осъзнаване се трансформира в светия дух. Поради това, грехът срещу светия дух е непростим. Трансформацията на етерното тяло се случва несъзнателно у непосветените. Докато човек не е посветен, той може да извърши само греха, който не може да бъде простен в астралното си тяло. Посветеният също не трябва да греши срещу физическото и етерното тяло. Тези грехове могат да бъдат простени на непосветените. Това се прави с помощта на онези, които ръководят човешката раса.

15. Луцифер, Носител на светлината – Христос, Носител на любовта

Религиозните вярвания и светогледите на различните народи показват осъзнаване на две противоположни сили. Откриваме това и в християнството. Това донякъде е свързано с въпроса, който искаме да разгледаме подробно днес.

Наистина има сили, за които не може да се каже, че са абсолютно добри, нито абсолютно зли. Нещо, което в едно отношение е добра сила, може да се превърне в зла сила в друго отношение. Достатъчно е да помислим за огъня, природен феномен. Дължим безкрайно много на огъня. Откриването на огъня постави началото на нова епоха в природата и цивилизацията. Но то има и ужасни последици. Шилер описа това прекрасно в дълга поема за отливането на камбана, говорейки за големите ползи, които огънят предлага, ако е опитомен и пазен от човека, и за ужаса, който може да предизвика, ако е освободен.

От една страна огънят е благотворна сила, от друга, той носи разрушение.

Всеки, който е способен да погледне по-дълбоко в съществуването, ще се откаже от навика да съди нещо като абсолютно добро или зло. В християнството змията е наричана изкусител на човечеството, а името на Луцифер се произнася с отвращение. Възгледът за луциферическия принцип обаче се е променил, въпреки че Гьоте е бил прав, когато е казал, че начинът, по който средностатистическият християнин изразява своите възгледи, е да каже, че

Природата и духът не са подходящи теми за християните. Това е опасен разговор, нещо, заради което атеистите отиват на клада. Природата е грях, духът е дяволът. Помежду си те таят съмнение, своето безформено хермафродитско потомство.[129]

Това не е възгледът, разпространяван в ранното християнство, а нещо, което се е появило по-късно. За християнските мистици от първите векове, за гностиците, змията всъщност не е била символ на злото, а символ на духовното ръководство на човечеството. Мъдрецът, който е бил водачът, е бил известен като „змията“. Това е било името, дадено на някой, който е водил човечеството към прозрение. Змията е символ на Луцифер.

Промените в начина, по който е бил възприеман Луцифер, могат да бъдат проследени чрез изучаване на промените в легендата за Фауст. Фауст е бил средновековна фигура, наполовина шарлатанин, наполовина черен магьосник. Той е използвал всякакви изкуства, но постепенно се е превърнал в отделен тип в съзнанието на хората. Легендата за Фауст е пълна противоположност на легендата за Лутер, като Лутер е божият човек, който се изправя срещу злото с Библия в ръка, хвърляйки мастилницата си по главата на дявола. Фауст, от друга страна, първоначално оставя Библията настрана и се превръща в лекар, който търси мъдрост, а не просто вяра в откровение. Фауст е отвлечен от дявола и загива. Хубавото е, че в творчеството на Гьоте Фауст е спасен. Това е пълната трансформация, която е настъпила във възгледите на Фауст през последните

векове. Гьоте поставя луциферическия принцип в противовес на Фауст в образа на Мефистофел. *Мефис* означава лъжец, *топел* разрушител, еврейско име, произлизащо от древни магически доктрини. Фауст е белият магьосник, сравнен с Мефистофел, който представлява началото на черната магия. Гьоте не позволи на Фауст да попадне в лапите на Мефистофел.
Името Луцифер означава „носител на светлина“. Лукс е светлина, *феро* , нося. Това не може да бъде принципът на злото. За да разберем наистина този принцип, трябва да се върнем в много ранни времена. За да разберем принципа на Луцифер, трябва да мислим за божествения принцип и човешкия принцип така, както са били смятани в ранното християнство. Когато човекът започнал да се развива, съществували духове, които били по-нисши от човека, и други, които били по-висши от човека. Последните били боговете. Те също трябвало да преминат през дълъг период на еволюция, за да бъдат такива. Тези възвишени духове вече не е необходимо да получават ученията, които човекът трябва да получи. Идеята е, че земното съществуване е било предшествано от друго планетарно съществуване и там са се развили боговете, които по-късно са се превърнали в творчески сили. Боговете са пред нас. Те са завършили обучението си в училището, което човекът сега посещава. В определен момент, когато са били в началото на своята еволюция, боговете също са били все още човешки същества.
Трябва да разгледаме как различните нива на съществуване са свързани помежду си. Нека започнем с минералния, растителния и животинския свят.
Когато погледнем към минералния свят, трябва да се запитаме как всъщност е възникнал той. Този въпрос ни отвежда до една дълбока окултна истина. Вижте парче въглища. Днес то е камък. Няколко милиона години по-рано в земната еволюция материалът, който използваме за отопление на печките си днес, все още е бил част от красива гора от папрати. Катастрофа на Земята е погребала тези дървета и след това те са преминали през процес, който постепенно ги е превърнал във въглища. Можем да заявим, че въглищата са форма на живот, която е станала безжизнена. Сред скалите се намират елементи, при които това не може да се установи толкова лесно - например диаманти и планински кристал. Те също някога са били част от форми на живот. Ако се върнем по-назад във времето, ще открием растения, които по-късно са се вкаменили, за да се превърнат в тези минерали. Всичко мъртво е произлязло от един и същ живот. Ако целият живот един ден се вкамени, Земята ще бъде твърдо тяло. Нашите съвременни растения са нещо, което животът е спасил и запазил от по-ранен общ живот. Част се е вкаменила, но животът е спасил друга част. Древните папратови гори са се вкаменили, появило се е ново царство, от което е възникнал нов живот. Първоначално е имало време, когато е имало само живот. После е дошло ново време, когато част е била вкаменена и е възникнал по-млад растителен свят. Минералният свят не се проявява като хаотичен, а красиво организиран. В това се крие мъдростта. Цялата скелетна

структура на земята е била организирана във велика мъдрост. Растителният свят е поел живота напред. Ние обаче сме способни да видим самия живот, идващ от царство, което е било още по-висше, така че всичко, което живее, е дошло от царство, което е било още по-висше, а това е царството на любовта. Първоначално трябва да е имало дух, който е имал любов в себе си. Царството на живота се е отделило от това, а от царството на живота - царството на мъдростта. Освен това, по-новото царство на любовта също се е отделило от това царство на любовта. Тук съществата са били на животинско ниво, но любовта вече се е проявявала. Сега стигаме до нещо още по-висше. Божественият принцип е над всички тези царства. Всички други царства са се отделили от божествения принцип. Сега виждаме, че в началото на планетарната еволюция човекът и богът са били лице в лице, точно както в природния свят минералът и растението са били лице в лице.
В по-ранни времена е съществувал растителен свят, който не е имал нужда от минералния свят. Но по-новият растителен свят се нуждае от минералния свят. По същия начин боговете са се нуждаели от човешки същества в началото на земната еволюция. Без човешки същества боговете не биха могли да процъфтяват повече, отколкото растенията биха процъфтявали без камъни. Сега разгледайте животинския и растителния свят. Съществува специфична връзка между двата. Животното издишва въглероден диоксид, растението кислород. Те са зависими един от друг. Долният свят, растителният свят, показва прекрасна любов, като връща на животните това, от което се нуждаят. Растенията задържат въглерода за себе си и връщат кислорода. Така че има прекрасно непрекъснато движение между долния и висшия свят. Такова взаимодействие съществува и между растителния и минералния свят. Растенията непрекъснато вземат земните вещества от минералния свят, като ги поемат в жизнен процес. Ето как висшият свят влияе на долния. И така светът на боговете е влиял на човешкия свят в началото на земната еволюция. Първоначално взаимодействието им е било като това между растение и минерал и между животно и растение. Взаимодействието между богове и човешки същества първоначално се изразява в това, което наричаме любов между човешките същества. Когато човекът се е появил за първи път на земята, са се развили два пола. Тази сила на любовта, на родството, е божественият принцип, който се проявява в началото на земната еволюция. Боговете са получили любовта, пулсираща в човешките същества, и са живели от нея, точно както животното живее от кислорода, който растението му подготвя. Любовта, живееща в човешката раса, е била храна за боговете. Първоначално всичко е изградено върху тази любов. Кръвното родство е образувало връзка между човешките същества. Племена, орди, народи и т.н. са се основавали на нея. Тази любов, обвита около двата пола, е основата за цялата сила, която боговете са имали в началото на човешката еволюция. Любовта е била там първо, преди двата пола да еволюират. Първоначално това е била любов, съществуваща в пълно съзнателно съзнание. След

това, когато еволюира бисексуалният човек, съзнанието се замъглява. Любовта се превръща в сляп импулс, чувственост, вече не е изпълнена с бистра яснота, а влиза в действие само като тъмен импулс. Осъзнаването на любовта се е възнесло до боговете. Тогава боговете били възкачени горе, в съзнателно осъзнаване на любовта, докато човешките същества упражнявали любовта по сляп начин. Боговете се хранили с този сляп импулс, той се превърнал в ясна светлина за тях. Съществува път на ясновидство, при който всичко, което живее в човека чрез слепи импулси, става видимо. Боговете имали това видение в началото на човешката еволюция, докато човешките същества нямали дара за това. Те били изпълнени със страсти, с елемента, който тласка половете към обединение. Боговете живеели в астрална светлина. Те виждали тези импулси, живели от тях.
Точно както по-ранният растителен свят е останал назад в по-ранни времена, отхвърляйки минералния свят, така и един стар свят на боговете се е превърнал в нов, като човечеството е приело сегашното му състояние. Защото е имало и духове, които не са постигнали пълно съзнателно осъзнаване в астралната светлина. Те са били между боговете и хората, когато човечеството е започнало своето съществуване на тази земя. Наричаме тези духове сенките на Луцифер. Под влиянието на боговете, постигнали съвършенство в по-ранната си еволюция, човекът би продължил да живее без астралната светлина, без знание. Интересът на тези богове не е отишъл отвъд това да има човешки същества, живеещи на земята. Луцифер обаче е трябвало да навакса това, което не е успял да направи по-рано. И той е могъл да го направи на този етап само като използва и човешката природа. Човешките същества са съществували в сетивата. Луцифер не е съществувал в сетивата. Той е трябвало да използва човешките тела за собствения си прогрес. Следователно е трябвало да даде на човешките същества способността да видят това, което боговете са им вложили, да го видят в светлината. Боговете са им вложили любов, Луцифер е трябвало да ги накара да видят тази любов в светлината. И така, сега имаме човешкото същество, сътворената форма, мъдростта; също Луцифер, който даде светлина на човечеството; и бога, който позволи на любовта да тече в човешките същества.
Човек - мъдрост
Луцифер - светлина
Бог - любов
Луцифер е имал много по-интимна връзка с човешките същества, отколкото боговете, възцарени в любов. Луцифер е отворил очите на човека. Когато човекът е отворил очи и е погледнал към света, Луцифер е бил вътре в него, гледайки към света. Той е завършил своята еволюция в човека. Доколкото човекът е почивал под опеката на боговете, той е бил дете на бог. Доколкото е търсил знание, той е бил приятел на Луцифер. Това се изразява в историята за рая. Йехова е създал човека. Той е духът на формата. Той е щял да направи човешките същества такива, че да

живеят в любов, но без светлина. След това се е появил Луцифер, змията, и е донесъл светлината на знанието на човечеството, а оттам и потенциала за вършене на зло. Тогава Йехова е казал на човека, че любовта, която се е съединила със знанието, дадено от Луцифер, ще донесе болка. Йехова е поставил ограничения на дейността на духа, който е вложил знанието, светлината на любовта, като е добавил болка към любовта.[130]

В Каин виждаме някой, който се разбунтува срещу всичко, създадено от кръвно обвързана любов. Той прекъсна роднинските връзки. Той също така се застъпваше за независимост. Пасивната любов, съчетана с активна, изпълнена със светлина работа за придобиване на знание. Любовта – дар от Йехова, знание – дар от Луцифер. Любовта трябва да бъде регулирана. Законът на Синай е наредил семейните връзки. В допълнение към това е и придобиването на знание, светлината, която трябва да идва от самите човешки същества, чийто произход е в носителя на светлина вътре в човека. Това също трябва да се задълбочи, преминавайки през нова фаза. Това може да се случи само ако има нещо повече от просто закон, прилаган отвън. Законът донесе принуда отвън. Христос донесе принципа, който действа отвътре. Това е светлината, възприета в любов, законът, роден в самата душа, който Павел нарече благодат. Законът, роден отново от най-съкровената природа, беше едновременно любов и светлина. Той постави началото на нова еволюция на земята. Павел нарече Христос обратния Адам.

Човекът е имал бога на любовта над себе си, а Луцифер, светлината, в себе си. За да постигне любовта, човек първо трябва да бъде светлина. С идването на Христос тази светлина се е преобразила в любов. Христос Исус представлява издигането на светлината към любовта.

В миналото хората са говорили за Луцифер като за другия полюс, този, който носи светлина на човечеството. Две сили трябва да действат на земята - Христос, носителят на любовта, и Луцифер, носителят на светлината. За човека светлината и любовта са двата полюса. Сега човекът живее под влиянието на тези две полярно противоположни сили. Боговете, които са дали импулса за любов, някога са били светлина; светлината е предназначена да бъде отново любов. Светлината може да бъде използвана неправилно и да доведе до зло, но тя трябва да е там, ако човешките същества искат да бъдат свободни.

Ранните християни са виждали Луцифер като нещо, което със сигурност трябва да е активно в човешката природа. Това схващане се е променило едва по-късно. Необходимо е да преминем през мъките на съмнението, за да бъдем твърди в знанието си. В ранните си дни християнското човечество все още е трябвало да бъде защитено от светлината. Но сега е дошло времето, когато съюзът между любовта и мъдростта трябва отново да бъде създаден. Това се случва, ако знанието се роди като мъдрост в човешките сърца чрез любовта. Това знание, родено в човешките сърца като мъдрост и издигнато в любов – това е науката за духа.

В древността хората са имали закона. Чрез Христос законът се е превърнал в благодат, като законът е издигнат от собствената гръд на индивида. Сега знанието трябва да бъде издигнато отново до любов. Вътрешното християнство трябва да бъде добавено към външната организация на християнството. Досега християнството е успявало да осъществи любовта само в своите институции. Но сега трябва да спуснем любовта в най-дълбоките дълбини на човешките гърди. Днес всеки все още е влюбен в собствените си мнения. Любовта ще се издигне над мнението само когато хората са способни да живеят в хармония, дори ако мненията им се различават значително. Всякакви различни мнения едно до друго – и над всичко това, любовта. Тогава индивидуалното мнение не царува самостоятелно, а всички ще се обединят в един голям хор.

16. Децата на Луцифер

Любовта в Духа заема мястото на любовта, основана на кръвта

Можем да кажем, че на земята има два вида хора. Сред човешките същества могат да се видят два големи духовни потока. Разликата между двата е, че единият вид се стреми да види всичко в светлината на знанието, докато другият вид иска да бъде воден по някакъв начин. Самият начин, по който се възприема светогледът, представен в науката за духа, показва, че желанието да се търси ярка, ясна светлина не е широко разпространено. По-голямата част от хората все още не са достигнали точката, в която искат да знаят за всичко. Много хора предпочитат да бъдат замъглени; смущава ги да им се даде пълна яснота по отношение на нещо. Ще бъде необходимо обаче да се освободим от всичко, което може да замъгли ума. Това важи и за целия начин, по който водим живота си. Трябва да се въздържаме и в храненето си и да избягваме всичко, което ще замъгли съзнанието, като например алкохола. Безброй други неща също пречат на необходимата яснота. Лишаването от такива неща ще ни направи и по-практични в ежедневието. Вярата в авторитетите също ни поставя в тъмнина. Трябва да се оставяме да бъдем стимулирани от авторитета, но да не градим върху него.

Яснотата, както е разбирана тук, има най-малко общо с подчинен начин на виждане на висшите светове. Такъв подчинен начин всъщност е свързан с душевни мъгли, които замъгляват съзнателния ум. В по-ранните етапи на човешката история това е било широко разпространено. В атлантските времена човешкият ум е бил много по-неясен, отколкото е днес. Днес дори най-дивите племена са отишли далеч отвъд състоянието на ума на атлантите. Връщайки се все по-назад в човешката еволюция, стигаме до условия, при които човешките същества са имали вътрешно зрение, но не са схващали нещата с рационалния ум. Рационалността за първи път започва да се проявява в атлантската раса. Някога атлантите са живели на мястото, където днес е Ирландия. Когато друг индивид се приближавал, в ума на атланта са възниквали астрални образи. Той все още не е бил способен да размишлява. Човекът е бил способен да си каже „аз“ само когато предният мозък се е развил. Човешките същества за първи път започват да развиват самосъзнание в частта на Атлантида, която е днешна Ирландия. Оттам те се разпространяват през Европа и в Азия. Човешките кости, открити в долината на Неандер, са от потомци на атлантите; те все още са имали наклонени чела. Оттогава нататък човекът много бавно се е научил да мисли рационално и да развива самосъзнание. Когато човекът е започнал да живее живота си, носейки семето на духа в себе си тук, на земята, той вече е бил далеч над животните, но все още не е могъл да говори или да мисли.

По онова време са съществували божествени духове, известни като деви, които не са се нуждаели от физическо тяло, а са се носили в астралното пространство. Те са придобили нещата, от които са се нуждаели, като са били във физическо тяло на

Луната. Други духове не са завършили еволюцията си на Луната, не са били в състояние да я управляват. Това са луциферическите духове, които са изоставали от девите. Боговете, или девите, са живели от нещо, което се е превърнало в характеристика на хората на земята – любов между два пола. Любовта между човешките същества е въздухът или храната, на която боговете се наслаждават. В гръцката митология тя се е наричала нектар и амброзия.
Кохортите на Луцифер нямаха реална функция в човечеството, докато човешките същества все още бяха сомнамбулни. Едва в петата коренна раса те наистина направиха човека свое собствено дете. Човешкото мислене не е чак толкова древно. Древната мъдрост е живяла сред най-ранните народи. Тази древна мъдрост е била разкрита отвътре на жреците. Истинското прозрение и възприятие са се появили едва няколко века преди раждането на Христос, около 600 г. пр.н.е. Силата на преценката също се е развила едва по-късно в света.
Това ни води до важна мистерия, факт, който може да се открие сред ранните народи. За да разберем това, трябва да можем да хвърлим светлина върху сферата на душата. В едно северноамериканско индианско племе човек чува странни термини, използвани за семейни отношения. Сред ирокезите, първите братовчеди са били наричани „братя и сестри“, но само децата на братя, а не на сестри. Това е реликва от древна Атлантида. В този ранен период от човешката история семейството е било всичко, което е имало значение. Една жена е имала няколко съпрузи и е било невъзможно да се каже кой е бащата на детето. Всички народи първоначално са имали предци, които безгрижно са се женят за близки роднини. Близките кръвни връзки не са били пречка за брака. Казвали са, че децата от близки роднини са най-просветлени; те са сомнамбулни. С напредването на еволюцията все по-често се е случвало хора да се женят за хора, които не са кръвно свързани. Закон е, че съюзът на индивиди, които не са толкова тясно свързани, че етерното тяло се е разхлабило от връзката си с физическото тяло. При браковете между кръвни роднини етерните тела на потомството биха били здраво закрепени. Те биха били осветени отвътре. Те все още биха мисляли повече със слънчевия сплит, но нямат способност за преценка. Това нараства с далечните бракове и се проявява до степен, до която старите бракове между кръвни роднини изчезват. Тогава старото сомнамбулно видение би изчезнало и би се развил нов начин на виждане на нещата - способност за преценка. Този нов период е наречен развитие на Дионисиевия принцип. Дионис е бил нарязан на парчета, като е запазено само сърцето. Когато Дионисиевият принцип е възникнал, хората са били нарязани на парчета и след това отново са били събрани чрез сърцето, среща на душите, и това е довело до пълна промяна в сексуалния живот. Рационалният ум е трансформираната по-ранна сексуалност между роднини.
По-ранните етапи на развитие на човечеството се повтарят в седемгодишни ритми в отделните човешки животи. От първата до седмата година етерното тяло на детето

все още е на заден план. Следователно не бива да развиваме паметта на децата, преди да достигнат седмата си година, а само сетивата им. Това е времето, когато можем да въздействаме върху сетивата, като събуждаме вътрешните им сили с помощта на сетивата. Трябва да стимулираме тези сили, като даваме на децата играчки, които съживяват въображението им, може би дървен блок с нарисувани точки за очи и т.н., но не и кукли, които са толкова завършени, че детето не може да добави нищо, използвайки въображението си. От седмата до четиринадесетата година е преди всичко важно децата да развият твърди навици, които ще им дадат нещо, за което да се държат по-късно в живота. Това са годините, когато всичко, което се случва чрез паметта, трябва да бъде доведено до човешкото същество. Затова е по-добре да не се призовава способността на детето да преценява в този период от живота. Детето трябва да има авторитет около себе си по това време, но самото да не е авторитет. Влияйте му, като му разказвате истории, не проповядвате морал, а посочвате велики примери. За моралното развитие би било необходимо да се развие чувство за него в старата питагорейска форма. Питагор[131]казал на учениците си: „Не удряй в огъня с меча си“ – което показва, че човек не трябва да върши безполезни неща. Друга питагорейска аксиома от този вид е била: „Не се връщай по пътя, преди да си стигнал до края му.“ Човешките същества трябва да се научат да правят свои собствени преценки и да формират свои собствени мнения едва след като достигнат полова зрялост. Етерното тяло се разхлабва по това време и астралното тяло едва тогава ще бъде готово да предприеме действия във външния свят.

Тази еволюция, през която днес преминава всеки индивид в седемгодишни ритми, е преминала от човечеството в хода на своите велики периоди на еволюция. Някои от подчинените сили в човешкото същество са били издигнати на по-високо ниво, за да може да се развие силата на преценката. И едва тогава е било възможно за кохортите на Луцифер да се намесят. Тази луциферска сила се изразява в самостоятелната преценка на хората. В онези времена, когато луциферският принцип се е намесвал, хората за първи път са извършвали самостоятелна работа. Ако изучите миналото, можете да си кажете: в онези ранни времена всичко, което се е случвало, е било необходимо за създаване на семейство. Индивидите, които са искали да поставят чисто духовен елемент на мястото на кръвното родство, са работили в името на Луцифер. Църквата се е развила като продължение на древната жреческа мъдрост. Но успоредно с нея се е появил потокът, където хората са търсели светлината, луциферски хора като например тамплиерите.[132]Казвали са, че човек трябва да намери собствената си светлина и истина. През Средновековието е имало секта, чиито членове са се наричали луциферианци и са разбирали това. Те са казвали: „Човекът може да е наистина благословен, но без светлината на знанието; това не е за нас; ние искаме да си проправим път към светлината.“[133]

Това са двете течения в човечеството. Едните търсят само благословия, другите искат светлината. Тези, които се страхуват от знанието, смятат Луцифер за зъл. Но за останалите Луцифер е носителят на светлина, носителят на светлина. Това е написано в ръкопис, съхраняван във Ватикана, но Църквата го пази в тайна и хората, които поемат това направление в Църквата, предупреждават хората срещу Луцифер.

Догмата наистина може да съдържа истина. Питагоровата теорема е догма за тези, които не я разбират. Но ако я разберат, те получават ясно, ясно прозрение. Догмите се представят като нещо, дадено от авторитет. Когато човек ги разбере, те също стават ясно прозрение.

По времето, когато е живял Павел, природата на християнството е била такава, че е могла да доведе до всеобща любов към човечеството. Племенна и национална религия е трябвало да се превърне в световна религия. Вярата в откровенията е била свързана с кръвната общност. Мойсей е дал установени закони. Христос не е дал установени закони и вместо закон е имало благодат. Най-съкровената човешка душа е оживявала.

Целите, преследвани в Църквата, са вълна, която залязва; тези на хората, които искат свобода на мнението, са вълна, която се надига. Някои братства, като например Тамплиерите, се стремят да търсят светлината. Расата, която се стреми към светлината – това са децата на Луцифер.

Във време, когато християнството започва да бъде строго организирано, Едуар Шуре[134]публикува пиесата си *„Децата на Луцифер“* .[135]Това е едното течение в Църквата, а има и другото - луциферическият принцип. Децата на Луцифер са деца на вътрешната светлина, а не на вярата в откровения. Тези, които се стремят да продължат напред в бъдещето, трябва да се чувстват свързани в духа. В науката за духа е казано, че трябва да достигнем светлината чрез собствените си усилия. Дълбоката, най-дълбока вътрешна свобода е да се развие в човешката душа. Теософското списание е наречено *„Луцифер“* с основание.[136]Това е свързано с най-съкровената природа на теософското движение. Трябва да се отбележи веднъж, че луциферическият принцип е бил умишлено наложен в света. Когато Римокатолическата църква е установила догмата за непогрешимостта,[137]Акцентът върху луциферическия принцип осигури контраполюс. Обратно, бихме могли да кажем, че догмата за непогрешимостта е възникнала в полярна връзка с декларацията за духовна свобода в теософията, защото това е единственият начин Църквата да се спаси.

17. Рационалният ум – дарът на Луцифер и бъдещата му трансформация в нов вид ясновидство

Днес ще разгледаме функциите, приписвани на някои духовни същества, известни като луциферически духове. Ще открием, че те имат някои странни връзки с човечеството. Нашата отправна точка ще бъде фактът, че науката за мисленето, за размисълата, датира не по-далеч от 800 или 900 години преди Христос. Всеки, който изучава историята на философията, знае, че тя е започнала с Талес,[138]който е живял около 600 г. пр.н.е. и веднъж е предсказал слънчево затъмнение въз основа на своите изследвания върху природата. Това е било нещо крайно необичайно по онова време. Философията на западната логика се появява едва с Аристотел. Преди това не е съществувала доктрина за мисленето, защото самото мислене, абстрактното рационално мислене, започва да се заражда едва през 600 - 800 г. пр.н.е. Семената му вече са били там в атлантската раса. Разбира се, знаем, че халдейците, древните египтяни и други ориенталци са познавали астрономията, но това произлиза от по-дълбоките корени на ясновидството.

Рационалният ум се е развил едва половин хилядолетие преди Христа и това е било свързано с промени във формата на взаимоотношенията и брака. Те са били много различни от днешните. Учените са установили, че дори сред дивите племена в Америка взаимоотношенията между братовчедите са много по-сложни, отколкото при нас. Така ирокезите наричат братовчедите си по бащина линия братя и сестри, но не и тези по майчина линия, като причината е, че мъжете на една и съща възраст в едно семейство биха могли да имат всички жени на една и съща възраст за съпруги. Така човек би знаел точно коя е майката на детето, но не и бащата му. Ирокезите и днес виждат семейните взаимоотношения по този начин. Необходими са окултни знания, за да се даде правилно обяснение за това. Знаем, че през 800 - 900 г. пр.н.е. са се случили събития, които показват, че бракът между кръвни роднини се е променил в брак извън семейството. Преди главата на семейството е бил бащата на племето. Тези начини са оцелели и сред древните германци в много по-късен период, когато хората в Африка и средиземноморските страни вече са се женили извън семейството. През Средновековието преходът към брак извън семейството е бил прославян в легенди като „ *Гудрунлиед*“[139]В своята *„Германия“* Тацит пише за древни германски племена, които имат един прародител. По-късно този обичай престава и в легендата *за Гудрун* царете отиват в далечни страни, за да търсят съпруги. В легендата за Зигфрид[140]Имаме описание на начина, по който новият ред се е издигнал в противовес на брака между кръвни роднини. Бракът на Зигмунд и Зиглинда е отхвърлен от богинята Фриг, съпругата на Один. Один установява принципа на брака извън племето. Това е въведено по различно време сред различните народи, но има странна връзка между прехода към този принцип и появата на рационалното мислене. Окултна теза е, че бракът

извън племето убива част от етерното тяло - предният мозък оживява, докато древното ясновидство, което е било засилено от смесените бракове, умира. Хората започват да гледат рационално на нещата. Днес човечеството се е адаптирало към брака извън семейството и племето, точно както в по-ранни времена е било адаптирано към смесените бракове. Последното има вредно въздействие върху умствените способности на децата и най-вече върху сетивния орган, свързан с развитието на интелектуалните способности - окото. Ето защо смесените бракове често водят до слепота. Умствените способности се подобряват само с брака извън семейството. Този физиологичен факт е тясно свързан с човешката еволюция. Беше необходимо да се подготви идването на Христос. Можеше ли това да се случи при различни условия? То донесе любов на една душа към друга, като едната душа повлияе на другата. Любовта между кръвните роднини трябваше първо да бъде преодоляна. Народите като цяло ще бъдат узрели да приемат християнството едва след като преодолеят любовта между кръвните роднини. Посветените в древен Египет винаги са произхождали от едно и също семейство, в продължение на много поколения. По-ранната мъдрост е била интуитивна по природа, което става още по-очевидно, колкото по-назад в човешката еволюция се връщаме назад. Размишлението, основано на интелекта, е свързано с основата на християнството. Нека сега разгледаме как боговете са се свързали с човешките същества. С напредването на еволюцията човешките същества ще бъдат богове и боговете също са преминали през форма на човешка еволюция, различна от нашата, на други планети, но със сигурност нещо подобно. Тези, които са на по-високо ниво, еволюират въз основа на тези, които са на по-ниско ниво - човекът и животното живеят от растението, а то от своя страна от минерала. Нямаше да има богове, ако не бяха човешките същества. Връзката между тях е от същия вид. От какво се нуждаят боговете от нас? Те се хранят с нашата любов. Развило се е разделението на два пола. Истинското значение на нектара и амброзията, храната за боговете, е любовта между мъжа и жената. Това отразява окултна истина.
Между боговете и хората има духове, които не са завършили еволюцията си едновременно с боговете, оставайки, така да се каже, назад в училището на еволюцията. Това са луциферическите духове. Те са вдъхнали по-високо ниво на духовна независимост в живота на човешките същества. Те са ги научили да се изправят срещу боговете, развивайки частта в тях, която не храни боговете. Следователно Луцифер се появява като змията в историята за рая, а наказанието на Йехова е човешките същества да раждат децата си в мъки.[141]Кохортите на Луцифер продължиха да влияят върху интелектуалното развитие. Всичко, което не постигнаха по-рано, те компенсираха, когато бракът извън семейството стана обичай. Старият закон установи ред сред човешките същества. Луцифер беше освободен 800 или 900 години преди Христос и тогава вътрешните сили на душата започнаха да се разгръщат. Христос дойде като представител на новия ред.

Външният закон беше даден на Синай, вътрешният закон, благодатта, се дава на онези, които са били освободени от Христос. Ето как човечеството напредва – луциферическият принцип трябваше да се развива все повече и повече в тях. Външната наука трябва да бъде освободена чрез теософията, като знанието се задълбочи, за да се превърне в мъдрост. Името Луцифер подсказва принципа на независимостта. Ето защо г-жа Блаватска[142] даде това име на първото си списание и ние направихме същото, за да популяризираме принципа. Различията между народите ще избледняват все повече и повече и първото изречение в принципите на Теософското общество ще влезе в сила: да бъде ядрото на човешкото братство.[143] Любовта между кръвните роднини ще бъде постепенно преодоляна и хората ще търсят повече душевни взаимоотношения. Душите ще се намират една друга през огромни разстояния. По-нататъшното развитие и трансформация на рационалния ум ще донесе нова форма на ясновидство в бъдеще. Преодоляването на сексуалната любов първоначално ще означава изолация. Чела трябва да бъде изкоренен – великото преодоляване на всички чувства на взаимоотношения – това е функцията на луциферическия принцип.

Въпроси и отговори

[Въпросите не са записани]

Индийската кастова система се основава на познанието за кармата. Ясновидските водачи на индийската нация са предвидили кастата, предопределена на индивида, така че всеки да се роди в съответната каста. С развитието на интелекта, когато хората се женят извън семейството, ще се развие и съзнателното ясновидство и до края на шестата подраса хората ще бъдат организирани в морални касти. Със следващата подраса всяка любов между кръвните роднини ще изчезне. Боговете ще бъдат лишени от храна и ще се оттеглят постепенно от човечеството, преминавайки към по-високи етапи на еволюция. Човешките същества ще бъдат водени от своите господари, които са се издигнали от редиците на човечеството, така да се каже, но съзнателно са еволюирали по-бързо. Тези божествени водачи не се нуждаят от човешка любов, за да се хранят, и по този начин сексуалната любов ще приключи. Ако луциферичният принцип не беше влязъл в сила, земята постепенно щеше да се превърне в пепел, подобно на луната, мъртва и пуста. Това не би трябвало да се случи и самият човек ще го предотврати, преобразувайки земята. Когато човешките същества се появиха за първи път, земята не беше такава, каквато е днес. В Лемурия нямаше мъртви, твърди метали и скали; всичко течеше, реки от метали течаха през планините, което все още можем да видим съвсем ясно днес. Миньорите, които са в интимна връзка с вътрешната земя, знаят това, което ги прави най-добрите спиритуалисти. Много растения тогава все още са били животни и млякото, храната за човека, течеше свободно. В ранното си детство ние отново преминаваме през този етап несъзнателно. Трябва обаче да се върнем към тази форма на хранене по съзнателен начин. Ето защо е било казано: „Освен ако не

станете като малки деца.“[144]Млякото и растителната диета призовават окултни сили на изцелението и бъдещите лекари ще трябва да се хранят по този начин, тоест да ядат всичко, което достига до слънцето. Индийските лекари се имунизират срещу ухапвания от змии, като позволяват на змии да ги ухапят. След това те са способни да лекуват ухапвания от змии у други. Нашата храна ще бъде минерална по природа. Физиологичните посветени вече живеят на минерална диета. Има различни видове посветени - тези, които преподават мъдрост, и между другото тези, които работят за подобряване на кръвта на човечеството, физиологичните посветени. Те не е нужно да бъдат особено умни в други посоки, но чувството им за физиология е силно развито. Трябва да ядем само частите от растения и животни, които не съдържат жизнените им енергии - следователно не корените им, нито месото, а плодовете, млякото и листата. Всичко, което расте над земята, вирее на слънце и се яде от кравите, е правилната храна. Минералите, които образуват отлагания, не трябва да се ядат, тоест никакви соли, само вода. Физиологичните окултисти наблюдават прехода на кръвта към следващата раса.
През последния век, от времето на Фридрих Велики, ние сме се развивали десет пъти по-бързо, отколкото през хилядата години от Карл Велики до Фридрих Велики, и еволюцията ще продължи да се ускорява по този начин. Шестата подраса се развива в Русия. Неверието е голяма пречка за развитието.
Меркурий е тялото на някои велики духове, един от които се е въплътил в Гаутама Буда.[145]
В хода на еволюцията човекът ще управлява тялото си отвън, ще го носи със себе си като охлюв черупката си, по някакъв начин ще работи върху него и ще го трансформира. Това е нещо, което той прави вече в съня си днес.

18. Трите начина на посвещение.

Адрес за откриването на клон „Парацелз“

Когато човек изнася лекция на християнска тема на публично събиране, не е възможно да говори за световното теософско движение по интимния начин, който е възможен в настоящия случай, в по-малка, затворена група. Лекцията ще даде очертание на трите начина на посвещение.

Много от вас несъмнено са били ангажирани с теософията по най-различни начини и познават различни възгледи, представени в световното теософско движение. Четенето, лекциите и вашите собствени размисли ще са заинтригували някои от вас да научат повече за неща, които надхвърлят сферата на сетивата, неща вечни, отвъд времето и смъртността.

Науката за духа си е поставила за цел да дава наставления върху по-дълбоката природа на човека и неговата връзка със света като цяло, както и да се опита да открие какъв е вечният, траен принцип в човека, какви са причините за болестите, за лошите и зли неща в света и в отделните човешки същества, какви са крайните цели и предназначения на света и на човека и накрая как светът е възникнал. Днес обаче нашата тема ще бъде основно начините, по които може да се получи прозрение за тези по-висши проблеми.

Човешкият морал е най-висшата цел, която човек може да си постави. Всеобщото братство между хората е било идеалът на всички велики, благородни хора през вековете. Теософското сдружение също желае това. То определено не цели да създаде секта, основана на будистки възгледи, нито се стреми да премахне или замени християнството. То също не иска да представи нищо ненаучно. Освен това е важно да се прави разлика между доктрината на теософията, нейния светоглед и нейните цели, които са постигане на всеобщо братство на хората.

И двете са важни, теорията и практиката на теософията. Учението трябва да ни служи да осъзнаем висшите и най-висши принципи. Защото ние вършим известна работа върху душите си, когато следваме такова теоретично мислене. Ние я подготвяме, така да се каже, за практиката на човешката любов и братство. Теоретичните цели са да се достигне точка, в която разбираме същностната природа на човешките същества, така че да се срещаме един с друг с истинско разбиране, като се съдим и се отнасяме един към друг съответно. Различните мнения, професии, среда и т.н. разделят хората в живота. По-дълбокото прозрение и знание трябва да бъдат средство за създаване на мир и любов сред хората, въпреки многото различни мнения. Това е теософският поглед върху света.

Първоначално той произлиза от хора, които са положили усилия да задълбочат и развият своите спящи вътрешни способности, за да могат да получат по-голямо прозрение за света, отколкото е възможно чрез обикновените ни сетива или обикновеното човешко разбиране. Такива хора се наричат посветени. Известни са

различни степени на посвещение. Великите основатели на религиите са били велики посветени, сред които Хермес, учител на жреците в древен Египет, Заратустра, Мойсей, Платон, Исус Христос. Всички те имаха по-високо развити души. Те можеха да виждат в света на духа, който ни заобикаля, по подобен начин, както във физическия свят.
Докато човек не се стреми сам да поеме по пътя на посвещението, има само един начин да се надникне в тези светове на духа, а именно чрез използването на рационалния човешки ум. Светът става ясен и прозрачен, ако е проникнат от рационалния ум.
Погледът върху света, придобит в науката за духа, прави прозрението за света по-ясно и по-дълбоко, отколкото другите философии. Рационалният ум е съдията, който приема или отхвърля подобни учения за човечеството. Човешките същества имат реална нужда от тях, което е и причината те да им бъдат представени.
Сега ще разгледаме по-подробно как човек може да развие душата си, така че тя да може да възприеме възвишеното царство, което се намира отвъд сетивата. Разбира се, няма никаква принуда или задължение за това. Не всеки е длъжен да следва такъв път. Тези, които са способни, ще получат необходимите внушения и ще могат да предприемат правилните стъпки в съответствие с тях.
Методи за придобиване на такива висши способности са съществували винаги. Но допреди няколко десетилетия те са били известни само на малцина избрани окултни учители и окултни ученици. Някой, който е призован, може също да намери правилния път на развитие за себе си. Всичко, което е необходимо, е сериозна решителност и собствена свободна воля.
Следователно тази лекция няма да има пристрастия към пропаганда, нито ще се стреми да тласка хората към такъв път. Всичко, което ще бъде направено, е да покаже пътищата, които могат да бъдат следвани. Посвещението е целта на такъв път на развитие, т.е. придобиване на способностите, необходими за прозрение във висшите светове.
За съжаление, все още е широко разпространено и погрешно схващането, че теософията е нещо, което идва от Изтока, всъщност от Индия, и вид необудизъм, който трябва да бъде натрапен на нас, западняците, като нова религия. Да се каже това означава да се направи голяма несправедливост към теософията, защото тя съществува в Европа от самото начало и е пуснала дълбоки корени на много места, особено през последните векове. Трябва да се признае обаче, че на Изток тя винаги е била посрещана с по-голямо разбиране.
Изтокът и Западът също имат доста различни пътища за посвещение, което е в съответствие с по-дълбоката природа на отделните народи. За нас европейският път, разбира се, е по-важен и е по-подходящо да го следваме. Всички тези пътища обаче водят до една и съща цел, защото истината е една и съща както тук, така и там, днес и вчера, и във вечността. Като начало ще бъде дадено кратко описание на

трите най-важни форми на посвещение – първо индийското йога посвещение, второ християнският и гностически път, който хората също биха направили добре да следват днес, и трето, розенкройцерският път. Това е най-подходящият за хората днес, които не могат да намерят това, което търсят само във вярата, и имат нужда да навлязат в постиженията на цивилизацията и технологиите. Дълбоко в себе си това е и християнски път, както е видно, освен всичко друго, от факта, че някой, който се е развил, следвайки розенкройцерския път, се научава да разбира мъдростта, преподавана в християнството, по най-добрия и най-дълбок начин.
Първо, източният път на йога. Човешката душа е способна да се развива до степен, в която става като око, което има директно виждане на духа, на вечното, което е отвъд времето. Пътят, поет от хората на Изтока за това развитие, се различава от пътя на европееца, защото естественото им разположение и организация са различни. Индуистът се различава от европееца не само по външен вид, защото мозъкът и душата му също са устроени различно. Следователно е очевидно, че ако наистина искат да постигнат целта, индусите трябва да поемат по различен път от този на европейците. Всъщност стига дотам, че европеецът може да се съсипе както морално, така и физически, като поеме по източния път на развитие. Изолацията и отдръпването на душата, необходими за пътя на йога, са практически невъзможни в нашата европейска цивилизация. Човек би трябвало да се отдръпне напълно от обикновения живот тук и всъщност от цялата ни цивилизация, като се посвети изцяло на своето лично вътрешно развитие.
Някой, който следва този път, се нуждае от духовен водач или гуру, който да го води безопасно през целия хаос. Без такъв гуру е невъзможно да се следва този път. Необходима е и пълна трансформация на човешката природа, трансформация, заложена за човек от гуруто. Такъв гуру има неограничена власт над своя ученик. Тогава вече не е без значение какво прави индивидът в живота си в други отношения. Вече не е достатъчно да бъдеш добър, достоен човек от обикновения вид, а просто човек, когото обществото е склонно да счита за пример.
Трябва да е възможно душата и тялото да се поддържат напълно отделни и отделени, те не трябва да се преплитат по начина, по който са се преплитали преди. Страстите и животинските инстинкти вече не трябва да имат място в човешката душа, защото те възпрепятстват и възпрепятстват душата да проникне в мъглите на физическия свят и да погледне към висшия свят на духа. Когато обаче душата и тялото са напълно разделени, последното може да внесе своите страсти и импулси в действие едновременно с това, когато душата е в този висш живот. Следователно е възможно душата да се развие на по-високо ниво и да придобие видение в духа, докато тялото е подложено на всякакви лоши качества и може би се покварява, защото страстите и импулсите му вече не се водят към по-добри неща от прозрението на душата, което е било възможно, когато душата и тялото все още са се преплитали. Това показва огромното значение на правилното напътствие по този

труден път. В този случай човек трябва стриктно да се подчинява на гуруто, дори ако това е против обичая. На гуруто е позволено да се намесва в най-съкровените дела на сърцето на ученика и да му дава правила как да води живота си. Някои взаимоотношения могат да бъдат забранени като пречка за протичащото развитие. Предпоставките за този начин на развитие са, първо, способността да се възпрепятства положителното въздействие на низшите импулси, след това редовното практикуване на определени начини на действие, трайното установяване на определени качества и развиването на допълнителни способности, които все още спят или не съществуват.

Такива подготовки за развитие са: първо, да се откажем от навика да оставяме мислите си да се лутат. Това може да изглежда лесно условие, но всъщност е трудно. Външни впечатления ни водят и ни оказват натиск. Поне пет минути на ден човек трябва да има пълен контрол над начина, по който текат мислите му. Едно упражнение, което човек може да опита, е например да концентрира ума си върху една-единствена идея. Нищо друго не трябва да се свързва с тази идея, колкото и неща да искат да влязат сами, а само мислите, които самият аз свързвам с нея, като свободно решавам да го направя. Такива упражнения трябва да се правят с различни предмети. След известно време мисленето на индивида ще бъде контролирано и това външно се проявява в по-прецизен избор на думи, наред с други неща.

Второ, поемане на инициатива в действията. Някои хора са напълно неспособни на това, защото може да са били принудени да се занимават с дадена професия от ранна възраст и тя заема по-голямата част от активния им живот. Повечето от нещата, които правим, са диктувани отвън. Следователно някой, който се стреми да получи посвещение, трябва да е дълбоко загрижен да прави нещо редовно, винаги по едно и също време на деня, нещо, което сам е решил, дори и да е нещо съвсем незначително.

Трето, ученикът трябва да преодолее промените в настроението, като в едната минута е на върха на света, а в следващата е потиснат. Това означава, че не трябва да се отдаваме безволно на удоволствието и болката, а да запазим вътрешното си равновесие дори в най-горчивата болка и най-големите удоволствия. Това със сигурност няма да ни направи нечувствителни и лишени от реакция; напротив, вътрешните ни реакции стават още по-фини и интензивни.

Четвърто, една персийска легенда за Христос Исус трябва да живее в сърцето на ученика. Тя е следната. Един ден Исус се разхождал из провинцията с учениците си. Край пътя лежало полуразложено куче – ужасна гледка. Учениците се обърнали, шокирани. Христос Исус погледнал трупа с любящи очи, но казал: „Вижте какви красиви зъби има това мъртво животно!“ Същността на това е да се намери скрита красота дори в грозните неща и винаги да се търси положителният аспект, нещо, на

което човек може да каже „да“. Животът дори на най-лошите злодеи има моменти на светлина и ние можем да ги посрещнем с разбиране.
Пето, трябва да се стремим към пълна свобода от предразсъдъци. Миналото никога не трябва да определя начина, по който оценяваме настоящето. Не бива да отхвърляме нещо ново само защото не сме се сблъсквали с него преди. Новите прозрения трябва да се приемат безпристрастно, ако човек иска да бъде посветен.
Шесто, развиване на хармония на душата. Това наистина ще възникне от всички останали неща, сякаш от само себе си.
Тези качества са абсолютно необходими предпоставки за всеки, който ще бъде посветен в пътя на йога.
Истинският път на йога включва редица етапи, които трябва да бъдат ясно разграничени.
Първо, ученикът по йога не трябва да убива, да лъже, да краде, да живее прекомерно или да бъде алчен. Колкото повече човек престава да живее за сметка на другите, толкова повече се доближава до това какво се има предвид под изискването да не се краде. Защото това, разбира се, не е кражбата, която е наказуемо престъпление, а по-фини форми на нея. Що се отнася до другите изисквания, всеки човек веднага ще разбере какво включват те.
Второ, силно желателно е да се признаят определени символични действия за свои собствени. Човек трябва да има чувство за тях и да разбере, че един обред всъщност е просто даване на символичен израз на нещо много по-дълбоко.
Трето, заемането на специфични пози на тялото, тъй като позицията, в която човек заема тялото си за упражненията за постигане на висша мъдрост, далеч не е без значение. Доколкото е възможно, тя трябва да бъде поставена в посоката, в която се движат духовните потоци в света.
Четвърто, пранаяма, регулирането на дишането, е от голямо значение. То е свързано с изискването да не се убива, защото човешкият дъх е способен да убие много неща в света около него. Йога дишането има за цел постепенно да освободи дъха от смъртоносния му ефект върху други форми на живот. Преди всичко, учениците по йога не трябва да отделят толкова много смъртоносен въглероден диоксид. Това е възможно, защото знаем, че хора, които са били дълбоко посветени, могат да прекарат десетилетия в пещери, където въздухът е застоял, и това не ги съсипва физически.
Петият етап е свързан с потискане на еволюцията на определени чувствени идеали. Вече не трябва да позволяваме на всяка чувствена идея да ни влияе, а трябва да вземем отделните и да съсредоточим цялото си внимание върху тях. Останалите ни мисли също трябва да бъдат насочени към развитие по специфичен, регулиран начин.
Шестият етап е, че докато напредва, ученикът трябва да се концентрира, да речем, върху впечатление от светлина или, казано по-добре, да се концентрира върху

образа, който такова впечатление е оставило в душата. Това е още по-висок етап. Още по-ценна е медитацията, основана на идея, която вече не е част от света, който възприемаме чрез сетивата. За човешкото същество е от съществено значение да се отдаде на съзерцанието на такива идеи, ако иска да напредва.
Седмият етап е много труден. Той се състои в това, че индивидът прогонва всяка идея от какъвто и да е вид от съзнанието си, като същевременно остава напълно буден. След това той се доближава до състоянието на интуитивно схващане. Сега най-накрая почвата е подготвена и съдържанието на един свят, който досега ни е бил непознат, може да дойде при нас.
Гуруто е абсолютно необходим по време на цялата подготовка за пътя на йогата. Единствено и изключително на него се дължи това вътрешно развитие да поеме правилния път и да е от полза за ученика.
Разбира се, това е само груб и готов план на пътя на йога. Със сигурност не е набор от инструкции за следването му. Нека повторя: насоките, давани от гуруто от време на време, са абсолютно необходими и се дават от човек на човек.
Вторият път е християнският гностичен. Основната разлика тук, в сравнение с предишния, е, че не е необходимо всеки отделен ученик да има свой собствен гуру. Това вече не е необходимо поради съществуването на една велика, възвишена личност, Христос Исус, който е там, за да бъде целта на ученика и да посочи пътя. Пътят, който трябва да се следва, е даден подробно в светото писание, в Библията, най-вече в евангелието от Йоан. Дълбоко в себе си това наистина дава директни инструкции за обучение като мистик.
По този път водачът е по-скоро да съветва, отколкото да бъде авторитетен гуру в обичайния смисъл. Ръководството относно посвещението е от най-висшия авторитет - това на Исус Христос. Евангелието на Йоан дава такова ръководство. То не е книга за учене, а книга за живот в истинския смисъл на думата. Първите няколко изречения от евангелието имат специални мистични сили и са изключително важни за поемане по този път на посвещение. Ученикът на християнските мистерии трябва да предприеме медитативен подход към тези няколко изречения, например да ги остави, а не нищо друго, да живеят в душата му в определено време всяка сутрин. След известно време дълбокият смисъл на тези изречения ще му стане ясен интуитивно и едва тогава е дошъл моментът, в който човек може да започне по-нататъшно изучаване на Евангелието на Йоан, така че то наистина да даде плод.
В хода на изучаването, образите от Евангелието постепенно ще се промъкнат тихо в сънищата ни, така че да имаме реално вътрешно преживяване на описаните събития. Това вътрешно преживяване продължава през всички по-нататъшни етапи на развитие, които няма да описвам подробно тук и сега.
Когато ученикът е напреднал към измиването на краката, символичен акт, при който човек смирено изповядва своята зависимост и факта, че е израснал и се е развил въз основа на нещо по-нисше, на по-ниско ниво от нашето собствено, определени

симптоми ще се проявят и външно – странно усещане за течаща вода покрай краката. Вътрешният симптом, свързан с това, е въображаемо видение за измиването на краката. В християнското мистично развитие измиването на краката бележи първия етап.
Втората станция е бичуването, което също е нещо, в което човек навлиза с чувствата си. Това означава, че въпреки големите и чести проблеми, които трябва да понесем в живота, винаги ще стоим изправени и няма да се обезсърчаваме. Отново имаме както външни, така и вътрешни симптоми – странно физическо усещане за пробождане и менталния образ на собственото ни бичуване.
Третият етап е трънеият венец. Това означава, че макар да е болезнено най-свещените ни чувства и убеждения да бъдат осмивани и да бъдат презрително насочвани към тях, не бива да губим вътрешната си твърдост, равновесието си. Симптомите са главоболие и видение за собствения човек, носещ трънения венец.
Четвърто, носене на кръста (разпятие). Тук ученикът трябва да придобие жив опит, че тялото е всъщност безразличен обект в сравнение с душата и нейната важност. Когато наистина осъзнаем това, ще можем да използваме тялото само като инструмент за по-висши неща и наистина да го контролираме. Симптомите са стигматите на Христос, появяващи се като зачервени области по ръцете и краката. Това кръвно изпитание обаче се случва само за кратки моменти по време на медитацията. Вътрешно видение на това как се разпъва.
Пето, мистичната смърт. Тук ученикът преживява странно преживяване. Сякаш целият свят около него е покрит с воал и той усеща същността, която се крие зад воала. Когато се почувства така в пълен мрак, воалът внезапно се разкъсва и той поглежда през него в нов, чуден свят. Сега той се учи да съди дълбините на човешката душа по съвсем различен стандарт. Тази мистична смърт е като слизане в ада.
Ученикът вече е някой, който е пробуден и може да премине към шестия етап, погребението. Тук той усеща цялата външна среда като свое тяло. Неговата индивидуална природа се разширява, обхващайки целия свят. Тялото се чувства като едно цяло със земята, а индивидуалното съзнание се разширява, за да се превърне в земно съзнание.
Седмият етап не може да бъде описан до каквато и да е степен, защото е отвъд всички сили на въображението, основани на сетивата. Хората, които най-накрая са се освободили от този свят чрез непрестанна практика, може би ще са способни да го схванат в мислите си. Този етап включва навлизане в съвършена божественост и слава и ние нямаме думи, за да го опишем.
Този християнски път е труден, защото изисква голямо вътрешно смирение и отказване от себе си. Всеки, който го е преминал, обаче, ще е постигнал целта и достойнството на човека. Истинското християнство ще е оживяло в него по един съвсем реален начин.

Третият път е розенкройцерският. Той всъщност е просто модификация на другите два. Развива се през 14 век, когато адептите са могли да предвидят, че цивилизацията ще стане много различна през следващите векове.
Това е най-подходящият път за съвременните хора. Той е и най-подходящият за европейците. Това не означава, че някой от другите пътища също няма да доведе до целта. Но розенкройцерската система е съвместима с цялата ни цивилизация и култура. Досега тя не е била заложена в книги или ръкописи, а се е предавала от поколение на поколение чрез устна традиция. По-подробно описание е дадено в *„Луцифер-Гнозис“* под заглавие „Как да придобием знание за висшите светове“.[146]
Това е много различен поглед върху ролята на гуруто. Той вече не е абсолютен авторитет за ученика, а по-скоро приятел и съветник. Единственият авторитет се крие в собственото свободно решение на индивида.
Еволюцията протича в седем етапа: 1) изучаване, 2) въображение, 3) прозрение в окултните писания, 4) придаване на ритъм на живота, 5) търсене на връзки между макрокосмоса и микрокосмоса, 6) съзерцание, 7) преживяване на благочестие.
Следователно, ученето е необходимо като първа стъпка, макар че това не е академичен тип учене, а работа с мисли, свързани със света и човешкия живот, произхода на небесните тела и т.н., както и други начини за трениране на мисленето. Мисленето е способно да ни даде нови житейски преживявания – говоря за логическо мислене с определена цел. То осигурява сигурно ръководство през всички светове, защото мисленето трябва да бъде еднакво последователно във всички тях.
Второ, трябва да придобием способността за въображение. Това е въпрос на отношение към света около нас не само на теория и в мислите ни, но и в морален план. Трябва да се научим да откриваме аспекта на всяко нещо, който му дава морален контекст. За да развием този вид въображение, можем например да поставим ясно образа на растение пред въображението си. Или можем да имаме пред себе си малко зрънце и да си представим как то постепенно пониква, произвеждайки стъбло и накрая цяло растение с плода си. След известна практика човек наистина може да види как едно растение се появява и расте от такова семе. Това обаче изисква значителни окултни сили. С по-малки средства е възможно да възприемем астралното тяло на растението като малък пламък, излизащ от семето.
Трето, да се научи окултна писменост. Това означава да се научат знаци, свързани с космическия процес.
Стъпка 4 е да направим живота ритмичен. Дишането ни трябва да бъде регулирано, като променяме относителните пропорции на издишания въглероден диоксид и вдишвания кислород по специфичен начин. Изключително необходимо е да внесем ритъм в живота в нашата неспокойна епоха. Всички процеси следват един друг в един голям ритъм и доколкото е възможно, това също трябва да стане част от живота ни. По този начин трябва да организираме процес на медитация в даден час

или да преглеждаме миналия си живот по едно и също време всяка вечер. Това освобождава велики сили в душата.
Стъпка 5 е да се търсят съответствия между микрокосмоса и макрокосмоса. Гьоте е изразил това най-красиво в следния стих:
Ако окото не беше като слънцето,
слънцето, което никога не можеше да види;
ако в нас не беше самата божествена сила,
как бихме могли да се наслаждаваме на божествените неща?[147]
Интензивното навлизане в нашите органи ни учи за частите на макрокосмоса, които са свързани с тях. Така изучаването на окото ни учи за светлината, изследването на белия дроб - за състава на въздуха и т.н. По подобен начин би трябвало накрая да придобием и себепознание.
Влизайки в малкия свят вътре в нас, ние постепенно биваме откривани и за големия свят. Такива сравнителни изследвания в крайна сметка ще доведат до състояние на благочестие, резултат от цялата предходна работа и най-вече от дълбокото, спокойно съзерцание, което е шестият етап.
С всичко това, индивидът трябва да бъде пропит със специфични добри качества, а именно самоувереност, самоконтрол и присъствие в ума и духа.
Ученикът трябва непрестанно да работи върху това вътрешно развитие. Защото, макар божественият принцип наистина да е скрит в нас, той не се разкрива без работа и правилния вид развитие. За да следва този път, не е нужно да напуска човешката и социалната си среда, за да се посвети на личностното си развитие в уединение. Нито пък изисква да презираме материята, а просто да я надхвърлим, да я преодоляваме, за да достигнем нещо по-висше.
Нашият водещ принцип трябва да бъде, че себепознанието е познание за света. Трите начина, които описах, отвеждат индивида до това да бъде ученик на по-високо ниво. Само чрез това истинският посветен може да ни даде ключа към тайната на света, за да можем да получим прозрение за по-дълбоките връзки в живота на света и в човешкия живот. Това най-високо ниво означава, че човек е способен да получава интуиции от по-висши светове. Това е състояние на яснота в духа и на божествена светлина.

19. Пътят на йогата, християнско гностическо посвещение и езотерично розенкройцерство

Посвещението дава възможност на човек да получи прозрение за висши светове. Това е процес на развитие в най-съкровената част на душата. Различните хора поемат по различни пътища, но истината е една и съща за всички тях. След като достигнете върха на планината, вие имате отворена гледка във всички посоки. Но би било съвсем безсмислено да не поемете по пътя към върха, който е най-близо до точката, където всъщност се намираме. И същото е и с посвещението. След като сме достигнали целта си и наистина сме получили отворена гледка, полученото прозрение ще бъде еднакво за всички.

Не е добре обаче някой да поеме по път, различен от този, който отговаря на неговата природа. Наистина трябва да има отделен път за всеки индивид. Всички те обаче попадат в един от трите типа - йога път, гностическо и розенкройцерско християнско посвещение. Може да се поеме по един от тези три различни пътя. Те се различават, защото има три вида човешки същества. Само малко европейци могат да поемат по ориенталския йога път. Следователно, като правило, не е правилно европеец да поеме по този път. Хората живеят в съвсем различен климат в Ориента, където слънчевата светлина е напълно различна. Анатомичните разлики между ориенталците и европейците не са лесно демонстрируеми, но разликата в душата и духа е дълбока и това трябва да се вземе предвид, защото вътрешното развитие се намесва дълбоко в душевната и духовна природа на човек. Анатомите не могат да възприемат по-фината структура на индуисткия мозък. Но ако поискате от европеец нещата, които могат да се поискат от индиец, ще го унищожите. Един индиец може да бъде помолен да прави определени неща, които изобщо не служат на цел за един европеец и дори могат да бъдат вредни за него. Преди всичко, пътят на йога поставя едно основно изискване към учениците, което трябва да бъде изпълнено, ако пътят изобщо трябва да бъде поет. Той изисква строгата власт на учител, който се нарича гуру. За да поеме по този път, човек трябва да приеме насоките на гуруто във всеки детайл от живота си. Съвсем отделно от това, индийският път на йога едва ли може да бъде поет, освен ако човек не се откъсне от външните условия на живота. Необходимо е, разбирате ли, да се направят всякакви външни приготовления, които ще подкрепят упражненията, които му се дават. Ако преживеете неща, които правят дълбоко впечатление в емоционалния ви живот, това ще има дълбоко влияние върху вас, докато преминавате през окултно вътрешно развитие. Следователно, ученикът по ориенталска йога трябва да пита своя гуру за всеки детайл от живота си. За да направи каквато и да е промяна в живота си, той първо трябва да поиска насоки от гуруто. Следователно пътят на йога изисква абсолютно подчинение на гуру. Трябва да се научите да виждате нещата през очите на гуруто и да чувствате така, както той го прави. Невъзможно е да се

следва този път, освен ако няма дълбоко доверие, съвършена любов, съчетана с пълно доверие и безусловно предаване, което има предимство пред всичко останало.
За гностичния християнски път има само един велик учител, централният гуру. Необходима е вяра в самия Христос Исус, а не само в неговите учения. Гностичният християнски ученик трябва да може да вярва, че единственият и неповторим възвишеният божествен индивидуален дух е бил въплътен в Христос Исус, индивидуален дух, който не може да бъде сравнен с никой друг, дори с най-висшия. Всички останали индивиди са започнали от по-ниско ниво на земята и след това са се възнесли, примери за това са Буда, Хермес, Зороастър и Питагор, а техният духовен ръст е резултат от много по-ранни превъплъщения. Това не е така с Христос Исус. Той не може да бъде сравнен с никой друг индивид, с нищо друго на земята. Би било невъзможно да се следва гностичният християнски път, освен ако човек не вярва в това.
Третият път е розенкройцерският християнски. Там учителят е съветник, който по същество ограничава съветите си до действителните мерки, предприети за духовно развитие. Това духовно развитие трябва да бъде организирано по такъв начин, че да има дълбоко влияние върху живота на индивида. Учителят винаги трябва да присъства за посвещението. Няма сериозно посвещение без учител. Всеки, който иска да каже, че има, би казал нещо толкова глупаво, колкото някой, който си мисли, че е възможно дете да се роди, без двата пола да играят роля. Посвещението е процес на духовно оплождане, който всъщност би бил вреден, ако не се осъществяваше в такава двойна връзка между учител и ученик.
Индийският йога път е разделен на седем етапа. Последователността обаче не винаги е еднаква. Различните етапи могат да бъдат комбинирани по някакъв начин. Не е необходимо да се преминава през етапи от 1 до 7 в този ред. Може да се случи човек да бъде помолен да вземе нещо от някъде в последователността по-рано и да му бъде дадено упражнение, което се отнася до друг етап. Зависи от съответния индивид. Ученикът може да направи това след няколко години или дори няколко месеца. На въпроса колко време отнема посвещението, Субба Роу[148]каза, че може да са 70 или 7 прераждания, някои се нуждаят от 7 години, други може да се нуждаят от 7 месеца, или 7 дни, или дори 7 часа. Това зависи изцяло от духовната зрялост на човека. Духовната зрялост се проявява по-рано при някои, а при други изисква повече време. Това е въпрос на карма. Можем с право да се запитаме защо някой може да не е изключителен в това отношение, въпреки че може да е достигнал много високо ниво на духовност в по-ранен живот. Може да има препятствия във физическата или душевната му природа. Задачата на учителя е преди всичко да премахне тези препятствия. Физиономията на човек в обикновения живот няма нищо общо с това. По-ранно прераждане може да е скрито дълбоко в душата и да не може да се появи поради някаква пречка.

Яма е първият етап от индийското йога обучение. Тя означава „сдържаност“ или „търпение“. За индиеца това означава да не лъже, да не убива, да не краде, да не прави разпуснатост, да не прави желания. За да навлезем по-дълбоко в това какво означава това за индиеца, трябва да го разгледаме в целия му контекст. Така че може да сме вегетарианци, но все още не сме се отървали от навика да убиваме неща. Животът ни всъщност е невъзможен без това. Ние всъщност убиваме, докато дишаме, защото издишваме въглероден диоксид. Ако зелената растителна покривка на земята не поемаше непрекъснато въглеродния диоксид и не отделяше кислород, хората и животните нямаше да могат да живеят. Част от йога упражненията е да се откажем от навика да убиваме. Индийците приемат това много сериозно. Много от връзките, които имаме в живота си, също биха попаднали под заглавието на кражба за тях. Всеки от нас трябва да приема пари по някакъв начин. Много условия са свързани с получаването на тези пари. Когато купуваме палто, няма как да знаем дали за него не е пролята човешка кръв. Хората не се замислят много върху факта, че са в социален контекст и са отчасти отговорни за това, което правят. Ако приемаме тези неща сериозно, трябва да се чувстваме отговорни за нещата, които се случват заради нас.
Най-много помагаш на другите, като имаш малко желания. Някой, който намалява желанията си, помага на другите повече, отколкото филантроп. Следователно, ако не пишем ненужни писма, това може да спести на някои хора усилията да се качват по стълби. Съвсем погрешно е да се мисли, че помагаш на хората, като отправяш повече искания, като по този начин осигуряваш повече работа. Ти по никакъв начин не добавяш към нещата, от които хората се нуждаят, като създаваш работа за тях. В Европа ситуацията е толкова сложна в днешно време, че става все по-трудно да се изпълнят изискванията на източния йога път. Това, разбира се, може да се следва по правилния, стриктен начин в страна, където няма банки и където културната ситуация е ясно видима.
Вторият етап е *нияна* , спазване на ритуал. Индийският йога път със сигурност изисква ритуал, така че ученията да могат да бъдат свързани с религиозни обреди. Строго се изисква всеки, който следва йога пътя, да спазва ритуал. Нещата трябва да се разиграват пред очите им. Точно както в случая с изкуството е важно то да намери реално изражение в предмети, така и в случая с посвещението е важно нещата да бъдат представени в ритуали.
Третият етап е *асана* , позициите на тялото, за които се приема, че са в съответствие със специфични течения в космоса. Когато хората все още са имали чувство за такива неща, те винаги са поставяли главния олтар в източния край на своите религиозни сгради. Индийците са толкова фино организирани, че има значение в коя посока са обърнати. Потокът, който върви от север на юг, наистина е различен от този, който върви от изток на запад. Позициите на тялото са важни за посвещението в йога, защото ориенталското тяло е много по-меко и заемането на

определена позиция оставя много по-голям отпечатък. Европеец, който иска да поеме по ориенталския йога път, също ще трябва да направи всички тези неща. Четвъртата е *пранаяма* , внасянето на ритъм в дихателния процес. Най-добре можем да разберем това, ако вземем предвид, че при съвременните условия човешкото дишане убива нещата. Учителят инструктира ученика да регулира дишането си според определени правила, които му дава, поне за известно време. Ако изследваме дишането, ще открием, че въздухът, издишан от ученик по йога, има съвсем различен състав, съвсем различно съдържание на въглероден диоксид, от дишането на обикновените хора. Следователно е вярно, че чрез регулиране на дишането ученикът влияе върху бъдещата еволюция на Земята. Постоянното капене износва камъка. Не виждате резултати от един ден за следващия. Но всичко се натрупва и ще има определено значение за дълги периоди от време.
В определен момент розенкройцерските учители карат учениците си да внесат ритъм в дишането си. Какво води дихателният процес? Физическият човек не може да бъде представен без растенията. Вдишваме кислород, който се свързва с въглерода в белите дробове, и издишваме въглероден диоксид. Растението прави точно обратното. Съществува непрекъснат цикъл между човешките същества, от една страна, и растенията, от друга. В далечни времена човешките същества ще развият собствен орган, който ще се грижи за функцията, която растенията изпълняват днес. Те ще могат сами да преработват въглеродния диоксид. Човешките същества ще имат орган, способен да отделят въглерода от кислорода и да го направят част от себе си. Принципите, които приемаме с храната си днес, за да изградим телата си, тогава ще бъдат нещо, което съзнателно правим в себе си. По този начин ще превърнем въглеродния диоксид отново в кислород. Този процес наистина се подпомага, като се направи дихателният процес ритмичен. Това е било преподавано обширно в розенкройцерските училища от 14-ти век. Някои от тези тайни са били разкрити, така че са се появили в популярната литература. В произведение от 18-ти век се прави препратка към философския камък.[149]Твърдението е буквално вярно. Самият автор вероятно не е знаел за какво всъщност става въпрос. Цялото човешко същество трябва да се промени, ако иска да постигне това, което растението прави за него сега. Тогава физическото му тяло ще бъде въглерод, но не черни въглища, нито твърд диамант, който в края на краищата е само символ на философския камък. Философският камък е предназначен да бъде тяло, което е прозрачно, с другите органи, интегрирани в него. То ще се състои от маса от гелообразен въглерод, подобно на белтъка на яйце. Човекът следва път, по който един ден ще се развие в тази чудна слава. Ритмичното дишане, което води до това, се нарича „алхимия“. Философският камък е lapis *philosophorum* . Човекът, който е написал това, всъщност не е знаел какво пише.

Петият етап от йога пътя е *пратяхара* . Той се състои в способността да потискаме външните сетивни впечатления. Трябва да познаваме нещата, които наистина са нашият душевен свят, и да оставим настрана всичко, което ни е дошло отвън. Повечето от нещата, които хората мислят, са дошли при тях отвън. Когато някой е способен съзнателно да се отдаде на вътрешните си мисли и да се направи сляп и глух за света около себе си, въпреки че е вътрешно буден; ако е способен да има мисъл, без да размишлява върху външни неща, сънят му ще бъде изпълнен със сънища и той ще практикува *пратяхара* .
На 6-ия етап човек трябва не само да заличи напълно всичко, което очите виждат и ушите чуват, но и да потисне вътрешните идеи, издигащи се от самата душа. След като е премахнал от душата всичко, което е дошло в нея от живота, човек задържа във вътрешната си душа една идея, която гуруто е дал. Това могат да бъдат идеи като тези, дадени в първите четири правила в „ *Светлина по пътя*“. Най-доброто съдържание за душата е това, което един специален учител е в състояние да ни даде.
На такова душевно съдържание се позволява да действа известно време, преди човек да го освободи, без да губи съзнателно съзнание. Тогава човек има функцията на живота в ума и духа, без мисловното съдържание. Когато този 7-ми етап е достигнат, светът на духа навлиза в нас. Това състояние се нарича *самадхи* .
Пътят на християнския гнозис също е в седем етапа. Този метод е предназначен за малко по-нефино тяло и преди всичко за света на чувствата и емоциите. Християнският учител трябва да напътства ученика в света на чувствата и емоциите. Седемте етапа на християнското посвещение са 1) измиване на краката, 2) бичуване, 3) трънен венец, 4) разпятие, 5) мистична смърт на кръста, 6) полагане в гроб, 7) възнесение на небето.
Най-добре е да разгледаме тези 7 етапа, като опишем начина, по който учителят работи с ученика. Учителят ще каже например: „Вижте растението. То пуска корени и расте в света на минералите. Обръщайки се към минералния свят, то би трябвало да каже: „На теб дължа съществуването си и мога да живея само благодарение на теб. Благодаря ти!“ По същия начин животното трябва да каже на растителния свят: „На теб дължа съществуването си и мога да живея само благодарение на теб.“ Гледайки природния свят около себе си и човешките същества, които са на по-ниско ниво, подобно чувство трябва да живее в душата му. Никога не е възможно да се развие и да достигне по-високо ниво, освен ако няма и по-ниски нива. Поради това хората, които са социално на по-високо ниво, също трябва да слязат при тези, които са под тях, и да им благодарят. Христос Исус предложи това, когато при измиването на краката се наведе към учениците си и им изми краката. Някой, който е на първия етап на християнското посвещение, трябва да изпълни сърцето и ума си с такова чувство на благодарност към всичко, което е под него. Два симптома ще покажат какво е постигнал. Той ще има астрално видение, в което вижда себе си в

ситуацията на измиване на краката. Това се случва на всеки, който преминава през това по правилния начин. Второ, той ще има усещането, сякаш вода се облива около краката му.
На втория етап ученикът трябва да се научи да понася цялата болка и страдание, които животът носи и които винаги са около него. Той трябва да стои изправен, дори когато трябва да изтърпи най-силната болка. Симптомите ще бъдат астрално видение, в което той вижда себе си бичуван и ще усеща нещо като убождане с игли на различни места по тялото си.
На третия етап ученикът придобива способността да понася, когато презрението и подигравките се изливат върху неща, които са най-святи за нас. Учителят казва на ученика: „Ако си способен да понесеш подигравките и подигравките на това, което е най-свято за теб, и въпреки това да го отстояваш, ще можеш да носиш трънения венец.“ Ученикът ще изпита особен вид главоболие, когато достигне това ниво.
На четвъртия етап той трябва да се научи да разглежда тялото като нещо изцяло външно за него, носейки го така, както носим инструмент, чук или някакъв друг инструмент. В някои училища учениците се учат да говорят за тялото си така: „Тялото ми преминава през вратата“ – и други подобни. В астралното си видение ученикът след това вижда себе си прикован на кръста. Той има стигматите на Христос на ръцете и краката си и от дясната страна на тялото. Червените стигми се появяват в момента на медитация и концентрация.
Петият етап е мистичната смърт. Тук индивидът чувства, сякаш между него и останалия свят е поставен воал, като черна завеса. След това той осъзнава вътрешно цялата лошота, която може да съществува в света. Слизане в ада – това е мистичната смърт. Видение ще покаже как завесата се разкъсва.
На 6-ия етап човек има чувството, че всичко останало е неговото собствено тяло. Ти си единен със земята. Това е погребението.
Седмият етап, възкресението, не може да се опише с думи. Някой, който преживява тези чувства в душата си, получава прозрение за света на духа.
Третият вид посвещение е розенкройцерският път. Той е познат в Европа от 14 век. Той е насочен преди всичко към укрепване и овластяване на вътрешната воля. Докато ориенталската школа поставя акцент върху мисленето, а християнската школа - върху чувствата, розенкройцерският път има за цел да развие волята. Етапите на този път са 1) учене, 2) въображение, 3) изучаване на окултния писменост, 4) внасяне на ритъм в живота, 5) разбиране на съответствието между микрокосмоса и макрокосмоса, 6) съзерцание или навлизане в макрокосмоса, 7) благочестие.
За да учи, ученикът трябва да има търпение да придобие определени идеи относно света. Преди всичко той трябва да приеме учението, което му е дадено. Така например, той трябва всеотдайно да изучава ученията на елементарната теософия. Той трябва да се опита да навлезе възможно най-дълбоко в тях. Търпеливото

усвояване на идеи е от съществено значение за всеки, който иска да достигне по-високи нива. Това изисква специфичен начин за трениране на мисленето, свикване с живот и активност в чистия мисловен елемент. Книги като „ *Философия на духовната дейност“* и *„Истина и знание“*.[150]са написани за тези, които искат да постигнат розенкройцерско посвещение и да обучат умовете си. Става въпрос за преодоляване на трудностите, които мнозина намират за непреодолими, за следване на мислите и за възприемане как една мисъл по необходимост произтича от друга. Ориенталското обучение изискваше стриктно подчинение на гуруто. При гностичното християнско обучение ученикът трябва да постави Христос в центъра на всички усилия. В розенкройцерското християнско обучение учителят е до него, негов приятел и съветник.

По-склонни сме да се спънем, когато стигнем до по-висшите региони. Затова е важно да придобием вътрешна увереност. В ежедневните ситуации самият живот ни поправя. Понякога той ще поправи грешките ни по ужасни начини. Такава корекция не се дава, когато се издигаме към по-висшите светове. Ето защо в ориенталското обучение човек трябва да вижда с очите на своя гуру и да чувства чрез него. Европейският учител е съветник. Човек се нуждае от напътствията на друг, когато се издига към по-висшите светове. В астралния свят възприятията са напълно различни от тези, които имаме във физическия свят; и в деваканичния свят също се отваря нов свят от възприятия за нас. Трите свята се различават напълно по впечатленията, които трябва да се получат. Но едно нещо е еднакво за всички тях и това е логическото мислене. Това може да бъде надежден водач на астралния и деваканичния план. Когато обучението ни е научило да мислим логично, можем да се справяме и на астралния и деваканичния план. Логиката на физическия план обаче вече не важи за будхи плана.

Вторият етап от розенкройцерското обучение е Въображението. Европейските ученици трябва да отделят време за това, защото е лесно да се падне. Човек трябва да се научи да развива морално отношение към нещата. Всичко преходно трябва да се разглежда като сравнение с нещо вечно. Ако погледнем природния свят по този начин, есенният минзухар, например, се превръща за нас в образ на самотен дух, който се стреми да се издигне нагоре по меланхоличен начин. Теменужката ще бъде символ на нещо, което съществува в ненатрапчива, спокойна красота. Всеки камък ни кара да се замислим – той е сравнение с нещо, което се крие зад него. Така нашият свят става по-богат. Нещата ни разказват за най-съкровената си природа. Едно цвете тогава ще бъде сълзата, чрез която земята изразява болката си, друго – изразът на радостта. Гледайки например оризово зърно, можем да наблюдаваме малък пламък, издигащ се от него. Малкият пламък се превръща в образ на това, което по-късно ще бъде шушулката, израснала от зърното.

На 3-тия етап от всичко съществуващо възниква цял свят на духа. Духовната реалност, духовното съдържание на всички неща се носи над тях. Целият астрален

свят става видим. Тогава се озовавате сякаш във вълните на океана, чувствайки се сякаш се носите в морето. Виждате цвета на лале, издигнат от него, така да се каже, и осъзнавате, че това е дрехата на духовно същество. На този трети етап ученикът изучава окултния сценарий. Трябва да научим това, ако наистина искаме да живеем в астралния свят. По този начин много неща в този свят са базирани на спирала (фиг. 4).

Такава спирала виждаме в мъглявината Орион и в конфигурацията на формите на живот. Човешките и животинските ембриони са спиралнообразни в ранен етап. Едната част е образ на физическия аспект, другата част, която се вие в него, на астралния. Началото на нов етап в човешката история също се символизира от двойна спирала. Това е знакът Рак в зодиака. Когато древната Атлантида е загинала и е започнал следатлантският период с древната индийска раса, слънцето е изгрявало в знака Рак в началото на пролетта. Изучавайки окултното писмо, ние получаваме ориентация в астралния свят.
Четвъртият етап се състои в усвояване на ритъма на живота. Ученикът е инструктиран да регулира дишането си по определен начин. В природата всичко протича в ритми. Всяко растение ще цъфти ритмично по едно и също време. Ритъм може да се наблюдава и в животинския свят. Така едно животно е плодовито само в определени периоди от годината. При човека обаче ритъмът се превръща в хаос. Човекът трябва да създаде нов ритъм за живота си. Много хора имат само ритми, които са им наложени. Най-общо казано, хората нямат ритми, избрани по собствена воля. Розенкройцерът трябва да се погрижи животът му да стане ритмичен. Ритъмът се придава на процеса на дишане според специални инструкции, дадени от учителя.
Петият етап е опознаване на съответствието между микрокосмоса и макрокосмоса. Съществува връзка между човешките същества и всички неща около тях в този свят. Обикновено това се проявява само като любов между двата пола, чувството, че единият човек намира в другия точно това, което му е познато и свързано с него, това, което му принадлежи. Много неща се дължат на тази мистериозна връзка между света и човека. Пример за това е откритието на Парацелз за връзките, които съществуват между определени растения и човека. Притежавайки тази способност, той също така е разбрал как други вещества се отнасят към човека.[151]Той нарекъл страдащия от холера „арсеникус“, защото арсенът предизвиква точно същите симптоми у здрав човек, каквито се наблюдават и при холера.[152]Човек може да има лична връзка, любяща връзка с всички неща, такава, която е изцяло от духа. Това

трябва да се практикува. Постига се, като се следват конкретни указания. Ако помислите за точката, която се намира между веждите и над корена на носа, във връзка с определена дума, след известно време ще получите прозрение за един съвсем специфичен процес в света. Мислейки за вътрешното си око, вие получавате знание за природата на слънцето, за процесите, които са се случвали, когато слънцето и земята са били все още едно небесно тяло. Друго упражнение прави възможно да се познае луната в нейния духовен аспект или състоянието на земята преди 18 милиона години.

След това навлизате дълбоко в съответствието между микрокосмоса и макрокосмоса. Концентрирайки се върху точката между веждите и над корена на носа, вие сте способни да проникнете във времето, когато Аз-ът е влязъл в човешкото същество. След това човешкото същество расте в макрокосмоса в своето съзнание. Той трябва да практикува това известно време, растейки във всички неща, независимо дали са далечни или близки.

Седмият етап е този на благочестието, когато човек израства отвъд ограничената телесна обвивка и е способен да живее с макрокосмоса.

Учениците се обучават според техния окултен статус. Когато един ученик е преминал през тези етапи като реално преживяване, той е достигнал върха на прозрението за висши светове.

XX. Как да придобием прозрение за висшите светове по розенкройцерския път?

Едно от по-малко известните стихотворения, написани от Гьоте, се казва *„Тайните“* .[153]Той е останал само фрагмент. Гьоте разказва за поклонник, брат Марк, чиито странствания ни напомнят за съдбата на Парсифал. След като е изминал дълъг път, той стига до изолирана къща, нещо като манастирска сграда. Там намира федерация, събрание от дванадесет души. В крайна сметка той опознава природата, характера на дванадесетте и на един тринадесети, който е техен водач. Всеки от дванадесетте има нещо изключително важно да прави. То е да даде своеобразно описание на живота на тринадесетия. Този тринадесети индивид си е проправил път през хаос и препятствия от всякакъв вид. Гьоте казва за него:

Човекът трябва да преодолее и да се освободи
от великата сила, обвързваща цялото творение,

което означава някой, който развива висшето човешко същество в себе си. Този тринадесети индивид, наречен Humanus, е израснал напълно отвъд себе си. Величието, влиянието на този мъдър индивид, както го усещаме и интуитивно го подозираме, е още по-голямо, защото, както веднага ни се казва, той умира и преди да влезе във висшите светове на духа, има най-висшия, най-красивия и най-великия дар, който да даде на дванадесетте. А „чистият глупак“ трябва да се пребори и да заеме мястото на тринадесетия. В този фрагмент има някаква магия на Разпети петък. И цялото наистина е трябвало да бъде представено в обстановката на Разпети петък. Самият Гьоте обяснява стихотворението горе-долу с думите, че има много изповедания по света, но ние трябва да видим едно и също зрънце истина във всички тях.[154]Той подсказва това в поемата, като ни представя една от дванадесетте световни религии, която представлява общото ядро на истината в дванадесетте. А тринадесетата е представител на самата тази изначална истина. Поемата наистина очертава теософския поглед върху света. Използвайки поетичен образ, Гьоте иска да покаже как синтезът на всички религии може да се осъществи в мир. Когато брат Марк идва до манастирската порта, от него блести кръст, увит около него с рози. Гьоте е знаел дълбокото значение на този символ и е загатвал за него в стиховете си:

И все пак нещо ново идва в неговия вътрешен ум,
когато съзерцава образа с очите си:
Кръстът стои там, с плътно увити рози.
Кой е съчетал розите и кръста?

Това са думи с наистина езотерично значение.

Въпросът, който ще разгледаме днес, е „Как да придобием знание за висшите светове по розенкройцерския начин?“. Ще обсъдим някои аспекти на розенкройцерския метод. Това е един от начините за получаване на прозрение и

достъп до висшите светове. Терминът „розенкройцер“ може да звучи странно и специфично за някои от вас. Човек е чувал за розенкройцерите като тайно братство, което за първи път се появява под това име около 14 век. Всичко, което човек може да намери в енциклопедии и съвременна литература за тях, е без значение. Редица силно влиятелни хора са представлявали доста специфично духовно течение като розенкройцери. Твърде лесно е да се допусне най-сериозна грешка, когато се търси откриване на най-великите истини, както може да се види от много публикации за розенкройцерите. Те са били едно от най-близките тайни братства и е трябвало да премине през тежки изпитания и тестове. Всеки, който желае да стане член на ордена, е трябвало да премине през много неща. Кандидатът е трябвало да премине през специфично окултно обучение, за да придобие себепознание. Невежеството обаче може да накара възвишеното да изглежда карикатурно. И по този начин розенкройцерството е било напълно погрешно разбрано и изопачено, за да се превърне в карикатура. Това, което е написано за розенкройцерството, е пълно шарлатанство. Някой, който е способен да го прецени правилно, ще види зрънце истина в него. Но винаги е било трудно да се научи нещо за розенкройцерството, както можете да видите от факта, че Хелмонт,[155]Лайбниц[156]а други не са могли да го направят. Твърди се, че посвещението в розенкройцери датира от книга, написана в началото на 17 век, в която се казва, наред с други неща, че розенкройцерите са се занимавали с алхимия, а също и с други неща, като например висше образование. Това се казва във *Fama Fraternitatis* .[157]
Дори там няма да намерите нищо за истинското розенкройцерство, защото тайните на розенкройцерите са били предавани чрез устна традиция. Нещата, които външно са наричани „розенкройцерски“, едва ли са подходящи за достигане до същността на розенкройцерите. Днес ще разгледаме методите, използвани от истинските розенкройцери, доколкото това е възможно публично. Теософското движение първоначално е започнало по ориенталски начин. Истината може да се намери навсякъде, ако човек знае как да я търси и е достатъчно зрял. Хората са имали различен начин на мислене по времето, когато древните индийци са получили учението на светите Риши, различен начин на чувстване и използване на волята си, на виждане и възприемане. Нещата, които са правили в онези дни, вече не могат да се правят днес. Методите, използвани в миналото, вече не могат да се използват днес. Нищо в света не е абсолютно; човечеството е в непрекъснат процес на еволюция. Хората сега имат много различна, по-фина структура на мозъка си и дори начинът, по който се образува кръвта, е различен. Поради това, цялата истина трябва да бъде трансформирана днес, а методите за посвещение трябва да бъдат такива, че да са подходящи за съвременните европейци. Това са причините, поради които е трябвало да съществува розенкройцерство, един съвсем различен начин на посвещение. Розенкройцерското течение е под грижите на велики учители, които винаги са оставали на заден план.

Посвещението в розенкройцерството се състои от седем етапа. Те предоставят стандартен метод, който позволява на европейците да преминат през изпитанията, през които трябва да преминат. Етапите не е задължително да бъдат последователни, защото учителят би избрал това, което е най-добро за индивидуалната природа на ученика.
Седемте етапа са учене, въображение, вдъхновено прозрение или четене на окултния текст, подготовка на философския камък, съответствие между микрокосмоса и макрокосмоса, навлизане в макрокосмоса по жив начин и седмият или най-висшият етап, който е благочестието.
Ученето означаваше развиване на концепции и идеи, които правеха човек способен да формира здрава, всеобхватна представа за съществените взаимовръзки. За розенкройцерите ученето включваше всичко, което имаме в теософията днес, след като сме премахнали ориенталската одежда. Теософията днес предлага розенкройцерска мъдрост. Говорихме и за елементарното розенкройцерско учение в публични лекции.[158]Основната цел е да се придобие съвкупност от понятия, отнасящи се до света, които образуват завършено цяло, в строго установен, твърд набор от идеи. Създава се система на мислене, която е напълно разумна. Розенкройцерът е трябвало да бъде трезва, мислеща личност. Тези учения са истини, достъпни както за най-простите сърца, така и за интелектуалните умове. Каква е целта на подобно изучаване? То води до прозрение за висши светове – астралния свят и след това духовния или деваканичния свят – които са невидимо навсякъде около нас.
Човекът има толкова способности за възприятие, колкото светове има около него. Като начало, тези способности, разбира се, са неразвити. За някой, роден сляп, проглеждането е като ново раждане. По същия начин, появата на още един свят винаги е като ново раждане за човешкото същество. Астралният свят - ние го наричаме така по определени причини - е около нас, както и духовният или деваканичният свят. Би било арогантно някой, който не познава висшите светове, да настоява, че те не съществуват. Астралният свят и деваканичният свят се различават изключително много от физическия свят, който можем да видим около нас. Ние получаваме напълно нови впечатления в астралния и отново в деваканичния свят. И въпреки че нашите възприятия в тези светове се различават значително от тези, които имаме във физическия свят, логиката винаги е една и съща. Мисленето е едно и също и в трите свята; то се променя само в светове, които се намират отвъд. След като сме се научили да мислим в един от тези три свята, законите на това са едни и същи и във висшите. Проблемът обаче е, че във физическия свят човешките грешки се коригират от опита. В тези други светове няма такава лесна корекция и затова се нуждаем от солиден стандарт за обективност. Ще бъдете напълно без подкрепа, ако влезете в тези светове без тази обективност. Ето защо в по-ранни времена е бил необходим гуру за посвещение. Гуруто е трябвало да бъде върховният авторитет в

душата на индивида, който е бил посветен в индийската йога мъдрост. В розенкройцерското обучение връзката гуру-ученик се заменя с подкрепата, получена от тренираното мислене. Ученикът трябва да бъде свой собствен водач. Поради това ученето е важна част от обучението. Фундаментални истини на теософията са написани в „ *Истина и знание“* и *„Философия на духовната дейност“* както за най-простите сърца, така и за хора, които се стремят към по-високо. Четенето на тези книги е необходимо да се отдадем напълно на вътрешна работа, оставяйки една мисъл да се развива от друга.
Вторият етап от розенкройцерския път е въображението. Един всеобхватен метод означава, че човек е могъл да направи първата стъпка към висшите светове. Изпитвайки въображението, ние разбираме по-дълбокия смисъл на думите на Гьоте „Всичко тленно е само притча“.[159]
Гледайки едно растение, можем да изпитаме в неговата форма и същност колко е вярно, че духът на земята, така да се каже, се разкрива в него, когато е тъжно и когато е весело. Велика истина е, че човекът е част от земята, точно както пръстът е част от човешкото тяло. Човекът е само част от цялото, но има илюзията, че живее отделен живот. Пръстът е защитен от такава илюзия, защото не може да се разхожда по човешкото тяло. Ако се чувствате неразделна част от земята, вие имате чувство не само за поезията, но и за истинността на думите на Гьоте за земния дух.[160]Когато човешките същества навлязат в нещата, които земният дух произвежда на повърхността си, много растения ще бъдат сълзите на земния дух за тях, а много растения - неговите усмивки.
Нещо друго беше доведено до съзнанието на ученика по всички възможни начини. Щеше да му се каже: „Вижте чашката с нейните органи за опложданe, целомъдрено вдигната към слънцето. Слънчевият лъч целува вътрешната чашка. Растението невинно протяга органите си за опложданe към космическото пространство. Помислете за това трансформирано и издигнато на по-високо ниво. Помислете първо за животното и за човешкото същество и вижте как човешкото същество прикрива принципа, който растението протяга към слънцето. И тогава си кажете: „Един ден човекът трябва да достигне по-високо ниво, където всичко ниско ще е изчезнало от органите му. На това по-високо ниво той ще предложи на слънцето принципа, който днес е чашката на растението. Всички стремежи и инстинкти тогава ще бъдат пречистени, човешката индивидуалност ще е преодолела естествените си желания.“ В розенкройцерската мъдрост тази трансформация се е наричала граал, свещената чаша.
Когато човек е живял известно време с такива идеи, той ще бъде готов да премине към още по-висши преживявания. Физическото око вижда само семето на растението. Когато душата е подготвена, тя ще може да проникне до образа, който възниква за нея от зърното. От семето ще възникне пламъчна форма за тази душа.

Така индивидът се научава да вижда духовния аспект, който стои зад нещата; той осъзнава, че всичко физическо е родено от свят на духа.
Третият етап в розенкройцерското обучение се нарича четене на окултния сценарий. Космическите сили, действащи в света, се разкриват в определени течения и в цветови и звукови комбинации. Този окултен сценарий е вписан в структурата на света. Пример за това е спиралата, която виждаме като два преплетени вихъра в мъглявината Орион далеч в космоса. На микрокосмическо ниво, включването на човешкото семе приема съответната форма. Образът на двойна спирала е знакът на рака в зодиака. В окултния сценарий тя показва прехода от един етап на еволюцията към друг. Пролетното равноденствие на слънцето всъщност е било в знака на рака, когато в древна Индия е започнал нов период на човешката еволюция след края на Атлантида.
Друг знак в окултния писменост е триъгълникът. Той също е записан в макрокосмоса. На микрокосмическо ниво фигурата на равностранен триъгълник с отбелязан център е символ на възстановения баланс между трите сили на душата. Хармонизирането на мисленето, чувството и волята поражда висшата сила на любовта.
Този трети етап, където се постига съзнателно осъзнаване на вдъхновението, е последван от развитието на ритъма в живота и дишането. На езика на розенкройцерите това се нарича подготовка на философския камък. По-късно това ще бъде етап от еволюцията на човечеството като цяло. Днес хората се нуждаят от кислород, за да дишат. Те издишват въглероден диоксид, който е отрова. Обратното е с растенията, защото те вдишват въглероден диоксид и отделят кислород. В далечното бъдеще човекът съзнателно ще използва въглерода, който днес приема с храната, за да изгради физическото си тяло, а не вече да го издишва. Тогава човешкото тяло ще се състои от съвсем различно вещество, отколкото е днес. То ще бъде мека, прозрачна форма на въглерод. Тогава човешкото тяло ще се е превърнало във философския камък. Символът за това е кристално чистият диамант, който също е въглерод.
Целият процес е бил подготвен чрез внасяне на ритъм в дишането ни и изобщо във всички жизнени процеси. Те се регулират отвън при растенията и животните. Но това вече не се случва със съвременния човек. Той трябва сам да създаде ритъма, който природата дава на всички свои форми на живот. Стриктното придържане към такъв ритъм е било важна част от обучението на розенкройцерите.
На 5-ия етап от розенкройцерското обучение ученикът би имал жив опит за съответствието между микрокосмоса и макрокосмоса. Парацелз е казал: „Всичко, което съществува около нас в пространството, е свързано с нас.“ Отделните букви са в света,[161]и човекът е думата. Човекът притежава всичко, което съществува там, навън в света, в себе си в малък мащаб, в същността му. Да познаеш себе си, за да можеш да познаеш света, това беше задачата, поставена за този етап.

На следващия, 6-ти етап, ученикът трябваше да навлезе в макрокосмоса по жив начин. Тук човекът трябваше да остави себе си зад гърба си, изоставяйки всичко, което е негово. Тогава той наистина позна макрокосмоса.
Най-висшата степен, която можеше да достигне един розенкройцер, беше тази на благочестието. Тук посветеният се обединяваше с цялата вселена, познаваше върха на човешката еволюция, който човечеството трябва да достигне в далечното бъдеще. Учениците на розенкройцерите полагаха всички усилия, за да се подготвят за тази еволюция.
В човека живее както нисша, пасивна природа, така и активен елемент. Ако се развива по начина, който описах, той ще преодолее нисшата си природа и ще се прероди чрез духа. Този аспект на човешката еволюция е изразен с думи от Гьоте:
Докато я нямаш,
тази дума: „Умри и стани!“,
ти си само нещастен гост
тук, на тази земя.
Символът за „смъртта“ е кръстът, символът за ново раждане са розите. Човешкото физическо тяло е кръстът. Всичко, свързано със силите на растежа, е пасивният елемент в нас. Това означава преди всичко млякото. В кръвта, от друга страна, човешкото същество развива активен елемент, докато се стреми да постигне по-висши неща. Това е тайната на бялата и червената роза. Нашата висша природа се стреми да намери баланса между бялата и червената роза. В поемата на Гьоте „ *Тайните“* тринадесетият е образът на някой, който е достигнал това възвишено ниво. Следователно можем да приемем думите, изречени от този тринадесети, като ръководство за всички розенкройцерски усилия:
Всяка сила ни тласка напред надалеч,
за да живеем и работим тук и там;
потокът, който е светът, обаче ни обгражда,
изгражда препятствия навсякъде и ни отнася надалеч.
Запленен от тази вътрешна буря и външна борба,
умът чува една дума, която е трудна за разбиране:
Човекът трябва да преодолее и да се освободи
от великата сила, обвързваща цялото творение.

21. Кои са розенкройцерите?

Името „розенкройцер“ има неопределен, неясен звук за всеки, който изучава теософската литература, сякаш зад него се крие тайна. Мнозина го смятат за термин за хора, занимаващи се с възможна и невъзможна магия през 18 век. Четейки трудовете на хора, които искат да изучават розенкройцерите научно и исторически, човек усеща любезното свиване на рамене, когато пишат неща като: „Имало някога едно братство, което имало благородни идеали и идеи за морален прогрес.“ Те могат също да се позовават на техните символични формули. Но в научни трудове категорично се заявява отново и отново, че розенкройцерите са дегенерати. Ако розенкройцерите някога са били това, което тези хора твърдят, че са, розенкройцерството би било нещо напълно погрешно. В действителност то е едно от най-големите съкровища, които човечеството притежава. Тайните им никога не са се появявали в книгите. Ако нещо е излязло наяве, то е било поради предателство или нещо подобно и подобни неща лесно биха могли да бъдат взети за глупост или суеверие. Подобно схващане няма нищо общо с това какво всъщност е било розенкройцерството. Розенкройцерството може да бъде открито обобщено в книга, публикувана през 1616 г. Авторът се е казвал Йохан Валентин Андрее. Заглавието на книгата е било „ *Химическата сватба на Кристиан Розенкройц*“ .[162]В него се описва напредъкът на някой, който се е стремял да стане розенкройцер. По-късно Андре публикува книга, в която е невъзможно да се разбере дали е замислена сериозно, като шега или като опровержение.[163]

Днес ще открием нещата, които могат да се кажат публично за истинската природа на розенкройцерството. Винаги е имало посвещение. Хората са на различни етапи на развитие. Някои са много напреднали и посветени в най-дълбоките тайни на света, хора, които знаят нещо за начина, по който световете еволюират, как се е развила земята и как човешките същества постепенно достигат все по-високи нива на развитие. Когато се казва, че един посветен „притежава знанието“, това често се приема твърде лекомислено. Да знаеш истинската тайна на човека, да знаеш бъдещето на човека, е най-великото нещо, което някой може да научи. Да, има знание, което всъщност има смъртоносен ефект върху някой, който е неподготвен. Ако то просто бъде казано днес, човечеството ще бъде загубено. То ще бъде разделено, като по-голямата част ще бъде унищожена, докато по-малка част ще се възползва от знанието. Тайната никога не може да бъде изтръгната от посветените от някой, който няма право да знае; дори ако ги измъчвате и ги превръщате в мъченици. Никой посветен никога не би разкрил крайната тайна на света на някой, който няма право да знае. Самата мисъл, че трябва да разкрие тайната, би го подлудила или убила. Нека ви дам картина, която представя цялото развитие,

свързано с тази тайна, в перспектива – това е път, който сякаш става все по-тесен и по-тесен, въпреки че един ден великата тайна ще бъде разкрита на цялото човечество.
Розенкройцерството е един от начините за получаване на посвещение. То е основано от Кристиан Розенкройц.[164]Съществуват различни пътища за посвещение. Единият е преподаван от древните Риши в Индия; това е ориенталският път на йога. След това е съществувал гностическият християнски път, а третият е пътят на розенкройцерите. И трите пътя отвеждат хората до върха на посвещението. Но обикновено не се взема предвид, че психическата и физическата конституция на индийците и европейците е коренно различна. Всъщност би било невъзможно за европейско тяло да поеме по индийския път. Хората също така не осъзнават разликата във външните влияния. Възможно е да се види, че в Индия например някои болести - холера, едра шарка - протичат по много различен начин; те са различни в горещите в сравнение със студените страни. Околната среда е напълно различна и следователно има различно влияние върху всички обгръщащи тела на човека. Поради това е било странно да се мисли, че европейците могат да преминат през обучение по йога. Това е било грешка. Хората обаче не са знаели, че розенкройцерите са следвали път на развитие от 14-ти век.
Розенкройцерският път със сигурност не е нехристиянски. За много хора, които са твърди и пламенни християни, гностичният християнски път е правилният - те ще достигнат най-високите върхове по този път. Но броят на такива хора намалява. Розенкройцерството пази най-дълбоките тайни на християнството, но също така прави възможно премахването на всички съмнения, породени в човешките умове днес от популярни или по-малко популярни възгледи. Никой не е защитен от най-страшните съмнения днес, които идват при хората отвсякъде. Християнското обучение не би им позволило да посрещнат тези съмнения по правилния начин, да се предпазят и защитят от тях. Не приемайте това лекомислено. Ако някой каже например, че не чете Хекел, а твърдо се придържа към ограниченията на своя християнски възглед за света, това няма да постигне нищо. Живеем в свят, където хората са пълни с нашата цивилизация. Използваме природни закони, когато пътуваме с влак или използваме новоразработените източници на светлина.[165]Колкото и да се затваря човек в себе си – мислите, които живеят в духовната среда, идват при него от всеки железопътен локомотив, от всеки изкуствен пламък. Ако някой се ограничи изцяло до четене на Библията, неговото астрално тяло, неговото душевно тяло, въпреки това би било обградено от всякакви разрушителни вътрешни чувства през нощта. Няма да знаете какво ви прави нервни. Някой, който познава мислите, които достигат до нас на несъзнателно ниво, знае. Не става въпрос за материалистическа наука като такава, а за цялата атмосфера на ума и духа, в която живеем. През 12 век хората все още са изпитвали религиозен плам, като Църквата е била духовният и външен фокус на живота им.

След като са се трудили усилено, хората са търсели убежище в дома на духовните сили и са намирали там мир. Сега това се е променило. Розенкройцерското обучение отчита тези факти, всичко, с което съвременният човек трябва да се сблъска.
В какво се състои обучението на розенкройцерите? В него ще срещнете високи идеали. Всеки, който желае да се заеме с това обучение, трябва да се обърне към някой, който притежава необходимите знания. Още с първите стъпки ученикът ще осъзнае кое е наистина важно. Обучението на розенкройцерите напълно преобразява човешкото същество. Само като придобие способностите за висшия свят, той може да бъде негов гражданин.
Седем елемента, дейности, са част от розенкройцерското окултно обучение: 1) правилно учене; 2) развиване на въображение; 3) изучаване на окултното писмо; 4) намиране на философския камък; 5) придобиване на познания за самия човек, малкия свят или микрокосмоса; 6) придобиване на познания за макрокосмоса; 7) познаване на благочестието. Последователността може да варира, като учителят може да вземе 5) като четвърта стъпка, например, за да отговаря на индивидуалната природа на ученика.
Ще попитате дали истинското розенкройцерство все още съществува днес. Да, съществува и ще постигне най-голямото си значение в бъдеще. Розенкройцерските братя също имат знаци за идентификация. Не много от тях са способни да се представят публично; някои работят изцяло тайно. Всеки, който ги търси, ще ги намери; а ако някой не ги намери, може да предположи, че моментът все още не е подходящ за него. Тя [срещата] обаче неизбежно ще се случи. Често може да изглежда като чиста случайност. Може да се случи например да седите в чакалня на железопътна линия 3 часа, защото снегът блокира линията. Непознат човек се приближава до вас сякаш съвсем случайно. Вие сте намерили своя учител. Това е само един пример, който ви споменавам.
1) Правилно изучаване. Какво включва това? Ще бъдете отведени в светове, за които обикновените хора нямат представа. Ще бъде необходимо да се ориентирате в тези светове. Това не е за хора, които са откъснати от реалността, лишени от солидна основа за мислене. Абсолютната сигурност в мисленето е предварително условие. Човекът трябва да се огледа, стремейки се да гледа около себе си със здрави очи, и също така трябва да може да изключи сетивата си. Това е нещо, което не всеки оценява, дори и най-великите философи. Едуард фон Хартман, например, е казвал отново и отново: „Нещо, идващо от сетивата, винаги присъства, когато мислим; мисленето без нищо, свързано със сетивата, е невъзможно.“[166]Невероятно арогантно е да се твърди, че мисленето без нищо, свързано със сетивата, е невъзможно. Методи за развиване на начин на мислене, свободен от сетивни елементи, сега се представят в духовно-научната литература и в лекции.

Хората, които се окажат подходящи, биват насочвани към по-дълбоки знания. Елементарната част от тези знания всъщност е отворена за много хора. Начинът на обучение, представен днес, оставяйки настрана сетивните аспекти на света, се състои в трениране на мислите. Те тогава нямат нищо общо със света, който възприемаме около нас чрез сетивата. Желаейки да навлезе още по-дълбоко, човек трябва да подложи ума си на по-мощно трениране на мислите. Опитах се да дам насоки за такъв начин на мислене в двете книги *„Философия на духовната дейност - философия на свободата“* и *„Истина и знание“* . Ето как стоят нещата – когато започне да изучава тези книги в дълбочина, читателят ще открие, че една мисъл следва друга в последователност, определена от необходимостта. На всички хора, които се стремят да постигнат по-висши неща, се дават средствата за истински растеж в духа.

2) Развиване на силата на въображението. Тук начинът, по който се формират идеите, се различава от обикновеното мислене. Помислете за думите на Гьоте „Всичко тленно е само притча“. Когато видите някого с усмихнато или загрижено лице, няма да кажете „на лицето му се образува гънка“ или „сълза се стича по бузата му“. Това, което ще кажете, е, че това показва весела, а това - тъжна душа. Външното разкрива вътрешния аспект; то е сравнение, подобие на това, което живее в душата. Всеки ще приеме това в случая с човешките същества. Всеки знае разликата между човешка глава и нейна картина. Геолог може да ви опише земята, като се занимава само с нейната чисто физическа структура. Хората не знаят, че земното тяло е тяло на живо същество и че определени растения отразяват щастливия и тъжния земен дух. Гьоте знаеше да разкаже за това; той знаеше как да вижда земята като тяло и знаеше какво живее в нея. В своя *„Фауст“* той накара земния дух да каже:

В живота като потоп, в делата като буря
се нося напред-назад,
нагоре-надолу се лея!
Раждане и гроб,
вечна вълна,
въртяща се, завръщаща се,
живот вечно горящ.
И така работя на въртящото се колело на Времето,
живата дреха на Бог тъка и разкривам.

Всичко на земята е подобие на това, което се случва във вътрешната земя. Хората ходят по земното тяло. От моето тяло, може да каже земята, расте семето, което дава хляба на хората. Думите в Евангелието на Йоан, „Който яде моя хляб, е вдигнал петата си против мен“, говорят за една от най-дълбоките мистерии в начина, по който гледаме на света.

Въображението се развива, като се вижда всичко като подобие. Необходимо е обаче първо да се научи логическо мислене. Но в розенкройцерското обучение

никой няма да избере различен образ. Всеки чувства, че всичко е по образ и подобие на вечното. Тук трябва да използвам диалог, за да говоря за нещо, което се крие зад образ, преподаван в средновековните храмове, а след това и в розенкройцерските училища. Учителят би казал на ученика: „Вижте растението, което пуска корените си в почвата и обръща цвета си, седалището на органите си за опложданe, към светлината на слънцето. Чашката получава целомъдрена целувка от слънчевия лъч и ново същество възниква.“ Дори Дарвин е казал, че коренът на растението може да се сравни с главата.[167]Човекът е обърнато растение. Неговите органи за размножаване са обърнати към центъра на земята от срам. Животното е между човека и растението. Тези три царства на природата са показани в образа на кръст (фиг. 5).[168]

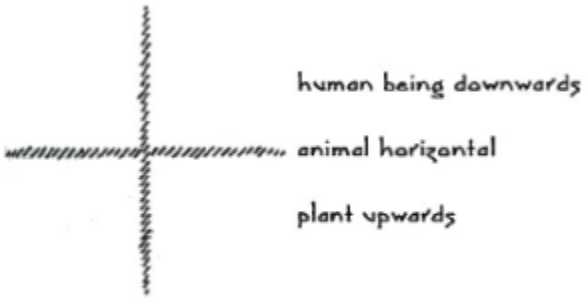

Фиг. 5

Платон е казал: „Душата на света е разпната на кръста на тялото на света.“ Розенкройцерският учител би помолил ученика си да сравни материята, каквато съществува в плът, с целомъдрената материя на растението, казвайки му, че ще дойде време, когато човешките същества ще бъдат очистени от своите страсти и желания, ще узреят до етап и ще блестят към слънцето на духа, където ще бъдат толкова целомъдрени и без желания, колкото целомъдреното растение. С този идеал те ще очистят плътта си, така че оплождането да стане целомъдрено и чисто. Средновековното училище е представяло този идеал в свещения Граал. Чашата е свещен символ на това, в което човешката чувственост трябва да се превърне, за да бъде като чашката на растението. Тогава тя ще получи целувката на белия гълъб - чашата е изобразена с гълъба над нея. За да направи света толкова духовен, виждането на средата на човека в такива образи го издига до точката на виждане в астрални образи. Въображението се развива от сърцето и ума и от чувството.
3) Изучаване на окултния сценарий. Окултният сценарий отразява вътрешните течения в природата. Един такъв знак е вихърът. Ако можехте да видите цялата мъглявина Орион, щяхте да имате две преплетени шестици. Виждате свят, който умира, и свят, който се развива в мъглявината. Нещата са такива навсякъде. Когато

едно растение хвърли нов плод, нищо от старото растение не преминава към новото. Нищо друго освен сили не кара новото растение да се развива. И отново бихте видели само вихъра, който се вихри навътре и навън. По същия начин може да видите стара цивилизация, която се върти спираловидно в себе си, и нова, която се разпростира навън. Този духовен процес може да ни помогне да разберем такъв знак, който е част от сценария (фиг. 6).
800 години преди раждането на Христос слънцето е влязло в знака на Овена или Агнеца. Всяка пролет то се премества на определено разстояние. Пролетното равноденствие сега е в съзвездието Риби. По онова време хората са смятали, че Овенът носи всичко добро, нова сила и мощ през пролетта. Те дори са свързвали изкупителя с това. В ранните християнски времена кръстът и агнето са били техен символ за това. Преди слънцето да е било в знака на Овена през пролетта, то е било в знака на Бика. Египтяните по това време са почитали свещения бик Апис, персите - бика Митра. След Потопа слънцето е било в знака на Рак. На Рака е даден този окултен знак: (фиг. 6).

Фиг. 6

И така има много такива линии, а също и цветове. И така човек научава знаците, които ни отвеждат в силите и мощите на природата. Човек се учи да развива волята си в окултния шрифт.
4) Откриването на философския камък. Това се е смятало за тайна през 18 век. Някой тогава е публикувал нещо за това. Това е нещо, което всеки знае. Философският камък е едновременно с това най-благородното нещо, до което човек може да се докосне, което може да направи от организма си, за да постигне по-високо развитие.
Нека ви разкажа една история от философията на Веданта за това.[169]Някога хората искали да видят дали човек може да живее и без очи. След една година въпросният човек казал: „Да, живял съм, но като сляп човек?“ След това той се опитал да живее без уши и година по-късно съобщил: „Да, живял съм без уши, но като глух човек.“ Гласът му бил отнет и той живял като ням човек. След това трябвало да му бъде отнет и дъхът, но това се оказало невъзможно. Той не можел да живее без дишане. Дишането ни дава въздуха, от който се нуждаем, за да живеем. „И Бог вдъхнал в ноздрите му дъха на живота; и човекът стана жива душа.“[170]С всяко вдишване

поемаме кислород и отделяме въглероден диоксид. В растението цикълът протича в обратната посока. Растението използва въглерод, за да изгради тялото си. Ето защо откриваме вкаменели растения във въглищата след хиляди години. Човекът има въглерод в себе си; той диша кислород и произведеният въглероден диоксид се отстранява. Животните правят същото. Розенкройцерското училище учи на специален начин на дишане, така че човек да научи процеса, който растението извършва в себе си. Един ден човекът ще може сам да трансформира въглерода си; той сам ще трансформира синята кръв, която се връща обратно в червена кръв. Сега той поема растителна природа; един ден той сам ще прави това, което растението прави днес. Розенкройцерът казва: „Днес тялото ти е направено от плът; един ден ти сам ще го създадеш чрез дишането. Растителната природа ще се появи във теб, но няма да спиш както растенията, а ще бъдеш ясновидец с нея."
Това е идеалът, към който човек се движи – да изгради тялото си от въглерод. Обикновените въглища са философският камък. Когато тялото на човека стане звездообразно, то няма да е от черни въглища, а от прозрачен въглерод, бистър като вода. Това не са просто химични процеси, а възвишени идеали. Розенкройцерът преминава през това на етапи и по-късно цялото човечество ще се издигне до това ниво.
5) Познаване на човешкото същество като микрокосмос. В цялата останала природа светът е разпространен; човекът е извадка от него. Всичко е разпространено в света чрез букви, а човекът е словото. В началото на 19 век Окен[171] и Шелинг[172] представиха основните идеи за това, които бяха съвсем правилни. Те се стремяха да разберат същността, която се крие в един орган. Окен стана малко гротескен, когато каза, че езикът е сепия. Гьоте каза: „Окото е създадено от светлината за светлината."[173] Ние осъзнаваме истинската природа на светлината едва когато открием принципа в човека, който съответства на светлината. Учителят дава на ученика си лайтмотив, като го моли да се концентрира върху една точка, органа, който се намира зад корена на носа, и той опознава природата на съзнаващото съзнание в допълнение към широко будното си съзнание. Човешкото същество опознава целия свят, когато задълбочено се замисля за далака, черния дроб и други неща. Когато е разширил съзнателното си съзнание, като по този начин е навлязъл в себе си – опасно е да се замислиш – той ще стане едно цяло с целия свят.
6) Опознаване на макрокосмоса. След като е възприел това, което току-що описах, той ще възприеме и създателя зад цялото творение.
7) Опознаване на божествеността. На 7-ия етап индивидът достига точка, която извиква универсално чувство от дълбините на човешката душа и нещо, което той има право да знае само на този етап – чувството за блаженство. Само чрез прозрение в макрокосмоса той се научава да навлиза във универсалното чувство. Навлизането във всяко отделно нещо по ясен и жив начин е божественост. Там той

открива душата, която лежи в покой зад природата. Някой веднъж ми каза: „Никога не съм мислил, че камък ще почувства нещо, ако го разцепя.“ Духът на минералния свят изпитва най-голямо сладострастие, когато камъкът е разцепен, чувство на блаженство. Може да ни се струва, че мраморната кариера преминава през мъченичество; но за духа на камъка това е най-голямото блаженство. Сега може би ще попитате защо на хората не се казват такива подробности. Някой веднъж каза, че би било най-полезно хората да ги знаят. Моят отговор беше: „Хората биха искали да спечелят неща за себе си от това и тази тайна трябва да се използва само в напълно безкористна служба на човечеството.“
Розенкройцерите знаеха тази тайна, както и онези, които сега ходят по тази земя и служат на човешкия прогрес. Те казват нещата, които ще служат на прогреса, те, които знаят как може да протече „химическата сватба“.

22. Християнско посвещение и розенкройцерско обучение

Вчера нашата тема беше по-свързана с външния, екзотеричен аспект на духовната наука.[174]Днес ще направим някои коментари върху вътрешния, езотеричен аспект на духовната наука.

Когато човек говори пред голяма или по-малка аудитория за откритията, направени в духовните изследвания, което е нашата мисия днес, хората скоро ще се запитат откъде идват тези знания. Как може човек сам да научи нещо за висшите светове? Въпросът е много уместен. Трябва обаче да се разбере, че не може да се правят собствени наблюдения на много ранен етап и със сигурност не преди да се е запознал с важните идеи в науката за духа. Необходимо е първо да се запознае по някакъв начин с общите идеи и мисли, които са част от антропософския подход. Трябва да се е положило усилие да се добие някаква представа, и е възможно за всеки да го направи, че има истина в антропософията. Накрая човек трябва да се е опитал, използвайки човешка логика, да схване вътрешните връзки в това, което се преподава в науката за духа.

По принцип днес не може да има възражение срещу това някой сам да иска да се издигне през етапите на висшето познание. Да, хората говорят много за опасностите и препятствията, които човек среща в окултното развитие – терминът, използван за нашето вътрешно развитие. Много се говори за хатха-йога и раджа-йога.[175]но това е само теория. Ако нещо се прави по правилния начин, ако човекът, който ръководи такова вътрешно развитие, има и правото да го прави, всъщност няма опасност. Важно е нещата да се правят по правилния начин, това е, което има значение. Лекция като тази, която изнасям днес, не е предназначена да дава инструкции – моля, нека подчертая това – защото те винаги трябва да са от човек на човек. Даването на такива инструкции е огромна отговорност и получавайки ги, човек трябва да разбере, че избраният човек наистина заслужава доверието му. Това доверие е абсолютно необходимо.

Окултното или вътрешното човешко развитие по този начин постепенно ще преведе индивида през етапите на висше познание. Нека ви дам кратко описание на основните аспекти на това, за информация, както казах, а не под формата на инструкции.

Когато някой е достигнал върха на разбирането, когато е на върха на планината, той има отворена гледка във всички посоки. Така е във физическото съществуване, а също и в процеса на придобиване на прозрение. Човек няма тази отворена гледка, когато все още не е достигнал върха, но е на път нагоре. С изкачването си по-високо, той е способен да възприема все повече и повече, но много неща продължават да бъдат скрити от планината. Този образ на планина е добър за вътрешно развитие. Всеки, който се стреми да се издигне до нива на по-висше

прозрение, трябва да започне от точка, която е подходяща за него. Това означава, че хората са различни на тази земя, също и по своята физическа, етерна и астрална конституция. Външната природа на индус, човек от Близкия изток, европеец или американец се различава много повече, отколкото някой, който няма окултни знания, може да си помисли. Упражнения, подходящи за вътрешното развитие на всеки, който има индусска природа, не могат да се използват по този начин за западен човек. Следователно беше погрешно да се пренесе ориенталското учение на йога в Европа. Това е причинило много вреда. Много по-мекото тяло на индуса може да се развие по много различен начин от европейския организъм, който е станал много по-твърд благодарение на западната цивилизация. Следователно човешките натури се различават много повече, отколкото може би си мислите. Анатомът не може да ви каже нищо за това, но някой, който е ясновидец и гледа навътре, знае колко изключително много се различават натурите.

Можем да разделим съвременното човечество на три типа. Все още има такива, за които ориенталското йога посвещение е по същество правилно, други, за които гностическият християнски път е отворен, и накрая такива – и те са най-многобройни – за които пътят, известен като розенкройцерски път от 14-ти век, е правилният. Моля, обърнете внимание, че тези пътища не водят до различни прозрения, защото щом веднъж сте на върха, всичко е едно и също. Но пътищата, които водят до върха, са и трябва да бъдат различни.

Много неща могат да се постигнат, като се следва гностичният християнски път и е възможно да се получат най-възвишени прозрения. Но розенкройцерският път е подходящ за съвременните хора, защото те могат да се окажат в ситуации, в които възникват съмнения и се задават проблеми поради съвременния ни начин на живот, и те трябва да бъдат отстранени в името на самите хора и на тяхната работа в света. Това е възможно само ако човек премине през вътрешно обучение, основано на розенкройцерския метод, който е правилният за западния свят.

Нека ви представя някои аспекти на гностичното християнско посвещение, за да можете да го видите като област, за която и днес може да се научи много. След това ще премина директно към розенкройцерското обучение. За днес ще оставим настрана ориенталската йога.

Християнският път е изложен в текст, който е малко разбираем извън окултните кръгове. Евангелието от Йоан дава пълно описание на правилния път на християнското посвещение.

Евангелието от Йоан е един от най-дълбоките текстове в света, но човек трябва да може да го чете по правилния начин, тоест не бива да мисли, че самото му четене е достатъчно и правилното нещо. Това е книга за цял живот. Преди всичко трябва да разберете, че дори първите думи не са написани само за четене от хората или за философски разсъждения. Те са написани за медитация. Трябва да ги четем по правилния начин, но не в обичайния превод. Първите стихове на Евангелието от

Йоан трябва да бъдат създадени от същността на езика, така че човек да разбира не само значението на изреченията, но и тяхното звуково качество. Звуковото качество или стойността все още имат значение за истинския окултен живот.
За да медитираме, ние навлизаме дълбоко в определени формули, изречения или дори думи. Но медитацията като важно средство за вътрешно развитие не е въпрос на навлизане в нещо, което ни е дадено от нашия окултен учител по философски или интелектуален начин. Става въпрос за навлизане в действителните звукови качества. Ако помислите за изречение, което вашият учител ви е дал, бихте могли да развиете за него само мисли, които вече имате. Трябва обаче да имате нещо ново. Това е важният момент. Изреченията, дадени за медитация, отварят за вас вратите към света на духа. Те се основават на опит, натрупан в продължение на стотици години. Всяка буква, всеки израз е известно, че има ефект върху душата. Следователно, трябва да медитирате тези първи изречения дословно. Правилно преведени, те са:

В началото беше словото, и словото беше у Бога, и Бог беше словото.
Това беше в началото с бога.
Всички неща са възникнали чрез него и освен чрез него, нищо от възникналото не е възникнало.
В него беше живот, а животът беше светлината на човечеството. И светлината светеше в тъмнината, но тъмнината не я обзе.
Роди се човек, изпратен от бог, на име Йоан.
Той дойде да свидетелства, за да може да свидетелства за светлината и всички да повярват чрез него.
Той не беше светлината, а свидетел на светлината.
Защото истинската светлина, която просветлява всички човешки същества, трябваше да влезе в света.
То беше в света и светът чрез него стана, но светът не го позна.
В отделните човешки същества (чак до Аз-човешките същества) то дойде, но отделните човешки същества (Аз-човешките същества) не го приеха.
Тези обаче, които го приеха, успяха да се разкрият чрез него като Божии деца.
Онези, които се уповават на неговото име, са се родили не от кръв, не от плътска воля, не от човешка воля, а от Бог.
И словото стана плът и живя между нас, и ние чухме неговото учение, учението на единородния син на Отца, пълно с любов и истина.

Ако имахме повече време заедно, бих могъл да ви разкажа много неща за тези първи изречения. Стотици и стотици хора са преминали през нещата, които сега ви разказвам за това християнско посвещение. То се е превърнало в практически опит за хиляди. Нека само накратко посоча някои етапи на християнското посвещение. На учениците първо ще бъде казано: В продължение на седмици, месеци, години трябва да отделяте време всяка сутрин, когато ще оставяте тези първи редове от Евангелието на Йоан да оживеят в душата ви. Отклонете вниманието си от всичко, което се случва около вас през това време. Трябва да станете слепи и глухи за

всичко около вас и тези думи трябва да се издигат в душата ви, сякаш ги чувате, ден след ден, отново и отново.
Това упражнение ще има преди всичко специфичен ефект върху душата. Неговата магия води до това, че такъв човек внезапно установява, че сънищата му стават редовни, приемат правилни форми. И тогава ще дойде момент, в който индивидът ще разбере, че не е в свят на сънища. Вместо това той ще знае, че има нова реалност около себе си - въображаема астрална реалност. Точно както в обикновеното съзнателно съзнание виждаме дървета и храсти около нас, така сега виждаме нещата, преживявани в онзи свят. Първоначално като образи в сънища, а след това все повече и повече в живо видение, видяно в будно състояние, ученикът ще види пред себе си първите дванадесет глави от Евангелието на Йоан.
След това преживяване учителят по християнско посвещение ще каже на своя ученик: „Сега трябва да се подготвиш за преживяването от 13-та глава. Представи си растение. То израства от минералния свят. Ако можеше да мисли и да има вътрешни реакции, то щеше да каже на минералния свят: „Аз израствам от теб. Ти може да си по-нисш свят от мен, но аз не бих могъл да живея без теб.“ И то щеше да се наведе към минералния свят с благодарност и да каже: „Благодаря ти, камък! Дължа ти цялото си съществуване.“ Едно животно би трябвало да говори по същия начин на растението. И човекът би трябвало да се наведе към по-нисшите светове на природата и да има същата вътрешна реакция. И всеки, който е напреднал по-високо в социалната стълбица, би трябвало да се наведе пред тези, които са под него, и да каже: „Без теб не бих могъл да имам живот.“
Ученикът трябва да се упражнява да се отдава напълно на това и да го прави седмици и месеци. Тогава ще се появят два симптома, които са еднакви за всички. Първоначално той ще преживее както външния, така и вътрешния симптом като отделен факт. Той ще се види като тринадесетия, който мие краката на дванадесетте. Като мие краката им, Христос Исус се е стремял да направи тази велика истина очевидна за дванадесетте. Това чудно вътрешно преживяване идва при човешкото същество в процеса на посвещение. То стига и до външни симптоми. Той ще изпита нещо, което се усеща сякаш потапя краката си във вода. Никой не трябва да се страхува от това; скоро ще премине.
Когато ученикът е стигнал дотук, учителят ще дойде и ще каже: „Сега трябва да навлезеш в друга сфера на вътрешна отзивчивост. В живота болката и страданието идват при нас от всички посоки. Трябва да навлезеш в състояние, в което посрещаш всички страдания и всички болки, идващи от всички посоки в този свят, като праведен човек, така че те да не могат да ти навредят. Трябва да останеш с тези неща седмици и месеци.“ Тогава идва момент, когато се проявява астрален симптом. Той ще види себе си във видение на бичуването, с усещане, подобно на това, което се усеща по цялото тяло, което ще премине; но резултатът ще бъде, че ученикът ще позволи на това чувство да навлезе в цялото му тяло. С това той е

достигнал ниво на зрялост, при което е способен да се приземи изправен, докато животът нанася своя бич.
За третия етап му се дава напътствието: „Сега трябва да навлезеш във вътрешно усещане за това как биха стояли нещата с теб, ако не само трябваше да понасяш болка и страдание, но и ако презрение и подигравки се изсипваха върху всичко, което е най-свято за теб. Трябва да можеш да се изправиш, използвайки силите на най-съкровената си душа, и да имаш център в себе си, който ти позволява да стоиш изправен.“ След това ще се появи ново видение, в което ученикът вижда себе си с трънен венец. Външният симптом на това е вид главоболие. Това показва, чак до крайниците, че това велико преживяване е настъпило.
След това идва четвъртата станция. Земното тяло трябва да стане нещо външно за ученика. Повечето хора го чувстват като своето „аз“. Тялото трябва да бъде като парче дърво, нещо външно. Ученикът трябва да се научи да казва не „Аз минавам през тази врата“, а „Аз нося тялото през тази врата“. Тялото му трябва да бъде до голяма степен обект за него. След като е живял в това седмици и месеци, ученикът ще има видение, астрално преживяване, където вижда себе си разпнат. Това е четвъртата станция. Стигматите ще се появят за кратък период по време на медитация като външен симптом по ръцете, краката и в дясната страна, а не в лявата, както обикновено се смята. Те показват, че тази степен на развитие е навлязла и в плътта.
Следващите етапи не могат да бъдат обсъждани, защото нямаме думи за тях. Петият етап е мистичната смърт, където ученикът за първи път наистина ще преживее черна завеса между него и реалността. Той ще се чувства изгубен по някакъв начин, напълно изолиран, докато не постигне прозрение. Сякаш светът на плътта е изчезнал и нещо като непроницаема черна завеса лежи пред погледа на душата. Това е момент, през който всеки трябва да премине по пътя към посвещението. Срещате всички наистина големи страдания и болка, които може да се крият дълбоко в душата, и цялото зло, което съществува в света. Това е слизането в ада. Тогава на ученика му се струва, че завесата се разкъсва и той поглежда в другия свят.
Следва погребението, преживяване, при което човек се чувства в едно цяло с планетите, и седмото ниво, за което не можем да говорим, защото индивидът трябва да отдели мисленето си от мозъка си, за да има дори и намек за него. Това е възнесение в небесата.
Целта ми, като ви дадох това описание на християнското посвещение, беше да ви помогна да разберете за какво става въпрос. Това е път, изпълнен с отричане. Може да се следва тихо, без да се обръща внимание, и сред вас има хора, които са преминали през всичко това. Това се случва между редовете в живота, така да се каже, и колкото по-сериозно е, толкова по-малко ще бъде видимо отвън.

Хората трябва да преминат през посвещението в розенкройцерите, за да бъдат въоръжени срещу всичко, което може да дойде отвън. Много от нещата, които четете за това в книгите, са склонни да ви накарат да си помислите, че розенкройцерите всъщност са шарлатани, защото така често ги описват учените хора.
Истинските розенкройцери се разпознават помежду си чрез таен знак от 14-ти век. Те никога не трябва да говорят за истинската природа на розенкройцерството пред външен човек. Но от определен момент, който настъпи през 19-ти век, наистина стана необходимо да се разказват на хората елементарните аспекти на розенкройцерското посвещение. Човешките същества много постепенно израстват и развиват зрялостта, от която се нуждаят, за да научат нещо за тези неща. Днес няма да можем да се спираме на въпроса защо трябва да бъде така и защо по-възвишените тайни трябва да останат скрити.
Розенкройцерското посвещение също протича в седем етапа. Това са 1) изучаване, розенкройцерско изучаване; 2) придобиване на въображаемо възприятие; 3) изучаване на окултното писмо; 4) намиране на философския камък; 5) жив опит на връзката между микрокосмоса и макрокосмоса; 6) цялостно навлизане в макрокосмоса и 7) благочестие.
Нека още веднъж кажа, че мога да дам само общи насоки и нищо повече.
Ученето не е видът учене, който обикновено познаваме. Вместо това човек трябва да открие, че съществува начин на мислене, който е все още флуиден и реален, държейки настрана всички сетивни възприятия за света около нас. Западните философи отричат съществуването на такъв начин на мислене.[176]Казват, че е възможно да се мисли само ако мисълта все още има остатък от сетивно възприятие в нея. Тези господа не знаят, че други хора са били способни да направят това и не искат да повярват, защото самите те не са способни да мислят по този начин. Човек трябва да се научи да забравя всичко, да оставя настрана всичко, което влияе на сетивата отвън, но без да бъде празен съд. Това е възможно, ако човек се впусне изцяло в чисто мисловно съдържание, което няма чувствена връзка, както е дадено от духовния учен, и размишлява върху мислите, които се развиват. Показал съм този начин в моите книги, като ги пиша по такъв начин, че един елемент възниква от друг, както в живо същество, така че една мисъл следва органично от друга. Вие се отдавате безкористно на мисълта и се получава вътрешно разделение. Всеки, който желае да се издигне на по-високо ниво, трябва да чете неща, написани от науката за духа, по този начин. Всеки, който не желае да достигне по-високо ниво, може да ги чете като обикновена книга. Първото е така, защото по-висшето възприятие отвежда човешкото същество в други светове. Сега живеете на физически план – план, а не равнина, защото подобно на плана на къща, той няма нищо общо с това да бъде на ниво. Така стигате до различни планове, до различни светове. Първоначално живеете тук, във физическия свят, след това навлизате в

астралния, въображаем свят. Това е свят, който можем да опишем по следния начин. Представете си растение, зелено, с червен цвят. Правите специални упражнения, които ви позволяват не само да видите това, което виждат сетивата, но и да възприемете как от растението се появява студен пламък. Възприемате плаващи цветове. По този начин възприемате духовни същности, които не можете да възприемете с обикновените сетива. Всичко се изпарява от повърхността на нещата и се превръща в израз на чисто астрални събития. Този свят е много по-реален от нашия сетивно възприемаем свят, защото светът на сетивата е създаден от този свят на духа. Този физически свят се е кондензирал от астралния свят. Материята е кондензиран дух за истинския окултист и ние можем да я разтворим отново. Целият наш сетивно възприемаем свят е кондензирана астрална реалност. Зад този астрален свят се крие още един свят, който най-добре може да бъде описан, като ви покажа как човешките същества придобиват жив опит в него. Когато някой прави упражненията, които описах в книгите си, сънищата му първо ще станат редовни. Опитайте се да навлезете в природата на сънищата. Какво е сън? Нека ви дам няколко примера. Те са взети от живота, защото не говоря за други неща. Някой е сънувал, че е хванал дървесна жаба и след това установява, че се е хванал за ъгъла на завивките на леглото си. Сънят символизира събитието. Друг пример е някой, който сънува, че е в тъмна, застояла дупка на изба, пълна с паяжини. Събужда се с главоболие. Някои сънища може да включват голяма драма. Студент стои на вратата на лекционната зала. Друг влиза, блъска го и се води дуел с пистолети. Изстрелът прозвучава - и столът до леглото се е преобърнал. Този дребен инцидент е получил символичен израз в цялата драматична история на съня. Съпругата на фермер сънува, че отива в града и влиза в църква, където проповедта на свещеника е за възвишени неща. Точно когато става наистина възвишено, свещеникът започва да се променя. Изглежда сякаш му растат крила и тогава изведнъж започва да кукурига. В този момент съпругата на фермера се събужда и петелът пее отвън. Кукуригането на петела се е трансформирало и е приело символична форма в съня. Следователно сънищата са силно креативни. Всичко в тях е хаотично. Но животът е даден на този свят и всичко става хармонично и редовно, ако придобиете увереност, до известна степен, че това представлява реалност. Така се проявява първоначално, а по-късно човек пренася нещата, възприемани в света на сънищата, в ежедневието. Развива се нещо, което можем да наречем „непрекъснатост на съзнателното осъзнаване“.

Човешките същества също имат сън без сънища. След това розенкройцерският ученик се учи да възприема същества и събития около себе си в състояние на сън. Откровенията на духовния свят звучат от тъмнината на съня без сънища. В питагорейските школи това се е наричало светът на музиката на сферите. Светът на духа звучи. Ако наистина искате да чуете нещо за девакана, това трябва да е такова, че да ви бъде описано като свят на звука. Гьоте, който е имал тази степен на

розенкройцерско посвещение, е знаел за това: „Слънцето провъзгласява старата си преданост в съперническа песен с братските сфери.“ Това е или глупост, или висша истина. Физическото слънце не ехти, но духът на слънцето е истинско, ехтищо същество. И Гьоте се е придържал към метафората; във втора част на *„Фауст“* той пише: „Ехти сега за ушите на духа, новият ден вече се ражда.“ Той е писал така, защото музиката на сферите, за която са говорили питагорейците, е била реалност за него. Мога само накратко да се спра на тези неща. Всичко ще ни говори, ще се появи ново откровение.

Това са етапите, до които розенкройцерският ученик може да достигне чрез упражнения. Световете винаги са напълно различни и някой, който познава само физическия свят, не може да има представа за нещата, които може да научи в други светове. Едно нещо обаче е едно и също за всички светове, а именно логическото мислене. Нашите възприятия са напълно различни в астралния, в деваканския свят, но законите на мисленето са едни и същи и в трите свята. Следователно розенкройцерският ученик трябва първо да научи този начин на мислене, за да може да се придържа към правилния път и да не се отклони от него.

Вторият етап се състои в придобиване на въображаемо възприятие. Мога да ви кажа само няколко неща, които би трябвало да обяснят какво се има предвид под това. Когато видите сълза, стичаща се по бузата, вие заключавате, че душата е изпълнена с тъга. Когато видите весело лице, заключавате, че душата е весела. Вие правите тези заключения по отношение на хората. Когато искате да се издигнете до въображаемо възприятие, трябва да направите това по отношение на целия свят. Животът на растенията, животните и камъните трябва да изразява физиономията на световната душа за вас. Някои неща трябва да са като нашата жизнерадост, други - като сълзи, проплакани от земния дух. Това трябва да стане много реално за човека. И много неща могат да бъдат преживени по този начин. Тайната на свещения Граал, идеалът на средновековните розенкройцерски ученици, е свързана с това.

Нека вземем един пример. Ученикът на розенкройцерите би срещнал своя учител, който би му дал упражнение. Ще го представя под формата на диалог, макар че никога не е бил устен диалог. Но това, което предава, е било практикувано и е станало жив опит. То е напълно вярно и абсолютно правилно във всеки детайл. Ученикът би дошъл при своя учител, който би му казал: „Виж растението. То пуска корена си в почвата, расте нагоре, отваря чашката си на върха, а вътре са органите му за оплождане и размножаване. Целомъдрено, благородно и в чистота то позволява на слънчевия лъч да го целуне; светлината, свещеното копие на любовта, което прониква в чашката като слънчев лъч и извиква потенциала, който се крие в органите на оплождане на растението. Би било погрешно, ако, сравнявайки растението с човешко същество, си помислите, че коренът е главата, а цветът - долната част. Човекът е обърнато растение.“

По този начин окултистът вижда обърнатото растение в човека и обърнатото човешко същество в растението, с животното между двете. „Вижте растението. Това е рамо на кръста, което слиза надолу, животното е хоризонталното рамо, а човекът - вертикалното.“[177]Това е първоначалното значение на кръста. Той е символ на растението, животното и човека като три царства на природата. Затова Платон пише, че душата на света е разпната върху тялото на света. И учителят ще продължи, казвайки на ученика: „Вижте човешкото същество, човешкото същество в плът. Какво е тази човешка плът? Сравнете я с материята, съдържаща се в растението. Растителната материя е целомъдрена и чиста. Човешката плът е пълна със страст и желание. Човекът е по-високо в еволюционната скала, но това също означава, че е поел страст и желание.“ И окултният ученик ще започне да интуитивно предчувства бъдещо човешко същество, чиято плът ще бъде отново чиста и целомъдрена, като целомъдрената чашка на цвете, което протяга органите си за опложданe към свещеното копие на любовта на слънчевия лъч. Тогава неговите продуктивни сили ще се протегнат към духа, точно както днес растението се протяга към копието на любовта, към светлината. Тези, които се стремяха да постигнат това, преминаха през трансформация на плътта. И така, на ученика е представен великият идеал за човешкото същество, което един ден ще бъде чисто и целомъдрено като растението. Този идеал се нарича Светият Граал. Той е един от образите, които говорят на сърцето и цялата душа. Ученикът е успял да се издигне по-високо не чрез мисли, а чрез образи, които влияят на цялата душа, пленявайки сърцето, ума и душата. Само тогава може да се постигне въображаемо възприятие. Третото ниво включва изучаване на окултния сценарий. В този свят съществува нещо, което в окултния живот се нарича вихър. Той може да се намери навсякъде в природата и в света на духа. Представете си, че гледате нагоре към мъглявината Орион, която е отличителна спирала. Ако бяхте ясновидец, щяхте да видите, че се появява вихър като цифра 6, с втори вихър, който е по-тъмен. Двете се преплитат. Това се случва и в света на духа.
Живеем в епохата, която следва големия атлантски потоп. Преди това, нашите най-ранни предци са били човешки същества от много различен вид. Хората си представят днес, че по онова време човешките същества са били точно такива, каквито са сега. Но физическите условия тогава са били напълно различни. Атлантида винаги е била в мрак, обгърната от гъста мъгла. Важно е да знаете това. Старогерманската митология пази спомени за Нифлхайм [земя на мъглата] и Нибелунгите [същества от мъглата]. При тези условия човешката конституция е била много различна. Атлантите също са имали напълно различна култура. Може би ще добиете представа за това, ако ви дам подробности за начина, по който хората са чували артикулирани звуци във всичко по онова време. Нямало е морални закони. Ако някой искал да знае как да се отнася към съседа си, той не можел да се обърне към някакъв авторитет; той се вслушвал във вълните и тогава щел да разбере.

Това беше култура, от която сякаш не е останала и следа. Тя загина. Кога се случи това? Можем да видим това на небесата. Около 8 века преди раждането на Христос слънцето изгря в съзвездието Овен. Необходими са около 2160 години, за да се премине през един знак на зодиака. Слънцето се премести в знака на Овена или Агнето около 800 години преди Христос. Хората почувстваха, че новото съзвездие им е донесло новата плодородност на пролетта, нещо ново и добро. От това виждаме, че те са чувствали Агнето или Овена като важно. Много неща сочат към това, сред които легендата за аргонавтите, в която златното руно играе такава роля. Самият Христос е наречен Божият Агнец. Агнето е било символ на почит. Преди това слънцето е било в знака на Бика, откъдето идва и почитането на бика в египетската и персийската култура. Още по-рано слънцето е преминавало през знака на Близнаците. В съответствие с това, дуалността е играла голяма роля в персийските учения на Ормузд и Ариман. Следи от това все още са съществували в древногерманската култура. Преди това слънцето е преминавало през Рак. Това е периодът, който следва атлантския потоп. В сферата на духа е възникнал вихър. Това съзвездие с окултния знак Рак все още може да се види в календара днес. Много такива знаци са познати на човечеството. В действителност това не е нищо друго освен пресъздаване на първичните сили на природата. Ако тренирате сърцето и ума си да разбират окултните знаци, ще закалите волята си с този окултен писменост. Ще опознаете пътищата на духовете, които стоят зад природата. Слабо ехо остава в символични знаци като пентаграма и хексаграма. Един окултен знак, за който често четете, е свастиката.[178]Странните обяснения, които се дават за това, са доста неправдоподобни. В действителност това не е нищо друго освен знак за астралните сетивни органи, колелата или лотосовите цветове, няколко от които потенциално присъстват в астралното тяло - в сърцето, ларинкса, между веждите. Астралното зрение започва, когато последното от тези колела започне да се върти. Свастиката е знак за този астрален орган на възприятие.
Четвъртото ниво се нарича подготовка на философския камък. Това е реалност. В края на 18-ти век някой, който се е докопал до нещо, но не съвсем правилната идея, е публикувал доста добро описание на философския камък в дневник. Всъщност самият той не е знаел колко е добро. По това време редица неща от окултната школа са били погрешно оповестени публично и затова някой е описал и философския камък. Това всъщност е нещо познато на всички и много хора го боравят ежедневно, без да имат представа. За да ви помогнем да разберете за какво става въпрос, последвайте ме в кратък ред на мисли. Помислете за човешкото дишане. Вдишваме кислород, който променя синята ни кръв на червена, и издишваме въглероден диоксид, което означава, че през цялото време издишваме отровна материя. Растенията, от друга страна, поемат въглеродния диоксид, издишан от хора и животни, и задържат въглерода, за да изградят телата си. Те освобождават кислорода, така че хората да могат да го вдишват отново. Това е

цикъл. Окултистите са отдавали голямо значение на този процес. Ако изкопаете растение, което днес е превърнато във въглища, можете да видите, че растението е натрупало въглерод в тялото си. Хората поемат кислород, променяйки синята кръв в червена; растенията поемат въглероден диоксид и връщат кислорода, който хората след това поемат отново.

Нека се опитаме да видим какво се случва, когато дихателният процес се регулира по определен начин в розенкройцерското обучение. Начинът, по който се прави това, може да се предава само от човек на човек, но е възможно да се говори за ефекта. „Едно постоянно капене ще издълбае камъка“, както се казва. И това важи и за процеса, който сега описвам. Окултният ученик е инструктиран от своя учител да прави дихателните си упражнения от духа. Следователно, това е инструкция да регулира дихателния си процес по определен начин и това прави възможно човешкият ум да се разшири малко с течение на времето. Това е нещо, за което хората обикновено не знаят нищо и е свързано с нещо, което се случва в растението. Растението сега става едно с него. Обикновено хората издишват въглероден диоксид и поемат кислород. Ученикът трябва да осъзнае това съзнателно. В дишането си той съзнателно преживява промяната от въглерод към кислород, от синя кръв към червена кръв. Той се учи да прави нещо в себе си, което обикновено е оставено на растението. След това ще може да изгради собственото си тяло. Той се учи да го прави чрез редовно дишане. Това е реален процес, в който човешкото същество се учи да пречиства плътта си и на физическо ниво. Алхимията на човешкото тяло се крие в това. Човешкото същество се трансформира в средство за чисто, целомъдрено въплъщение, което може да се сравни с растение. Ученикът осъзнава нещо възвишено, светло и ярко. Той знае, че е трябвало да премине само през плътта. Това е превръщането на въглищата в диамант. Сега ще разберете значението на внасянето на ритъм в дишането в розенкройцерското обучение и ще знаете какво се е имало предвид под философски камък. Регулираният процес на дишане е пътят към философския камък.

Само леко засягам нещата, но ще разберете, че зад търсенето на философския камък се крие нещо дълбоко, нещо, свързано с трансформацията на цялото човечество, така че човешките същества да бъдат различни от това, което са днес – те и цялата земя. Толкова велики, силни и непоколебими, морално велики трябва да бъдат силите на душата, ако човек иска да направи и плътта част от процеса на изкупление. Ние също трябва да изкупим всичко, което съществува около нас, цялото творение.

Петото ниво е да се навлезе дълбоко във връзката между микрокосмоса и макрокосмоса. Един велик окултист от Средновековието, някой, когото първо трябва да се научим да четем, използва красив образ, за да покаже връзката между макрокосмоса и микрокосмоса. Парацелз е казал: Виждате там отделните букви. Човекът е думата, съставена от буквите. И така, трябва да видим човека, разпръснат

в цялата природа, и самия човек като сборник от природата. Парацелз е нарекъл болен от холера Арсеник, например, защото силите, действащи в него, са същите като тези, действащи в арсена.
Но има и още нещо. Когато някой се концентрира наистина силно върху определена част вътре в себе си, точката между веждите – това, разбира се, е само отправна точка – той ще има специфично преживяване, в което ще бъде въвлечен във вътрешните събития на великия свят. Те съответстват на частта, която в човешкия микрокосмос се намира между очите. И така, съответствието между макрокосмоса и микрокосмоса трябва да се преживява малко по малко. Навлизайки дълбоко във вътрешния си живот, ученикът трябва да опознае външния свят.
На 6-то и 7-мо ниво, ученикът-розенкройцер достига до едно цяло с целия свят. Той придобива истинско познание за външния свят. И неговите чувства и цялата му душа стават едно цяло с външния свят в същата степен. Това е състоянието, известно като благочестие. Тогава земното тяло е негово тяло. И ученикът достига етапа, известен като едно цяло с вселената. Това е дълъг път по един определен път. Тези, които са преминали през него, стават посланици на духовния свят, говорещи от реален опит.
Това е път, който всеки може да следва днес – със сигурност по принцип. За някои ще отнеме много време, а за други – по-кратко. Един от най-добрите теософи, покойният Суба Роу, е казал за необходимото време, за което хората питат толкова често: „Вярно е, че на един човек са му били необходими 70 прераждания, на друг – 7 прераждания, на някой друг – 70 години или може би 7 години; имало е хора, които са го постигали за 7 месеца, а някои само за 7 дни, в зависимост от кармата си от предишни животи на земята.“ Тръгвайки по пътя, човек трябва да бъде търпелив и упорит, знаейки, че ще бъде изложен на големи опасности, освен ако първо не е преминал през обучение на характера. Нека ви дам аналогия. Вземете зелена течност, получена чрез смесване на синьо и жълто. Можете да разделите синьото от жълтото с помощта на химичен агент. Преди това индивидуалните свойства на двата разтвора не са били очевидни. Сега те показват тези свойства. И така е с човешкото същество. Високите и ниските качества са смесени. По-нисшите са възпрепятствани да проявят пълния си ефект, защото са добавени по-висшите. Ако сега разделите двете, като правите упражненията, може да откриете, че някой, който досега е бил горе-долу поносим, става злобен и хитър, а също така показва много други лоши качества. Това е нещо, което трябва да разберете. Опасността определено може да бъде предотвратена чрез специфични предварителни упражнения, които установяват определен вътрешен морал, изпълнен с характер. Ученикът първо трябва да се научи да държи стриктно контрол над мислите си. Той трябва да се упражнява да поставя една мисъл във фокус на вътрешния си живот за дълъг период от време, колкото по-интензивно, толкова по-добре. Трябва да се придържа към нея и да позволи на всички мисли да произтичат от нея. Това

упражнение трябва да се прави поне пет минути всеки ден. Колкото повече, толкова по-добре, но не бива да се прекалява.
2) Необходимо е човек да може да поема инициатива в действията си. Това се постига, като ученикът прави едно конкретно нещо по своя инициатива всеки ден. Може да е нещо съвсем малко и незначително, например поливане на цветята. След известно време човек поема друга инициатива.
3) Човек трябва да овладее удоволствието и болката. Не бива да има повече моменти, в които да си на върха на света, а в следващия да си на долу. Това овладяване ще те направи по-неусетно възприемчив, но ти самите трябва да бъдеш господарят, а не вътрешните ти реакции.
4) Необходимо е да се мисли позитивно. Една персийска легенда за Христос Исус ще ви покаже какво се има предвид. Христос се разхождал с някои от учениците си. Мъртво, частично разложено куче лежело край пътя. Учениците се обърнали и казали: „Колко ужасно е това същество!“ Христос обаче спрял и казал: „Вижте колко красиви са зъбите на животното!“ Можете да търсите и намирате нещо красиво в най-грозните неща, нещо велико в най-малките неща. Човек винаги трябва да търси положителната страна.
5) Човек трябва да се научи да бъде напълно безпристрастен към всичко ново. Липса на пристрастия в най-висока степен. Хората са склонни да казват: „Никога не съм чувал това преди, не съм виждал това преди; не мога да повярвам!“ Трябва да се научим в най-широк смисъл никога да не казваме, че нещо е невъзможно. Трябва да има място в сърцата ни, където да приемем, че е възможно, например, църковната кула да е под ъгъл, ако някой каже, че е под ъгъл. Трябва поне да го считаме за възможно, ако чуем такова нещо.
Шестото ниво се състои в хармонизиране на 5-те качества.
Тогава ученикът ще е развил такава вътрешна сила, че ще бъде защитен от всичко, което окултното обучение би могло да му причини. Би било погрешно да се поставят ограничения на окултното обучение и да се казва: „Всичко, което искам, е етичната ценност.“ Всеки, който желае да влезе във висшите светове, трябва да следва посочения път. Пътят към най-възвишените прозрения е и пътят на най-голямото състрадание. Трябва да постигнем такова състрадание чрез прозрение, а не с фрази. Когато някой си е счупил крак, всички хора, стоящи наоколо, пълни със състрадание, ще бъдат безполезни, само единственият човек, който знае какво да прави и го прави правилно. Самото проповядване на теософия е като да стоиш пред печката и да кажеш: „Твое задължение е да затоплиш стаята.“ И същото е, ако кажеш на хората да практикуват братска любов. Точно както трябва да сложиш дърва в печката и да запалиш кибрит, така трябва да дадеш на хората това, от което се нуждаят, ако душите им искат да се обединят в едно велико братство, а това е прозрението. Истинското прозрение е горивото за великия братски съюз между

човешките същества. Днес живее ерата на материализма и поради това хората са поели по различни пътища.

23. Кармичният закон като резултат от активния живот. Причини за болести и наследственост

Днес ще разгледаме подробно закона за човешката карма. Знаете, че той действа в последователни човешки животи. Никое обсъждане на този закон, колкото и точно да е, разбира се, не може да бъде пълно, защото окултистът е длъжен да говори не за хипотетични случаи, а за опит, натрупан в тази област, неща, за които има определени знания, например чрез наблюдение на конкретен човек и начина, по който е бил, и чрез проследяване на различните му животи. Въпросът, който бихме задали, е как възниква съдбата на един живот, позицията, която някой заема в живота, неговият характер, наклонности, навици и т.н. Един човек се ражда с буен характер, лесно се гневи, друг - с кротък и нежен индивид. На един е дадена добра съдба, другият е постоянно в борба. Проблеми и грижи са неговият участ.

На първо място трябва да разгледаме различните тела на човешкото същество и да се запитаме как кармичните причини влияят на физическото, етерното и астралното тяло. Нека започнем с физическото тяло и нещата, които се случват чрез него. То е преди всичко агентът на нашите действия в света, тъй като всичко, което правим, се случва чрез движения, извършени от физическото тяло. Нашата външна съдба за следващото въплъщение ще зависи от тези наши действия. Действията, които физическото ни тяло е извършило в предишни животи, ще определят дали сме бедни или богати, родени на едно или друго място, в един или друг вид среда. Ако правим лоши неща, ще се родим в лоша среда; добрите неща ще ни дадат добра среда. Това е първият закон.

Сега към втория закон. Най-лесно ще го разберем, ако се върнем в собственото си детство. Всички ще открием, че оттогава сме усвоили много нови понятия и идеи и сме научили много. След като например сме открили пътя си към науката за духа, ние сме придобили много нови понятия именно благодарение на това. Помислете само колко много научаваме чрез това и какви нови потоци от мисли поражда то! Съдържанието на всичко, което научаваме и приемаме в живота си на мисли, възниква благодарение на астралното тяло. В него настъпват промени и тъй като е най-крехкото и фино от човешките тела, то реагира и най-бързо на всяко влияние. Не само нашите идеи и понятия са се променили от детството. Променили са се и нашите наклонности, навици и характер. Спомняме си, че тези последни качества са се развили у детето под влиянието на етерното тяло.

Тъй като етерното тяло е много по-плътно от астралното, тези навици са много по-упорити и устойчиви; ако човек не се стреми съзнателно да ги промени, те ще се запазят практически през целия му живот. Идеите и концепциите, които възприемаме, променят астралното тяло с гигантски крачки в сравнение с бавно променящите се черти на характера, което по този начин означава само постепенни промени в етерното тяло. Можем да сравним това с двете стрелки на часовник, като

голямата стрелка се движи бързо, а малката по-бавно. Така е с бързите промени в астралното тяло и по-бавните промени в етерното тяло.
Промените във физическото тяло, което е най-грубото от всички, разбира се, са още по-бавни; то действа най-бавно от всички. Ще чуем другите вечери как посветените се учат да работят върху астралното и етерното си тяло, а накрая и върху физическото си тяло с по-бързи темпове.[179]В крайна сметка те ще стигнат до точката, в която могат да променят пулса си. Разбира се, това не е за нас днес, защото всичко, което научим в този живот, ще доведе до съответните промени само в следващия. Промяната, която астралното тяло претърпява в този живот, ще се прояви в етерното тяло в следващото въплъщение, защото ще повлияе на неговата конфигурация. Трябва да работим върху навиците си сега, за да се подготвим за следващия живот, за да постигнем ефекта. Някой, който желае да се роди с добра памет в следващия живот, трябва да положи всички усилия да си спомни всичко, доколкото е възможно, като си припомня всичко, което се случва в живота. Така той трябва да си спомня през нощта какво е правил през деня, а след това и какво е правил и какво се е случило вчера, преди месец, миналата година и през минали години. Ето как можем да тренираме паметта си. Хората, които бързат безразсъдно през живота, ще се родят с наклонности, които ще им направят невъзможно да запомнят всичко, с което се сблъскват в живота. Разбира се, понякога човек може да бъде принуден да бърза; казах това, което току-що казах, само по отношение на повърхностното преглеждане на всичко в живота.
Всички познаваме темпераментите. Холерикът, със силната си воля и желанието да прави много неща, което е очевидно още в детството, иска да доминира, да задава тона. Той е смел, дръзък, склонен да действа. Наполеон, Цезар и Ханибал са били холерици. Меланхоличното дете, от друга страна, ще се изолира; то е недоверчиво, наистина би искало да държи всичките си вещи под ключ и когато приятелите му напуснат къщата, ще провери дали не са взели нищо със себе си. То се концентрира върху себе си. Това е съзерцателен индивид, а не човек на действието.
Флегматичното дете не проявява особен интерес. То ще се впусне във всичко, по някакъв начин, но нищо не му прави голямо впечатление. То е мечтател, неактивен, търсещ да задоволи сетивата си. Някой със сангвиничен темперамент ще се заинтересува от нещо, но това няма да трае дълго и скоро ще изчезне. Не можем обаче да класифицираме хората според различните темпераменти. Всеки обикновено има един основен темперамент, но и другите се вписват в него. Четирите темперамента се изразяват по четири различни начина в етерното тяло и придават на астралното тяло четири различни фонови цвята. Меланхоличният темперамент ще се появи в следващото въплъщение на някой, който е склонен да живее в спокоен, тесен кръгозор, концентрирайки се върху себе си. Някой, който се е сблъсквал с много неща, стигнал е до дъното на живота им и е видял много от живота, включително трудни моменти, ще се роди холерик. Тези, чийто живот е бил

приятен, без големи борби или изисквания, ще бъдат сангвиници или флегматици. Всичко, което се случва с астралното тяло в този живот, в кармичния процес ще се превърне в основен тон за етерното тяло в следващия живот.
В училищата, където се обучават посветените, това знание е било и се използва съзнателно за работа върху различните тела, повече в миналото, отколкото днес. Това е свързано с циклите на еволюцията. Окултното учение е много различно днес от това, което е било преди 5000 години. Тогава е трябвало да се работи повече върху групи от човешки същества. Умишлената цел на работата е била да се даде възможност на цели категории хора да бъдат в хармония в следващия си живот. В Индия цялото население е било разделено на четири касти и единствената цел на работата е била да им се даде възможност да бъдат подходяща част от определена каста в следващия си живот. Систематичното обучение е било проведено, за да се осигури живот в продължение на хилядолетия, да се оформи светогледът на хората в продължение на хилядолетия. Това е дало огромни сили на окултните водачи. Сега всичко се е променило. Прогресивната човешка еволюция освобождава хората от техните групи или касти; те вече не могат да бъдат обучавани по такъв масов начин. Човекът ще и трябва да става все по-индивидуализиран.
Как човешките същества влияят на своите етерни тела с оглед на следващия живот? Всички наклонности и навици в настоящото етерно тяло създават предразположение за здраве или болест в следващия живот. Всякакви специфични навици, както добри, така и лоши, които сега бавно се развиват в етерното тяло, ще кристализират в следващия живот в доброто или лошото разположение на човека. Така някой може да се стреми да бъде трудолюбив, или друг може да се опита да се освободи от гнева си. Някой друг може отново да се отдаде на алкохол и това ще отслаби волята му. Друг става все по-мързелив и така нататък. Тези неща, които стават част от етерното тяло в хода на един живот, ще се проявят във физическото тяло в следващия живот. Лошият навик в един живот е причина за болест в следващия, докато добрият навик, разбира се, ще бъде причина за здраве. Определена страст ще означава определено заболяване в следващия живот. Тук би могло да се види как някой придобива предразположение към хващане на инфекции. Знаем много добре, че някои хора могат да отидат при всеки, на всяко място, където преобладават епидемии или инфекциозни заболявания, и няма да бъдат изложени на опасност да се заразят с тези болести. Някой друг ги събира от канавката, така да се каже, хващайки ги веднага. Всичко зависи от предразположението ни дали ще се разболеем или не. Посветените знаят много добре, че предразположението към хващане на инфекции е резултат от силно развит егоистичен импулс за придобиване, егоистично желание за материални облаги за себе си. Всеки, който иска да забогатее в един живот, си вреди, що се отнася до следващото му въплъщение. Този егоистичен стремеж към материални

облаги и богатство е свойство на етерното тяло, което ще се прояви като предразположение към хващане на инфекциозни болести в следващия живот. Всеки, който желае да научи повече за здравето и болестите, обаче, трябва да помни, че са замесени много различни фактори. Причините за болестите не е задължително да се дължат на индивидуална карма. Съществува и национална карма, когато става въпрос за лошо здраве. Това може да се види от следното наблюдение. То се отнася до специфични аспекти на здравето на раси и цели народи. Всички знаем историята на племенните миграции в по-ранни времена. Знаем, че редица племена от Изток – хуни, монголи – са мигрирали в Европа. Те са се изсипали в страната, идвайки от Азия, и са се срещнали с германските племена. Тези хуни, както и монголската раса като цяло, са били късни оцелели след атлантите – това е видно от името Атила или Ат; те са били останки от тази велика раса. Германските народи, персите и индийците са били по-напреднали раси, монголите – атланти, които са останали неподвижни в определен момент и сега са били в упадък. Основната част от човечеството е напредвала, но отделни по-нисши раси като тези са останали назад, образувайки анклави. Астралните тела на тези късни раси са съдържали разлагаща се астрална материя. Разбира се, това също стигна до нас в големи количества. Европейците посрещаха приближаващите орди в страх и ужас, и този страх и ужас, които изпитваха, караха разлагащата се астрална материя да процъфтява още повече. Страхът и ужасът са свойства на астралното тяло, които насърчават подобни вредни влияния. Европейските астрални тела бяха заразени и в по-късните поколения тази инфекция се прояви като проказа, ужасната болест, която имаше катастрофални последици през средновековието. Това беше физическото следствие от влиянието, което монголските астрални тела бяха оказали върху европейските астрални тела. Каналът, така да се каже, през който това влияние се изля в европейските тела, беше страхът и ужасът, които германските народи изпитваха, когато тези диви орди се изсипаха през границите в техните страни. Тук можем да видим как болестите възникват като национална карма, предавайки се от поколение на поколение. Предците са познавали болестта в ума и духа си, в по-късните поколения тя стана физическа. Това е значението на думите „наказване на беззаконията на бащите върху децата до третото и четвъртото поколение“.[180]Можем да ги приемем съвсем буквално, защото те се отнасят до този вид национална карма.
Религиозните оригинални текстове като цяло не се приемат достатъчно буквално. В началото хората са били наивни, както много хора от провинцията и до днес. Те са приемали думите на Библията буквално. После хората са ставали по-умни и са възприемали негативно, отхвърляйки всичко традиционно. Това е бил вторият етап. Третият етап са били нашите съвременни свободомислещи, които приемат всичко за символично. Бруно Виле е пример за това.[181]Много зависи обаче от това колко умен е такъв индивид, защото единият от тях ще открие дори по-добър символ от

другия и ще почувства, че трябва да уведоми света, че това е единственият и неповторим. В текстовете често се влагат други значения, а не истинското им значение. Съществува обаче и четвърти етап – науката за окултното. Тя ни учи да приемаме буквално оригиналните текстове и да ги разбираме. След като в началото е бил наивен, след това свободомислещ и е виждал символи, човек най-накрая става ученик на окултното.
Разглеждайки кармата на болестите както за отделните хора, така и за цели племена и народи, открихме, че нещо, за което първоначално е било подготвено в ума и духа, по-късно ще се появи отново във физическия живот. Затова нека осигурим добро образование и да се уверим, че хората развиват добри навици, защото това ще подобри и тяхното здраве. Добрите наклонности помагат не само в моралната сфера, но и наистина и за здравословното състояние на човек, защото лошият навик ще създаде болест в следващия живот. Нервното напрежение, което е наистина най-разпространеното заболяване днес, е възникнало поради определено отношение на ума в по-ранен момент. То никога нямаше да се развие, ако материалистичният начин на мислене не беше придобил такова господство в света. Ако този начин на мислене продължи, той би имал катастрофален ефект върху здравето на народите, довеждайки човечеството до ръба на лудостта. Децата биха се раждали с тремор поради слаби нерви, а нарастващият материализъм би криел заплахата от епидемична лудост, като хората ще страдат от истинска болка от всяко усещане, което имат. Това е ужасното влияние, което материализмът ще окаже на физическо ниво, след като е заразил умовете на хората.
Тази бъдеща перспектива беше истинската причина, поради която окултните водачи на човешката раса сметнаха за необходимо да позволят на част от съкровищницата на духовните истини да излезе в света. Защото на идните поколения може да се даде солидна нова основа за здраве само ако духовен поглед върху света, освободен от оковите на материализма, им помогне да гледат към най-висшите потоци на живот за човечеството, позволявайки им да влязат в себе си. Причините, поради които днес се предлага нашият духовно-научен подход, са много по-дълбоки, отколкото някои биха си помислили. С него и чрез него всеки може да направи своята част, за да помогне на човечеството да си възвърне здравето.
Терминът „нервен“ е имал съвсем различно значение в миналото. Той е означавал да бъдеш жилав, мускулест, силен, с нерви като въжета. Промяната в значението му сама по себе си е доказателство, че нещо съвсем ново е дошло на света.
Нека сега разгледаме въпроса за наследствеността при отделното дете, както в ума, така и в тялото, и за кармата. Знаем, че чертите се предават, правейки детето подобно на баща си, майка си, чичо си, леля си или баба си и дядо си. Едното дете може да прилича на баща си, другото на майка си. Музикалните дарби могат да се предават през поколенията, например. Семейство Бах е дало около 28 музиканти за период от 250 години, въпреки че само един от тях е станал много известен.[182]А

семейство Бернули включва осем велики математици.[183]Има много примери за важна роля на наследствеността. Трябва обаче да разберем истинското значение на кармата и прераждането, защото само това ще ни помогне да разберем наследствеността. Теорията за наследствеността, представена в материалистическата наука, е само отчасти вярна и много е изопачена. Да бъдеш велик музикант, например, изисква не само музикални дарби. Те не биха могли да се проявят, ако душата не можеше да се въплъти в тяло, което има музикален слух. Отличните, фино структурирани органи на слуха се предават от родители на деца в семейство на музиканти. Човешкото семе, идващо от девакана и устремено към ново въплъщение, ще се чувства привлечено от такова семейство, в което музикалната му душа може да се разгърне в добре развити музикални органи. Точно както полюсът привлича магнитна стрелка, така е и с дете, родено в семейство, където индивидуалните му таланти намират най-добрите физически предпоставки. Всичко наистина се съчетава съвсем перфектно. Астралното семе е привлечено от семейство, което му подхожда физически. Обичайната поговорка, че човек трябва да бъде внимателен при избора на родители, следователно не е толкова безсмислена, колкото може да звучи. Не е въпросът, че детето прилича на родителите си. То се ражда от родители, които са най-подобни на него и които то обича още преди това. Най-дълбоката любов и симпатия възникват още преди раждането и детето се чувства привлечено от майка си. Майчината любов е вторичната форма на любов, в отговор на любовта на детето, която е била преди това.

Подобни прозрения разширяват хоризонтите ни изключително много. Надявам се, че ще мога да обясня това още повече в следващите лекции. Колкото повече напредваме, толкова повече проникваме във всички тези въпроси. Някои неща не са толкова ясни в началото, но след това едно завесо след друго пада и с течение на времето ще придобиваме все по-дълбоки прозрения. Знаейки това, ние се научаваме да си казваме, че ще се задоволим да чакаме, докато дойде времето, когато нещата, които сега са все още под завеса за нас, също ще станат ясни. Обикновено напредналият човек ще чака с търпение, докато е способен да възприеме и по-висши неща.

24. Тайната на Граала в произведенията на Рихард Вагнер

Има някои окултни и духовно-научни истини, които искам да разгледам във връзка с *„Парсифал“* на Рихард Вагнер .[185]Съществува странна, дълбока връзка между феномена на великия художник Рихард Вагнер и духовното движение, наречено днес теософия. Хората постепенно започват да осъзнават, че Рихард Вагнер и неговите произведения представляват голяма сума от окултна сила. Но в бъдеще ще се появи и нещо друго, а именно, че феноменът Рихард Вагнер е много повече, отколкото самият той би могъл да знае. За много важни фигури, особено за творците, е свързана мистерия, че в тях живее сила, за която самите те нямат представа.

Ако от една страна разбираме, че Рихард Вагнер е имал много повече, отколкото самият той е осъзнавал, не бива да забравяме, от друга страна, че той не е бил в състояние да достигне крайното ниво на мъдрост и че затова изкуството на Рихард Вагнер се разкрива в доста особена светлина пред окултиста. Що се отнася до неговите произведения, човек трябва да си каже, че в тях има много повече, нещо мистериозно, което се крие зад всичко това.

Наистина е интересно да се видят по-дълбоките течения на заден план. Рихард Щраус[186]каза веднъж, че в Рихард Вагнер е възможно да се види много повече, отколкото хората обикновено виждат. Той го каза горе-долу така: „Хората, които настояват, че човек не трябва да гледа отвъд творчеството на Рихард Вагнер, ми се струват като хора, които също не искат да отидат отвъд цветето, което виждат. Те никога няма да разберат тайната на цветето. И е почти същото с хората, които не могат да мислят за нищо повече в случая с един велик художник.“

Рихард Вагнер се е занимавал с теми от огромно значение. В неговите произведения непрекъснато се срещат имена, свързани с много древни свещени традиции. В *„Парсифал“* той постига нещо, тясно свързано със силата, която е оказала толкова странно влияние през последната третина на 19-ти век.

За да разберем неговите фигури и теми, първо трябва да хвърлим поглед върху дълбоки тайни на човешката еволюция, връщайки се няколко хиляди години назад в историята. През целия си живот Рихард Вагнер е правил задълбочени изследвания на човешките дела и тайната на човешката душа. В младостта си той се е стремял да изследва тайната на прераждането. Черновата на пиеса, върху която е работил през 1856 г., показва това. Тя се е казвала „ *Победителите“* .[187]Вагнер спрял работата по нея по-късно, защото не могъл да намери музикално решение на проблема с „победителите“. Драматично решение би било напълно възможно. Историята на пиесата била следната. Млад мъж в далечна Индия, на име Ананда, брамин по каста, бил обичан от момиче на име Пракрити, което принадлежало към най-ниската каста. Ананда станал ученик на Буда. Той не отвърнал на любовта на Пракрити,

което я хвърлило в дълбока скръб. Ананда се оттеглил от света, за да се посвети на религиозния живот. Тогава един брамин разказал на момичето защо съдбата ѝ е такава. В по-ранен живот тя, член на кастата на брахманите, отхвърлила любовта на същия този млад мъж, който тогава бил от най-ниската каста. Чувайки това, тя също се обърнала към Буда и двамата били ученици на един и същ учител.
Вагнер е възнамерявал да работи по тази тема през 1856 г. Година по-късно темата, с която не е успял да се справи, му идва по друг начин. През 1857 г. той замисля великата идея за своя *„Парсифал“*. Странна е историята за това как цялата мистерия на *„Парсифал“* е дошла при Рихард Вагнер в един конкретен момент.[188]Беше Разпети петък 1857 г. във вила Везендонк на Цюрихското езеро. Той видя природата навън да расте, да никне и да пониква. И в този момент разбра връзката между природата, която се ражда за нов живот, и Христовата смърт на кръста. Това е тайната на свещения граал. От този момент Рихард Вагнер живееше с идеята да представи тайната на свещения граал на света чрез музиката.
За да разберем това необичайно преживяване, трябва да се върнем няколко хиляди години назад в историята. Рихард Вагнер е записал прекрасните си мисли за човешката еволюция под заглавие „Героизъм и християнство“.[189]Нека първо разгледаме вида учение, давано в окултните общества през 16-ти или 17-ти век. Мистерийни центрове е имало по всяко време. Знанието, преподавано там, е било едновременно религия, религия, която е била и мъдрост. Не е възможно наистина да се разберат мистериите, освен ако човек не разбере, че съществува свят на духа. Различните царства на природата се простират около нас – минерали, растения, животни и човешки същества. Ние считаме човешкото царство за най-висшето от четирите. Точно както около човека има царства, които са по-нисши от него, така има и по-висши духове над него, на много нива. Различните нива на духовете, които са над човека, винаги са били наричани „богове“. Мъдростта е била преподавана в мистериозните центрове по начин, който е давал възможност на човешките същества да общуват с боговете на съзнателно ниво. Такива хора винаги и навсякъде, където са съществували мистериозни центрове, са били наричани „посветени“. На тях не просто са били давани думи на мъдрост, а са преживявали реалности в рамките на тези мистерии. Днешните мистериозни центрове са от различен вид от тези от древността и средновековието.
По времето, когато започнаха кръстоносните походи и малко преди това, в един регион на Северна Испания е съществувал важен център на мистерии. Мистериите от онези времена са били наричани „късноготически мистерии“. Техните посветени са били наричани Темпелисен или Темпелайзен или Рицари на Светия Граал. Лоенгрин е бил един от тях. Общността на тези Рицари на Граала е била доста различна от друга рицарска общност. Тя е имала седалище във Великобритания, в Уелс. Всички истории за крал Артур и неговата Кръгла маса са свързани с тази друга общност на посветените.

В много ранни времена, много преди християнството, голямо население се е преместило от запад на изток на тази земя. Това е било много отдавна. Имало е време, когато Атлантида е съществувала в регион, който сега е част от Атлантическия океан. Нашите далечни предци, атлантите, са живели там. Цялото население на Европа и Азия, чак до Индия, е било потомци на атлантите. Условията на живот на Атлантида са били много различни от тези, в които хората са живели по-късно. Атлантите са живели в напълно йерархична система, ръководена от такива посветени. Цялото управление и управление са произлизали от посветените по онова време. Едно известно училище за посветени е било в северната част на днешна Русия. Нейните посветени са се наричали троти. Други училища са били в Западна Европа, техните посветени са били известни като друиди. Всички социални институции за контрол на масите на човечеството са произлезли от тези посветени. Нека да разгледаме тези много ранни училища. Какъв вид тайна се е преподавала в тях? Само формата на обучението се променя с времето. Наистина е забележително, че мистерията, която Рихард Вагнер е преживявал вътрешно, е била доведена до най-висшето си развитие в тези училища. Това е връзката между оживяващата природа през пролетта и мистерията на кръста.
Първото нещо, което учениците трябваше да разберат, беше, че цялата сила на създаване, която се намира извън животинския и човешкия свят, може да се види и в растителния свят. През пролетта божествената сила на сътворението извира от Майката Земя. Трябваше да се разбере, че има връзка между силата, която се появява, когато земята се покрие със зелен килим, и силата на божественото творение. На учениците щеше да се каже: „Там виждате сила в цветята, когато се отварят, която се кондензира в семето. Безброй семена ще излязат от чашата на цветето и, поставени в почвата, те ще донесат нещо ново. Сега човек може да почувства с цялото си същество, че събитията, които се случват там в природата, не са нищо друго освен процесите, които се случват и в човешкия и животинския свят, но в растението това се случва без желание и е изцяло целомъдрено."
Безкрайната невинност и целомъдрие, дремнали в цветните чаши на растенията, трябваше да живеят в сърцата на учениците. След това им беше казано: „Слънчевият лъч отваря цветята. Той изважда силата от тези цветя. Две неща се събират – отварящото се цвете и слънчевият лъч. Други царства – животинският и човешкият свят – са между растителния свят и божествения свят. Всички тези царства са само преход от растителния свят към божествения свят. В божествения свят отново виждаме царство на невинност и целомъдрие, както в растителния свят. В животинския и човешкия свят виждаме царство на желанието."
И тогава учителите щяха да говорят за бъдещето: „Ще дойде времето, когато всички похоти и желания ще изчезнат. Тогава чашата ще се отвори отгоре, точно както се отваря чашата на цвете, и ще погледне отдолу към човешкото същество. Точно

както слънчевият лъч прониква в растението, така и собствената пречистена сила на човека ще се съедини с тази божествена чаша.“
Можем да обърнем цветната чаша в съзнанието си, оставяйки я да се наведе отгоре, от небето, и можем да обърнем слънчевия лъч, така че той да се издигне от човешкото същество към небесата. Тази обърната цветна чаша е била показана като реалност в мистериите и е наречена свещеният граал. Истинската чаша на растението е обърнатият свещен граал. Всеки, който придобие окултни знания, разбира, че слънчевият лъч представлява нещо, известно като „вълшебна пръчка“. Вълшебната пръчка е суеверна версия на символ, който представлява духовна реалност. В мистериите тази вълшебна пръчка е била известна като окървавеното копие. Показан ни е произходът на граала, от една страна, и на окървавеното копие, от друга, оригиналната вълшебна пръчка, позната на истинските окултисти.
Просто засягам неща от голяма дълбочина, важни истини, които са се случили в този пояс в Северна и Западна Европа. Рихард Вагнер е усещал много от всичко това, както и неговият приятел граф дьо Гобино,[190]дълбок мислител.
Да се каже какво лежи в основата на мистериите, за които говоря, е познанието за течността, която тече във вените на животните и хората. Съвсем правилно Гьоте е написал „Кръвта е сок от много специален вид“ в своя „ *Фауст“* .[191]Много неща са свързани с кръвта. Ще разберем какво означава кръвта, ако схванем и осмислим огромната революция, която се е случила в мистериите. В по-ранни времена сред европейските хора е било известно, че важни неща зависят от начина, по който хората са свързани чрез кръв. Поради това, прогресът и развитието никога не са били оставяни на случайността в онези времена. Всички тези неща са били устроени от окултна мъдрост. Известно е било, че ако развитието на малки племенни общности е ограничено до тази общност, без никой да идва отвън, индивидите, родени в тази общност, ще имат специални сили. Последиците от това да се съберат различни видове кръв са били известни в мистериите. Те също така са знаели точно кое племе е подходящо за определена област. Те са знаели, че общата кръв е източник на специфични човешки сили.
Когато древните връзки на кръвното родство били разкъсани, нещо се случило и в мистериите. Целите, които преди това били постигани чрез кръвно родство, сега били заменени с две специфични духовни приготовления във големите мистерии. По-малките мистерии имали външните символи на тези - хляб и вино. Двете приготовления били вещества, които имали ефект върху духа, подобен на физическия ефект на кръвта във вените ни. Когато древното ясновидство изчезнало, тези две приготовления заели неговото място. След като научили цялата теософска мъдрост, посветените получавали тези символи от чашата на Керидвен.[192]Пречистената кръв можела да бъде дадена на човешки същества от чашата, отваряща се отгоре. Това е истинската мистерия, която по онова време оставала за много малка група хора.

В други части на Европа мистериите изпаднали в упадък и били осквернявани по отвратителен, отблъскващ начин. Символът на жертвоприношението им бил съд, в който била поставена кървяща глава. Смятало се е, че нещо може да се възбуди у човек, когато види тази глава. Извършвала се е черна магия, противоположна на мистерията на свещения Граал.
По онова време е било известно, че елементът, който се издига нагоре в чашата на цветето, живее и в човешката кръв. Той е трябвало да стане отново чист и непорочно, като сока на цвете. В дегенеративните мистерии това е получавало груба, материалистична форма. На север хората са се нуждаели от сублимираната кръв като символ, а в Елевзинските мистерии - от виното на Дионис и хляба на Деметра. Чашата на Граала, превърната в нещо отвратително, с кървящата глава, може да се намери отново в историята за Иродиада и главата на Йоан. Тя се е смеела на мистерията, превърната в профанация.
Истинската тайна на великите мистерии отишла при Темпелайзенците в Северна Испания, пазителите на Граала. Рицарите на крал Артур били по-загрижени за светските дела, но било възможно да се подготвят Темпелайзенците да получат още по-възвишена тайна, великата тайна на Голгота, мистерията на световната история. Християнството води началото си от най-смесения от народите, галилеяните, които са били напълно чужди на и извън всяка кръвна общност. Изкупителят основава своето царство изцяло извън старата кръвна общност, отвъд всички кръвни връзки. Сублимираната кръв, пречистената кръв, пониква от жертвената смърт, от процеса на пречистване. Кръвта, която поражда желания и мечти, трябва да тече, трябва да бъде пожертвана, трябва да тече.
Свещеният съд с пречистената кръв бил отнесен в Испания, в Темпелайзен на Монсалвач. Титурел, прародителят, получил Граала; преди това той бил копнеж. Сега се случило преодоляването на кръвта. Чисто физическата природа на кръвта била победена от духа.
Можете да разберете какво се е случило на Голгота само ако, за разлика от материалиста, знаете, че кръвта е съставена не само от материални елементи. Наистина е изключително забележително, че Рихард Вагнер е успял да намери свещеното настроение за своя *„Парсифал“* само защото е знаел, че не става въпрос само за смъртта на Изкупителя, но и за кръвта, която е била пречистена и е малко по-различна от обикновената кръв. Самият той е говорил за връзката между кръвта на Изкупителя и цялото човечество: „След като видяхме, че кръвта на така наречената „бяла раса“ има особена способност за съзнателно страдание и болка, сега трябва да разпознаем кръвта на спасителя като същност на съзнателно воленото страдание, божествено състрадание, което тече към цялата човешка раса като негов източник и произход.“[193]
Рихард Вагнер също пише: „Кръвта във вените на изкупителя трябва да е текла в резултат на най-висшето усилие на волята, божествено възвисяване на самата

човешка раса, за да спаси онази раса, която в най-благородните си части изпадаше в упадък.“
Именно защото изкупителят произхождаше от най-голямото разнообразие от народи, кръвта му беше сублиматът на цялата човешка кръв, човешка кръв в пречистената ѝ форма.
Рихард Вагнер подходи към великата оригинална мистерия по начин, по който едва ли някой друг се е осмелил да го направи. Именно енергията, която той вложи в това, го направи велик артист. Той не бива да се приема за обикновен музикант, а за някой с дълбока проницателност, който се стреми да пресъздаде дълбоките тайни на свещения Граал за съвременното човечество. Преди Рихард Вагнер да напише своя *„Парсифал“* , хората в Германия знаеха малко за мистериите и фигурите, които Рихард Вагнер тогава представи.
Посвещението в мистериите се провежда в три етапа, през които индивидът трябва да премине. Първият етап е известен като „глупост“, вторият „съмнение“, третият „благочестие“. В първия етап човешкото същество е било отнето от всички предразсъдъци в света и му е било разказано за силата в собствената му душа, за собствената му сила на любовта, за да може да види как вътрешната светлина блести. Вторият етап е бил този на съмнението. Това състояние на съмнение във всичко идва на втория етап на посвещението. На по-високо ниво то е било издигнато до вътрешна благочестие. В този трети етап посветеният е бил воден да бъде съзнателно с боговете.
Персивал — преминавам през долината — така са наричали подобни посветени през Средновековието.[194]Парсифал е трябвало да научи всичко това от опит. Странният гений на Рихард Вагнер го е накарал да почувства това в онзи Разпети петък през 1857 г., да почувства нишката, която е трябвало да премине през цялото развитие на Парсифал.
Темпелайзен представляваше вътрешното, истинското християнство, за разлика от християнството на църквите. Навсякъде в *„Парцифал“* на Волфрам фон Ешенбах е видно , че той искаше да покаже духа на това вътрешно християнство редом с християнството на църквите.
Останки от старите профанирани мистерии все още съществували през Средновековието. Всичко, което попада под това заглавие, е било олицетворено в името Клингзор. Той е бил черният магьосник, в противовес на бялата магия на Светия Граал. Рихард Вагнер също го е изобразявал в противовес на Темпелайзен. Кундри е Иродиада, върната към живот. Тя символизира силата, която ражда природата, сила, която може да бъде едновременно целомъдрена и нецеломърдна, но без посока. Целомъдрието и липсата на целомъдрие имат един и същ корен и става въпрос за „както е въпросът, такъв е и отговорът“. Производствената сила, която се проявява в цветната чаша на растението, издигайки се през другите сфери,

е същата като в Светия Граал. Тя просто трябва да премине през пречистване в най-чистата, най-благородна форма на християнството, както я виждаме в *„Парсифал“* . Кундри трябваше да остане черен магьосник, докато Парсифал не я изкупи. Цялата конфронтация между Парсифал и Кундри има аромат на най-дълбока мъдрост. Повече от всеки друг, Рихард Вагнер направи възможно хората да възприемат това, без да го осъзнават. Рихард Вагнер беше мисионер, чиято мисия беше да даде нещо пълноценно на света, без човечеството да осъзнава тази истина.
Волфрам фон Ешенбах е написал своя *„Парсифал“* като обикновен и семпъл епос. Това е било достатъчно по негово време. Хората, които са имали някаква степен на ясновидство по това време, са разбирали Волфрам фон Ешенбах. През 19-ти век не е било възможно да се покаже дълбокото значение на процеса в драматична форма. Но има начин да се помогне на разбирането на хората без думи, без понятия или идеи. Това е чрез музиката. Музиката на Вагнер съдържа всички истини, съдържащи се в *„Парсифал“* . Странната музика, написана от Вагнер, е създавала доста специфични вибрации в етерните тела на тези, които са я слушали. Етерното тяло е свързано с всички дълбоки движения на кръвта. Рихард Вагнер е разбирал тайната на пречистената кръв. Неговите мелодии съдържат вибрациите, които трябва да бъдат в човешкото етерно тяло, когато то се пречиства по начина, необходим за да може да бъде получена тайната на Граала.
Странният начин, по който Рихард Вагнер е писал книгите си, може да бъде разбран само ако човек се впусне в реалностите, които стоят зад Вагнер. Той е знаел много добре, че човешката воля получава много специално просветление от духа. Той е писал, че първоначално волята е била груб, инстинктивен елемент, но постепенно се е усъвършенствала. Интелектът хвърля светлина върху волята и човешкото същество осъзнава болката и страданието, което води до пречистване. Позовавайки се на идеите на своя приятел граф дьо Гобино, той пише: „Човек не може да не осъзнае единството на човешката раса, когато разглежда нейните части, и ние сме основателни да кажем, че в най-благородния си вид то е способността да понася болка и страдание с пълно съзнание. В светлината на това се питаме къде се крие изключителната природа на бялата раса, тъй като със сигурност трябва да я поставим високо над останалите. С прекрасна сигурност Гобино възприема, че тя се крие не в някакво изключително развитие на нейните морални качества като такива, а в по-голямо натрупване на фундаментални характеристики, от които произтичат тези качества. Тя би трябвало да се търси в по-силната, но и по-деликатна чувствителност на волята, която се разкрива в богата организация, в съчетание с по-проницателния интелект, който това изисква; тогава ще е въпросът дали интелектът, под импулсите на воля, която има голяма нужда, ще напредне към ясновидство, хвърляйки собствената си светлина обратно върху волята и в този случай ще я подчини, за да се превърне в морален импулс?“

Рихард Вагнер тук говори за действителния процес, в който интелектът хвърля своето отражение върху волята и в този процес човекът става ясновидец. Творчеството на Рихард Вагнер е било да придаде религиозна дълбочина на изкуството и в крайна сметка дълбоко разбиране на християнството. Той е знаел, че християнството се представя най-добре чрез музиката. Като се издигнем до най-съкровените тайни на световния ред, ние, от една страна, ще придобием знание, но от друга, и истинско благочестие. Съществува път на човешко развитие, който ни учи на значението на този факт, свързан с християнството.

25. Свръхсетивното, изразено в музиката на Парсифал

Тук, където моите надежди и мечти намериха мир, нека нарека тази къща „Ванфрид“ [надежди и мечти в мир].[195]

Това са думите, които Рихард Вагнер е написал за къщата, която е построил в Байройт. Къщата е донесла изпълнение на дълбок копнеж. За него целият живот е бил усилие, надежди и мечти. Мирът е дошъл в надеждите и мечтите му с окултното му драматично произведение *„Парсифал“* .

Хората обикновено вярват, че когато се създаде произведение на изкуството като *„Парсифал“* на Вагнер , всички мисли, които могат да се открият в него, са били умишлено вложени от художника. Това обаче не е начинът, по който един мистик би разглеждал произведение, което е създал. Едно растение също не познава законите, които ботаникът открива, когато го изучава. Невидими сили са витаели над Рихард Вагнер. Окултното съдържание на „ *Парсифал“* произлиза от тях. Голяма част от процеса, който наричаме „окултно обучение“, е живял във Вагнер. Чудесни неща могат да бъдат открити, като се проследи развитието на някого през целия му живот. Можете да наблюдавате как в ума му изгряват истини, които са били систематично подхранвани в окултни центрове в продължение на векове.

Нека разгледаме начина, по който тайните, дошли по-късно инстинктивно до Вагнер, били представени на учениците в окултните центрове. Правели се всякакви физически и умствени упражнения, които инстинктивно оформяли способността им за окултно виждане. Учителят преди всичко събуждал у ученика основно настроение, което му давало интимна връзка с природния свят, който го заобикалял. Ученикът бил воден през царството на природата и бил учен да се обръща към нея навътре по същия начин, по който се обръщаме към човешките същества. Виждайки усмивка, ние предполагаме весело настроение на душата, сълзите са за нас друг специфичен вътрешен отговор. На ученика било показано как да възприема съответствията между физиономията и душевния живот и в природния свят. Окултистът е някой, за когото тези неща стават много реални във вътрешния му живот. Гледайки природния свят, на ученика било казано: „Всичко е физиономия, отразяваща нещо, което е от духа.“ Едно растение в ярки цветове би било за него усмихнатото изражение на земния дух, друго - тъжното изражение на земния дух. По този начин окултистът отнася емоционални впечатления със себе си през всички части на света.

Кристалът целомъдрено пропуска светлината през себе си. Тук материята е свободна от желания и копнежи. Човешката субстанция е по-съвършена, но е пълна с удоволствие и болка, желание и страст. Ще дойде денят, когато човешката субстанция ще бъде толкова целомъдрена и ценна, колкото тази на кристала. Сърцето и умът на ученика биха били настроени да намират образи в погледа върху света на природата, показвайки как плътта ще се развие в бъдеще време. Обектите

във външния свят се разглеждат от окултиста като изрази на душата на света и това е също толкова обективно, колкото и пространствените форми, които математикът е способен да визуализира. И точно както е невъзможно двама математици да преподават различни неща за една теорема, така е невъзможно двама души, получили достъп до висше знание, да имат различни вътрешни реакции. Мистичните неща са безспорни, точно както математическите понятия.
Когато ученикът практикуваше по този начин и беше готов за това, му се представяше друга идея. Той беше запознат с нещо, което беше най-красивото и най-чистото, но и най-съмнителното. Казваха му: „Виж растението. Чашата на венчето му е обърната към слънцето. Слънчевият лъч влияе върху растежа му и го поддържа. То представя репродуктивните си органи на слънцето по целомъдрен начин. Тези части, пазени скрити от срам от човека и животното, са целомъдрено обърнати към слънцето в растението. Сега погледнете назад в далечното минало. Тогава човекът също е бил на етапа, на който растението се е запазило. Тогава и той е имал репродуктивен орган, обърнат към слънцето. Главата, коренът, е бил в почвата. Мистиците винаги са знаели, че човекът е обърнато растение. Само че той се е развил по-нататък в хода на еволюцията, първо ставайки хоризонтален, като животното, а след това приемайки изправената форма, която човешките същества имат днес. Той е преминал през растителния и животинския свят, за да достигне до човешкия свят.“ Платон е говорил за това, когато е казал, че душата на света е разпната върху тялото на света. Човекът обаче все още не е стигнал до края на своята еволюция. Той е в преходен етап, където трябва да преодолее желанието и да достигне по-висша духовност. Желанието трябва да бъде преодолено в частта, в която се отвръща от слънцето, спечелвайки пътя към по-висша духовност. Тогава човекът ще предложи чашата на своята същностна природа на по-висшето духовно слънце толкова чисто и целомъдрено, колкото прави растението.
Този идеал за одухотворената чаша на растението беше представен на учениците на Светия Граал. Казано им беше, че светата чаша е венчето на растението, което е преминало през сферата на животинския живот и след това е било отново пречистено и одухотворено. Думите, казани на ученика, бяха: „Потенциалът за тази чаша, която приема лъчите на духовното слънце в себе си, се крие и в човешкото същество. Човекът има завършени органи и други, които ще се развият едва в бъдеще. В далечното бъдеще човекът ще се възпроизведе по начина, по който ние създаваме вълна във въздуха, когато казваме дума днес.“ Когато ученикът беше усвоил тези чувства, той можеше да усети в тези окултни крепости как силата, която извира от растенията по време на Разпети петък и Великден, в бъдеще ще се прояви и в човека, след като е била очистена и пречистена. Това пониквание се преживяваше особено в Разпети петък и хората също чувстваха, че с жертвената смърт на Христос е даден залог, че човекът може да има възможността да придобие Светия Граал чрез своите борби. Сокът, който е кръвта на Христос, прави човека

чист, точно както растението има чист сок, течащ през него. Това е нещо, което учениците са преживявали в най-тържествените моменти. Мисълта за изкуплението е изниквала ясно пред тях, когато са преживявали вътрешно връзката между жертвената смърт на Христос и поникващото растение. Тази идея е била винаги присъстваща за Рихард Вагнер.
Вагнер използва фигурата на Алберих, за да представи раждането на Аз-а и егоизма. За целта той използва педала на органа в ми бемол.[196]
През 1856 г. той се опитва да придаде форма на загадката на живота на земята в пиеса, наречена *„Победителите“* . Младеж бил обичан от момиче, принадлежащо към най-ниската каста в Индия. Разликата в кастите им го накарала да се отвърне от момичето и да стане ученик на Буда. Болката, която това причинило на момичето, била толкова голяма, че тя осъзнала, че в по-ранен живот е била брахман, която е отказала ръката на момиче от ниска каста. Така Вагнер търсел начин да помогне на хората да разберат космическата мисъл.
През 1857 г. Рихард Вагнер стои пред вила Везендонк близо до Цюрих и гледа към Цюрихското езеро и провинцията. Виждайки поникналите растения, той осъзнава връзката между изкуплението и растителния живот. В него се прокрадва основно чувство за идеала на чашата, идеал, който последователите на Граала винаги са познавали. По-късно той се опитва да намери музиката, която да изрази еволюцията, водеща от чашата на растенията към чашата на Граала. И тогава намира мир в своите надежди и мечти.
Идеята за Парсифал винаги е била част от по-новата култура, скрита в нея като семе. В поемата си *„Тайните“* Гьоте пише за младеж, който върви през гората към манастир, където е приет в общността на посветените. Този младеж изглежда като Парсифал на път към замъка на Граала. Запитан за поемата от група ученици, Гьоте обяснява, че в света има много различни религиозни възгледи. Всеки от дванадесетте мъже, които брат Марк е намерил в манастира, е представител на един от тях, а тринадесетият сред тях е техният водач.
В поемата си Гьоте представя окултната ложа, където няма спорове за различни мнения, а само любов. Пристигайки в манастира, младият мъж видял кръст над входа, увит около него с рози. Той попитал: „Кой е направил розите спътници на кръста?“ Знакът на розата и кръста изразява мисъл, която е част от цялата световна еволюция. Някой, който разбира идеала и символа, е способен да го намери навсякъде. Древна легенда разказва за Каин, който търси вратата към рая.[197]Той не беше допуснат, но Сет беше. Сет откри, че дървото на познанието и дървото на живота са преплетени. Той взе три семена и ги сложи на езика на умиращия Адам. От тях израсна дърво. Това беше дървото, което Моисей видя в пламъци, чувайки думите: „Аз съм този, който беше, който е и който ще бъде завинаги.“[198]Мойсей е получил жезъла си от това дърво. Великата врата към Соломоновия храм е била направена от неговото дърво, както и мостът, който Христос е преминал по пътя си

към Елеонската планина, и накрая Кръстът на Голгота. Тези, които са знаели за Граала, са добавили: Когато дървото изсъхнало и се превърнало в кръст, то произвело живи издънки като залог за вечен живот. Ученикът на Граала би видял това под формата на рози. Тук миналото и бъдещето се срещат. Гьоте е докоснал тази тайна в стихове като:

Не казвай това на никого, освен на мъдрите,
защото тълпата веднага ще се подиграе.

Това е и настроението зад думите: „Кой е направил розите спътници на кръста?“ Вагнер е изразил най-интензивно този етап от еволюцията в своя *„Парсифал“* . Всичко, което Парсифал прави, има смисъл. Нищо, което прави, не е повърхностно. На него му е позволено да бъде активен в свръхсетивния свят и той прави най-много в точката, където достига най-високия връх на своето вътрешно развитие. Това може да се чуе толкова чудесно в последното произведение на Вагнер. Когато видим групата светци, събрани около Граала, и Парсифал, който първо убива – той застрелва лебеда – и след това става изкупител, разбираме какво е имал предвид Вагнер с думите: „надеждите и мечтите намериха мир“. Той е искал да покаже, че в музикалната сфера е възможно да се достигне това, което не е било възможно да се покаже чрез драмата. Дотогава музиката е давала израз само на вътрешни чувства. От друга страна, хората са смятали за важно да използват термина „драма“. Най-дълбоките вътрешни чувства започват там, където думите престават да съществуват. Вагнер е търсел връзка в музикалната драма. Изговореното слово е трябвало да спре в дадения момент, оставяйки сцената на музиката. Без *Парсифал* Вагнер не би постигнал идеала, към който се е стремял. В точката, където е проникнал до най-високото ниво в свръхсетивната сфера, той се е нуждаел от най-интимния музикален елемент. Той е намерил най-чистия музикален израз за това в своя *Парсифал* . Като художник и музикант той се стреми да покаже какво е живяло във Вагнер-мистика.

26. Трите аспекта на света

Можем да видим, че светът, с който се сблъскваме, светът, в който живеем, има три аспекта – първо, начинът, по който ни се показва външно, второ, начинът, по който го преживяваме вътрешно, и трето, какъвто е той вътре в себе си.
Сетивните ни органи ни предават аспекта, в който светът ни се проявява външно – светът на формите и формите в неорганичната природа – минералният свят; в живата природа – растителният свят; в сетивната природа – животинският свят, а в мислещата природа – човешкият свят. Той идва при нас отвън като свят на сетивни възприятия и ние възприемаме този свят на явленията, на възприятията, чрез сетивните си органи. Сетивните ни органи са портите, през които външният свят с неговите форми има достъп до нас. Ако нямахме сетивните си органи, светът на формите би бил завинаги тайна за нас, нещо скрито; той не би съществувал за нас. Хората биха могли да ни разказват за него, давайки описания, които поне отчасти бихме могли да разберем. Но докато нямахме сетивни органи, никога нямаше да можем да имаме истинска представа за външния свят с неговите форми и форми. Всички неща, които сега възприемаме, като ги виждаме, чуваме, докосваме, вкусваме и помирисваме, не биха съществували за нас в такъв случай. Външният свят би останал обвит в мрак за нас и бихме могли да имаме само бегла представа за него, получавайки приблизителна, но никога истинска картина от описанията, дадени от онези, които са го познавали. Този свят от форми би останал завинаги скрит за човешките същества, ако сетивата им не се бяха отворили, за да го възприемат. Сетивата трябваше да се отворят, за да могат човешките същества да имат достъп до този външен свят.
Осъзнаването на света, възприемаем чрез сетивата, е еволюционен етап, който човечеството не е познавало преди. Имало е време, когато човешките сетивни органи все още не са били отворени към външния свят. Тогава човешките същества не са били в състояние да възприемат света на формите и формите; те не са били в състояние да възприемат нищо външно; те все още са живели изцяло в себе си, затворени от света. Вътрешният живот, който са познавали тогава, е нещо, което все още имаме като наш живот на вътрешни реакции днес.
В този вътрешен живот сега откриваме втория аспект на света. Вътрешните реакции възникват към всичко, което сетивата възприемат от формите във външния свят. Точно както възприемаме външния свят чрез сетивата, така и ние реагираме в душите си на впечатленията, които този свят ни прави. Този наш вътрешен свят ще достигне до съзнателно осъзнаване до степента, в която душата и нейните органи са се развили. Колкото по-високо развит е човек, толкова повече той чувства този външен свят като вътрешен свят в душата си; колкото повече е развил органите на душата си, толкова по-богати ще бъдат образите, които възникват в него, и толкова по-голям ще бъде редът и хармонията, в които те съществуват в него. За да направи

външния свят изцяло свой, човек трябва да има силна душа, която е диференцирана и конфигурирана да бъде хармонична, напълно развит душевен организъм. Колкото по-богат и разнообразен е вътрешният живот на някого, толкова повече външният свят ще се появява в него в много различни образи, пълни с разнообразие. Колкото по-голяма е хармонията в душата му, толкова по-красив ще бъде начинът, по който външният свят се отразява в душата му. Тогава външният свят навлиза изцяло в душата, за да бъде едно красиво, хармонично цяло, изпълнено с живот и разнообразие.

В будно съзнание човешките същества се концентрират главно върху външния свят и реакциите, които изпитват вътрешно, са поначало хаотични. Те трябва да се научат да внасят ред в тези хаотични реакции и да ги регулират, да установят съзнателна връзка с външния свят и да ги превърнат в хармонично цяло. Те трябва да се научат да контролират този вътрешен свят, защото само тогава той ще стане техен собствен свят, в който те ще могат да живеят съзнателно и според собствената си воля. Човешките същества навлизат в този свой вътрешен свят в сънищата си. След това те се откъсват от света, възприеман от сетивата, и се предават на хаотичния вихър от вътрешни реакции, които възникват в образи пред въображението. Тези образи в сънищата стават по-редовни и смислени, тъй като са способни да внесат ред във вътрешните си реакции.

Този вътрешен свят, възникнал в душите им, е аспектът на външния свят, такъв какъвто го усещат. Той се различава от аспекта, в който външният свят се представя на сетивата им.

Съществува обаче и друг аспект, а именно аспектът на света такъв, какъвто е в действителност. Това е аспектът на пълната реалност на света, такъв, какъвто е вътрешно. Човешките същества придобиват този аспект, ако продължат по пътя, по който са тръгнали. Когато ясните сетивни възприятия се срещнат с вътрешни отклики и тези отклики бъдат приведени в хармоничен ред и красив ритъм, това ще отведе човешките същества отново в света. Те изграждат мост между душите си и света и както светът се излива в тях чрез сетивата, така и душите им се изливат в света, защото мислят за света. Те изливат вътрешните си отклики в мислите си и тези мисли навлизат във външния свят. Това завършва връзката между света и човека и между човека и света.

Светът е отвън, отговорът е вътре в човека; мисълта е и в двете. В мисленето си човешките същества стават изцяло едно цяло със света. Защото мисленето на света и тяхното собствено мислене са едно цяло. Така човешките същества се коренят във външното съществуване, възприемано чрез сетивата. Те растат, като получават впечатления от света на сетивата, които се превръщат във вътрешни отговори, образи в душата, придобиват ритми и преминават през трансформации във вътрешния си живот. Те цъфтят, когато четат, когато усещат мисълта на света в тези

образи, и тази мисъл позволява на нови цветя да се появят във всяко мислещо човешко същество.
Всички човешки същества пускат корени в една и съща почва на физическите светове на форми, възприемани чрез сетивата. Това е един и същ свят за всички тях, една и съща почва, в която всички те растат. И всеки отделен човешки индивид черпи енергиите, от които се нуждае, за да се развива по свой собствен начин, от тази почва. Отделните човешки същества са много стволове от различни видове, които растат от една почва и поемат енергиите, от които се нуждаят, за да работят с тях в собствения си вътрешен живот. Но горе, където мислите разцъфтяват, в света на мисълта, всички са едно велико цяло, едно чудесно полюшващо се, вълнуващо се море от цветя, всяко цвете отразява великото световно мислене, което е едно и също, и всяко допълва другото, заемайки мястото си като звено във веригата, скъпоценен камък в корона от скъпоценни камъни, вълна в световния океан на мисълта.
Долу, едно цяло - физическият свят. Отгоре, едно цяло - светът на духа. Между тях трансформация на долното във горното у много индивиди - душевният свят. Физическият свят там е отражение на света на духа, защото е един. Светът на човешката душа е отражение на света на духа, защото е богат и разнообразен. Целият голям свят там се превръща в особен малък свят във всяка човешка душа и, излизайки от всички човешки души в мисълта, той отново се превръща във велико цяло. Ето как върви пътят от космоса през микрокосмоса, за да се възникне като нов, усъвършенстван космос от съвкупността от микрокосмоси.

27. Вътрешната Земя

Като се замислим за огромните природни събития, за които сме чували – изригването на Везувий и земетресението в Америка,[199]

Съвсем очаквано е онези, които изучават науката за духа, да се запитат дали има някаква връзка между процеса на космическа еволюция, от една страна, и човешката карма, от друга. И наистина е изключително интересно да се изследват и обяснят тези скорошни събития от окултна гледна точка. За да може да направи това, окултистът трябва не само да е обучен в ясновидството по обичайния начин, но и да е преминал през посвещение във втора степен. Известен факт е в окултните кръгове, че вътрешната земя не се разкрива на някой с обикновено ясновидство. Сравнително лесно е да се притежава ясновидско съзнание на астрално, деваканично ниво. Но е необходим друг вид посвещение, за да може да се изследва вътрешната земя.

Нека първо ви напомня, че съвременните хора са успели да проникнат във външната обвивка на Земята само на много малка дълбочина. Те едва са отишли по-далеч от 2000 метра дълбочина. Всичко останало, всичко отвъд това, е отвъд границите на тяхното проникване. И те наистина биха били изключително изненадани, може би дори объркани, ако успеят да научат повече за по-дълбоките слоеве на тази наша Земя. Те биха били объркани, защото биха открили там неща, които показват само най-слаба прилика с тези, които познаваме на земната повърхност. Те няма да имат думи, за да опишат повечето от тях, защото състоянията на материята вътре в Земята наистина са коренно различни от всичко, което познаваме тук горе. Те биха били изключително изумени, ако открият, че металът, който съответства на нашето сребро, е течен като живак там долу. И същото важи и за другите метали и минерали.

Земята се състои от седем отделни слоя и изследването на тези седем слоя съответства на седемте етапа на християнското посвещение.[200]Те са 1) измиването на краката, 2) бичуването, 3) увенчаването с тръни, 4) разпятието, 5) мистичната смърт на кръста, 6) полагането в гробница и 7) възкресението.

По този начин някой, който е преминал първия етап на посвещение, би могъл ясновидски да проникне в най-външния слой и да продължи да изследва втория и така нататък.

Първо, земята има седем слоя. Най-външният, на който живеем, се нарича минерална земя на езика на посветените. Този и другите термини, които ще дам, идват от велика окултна школа. Същите термини са били използвани от средновековни мистици, розенкройцери и други.

Тази минерална земя съдържа всички минерали, с които сме запознати. Сравнително казано, тя е изключително тънък и деликатен слой. Вулканичните изригвания показват, че по-дълбоките слоеве са способни да го проникнат.

Минералната пръст е последвана от така наречената „мека“ пръст. Дадено ѝ е това име, защото тук процесът на втвърдяване не е стигнал толкова далеч, колкото в минералната пръст. Тя притежава и едно забележително свойство. Притежава вид чувствителност. При допир произвежда симптоми на чувствителни реакции, подобни на смътното съзнателно осъзнаване на някои растителни видове.
Следващият слой се нарича „парна“ земя. Точно както парата се произвежда в котел, така и този слой приема форма на волево проявление. Той е способен на огромно разширение, а минералният слой е в състояние да го задържи само с известно усилие.
Четвъртият слой се нарича „форма“ или още „водна“ земя. Неговата особена характеристика е, че има негатива на всяка позната ни форма в минералния слой. Така един планински кристал там би имал формата на своя негатив, подобно на гипсова отливка тук горе.
Петият слой се нарича „плодова“ земя. Ако можеше да излезе в атмосферата, щяхме да наблюдаваме как форма след форма възниква от такова парче плодова земя и изчезва отново. Тя притежава душа, така да се каже, способностите на душа, бореща се да придобие форма и облик.
Шестият слой е „огнената“ земя, един изключително забележителен слой, както ще видим. Той е способен да чувства удоволствие и болка, така да се каже, и е горе-долу в състоянието на човешко същество, което е „на луната от щастие“ в един момент, а в следващия „на луната отчаяно“. Човешките страсти имат огромно влияние върху него и с нарастването на човешките страсти той става все по-неспокоен.
Седмият слой се нарича „земно огледало“, точно защото всичко, което се случва на най-външния слой, се отразява тук. Трябва обаче да мислите за това, което се случва по различен начин. Всичко, което е пасивно тук, е активно там и обратно. Така че, ако ударите някакъв метал тук, за да го накарате да звънне, металът ще звънне сам по себе си там долу.
Тези седем слоя са последвани от два други, които са с много специфичен характер. В школата на Питагор осмият слой е бил наричан сфера на числата поради един специфичен аспект, който ще разгледаме след малко. Нашите окултни школи го наричат разбивач. Защото, ако допрем цвете до него, опитвайки се, така да се каже, да погледнем този слой през цветето, ще видим розата умножена безкраен брой пъти. Ако направим същия експеримент с камък, няма да има умножение. То се отнася само за естествените форми на живот и за нещата, създадени с артистично чувство. Тази област е седалището на всичко, на което липсва хармония, морал и мир. Там всичко се разпада. Това е противоположността на любовта. Ако един черен магьосник успее да го достигне – а той има силата да го направи – злото в него би станало изключително по-силно. Именно специфичното морално отношение на човешките същества има огромно влияние на

това ниво. Ако човечеството постепенно успява все повече и повече да се отърве от неморалността, оставяйки морала да заеме нейното място, тази зона постепенно ще се успокоява все повече и повече. А това от своя страна ще повлияе на отношението на човешките същества.
Деветият и последен слой е, така да се каже, обиталище на духа на нашата планета. Той има две особени характеристики. Можем да го сравним с човешко същество, защото има орган, наподобяващ мозък. Друг орган е подобен на сърце. Духът на нашата планета също е подложен на промени, тясно свързани с човешката еволюция.
Нека сега се върнем към огнената земя. Както казах, тя има способността да изпитва удоволствие и болка, а страстите на живите хора имат мощно влияние върху нея, така че тя изпада в още по-голямо състояние на безпокойство и сътресение в моменти, когато човешките същества развиват големи страсти. Тогава тя упражнява още по-голям натиск върху плодната земя, разположена над нея. И канали наистина се разклоняват от този слой към всички слоеве над него. Минералната земя съдържа големи кухини, макар че те са на значителна дълбочина. Каналите от плодната земя стигат до тези кухини и изтласкват огромни маси материал в тях. Те от своя страна причиняват земетресения или търсят изход през изригването на вулкан. Такива са били и причините за тези скорошни бедствия.
Лемурийците, третата велика коренна раса, все още живеели на мека земя. Процесът на втвърдяване във външната кора все още не бил напреднал много и имало само няколко по-твърди области, които плавали в този мек слой горе-долу като острови. Последните останки и свидетели на тази мека земя са многото малки острови в Тихия океан, които внезапно се издигат над повърхността на океана и след известно време отново изчезват. Лемурийците, които развили огромни страсти, оказали такова влияние върху огнената земя с напредването на еволюцията си и с отдаването си на пороците си, че огнената земя се разбунтувала, сякаш изплувала на повърхността с огромна сила и унищожила расата. Следователно виждаме, че лемурийците сами са си причинили гибел. Осъзнавайки това, окултистът разсъждава, че като работи върху собственото си усъвършенстване, той може не само да ускори процеса на еволюция за своето време, но и да окаже значително влияние върху земната еволюция. Това би трябвало да събуди чувство за отговорност и в двете отношения, подтиквайки го да продължи да работи върху себе си.
Нека сега разгледаме два изключително важни окултни факта, свързани с тези природни събития. От една страна, нека си представим кармата на хората, загинали при тези бедствия. Съвсем естествено е хората да се чудят за огромната карма, която сполетява безброй хора в такива случаи. Мога да ви кажа обаче, че окултните наблюдения показват, че тези хора са най-добрите спиритисти в следващото си

въплъщение. Тяхната насилствена смърт дойде като последен шок, така да се каже, за да се откъснат от оковите на материализма веднъж завинаги.
Друго окултно наблюдение е, че всички хора, родени по времето, когато се случи подобно изригване, ще бъдат материалисти в живота. Това е съвсем разбираемо. Тревожният елемент на огнената земя им влияе във време, когато се стремят да се преродят с всички сили и им дава материалистични качества. Няма значение дали душата е родена тук или в Америка например. Разделянето в пространството е безпричинно в тази зона. Много от читателите и писателите на материалистични произведения са родени около 1822 г., когато Везувий изригва отново след дълъг период на покой. Фактът, че Везувий е останал неподвижен в продължение на векове, показва духовната природа на Средновековието. Оттогава изригванията са настъпвали на относително кратки интервали. Еволюцията сега се е ускорила напълно. Периодът от Карл Велики до Фридрих Велики съответства на периода на 19 век, което означава, че всички събития през по-дългия период съответстват по брой и значение на тези, които сега се случват в рамките на един век. Еволюцията ще се развива още по-бързо с течение на времето.

28. Причините за съществуването на теософското движение

Не е случайно, че имаме теософско движение. То е свързано с цялото развитие на 19-ти век, с разпространението на материализма, което излезе на преден план през 40-те години на 19-ти век - горе-долу, също малко преди и след това. Материализмът се е разпространил и през четирите века преди това. За да разберем това, трябва да се върнем към 5-ти и 6-ти век. Хората имат напълно погрешна представа за начина, по който са се развивали умовете на хората по онова време. Най-лошата грешка е да си представяме, че са мислили така, както ние мислим днес. Те са имали съвсем различни представи за звездите например през 13-ти, 14-ти и 15-ти век. Днес хората виждат в тях само материални неща. В средновековието всяка звезда е била възприемана като дух. Не само необразованите, но и образованите хора са виждали звездата като дух. И така цялото небесно пространство е било изпълнено с дух. Има голяма разлика между това да приемем, че вселената се състои само от тела, и да мислим, че има и дух. В онези времена хората са се чувствали сигурни в духовен космос. Няма нужда обаче да копнеем тези средновековни възгледи да се завърнат.

Коперник[201]завладял космическото пространство за материалистичен подход. Изследването на физическия свят достигна най-високия си връх. Шлайден[202]а други открили клетката. Железопътните линии и всичко подобно дало огромен тласък на материализма. Великите водачи на човечеството тогава се запитали какво да се прави. Как можем да накараме хората да разберат, че има живот на духа? Тогава хората имали чувство само за материални неща и казвали: „Ако има дух, нека той докаже, че е дух.“ Спиритизмът избухнал и хората действително се опитали да направят това.[203]Посветените винаги се стремят да учат хората по начин, който те ще разберат, и затова са положени усилия за създаване на проявления, откровения от другия свят. Сега първо трябва да разгледаме човешката съдба след смъртта. Когато спим, физическото тяло и етерното тяло са обединени, а астралното тяло се носи над физическото тяло. Когато умрем, не само астралното тяло се отделя от физическото тяло, но и астралното, и етерното тяло си отиват, оставяйки физическото тяло след себе си. Астралното и етерното тяло остават заедно за кратко време, следва преглед на живота, който отнема два или три дни. След това и те се разделят, етерното тяло се разтваря, за да бъде част от силата на живота като цяло, и астралното тяло достига състояние, известно като камалока. То е безтелесно, но все още има навиците и склонностите на физическото тяло. Нека илюстрирам това. Гурмето все още има своите хранителни капризи. Той вече няма небце, но желанието на небцето остава като усещане за пареща жажда. В камалока такива навици се изоставят, като желанията най-накрая се поглъщат. Тогава и астралното тяло се освобождава, доколкото е било проводник на желанията.

Съществува начин, по който такива изоставени астрални трупове могат да бъдат галванизирани и въведени в света, който възприемаме чрез сетивата. Медиумът предоставя етерното си тяло за тази цел и с негова помощ се осъществяват, както се наричат, „материализации“. Това е методът, използван, за да се покаже на материалистичното човечество какво остава след смъртта, и посветените са се надявали, че това ще убеди хората.
Възникнаха обаче два проблема. Първо, хората, които се убедиха в нещо заради спиритизма, не се подобриха морално с това, тоест не достигнаха по-високо етично ниво. Второ, този начин на виждане или на убеждаване всъщност се оказа неблагоприятен – след смъртта. Хората, които го имаха, не се чувстваха по-лесно в Камалока, а по-трудно. Защото освен всичко останало, те сега носеха със себе си и желанието да видят всички неща на духа удовлетворени в материален план, чрез сетивата, защото всеки такъв възглед ще се появи като качество в Камалока. Потискаща, оловна тежест лежеше върху тези мъртви. Затова посветените си казаха: „Това няма да стане.“ Ах, ще кажете, посветените тогава са сгрешили. Но и те трябва да се учат от опита, пробите и грешките. Тогава в голямата общност от окултисти беше взето почти единодушно решение, че тъй като това външно средство не се е оказало ефективно, те ще поемат по друг път, който е вътрешният път на теософията. Какви са нейните цели? Целта е да се опознае духът, който живее в самия човек. Този дух е целта. Но е възможно да опознаеш духа само ако човек е без предразсъдъци. Трябва да разбере нещата, които са общи за човечеството.
Егоизмът се е развивал успоредно с материализма. Ето само един пример. Участието в групови пътувания е обвързано с едно конкретно условие, а именно, че религиозните теми не трябва да се повдигат в разговора. Хората се страхуват от егоизма на личното мнение, защото ако имате седем души, ще имате и седем мнения. По този начин мненията се поставят над общата любов към човечеството. Но братството започва само там, където любовта към човечеството се нарежда над мненията.
Теософията съществува, за да може истината да се търси, като се балансират личните мнения. Хората трябва отново да бъдат толерантни, не само по отношение на личността, но и по отношение на индивидуалната природа. Да бъдеш толерантен не означава просто да оставиш другите да бъдат, а в този контекст да се отвориш за разбиране на тяхната специфична природа. Следователно теософията не трябва да бъде догма, а израз на любов. Трябва да помагаме на братята си, тоест да поставяме любовта над мненията и това внася единен дух в човешката еволюция. Това е практическият подход, който трябва да се развие в теософското движение.

Отговори на въпроси

Въпрос. Какъв метод на обучение трябва да се избере вместо йога тренировки?

Отговор. Не бъркайте окултизма с теософията. Целта на теософията е да преподава дълбока мъдрост. Сама по себе си тя не съществува, за да прави хората ясновидци, въпреки че е насочена и към такова обучение.
Предлага се окултно обучение. Някои хора смятат, че трябва да търсят това в Индия, но в това много грешат. Обучение от този вид се предлага и в Европа. Някой, който търси учител или гуру, ще го намери в света. Теософите грешат, като търсят това само в Индия. Чакраварти,[204]един индиец с висока репутация, многозначително казал на конгреса в Чикаго: „Моят народ също е тръгнал надолу, когато става въпрос за разбиране на света в духовни термини, а теософията ни помогна да се издигнем отново."
Всъщност г-жа Блаватска не е представяла само индийските възгледи, както мнозина предполагат. Първо неин водач е бил европеец, а след това египтянин.[205]Тогава тя написа *„Разкритата Изида"* .
Не бива да мислите, че обучението трябва да е еднакво за всички. Природата на индийския организъм е такава, че етерното тяло може да бъде извадено много по-лесно. То е на различно ниво, първото ниво на индийската коренна раса, т.е. нейната първа коренна раса, докато европейците са на петото ниво на петата коренна раса. Сравнително лесно е да се накара индиец да стане ясновидец, като се извади етерното тяло и се постави в състояние, известно като летаргия, т.е. изтръпване и липса на усещане. Сякаш тялото е умряло. Ако оставим един пръст да умре, като го завържем, ясновидецът ще види етерния пръст да виси до завързания пръст. Когато някой е бил хипнотизиран, ясновидецът вижда етерния мозък да виси от двете страни на главата. Когато тялото е умъртвено по този начин, трябва да се използва астралното тяло и то отпечатва всичко, отпечатано в него, в етерното тяло. Изключително трудно е за европеец да получи подобни астрални впечатления или да му бъдат дадени и затова е потърсен начин, при който да не е необходимо да се извлича етерното тяло. Розенкройцерите откриват това от 14-ти век нататък и техният метод е най-добрият за европейците. Нашите тела са станали по-плътни от индийските; те са преминали през низходящо развитие, което е в съответствие с необходимия процес на еволюция. От друга страна, ние навлизаме в това състояние с пълно осъзнаване, докато дневното съзнание е потиснато при индийския метод. Хипнотизирането на хора като цяло не е нещо добро. Първо, интервенцията отслабва волята на субекта. Второ, това е черна магия, при която субектът бива обсебен от хипнотизатора. Определено не бива да се използва при здрави хора, въпреки че ситуацията може да е малко по-различна в случай на болест.
Какво означава терминът „развитие надолу"?
Да вземем материалистичния поглед върху нещата. Тук маймуна, тук човек – и следователно човекът е произлязъл от маймуната. Това не е така, защото маймуната и човекът имат общи предци, нещо, което съвременните учени също приемат.[206]Истината е, че едното трябва да се развива за сметка на другото. Така по

време на древния лунен период на еволюцията е имало царство от форми на живот, които са били някъде между животните и растенията. Имелът е реликт от това. Растението е еволюирало надолу, животните нагоре. Същото важи и за човека. Човешките същества са развили някои части нагоре, а други надолу. Така например е факт, че хората някога са имали хрущяли вместо кости. Казано грубо: те прогресивно се втвърдяват. От друга страна, всяко разхлабване или разделяне на висшите тела, предизвикано от окултно обучение, е предвиждане на общи еволюционни етапи, които ще бъдат достигнати в бъдеще.

Защо човекът се е въплътил във физическото си тяло?

Човекът вече е притежавал целия потенциал в онези по-ранни времена, който трябва да развие на Земята, но нищо от него не е било негово. Когато човекът вече няма да печели нищо от това, че е на този свят, той вече няма да има нужда да се въплъщава. Тогава той ще даде тялото си на планетата.

Каква е ситуацията с Потопа?

Този потоп беше великото събитие, което настъпи, когато по-голямата част от Атлантида потъна. Действителният край на Атлантида обхвана огромни периоди от време. Както всичко важно, разказано в Библията и най-старите записи – много съкровища все още чакат да бъдат открити там – дъгата, която се появи по времето на Ной[207]е нещо от голямо значение. Казват ни, че е символизирало завета между бог и човечество. В окултния смисъл има и друго значение. На Атлантида влагата и въздухът са били разпределени по много различен начин. Германската митология споменава Нифлхайм, дом на мъглите. Тогава целият въздух е бил изпълнен с вода. Човешките същества от следатлантската епоха са могли да живеят едва след потъването на Атлантида. Дъгата е могла да се развие само когато и дъждът, и слънцето са станали възможни на земята.

В летописите на Атлантида четем за дирижабли. Каква е била ситуацията там? [208]

Атлантите бяха развили второто си тяло, етерното тяло с неговите жизнени енергии, до високо ниво. Рационалният ум беше само слаб по това време. Паметта трябваше да заеме неговото място. Така атлантите не можеха да правят сборове, знаейки стойността на цифрите, а можеха да преценяват количествата по памет. Те знаеха какво количество ще получат, ако добавят 3 към 3. По-ранни ситуации, които можеха да си спомнят, им помагаха да разберат това. След като напълно развиха жизнените си енергии, те знаеха как да използват жизнените енергии в целия природен свят. Те знаеха например кълняемия потенциал на зърненото семе и как да го извлекат и използват. Само си помислете за силата в едно зърно! Помислете за всичко, което може да произлезе от него. Йогите също знаят, по някакъв начин, как да извлекат кълняемата сила от семето. Историите за семе от манго, поставено в почвата и поникнал филиз, след това дървото, листата, цветовете и накрая плодът, не са измислица, а факт. Атлантите, които са били способни да използват жизнени

енергии за дирижабъл, както и за други неща, следователно не е нужно да бъдат просто басня.

Възможно ли е да се избегне преминаването през девачан след смъртта?

На определен етап от развитието етерното тяло е толкова здраво сглобено, че не се разтваря след смъртта. Това се случва, когато астралното тяло е вложило много духовност в етерното тяло. Когато етерното тяло е способно да продължи да съществува, ученикът не е необходимо да отива в девахан, където се създава новото етерно тяло.

Наистина ли видът храна, която ядем, има толкова голямо значение за развитието на окултните сили?

Абсолютно. Развитието е напълно невъзможно, ако се приема алкохол. И е странно, но има дълбоки причини за това, че въпросът за въздържанието и умереността отново се оживява в този момент.

Но виното със сигурност е само гроздов сок и следователно плодов сок?

Сокът, получен от грозде, е добър за развитието, стига да е само плодов сок, макар че когато ферментира, има вреден ефект. Погледнете още веднъж назад в историята. Виното започва да се пие 600 години преди Христа, когато обичаят вероятно вече е бил в разцвета си, защото са се развили празниците на Дионис, на които се е отдавала почит на бога на виното. Но както всичко останало, така и всеки плод има своето време и гроздето отново ще изчезне от земята. Помислете само за идването на лозовия вредител. Всичко, произхождащо от живо животно, ни служи за храна - мляко, яйца - както и всяка част от растението, която се стреми да достигне светлината, слънцето. Поради това дървесните плодове са много добри. Грудките, растящи в почвата, като картофите, и кореноплодите не са толкова добри. В миналото хората са яли хора, след това животни. Постепенно ще преминат към чисто растителна диета и накрая ще завършат с минералите. Всичко, което се утаява, трябва да се избягва, например солта. Всичко това е свързано с развитието на окултните сили, а не с придобиването на знания за духовните истини.

29. Скъпоценни камъни и метали и тяхната връзка с еволюцията на Земята и човека

При един по-ранен случай говорих за силите, които спят във всяко човешко същество, сили, които могат да бъдат развити и да издигнат човека на по-високо ниво на съществуване.[209]Точно както физическият свят се възприема с физически органи, така и висшият свят може да бъде възприеман с висши органи. По онова време говорих за средствата, макар и само фрагментарно, чрез които човешките същества могат да постигнат висше виждане. За да ни отведе напред към нашата тема, нека днес разгледаме някои средства, които се използват във вътрешното обучение.

Нови инструкции трябва да се следват на всяко ниво. Нещата, за които ще говорим днес, няма да са достатъчни сами по себе си, но са част от процеса. Една от инструкциите, дадени на бъдещите ученици, е, че човек трябва да развие специфичен подход към висшия свят, морален подход. Като първа стъпка трябва да осъзнаем, че както ние сме съзнателни, така и животните са съзнателни. Но докато хората имат индивидуални души, родовете животни имат групови души. Всички лъвове, всички акули, всички жаби и т.н. имат обща душа. С други думи: Докато хората имат душите си като вътрешен принцип, животинските души, с нишки на душата, които ги свързват, така да се каже, се простират в астралния свят. Ако нараните човек, само той чувства болката. Но ако нараните лъв, груповата душа го чувства и това не живее на физическия, а на астралния план.

Целта на обучението е да се намери подход, емоционална връзка с животинските души на астралния план. Нека ви дам пример. В някои региони древните германци са почитали коня. Те са поставяли конски череп на покрива на къщите си като символ. Изборът на символ показва, че са имали специфична връзка с коня. Откъде произлиза това? Конят се е появил едва в определен момент. Този животински род се е развил в средата на Атлантическия период, разбира се, малко по малко. Това съвпадна с еволюцията на интелигентността. Хората може да не са били наясно с това, но са се чувствали привлечени от коня така, както влюбеният се привлича към момичето си. Арабите имат специална връзка с конете си и до днес. Митологията може да ни даде някои насоки. Така умният Одисеи е измислил дървен кон. В този смисъл човешките същества ще развият чувство за родовите души на различните животни. Когато това достигне до тяхното съзнателно осъзнаване, връзката с астралния план започва да се отваря.

Възможно е също така да се развие морална връзка с растителния свят по този начин. Окултистът вижда не само красотата на растението, но и усеща нещо като усмихнато или тъжно лице. Човек печели много от подобни морални чувства. Ако развие такава морална връзка, той влиза във връзка с долната област на девачан плана.

Можем също така да развием чувствителност към света на мъртвите минерали. Скалите имат групова душа на девахан план, точно както животните имат групова душа на астрален план. Душите на минералите живеят в девахан, поради което човешките същества не могат да ги достигнат. Точно както муха, която тича по ръката ми, не знае, че зад нея има душа, така и човешките същества не знаят, че скалите имат душа.
Ако камъните имат души, ще видите също, че е възможно да имате морална връзка с тях. Човешкото, животинското тяло има желания, страсти и импулси. Растителното тяло вече няма желания, но все още има импулси. Каменното тяло няма нито желание, нито импулс и затова е идеал за нас, хората, идеалът да позволим на нашите импулси да бъдат одухотворени. Това ще бъде постигнато в далечното бъдеще за човечеството. Тогава човешките същества ще имат тела, свободни от желания или импулси. Те ще бъдат подобни на диаманти, вече без вътрешни импулси, защото те ще бъдат контролирани отвън.
Днес камъкът притежава това целомъдрие; той е материя, свободна от желания. Окултният ученик трябва да развие такова целомъдрие тук и сега. В този смисъл камъкът е над животното, растението и човека. Древна розенкройцерска формулировка започва с думите: „Вложих вечното слово на създателя в камъка.“ Бидейки целомъдрен и девствен, камъкът съхранява това слово на създателя в дълбините на физическото съществуване.
Ако сме способни да засилим този вътрешен отклик към камъка и да го превърнем в духовно преживяване, ние ставаме ясновидци в най-висшите части на девакана. Нека сега характеризирам минералния свят от друга гледна точка. Нека се върнем към атлантските времена в земната еволюция, каквито я познаваме. Атмосферата е била пълна с водни пари. Атлантите също са изглеждали много различно от съвременните човешки същества. Още по-назад във времето, на лемурийския континент, където температурата е била изключително висока, човешките същества са били полуводни същества. Всички минерали също са били в различно състояние тогава. Оловото не е можело да бъде твърдо тогава. Имало е и време, когато златото все още не е било твърдо; това е било, когато слънцето и земята са били едно цяло. Когато земята се е отделила от слънцето, следи от тази по-фина материя са били все още видими. Тя се е коагулирала, както всички метали, и след това е съществувала като златни жилки в скалите. Връщайки се още по-назад, стигаме до времето, когато скъпоценните камъни са се коагулирали. По това време въглищата са били все още прозрачни, съществуващи под формата на диаманти. Физическите условия в това ранно време са правили това възможно. Карнеолът е възникнал в друго време, топазът - в още едно време.
Сега трябва да запомните, че по това време човешкото същество е имало душа, но все още нямало физическо тяло. Състоянието на земята е било такова в ранните времена, че е било напълно невъзможно физическо тяло да я обитава. По това

време човешките същества са имали само етерно тяло. В определен момент потенциалът за очи се е развил в това етерно тяло. Физическото око се е развило едва по-късно посредством етерното тяло. Всички останали органи са били диференцирани и създадени първо от етерното тяло. Всяко такова развитие на етерен орган е било предизвикано от желание. Астралното тяло е желаело да възприеме нещо, да види; следователно то е действало върху етерното тяло и от него е създало етерното око; физическото око се е диференцирало едва по-късно. Етерният контраобраз е възникнал в минералния свят и този контраобраз, свободен от желания, е хризолитът (оливин). По този начин наистина има тясна връзка между човешкото зрение и хризолита. Следователно окултистите ще използват камъните за специфични цели. Те са осъзнали симпатията, която съществува между зрението и хризолита, и знаят как камъкът може да се използва за повлияване на някои очни състояния.

Потенциалният орган на слуха се е развил по-рано от този на зрението. В минералния свят идеята за слуха е възникнала целомъдрено в оникса. Чувството за слух е най-тясно свързано с материята в най-чистата ѝ форма. Където звуковите вълни се движат през пространството, присъства най-финият звуков етер, известен още като числов етер или химичен етер. Други етери са етерите на топлината, светлината и живота. Финият звуков етер е дал началото на развитието на слуха и на потенциала на оникса. Нека ви напомня за стареца с лампата от „ *Приказка за зелената змия“* на Гьоте . Неговата лампа е превърнала цялото дърво в сребро, мъртвите животни в скъпоценни камъни, мъртвото куче мопс в оникс.

Карнеолът се е развил заедно с чувството за допир, топазът - с чувството за вкус, ясписът - с обонянието, берилият се е появил с развитието на рационалния ум, а карбункулът - когато човекът е развил способността си да формира идеи, основани на образи. Съществува една красива легенда...[210]за това как Луцифер е загубил скъпоценен камък от диадемата си, когато е бил свален от небесата – карбункула. Наистина е вярно, че този скъпоценен камък се е развил едновременно с пробуждането на човешката способност да формира идеи, най-напред в образи. Смарагдът е еволюирал заедно със слънчевия сплит, който е свързан с неволните, несъзнателни движения в човешкото тяло. Потенциалът за диаманта е възникнал в най-ранния етап на еволюцията, когато са се развили първите зачатъци на човешкото физическо тяло. Виждате колко дълбоки са взаимоотношенията в света. Това не е суеверие, а мъдрост.

Нека ви дам два факта от богатата област на окултните изследвания. Знаете, че някои синдикати са от умерената страна. Една особено умерена група представлява занаят – печатарите. Редакторът на тяхното списание всъщност е бил уволнен, защото е бил много умерен. В печатарската индустрия работниците и директорите за първи път се срещат. Хората нямат представа колко много зависят от околната

среда. Печатарите работят с олово – което атакува не само белите дробове – и това засяга душевната сфера, създавайки особено трезво отношение към живота.
Друг пример. Срещнах човек, който в крайна сметка стана добър теософ. Една негова специфична способност го тревожеше. Той публикува списание и е способен бързо да намира аналогии. Учен, търсещ такива аналогии, може да седи с месеци и да не стигне доникъде. Този човек намери това, което искаше, като просто взе книга от библиотеката си. Мисленето му стана толкова самостоятелно, че физическият мозък вече не му пречеше. Разбира се, това крие и големи опасности.
„Откъде взема това?“, попита ме той. Казах му, че е възможно да има много контакт с мед. И това наистина беше така. Той свиреше на валдхорна, инструмент, който също съдържа мед. Това беше достатъчно, за да произведе такъв мощен ефект. От това можете да видите, че всичко в света около нас има дълбоко влияние върху човешкото същество и ето как металите и скъпоценните камъни се свързват с природата на човешкото същество.

Въпроси и отговори

[Въпросът не е премахнат]
Ако погледнем растенията с поглед на художник, ситуацията е такава, че това наистина преди всичко оказва влияние върху астралното тяло, докато окултното виждане влияе върху етерното тяло. Един художник може да се докосне до архетипите за много от своите произведения, независимо дали са скулптури, картини или мелодии; вие се срещате с тях съзнателно на девачан план.
Какво е злато?
Когато земята и слънцето бяха все още една маса и все още изцяло чист етер, всичко беше разтворено и степента на финост беше като тази на слънчевата светлина. Минералите не можеха да се коагулират тогава. Едва след като слънцето залезе и част от чистата слънчева светлина остане със земята, тя се кондензира в злато в земните жилки. Златото е кондензиран слънчев лъч и е пряко свързано със слънцето.
Сапфирът съответства на стъпалата при хората. Краката са много по-важни, отколкото обикновено се смята. Имало е време, когато стъпалата все още са имали способността да се задържат здраво посредством вид засмукване, подобно на начина, по който го прави мухата.
Опалът съответства по-скоро на област, от която е еволюирал и белият дроб.
Рубинът е свързан с „висшия орган на мозъка“, както го наричат, органа на интуицията.
Желязото предизвиква известно възбуждане на чувствената природа у човека. Когато Земята се срещна с Марс, това качество също навлезе в кръвта. Окултистът не обича да докосва предмети, изработени от чисто желязо.
Въпрос относно романа на Едуард Булвер „ Идваща раса“[211]

Всичко, което е съществувало на земята преди, ще се завърне. Силата *на врила* се основава на нещо специално. Днес хората могат наистина да използват само силите, които се крият в минералната природа. Гравитацията е минерална, електричеството е минерално по природа. Ние сме способни да управляваме железопътни линии благодарение на въглищата. Нещо, което човешките същества все още не могат да използват, е силата, която се крие в растенията. Силата, която кара високите стъбла на пшеницата да растат в полето, е все още латентна сила. Човешките същества ще я използват за своите цели, точно както правят с енергията на въглищата. И това е *врил* . Това е силата, която факирите използват, и те живеят по атавистичен начин – характерен за състоянието на предците.

Гьоте посветен ли беше?

Посвещението на Гьоте се случва между времето, когато живее в Лайпциг (1765 – 1768) и времето му в Страсбург (1770 – 1771), по време, когато е близо до смъртта. Той обаче не е осъзнавал този факт. Осъзнава го едва през 1795 г. Още през 1794 г. То се появява отново в него, но само смътно. В момент на просветление той написва поемата си „ *Die Geheimnisse*“ (Тайните), от която е запазен фрагмент. Той разкрива истински вярванията си едва в „ *Приказката за зелената змия и красивата лилия*“ . Посвещението му на физически план е извършено от конкретен човек.

30. Образованието – гледна точка на духовната наука

Когато теософското движение е създадено преди три десетилетия, грижата на лидерите му не е била да въведат ново учение, което би задоволило жаждата за знания, а преди всичко да направят духовно прозрение достъпно за повече хора, което би показало как е възможно да се решават важни проблеми в практическия живот с помощта на духовни възприятия. Една от проблемните области, където можем да видим как науката за духа може да играе роля в практическия живот, е темата на тази лекция - въпросът за образованието.

Правилното разглеждане на това изисква по-задълбочено познаване на същностната човешка природа. Такива знания се отнасят и до свръхсетивната природа на човека, предоставяйки фундаментални образователни принципи за всеки, който приема въпроса сериозно. Следователно, ние трябва първо да разгледаме същностната природа на човешкото същество. Такова проучване ще ни даде основата, от която се нуждаем, за да намерим отговори на проблема с образованието.

В науката за духа, всичко, което възприемаме за човешкото същество с обикновените сетива, е само една част от цялото. Това физическо тяло, физическата природа, е нещо, което човекът има общо с останалия природен свят.

С духовния поглед окултната наука възприема етерното или жизненото тяло като втора част от човешкото същество. Този организъм е по-фин от физическото тяло, но всички негови органи и части са същите като във физическото тяло. Може би би било по-добре да го разглеждаме като сбор от енергийни потоци, като архитект на физическото тяло, като последното кристализира от етерното тяло, така да се каже. Точно както ледът се развива, когато водата се охлажда, така и физическото тяло се е развило от етерното тяло. Човекът има своето етерно или жизнено тяло, общо с всички форми на живот.

Третата част от същностното човешко същество е астралното тяло, проводник на всички нисши и висши душевни качества, на удоволствие и болка, радости и скърби и всички волеви импулси. Човекът има това трето тяло, което може да бъде възприето от онези, които са развили висши органи на възприятие, общо с целия животински свят. То обгръща човешкото същество като вид облак, който преминава както през физическото, така и през етерното тяло. Астралното тяло е в непрекъснато движение, отразявайки всичко, което се случва в човешкото същество. Но точно както физическото тяло е свързано и зависимо от цялата земя чрез своите физически вещества, така и астралното тяло е свързано с целия свят от звезди, който обгражда земята. Всички сили, които по същество определят съдбата и характера на човешкото същество, са свързани с този свят.

Един мислител от по-ново време, Гьоте, е прозрял дълбоко връзките между природния свят и духовния човек в неговата връзка с космоса и е написал:

Както в деня, който те даде на този свят,
слънцето застана в залата за поздрав на планетите,
така и ти процъфтяваше тогава и завинаги след това,
според закона, който управляваше твоето начало.
Така ще бъдеш, неспособен да избягаш от себе си,
както някога са казвали сибилите и пророците;
и нито времето, нито силата ще разрушат
формата, която е дадена и се развива в живота.[212]

Третата част от същностната човешка природа се нарича астрално тяло, поради връзката ѝ със света на звездите.

Четвъртата част е нещо, което човешките същества нямат общо с останалата част от творението. Това е частта, която дава на човешките същества силата да се наричат „Аз“. „Аз“ е мистериозната дума, която всеки може да приложи само към себе си. В нея душата дава израз на изначалната искра на божественото в нея. С Аз-а богът в човека започва да говори. В окултните школи на древния юдаизъм Аз-ът се е наричал името на бог, което не трябва да се изрича, и множеството е изпитвало тръпка на дълбоко благоговение, когато посветеният е изричал името, което тези отвън не са имали право да казват: Яхве – Аз съм Аз съм.

Тези четири части съставляват четиричленната човешка природа, която съществува във всяко човешко същество. Тя се развива от детството до зрялата възраст, но по напълно диференциран начин и затова трябва да разглеждаме всяка от тях поотделно.

Ембрионът притежава потенциала за всичко, но развитието е различно във всеки случай. Човешките същества не могат да се развиват без среда и са способни да процъфтяват само ако около тях има други духове и елементи на космоса.

Процесът, който се случва, когато се роди физическото тяло, по-късно се повтаря, защото по това време все още не се ражда цялостното човешко същество. Точно както развиващият се ембрион е защитно държан във физическия материален организъм, така и човешкото същество е обградено от духовен организъм след физическото си раждане, организъм, който е част от целия духовен свят. Детето има защитна етерна форма и защитна астрална форма около себе си и почива в тях, както ембрионът в утробата на майка си.

В седмата година от живота, приблизително по времето, когато се появяват вторите зъби, обгръщаща етерна форма се отделя от етерното тяло, точно както при физическото раждане майчиният организъм се отделя от физическото тяло на детето. Така детето постепенно се ражда втори път, този път етерно. Третото тяло, астралното тяло, продължава да бъде обградено от защитна астрална форма. Тя обгръща човешкото същество до достигане на полова зрялост, до 14-та или 15-та година, след което се оттегля. Така човешкото същество се ражда за трети път, когато се случва неговото астрално раждане.

Този троен процес на раждане показва, че трябва да разглеждаме всяко от телата поотделно, защото само първото от тях, физическото тяло, става свободно във всяко новородено дете. И както е невъзможно да се донесе външна светлина на детето в утробата, така трябва да избягваме външни влияния да достигнат етерното тяло отвън, преди то да се е освободило от защитната си обвивка. Влиянията не трябва да достигат до етерното тяло преди смяната на зъбите, нито до астралното тяло преди достигане на полова зрялост. До седмата година от живота можем да възпитаваме човешкото същество по правилния начин само като му влияем във физическия му аспект. Точно както грижите, полагани за майката, са тясно свързани с благополучието на ембриона, така трябва да уважаваме неприкосновеността и светостта на защитната етерна обвивка на детето, ако искаме то да се развива и да процъфтява. До смяната на зъбите само физическото тяло е отворено за външни влияния и следователно само физическото тяло може да бъде образовано. Ако донесем нещо външно към етерното тяло на детето, ние извършваме грях срещу него. Човешкото етерно тяло е носител на всичко, което има трайна природа – навици, характер, съвест, памет, темпераменти. Астралното тяло е свързано със способността за формиране на мнения, използване на разума за преценка на околния свят. Точно както външните сетива на детето трябва да се развиват до седмата година, така и неговите навици, памет, темперамент и т.н. се освобождават до 14-тата година, а след това, до 20-та, 21-вата година, се развива критично мислене, независимо отношение към околния свят.
В науката за духа имаме съвсем определени правила за обучение на децата в тези различни етапи от живота. Грижата за всичко, свързано с физическото тяло, е от значение до 7-та година. Това включва хармонично развитие на органите чрез въздействие върху сетивата на детето. Следователно физическото тяло е това, което има значение и трябва да бъде образовано. Правим това, като предлагаме на детето всичко, което насърчава развитието чрез сетивата. Аристотел е казал: „Човекът е най-подражателното от всички същества.“ Детето е подражател, всичко за него е под знака на подражание на нещата, които чува и вижда. Диктатите и забраните имат малка тежест на тази възраст. Най-голямо значение се отдава на примера и по този начин средата трябва да събуди сетивата на детето. Важното е какви сме и възрастните трябва внимателно да наблюдават всичко, което правят и не правят. Те не трябва да правят нищо, което детето не би било позволено да имитира, защото детето вярва, че всичко, което вижда, е нещо, което му е позволено да имитира. Така едно добродушно дете изненадало родителите си, като взело пари от каса. Те били ужасени и си помислили, че детето ще стане крадец. Но когато му задали няколко въпроса, открили, че то просто е копирало нещо, което е виждало родителите си да правят всеки ден. До смяната на зъбите, образованието се състои в това да бъдеш пример за подражание. Поради това всеки, който отглежда дете, трябва да бъде във всяко отношение пример за детето до 7-ата му

година. Би било погрешно също така да се кара детето да учи значението на буквите до тази възраст. Детето може само да копира формите им, защото силата да схване значението им принадлежи на етерното тяло.
В тези години, когато органите на детето трябва да се развиват и да се полагат основите за здраве, всичко, което се случва около него в морален план, също е от най-голямо значение. Далеч не е без значение дали детето вижда болка и скръб или радост и удоволствия в своя свят, защото радостта и удоволствията полагат здрави основи във физическото тяло. Всичко около детето трябва да диша удоволствие и радост, а тези, които го отглеждат, трябва да се грижат да ги създават, дори в цвета на дрехите, тапетите и предметите. Трябва да се обърне внимателно внимание на индивидуалната природа на детето. Дете, което е склонно да бъде сериозно и тихо, трябва да има около себе си по-тъмни, синкави, зеленикави цветове, едно бързо, оживено дете - повече жълти и червени, защото това предизвиква способността в сетивата да произвеждат противоположните цветове. По този начин органите, които се развиват, трябва да бъдат накарани да развият вътрешните си сили. Ето защо на децата не трябва да се дават готови играчки като кутии с тухлички, кукли и т.н. Всяко дете предпочита кукла, която е направило само от кърпа за обувки или стара салфетка, пред облечени дами от восък. Защо е така? Защото това съживява въображението, използва се фантазията и вътрешните органи започват да функционират, за да доставят на детето удоволствие и радост. Вижте колко оживено и заинтересовано е такова дете в играта си, навлизайки в образите, създадени във фантазията му, със сърце и душа. И помислете за прегърбеното, отегчено дете, чиито вътрешни сетива не са съживени. Детето знае много добре кое е добро и кое е вредно за него. Връзката му с външния свят е такава, че то ще отхвърли всичко, което не е добро за физическото му тяло, например стомаха му, и ще прояви желание за нещата, които са подходящи за стомаха му. И би било глупаво да се противопоставяме на здравословните желания, които помагат на детето да се развива, и да го принуждаваме да яде храни, например, които ще прогонят естествените му инстинкти. Най-малкият намек за аскетизъм служи за унищожаване на естественото здраве на детето.
Към 7-мата година, с постепенното поникване на вторите зъби, защитните етерни форми около етерното тяло отпадат и сега учителят трябва да внесе всичко, което развива етерното тяло и му влияе, така че то да се развива. Но учителят все пак трябва да внимава да не набляга твърде много на развитието на ума и интелекта. През този период, между 7-мата и 12-тата година, най-важното е авторитетът, вярата, доверието, уважението. Нещо, което е най-важно за цялото по-късно развитие в живота, е детето да е познавало много моменти като следния. То поглежда с известна степен на свято страхопочитание към някого, когото уважава, чувствайки благоговение в най-дълбокото си сърце, което ще му направи невъзможно да мисли да критикува или да се противопостави на този човек. И така,

един ден то стои пред вратата на уважавания човек с благоговейно страхопочитание, колебаейки се да завърти дръжката на вратата и да влезе в стаята, която за него е негова свещена земя. Такива моменти на благоговение дават сила за по-късен живот и е от огромно значение самият учител да е авторитет за детето. Хората около детето, хората, които вижда и чува, трябва да бъдат негови идеали. Всяко дете трябва да си избере герой от историята и литературата, някой, към когото да се възхищава и уважава. Абсолютно погрешно е хора с материалистични възгледи да казват, че са против всякаква власт и не зачитат чувствата на преданост и благоговение.
Важно е в този момент да се тренира паметта, нещо, което е най-добре да се прави по изцяло механичен начин. Те не трябва да използват калкулатори, а да учат числа, стихотворения и т.н., за да развият способността си за памет. В по-ранни времена децата са били възпитавани много разумно в това отношение. Добрите стари детски песнички и стихчета, където не интелектуалното значение е било от значение, а събуждането на незабавен вътрешен отклик, днес изглеждат безсмислени, защото хората вече нямат чувство за тях. Но те носят дълбок смисъл. Когато са били пеени за децата, за детското ухо е била важна комбинацията от звуци и хармония, откъдето идват и често безсмислените стихчета. Всеки, който не е получил добра основа в характера, паметта и т.н. между 7 и 14-годишна възраст, е бил неправилно възпитан. Правилният начин на образование в тази възраст е чрез авторитет. Детето интуитивно усеща нещо в най-съкровената природа на индивида, който е авторитет за него, и това развива неговата съвест, характер и дори темперамент и се превръща в трайна нагласа в него. Притчата и алегорията също оформят етерното тяло през тези години, всичко, което показва света чрез притчи. Оттук и благословията на приказките в наше време и историите за велики хора и герои в легендите и историята.
Гимнастиката също е важна, защото дава на детето чувство за сила, здраве и радост в живота, като по този начин помага за развитието на органите му, точно както радостта и удоволствието. Но в днешно време физическото възпитание се преподава много зле. Учителят не трябва да гледа учениците си с око на анатом, а да обмисли какъв вид физическо движение би дало на душата на детето чувство за по-голяма сила и би го оставило да се наслаждава на тялото си. Учителят трябва интуитивно да проникне в чувстващата душа на детето и да проектира всяко упражнение по такъв начин, че да даде усещане за нарастваща сила.
Всяко произведение на изкуството има силно влияние, което прониква директно в етерното и астралното тяло. Поради това истинското, истинско изкуство трябва да проникне в етерното тяло. Затова добрата вокална и инструментална музика е много важна и децата трябва да виждат много красиви неща около себе си.
Нищо обаче не може да замести уроците по религия. Образите на нещата отвъд сетивния свят оставят дълбок отпечатък в етерното тяло. Децата не трябва да

слушат критика и да се учат да съдят определена изповед, а да им се дават образи от света на безкрайността. Всички религиозни идеи трябва да бъдат образи; притчата има силно влияние върху етерното тяло. Трябва да се положат най-големи грижи, за да се обучават децата извън сферата на живота.
Днес умовете и душите на децата са силно ангажирани с мъртви неща. Мобилните книжки с картинки ще помогнат за противодействие на това през първите седем години от живота, например. Всичко трябва да бъде действие, постъпка, живот; това оживява ума и духа и прави вътрешно подвижни. Следователно децата не трябва да строят с тухлички и да играят с готови неща; те трябва да се научат да позволяват на нещо, което живее, да произлезе от нещо, което не е живо.
Много неща умират в развиващия се мозък на детето с мъртви дейности като тъкане или плетене. Голяма част от потенциала ще остане неразвит поради това. Играчките без живот в тях също няма да успеят да развият вяра в сферата на живота. Следователно съществува дълбока връзка между начина, по който се възпитават децата, и липсата на вяра, която съществува в нашата епоха.
Когато се достигне полова зрялост, защитните астрални обвивки отпадат. С развитието на чувството към другия пол се появяват личните способности за преценка. От този момент нататък можем да се обръщаме към тяхното „да“ и „не“, към критичния интелект. Способностите за преценка се развиват едва от 12-тата година нататък, но процесът отнема доста време. Критиците на 19 или 20 години не могат да преценят правилно даден въпрос. Изключително важно е кой ще бъде учителят на младия човек по това време, за да насочи желанието му за учене и стремежа му към свобода в правилната посока.
Тези принципи, плод на духовното изследване, са от най-голямо значение за здравословното по-нататъшно развитие на човешката раса. Теософията може да ги използва, за да се намеси в най-важните процеси в човешкия живот по практичен начин. Този духовен поглед върху света предлага на педагога изобилие от прозрения, необходими за разрешаването на загадката на развиващия се млад човек. Науката за духа е предназначена не само да убеждава и учи; тя е предназначена да прави неща, да действа, да има ефект в ежедневието. Тя е предназначена да докаже своята стойност, като стане част от ежедневната практика и направи живота здравословен както по тяло, така и по ум. Теософията е истина, която е не само правилна, но и здравословна. Можем най-добре да служим на човечеството и да му дадем социални и други сили, ако сме способни да позволим на тези сили да идват от растящия индивид. Растящото, развиващо се човешко същество е една от най-големите загадки в живота и за да бъдете истински педагог, трябва да решавате загадки, като предприемате практичен подход към образованието на развиващия се човек.

31. Животинска душа и човешка индивидуалност

Днес[213]Ще разгледаме въпроса дали други същества имат душа, както хората, и най-вече дали животните имат някаква форма на душа. Някой, който е склонен да прикрива нещата, може да сметне това за загуба на време, но велики хора също са се замисляли по този въпрос в миналото. Декарт, философът, който съживява философията, замряла през Средновековието, отново в началото на 17 век, повдига въпроса. Той, разбира се, смята животните за подобни машини, същества, за които не може да се каже, че имат истинска душа, но са рефлекторни машини.[214]Всеки, който наблюдава животинския свят и се замисля върху него, едва ли ще може да сподели неговите възгледи. Достатъчно е да разгледаме начина, по който някои животни в света около нас правят нещата, създавайки взаимоотношения помежду си, които човек едва ли би си помислил за възможни без душа. Верността на кучето е пример за това. Трудно е да се помисли, че в това куче няма нещо подобно на това, което живее в човешкото същество.

Когато наблюдаваме определени неща, които животните правят, можем ли да кажем, че те не включват висша умствена дейност? Да вземем например боброва колиба. Човек би трябвало да положи значителни умствени усилия и умения, за да построи такава структура. Дълбоката мъдрост е очевидна в начина, по който определени греди са поставени точно, под абсолютно правилния ъгъл, за да отговорят на падането на реката и дадената ситуация.

Вижте мравките! Във всеки мравуняк виждате нещо, което би било мъдро управление сред хората, всъщност надхвърлящо всичко, което съвременното човечество познава. Мравките се разделят на три групи – работници, мъжки и женски. Може да се покаже, че работниците са много умни, женските по-малко умни, а мъжките са доста глупави. Всичко в мравуняка е умело организирано – начинът, по който транспортират нещата, необходими за строежа им и за отглеждането на малките им, правят нападения и т.н. Ако всички тези неща изискват душевна дейност в делата на човешката държава, не можем да кажем, че животните нямат душа. Хората винаги са смятали, че е достатъчно да говорят за инстинкт, но никога не се опитват да мислят какво всъщност е инстинктът. Сега трябва да разгледаме и другата страна и да не пропуснем да осъзнаем, че има фундаментална разлика между нещата, които едно животно постига чрез силите на душата си, и нещата, които едно човешко същество постига чрез тях. Определен факт, който може да ни послужи като пример. Пътешествениците често са откривали, че когато са запалили огън, за да се предпазят от студа, и след това са си тръгнали, маймуните са идвали да се стоплят край огъня. Никога обаче не е виждана маймуна да събира повече дърва, за да поддържа огъня. Тя не прави тази връзка и това е от изключителна важност. Тя не може да добави нещо ново, като използва собствените си умствени способности, като например да запали огън и т.н.

За да разберем животинската душа, трябва да изведем това различие от човешката душа за отправна точка. Друга разлика между животинската и човешката душа е, че можете да напишете биография на всяко човешко същество, но не на всяко животно. Това е най-важното. Ако вземете предвид собствения си интерес към различните форми на живот, ще откриете, че интересът, който изпитвате към отделно човешко същество, е същият като към цяла група животни от един и същи вид. Ако си помислите за лъв, чувствата ви към лъвския дядо, баща, син и внук са абсолютно същите. Такъв подход би изглеждал абсолютно несериозен, ако се приложи към човешките същества. Да, собственикът на куче може да каже, че може да напише биография на кучето си, но това не означава нищо. Можете също така да напишете биографията на стоманен писец или за разликите в живота на игла за кърпене и игла за шиене. Това е просто прехвърляне на идеи. Точно както един цял животински вид се различава от друг, така и един човек се различава от другите. Обща душа живее в цялата група животни. Точно както десетте ви пръста са част от ръцете ви, така и всички вълци са част от груповата душа на вълците.
Сега трябва да разгледаме по-отблизо и човешката душа. В по-ранни времена тя не е била толкова индивидуална, колкото е днес. Имало е момент в човешката еволюция, когато човекът е бил много по-близо до групова душа. Сто години след Христос Тацит дава описание на отделни германски племена в своята *„Германия“* . Всички членове на една група са чувствали, че принадлежат заедно, въпреки че, разбира се, е имало и разлики, всичко се е случвало постепенно в човешката еволюция. Всички, които са принадлежали към една група, са се смятали за еднакви. Подчертано индивидуалните черти на лицето са знак, че индивидуалната душа е по-отдалечена от груповата. Все още виждате горе-долу едни и същи черти на лицето сред диваците. Трябва да помним факта, че подчертаните черти на лицето доказват, че индивидуалната природа влияе на телесната конфигурация. Това ще се случва все повече, тъй като човешките същества продължават да еволюират. Ще дойде време, когато националните характеристики ще изчезнат напълно. С душа, въплъщаваща се ту в една нация, ту в друга, националните различия ще изчезнат, като всеки веднага ще изглежда точно като себе си, колкото повече се е проявила неговата индивидуална природа. В по-ранни времена, когато хората все още са се женили в рамките на племето, членовете му са се държали заедно като пръстите на ръка, като единият е отмъщавал за безчестието, нанесено на друг, сякаш е било нанесено на него. Тази сплотеност постепенно изчезва и колкото по-голям е съюзът, колкото по-общо е единството на човешките същества, толкова по-индивидуални ще бъдат душите и характерите. Така че не се получава смесица, а колкото повече изчезват различията, толкова по-голяма е индивидуалността.
По какво се различават груповите души на хората от груповите души на животните? Трябва да се върнем много назад в еволюцията. В лемурийската епоха човешките

същества все още не са имали различни тела, обгръщащи духовно ядро. Най-висшата форма на живот е била вид човеко-животно с физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и потенциал за Аз, но все още не Аз като такъв. Те са били способни да приемат божественото семе. Душата, която сега живее в човека, все още не е напуснала границите на божествеността и все още е живяла в слой на душевния дух. Представете си съд, съдържащ хиляда водни капчици, които се сливат една в друга, образувайки едно цяло. Вземете хиляда малки гъби, всяка от които може да поеме по една капка, и ги поставете вътре, така че всяка да съдържа по една капка. Това ги прави индивидуални и независими. Сега си представете, че в началото душата не е дошла да живее във всеки индивид, а че една душа е била споделяна от много тела, групова душа. По онова време душата, която днес живее във всеки индивид, е живяла в цяло племе. И тук трябва да приемете нова идея. Такава групова душа също не умира. Красивият, значим аспект на смъртта е нещо специфично, нещо дадено на индивидуалната човешка душа. Когато една единица, която е част от групова душа, умре, тя се замества незабавно, точно както при отрязване на полип. И така, груповата душа, която не се спуска на физически план, усеща смъртта като загуба на част и раждането като нова, която расте на нейно място. Тя няма специалното качество, което идва със смъртта. Едва когато едно разумно същество каже: „Аз съм“, смъртта започва да се намесва в индивидуалния живот. Човекът постига по-висш живот, като се изправя пред смъртта. Ако смъртта не бъде преодоляна, той не би могъл да премине през смъртта към по-висш живот. На астралния план откриваме душите на животните, които са свързани чрез нишка с всеки индивид в групата. За да разберете произхода на груповите души на животните, трябва да знаете какво прави човека такова физическо същество, каквото е.

Когато божествените семена слезли, те открили много различни съдове, които да ги поберат. Някои били специално разработени, за да бъдат бойци, други били подобни, но по-развити за работа, за търпение и т.н. По този начин различните тела станали различни в своето развитие, а също и във външната си форма. Низшите животни на днешния свят, насекоми и други, се били разклонили по време на по-ранен етап от земната еволюция и се превърнали в нещо отделно.

Сега ще разгледаме само животните от рибите нагоре. Бозайниците все още не са съществували, когато слизането е станало в чакащото тяло, което външно, а не вътрешно, е било горе-долу на нивото на тялото на риба. Човекът от онова време е трябвало да се движи наполовина чрез плуване, наполовина чрез носене и е имал органи, подобни на перки, за тази цел. Това, което се е случило с тялото му на земята, се е случило заради човешката душа, която е обитавала в него. Необходими са били дълги периоди на еволюция, за да се трансформира то в богоподобното тяло на днешния ден. Много неща са спрели по този дълъг път. Но тъй като земята е продължила да преминава през своята трансформация, спирането се е превърнало

в телесна регресия. Вземете за пример двама братя и сестри. Единият се променя на всеки етап от живота, другият остава на детско ниво. Той обаче вече няма да изглежда като дете, когато е на 60 години. Ето как днешните риби са регресирали, изглеждайки различно от преди. Човечеството е продължило да еволюира, оформяйки всичко, накрая и тялото на бозайниците. През цялото време някои са спирали, човешките тела са ставали декадентни. Ако наистина се задълбочите в това, ще осъзнаете, че всички животни са остарели в юношеския си стадий, преждевременно, приемайки фиксирани форми, които е трябвало да преминат. Те са кристализирали, така да се каже, в цялостното си развитие. По-нататъшната еволюция обаче постави човека в особено положение по отношение на някои от неговите качества. Той загуби своята сигурност. Маймуните, държани в затвора, скоро ще развият туберкулоза и други заболявания. Животните не понасят човешкия начин на живот. Те също имат известна степен на сигурност по отношение на избора на храна. Крава, която върви през пасище, знае точно коя билка е добра за нея. Човекът вече няма това. Той се нуждае от несигурност, за да определи свободния си избор. Съвременната несигурност е необходима, за да може да се постигне сигурност на по-високо ниво. Човекът се адаптира към по-високото ниво. Нарастващата несигурност по този начин гарантира неговата независимост. Сигурността е останала там, където развитието не е стигнало толкова далеч, че Азът да действа в индивидуалната същност. Не бива да се изненадваме от мъдростта, която виждаме в животинския свят, повече отколкото от мъдростта на собствената си ръка. Отделният бобър е просто неквалифициран работник на груповата душа на физически план. Мравката е на много различно ниво от бобъра и много по-далеч от нас, защото се е отделила в много по-ранно планетарно съществуване на Земята. Поемайки само по един път, тя е отишла по-далеч от човека. За човешките същества мисленето, чувството и действието са здраво свързани. Ако видя нещо, което ми харесва, се протягам към него. Идеята води до действие. Без тази здрава връзка хората биха били много несигурни в себе си. Духовното обучение разкъсва волята, идеята и чувството, разделяйки ги напълно. Това ще се сбъдне за цялото човечество едва на етапа на Юпитер в земната еволюция. Но преди да преживее това,Ученикът среща пазача на прага, който му дава яснота относно целия му живот дотук.
Някои групи души на животните са преминали преждевременно през това разделяне на душевните функции на три. Факт е, че някои части в мозъка на духовния ученик са диференцирани като мравките в мравуняк. Мравката е направила това преждевременно и продължава да бъде незряла, но умна като дете. Груповата душа на бобъра ще трябва да навакса пропуснатите неща, мравчената душа е пропуснала възможността си, тръгвайки в съвсем различна посока. Животинските души са човешки души, които са се развили едностранчиво. Окен е казал, че езикът е сепия. Разбира се, това не бива да се приема буквално, но съществото, в което свойствата на езика са излезли твърде много на преден план, е

останало неподвижно в този момент. Парацелз е казал дълбоките думи: „Гледайки природата, виждаме отделни букви, заедно те създават думата, която е човешкото същество.“ Всички различни качества, които намирате комбинирани в човека, могат да се разглеждат като разпределени между различни тела, всяко от които принадлежи на група душа на животните. Животните са човешки същества, които са спрели в развитието на своите специфични качества. Човекът е станал изобретателен, защото е загубил своята сигурност. Първият елемент, който се е научил да използва, е бил огънят. С това той изкачи първата стъпка към цивилизацията и стана продуктивен. Той е енциклопедия на различните животински души.

Друго нещо, което трябва ясно да разберете, е, че когато отидете при по-нисшите животни, ще откриете, че те не са способни да изразят директно удоволствието и болката чрез звук. Насекомите произвеждат звуци, но това са звуци на боа. В окултната наука са установени ясни етапи между животните, които издават звуци, и тези, които не издават. Но само при човека вътрешният звук се превръща в дума, става реч. Дори по-високоразвитите животни имат само едностранно развити звуци. По-късно груповите животински души, а не отделните животни, ще станат човешки същества, но тяхната конституция ще се различава значително от тази на съвременните хора.

Гьоте е бил наясно с това и го е изразил най-красиво в своята *„Метаморфоза на животните“* .[215]казвайки, че те са като човешко същество, разделено на отделните му части. Целият животински свят, каза той, ни гледа в човешка форма. И гледайки цялото животинско творение, човешкото същество казва по следния начин: „Всичко това, събрано в едно, това си ти.“

Въпроси и отговори

Ще се отдели ли още от творението с продължаването на човешката еволюция?

Да, и това е, което теософите наричат „преминаване през кризата“.[216]Сега сме в 5-та епоха; 6-та епоха ще види съвсем различна раса, благородна и красива в сравнение с отделилата се декадентска раса от отвратително грозни, зверски, чувствени хора, които имат много пороци, предизвикващи много по-голямо отвращение, отколкото е възможно при днешното човечество, защото ще е имало низходящо развитие. И можете да го видите ясно посочено в книгата Откровение, в това, което се нарича „Страшният съд“. Всеки, който е напълно безкористен, може да е узрял сега за 6-та епоха. Той все още може да се въплъщава няколко пъти, но само за да помага на другите. Някои може да намерят, че „Страшният съд“ звучи грубо, но в края на краищата те имат избор. Моля, не ме разбирайте погрешно. Нямам предвид прераждането, а 6-та епоха.

Защо старите хора стават слабоумни, виждайки, че душата им остава непроменена?

Душата не се променя. Тя никога не слиза от нивото, което е достигнала, но инструментът ѝ е отслабнал. Тя е като велик пианист, който не може да свири толкова добре, колкото преди, ако инструментът е лош.
Ще кажете, че душата вече не познава собственото си ниво. Да, защото тя не може да види себе си, докато е във физическо тяло. Там имате само отражението на душата, огледалното отражение. Когато огледалото помръкне или се счупи, то вече не може да дава отражение. Само окултният ученик е истински способен да възприеме душата си.

Общи бележки

Това английско издание е базирано на изданието от 1998 г. на немското издание на GA 97.

Лекциите, изнесени през 1906 и 1907 г., чиито бележки и записи са събрани в този том, са изнесени едновременно с лекциите, изнесени в Берлин и публикувани в тома „ *Оригинални импулси за науката за духа“* (GA 96), и следователно може да се каже, че ги допълват. Всички тези лекции са изнесени за членове на тогавашната немска секция на Теософското общество. Лекцията за *„Парсифал“* на Вагнер в Ландин е изнесена, защото Рудолф Щайнер, Мари Щайнер-фон Сиверс и някои приятели са били в провинциалното имение на Евгения фон Бредов за кратка почивка и след това са гледали *„Парсифал“* в Байройт по покана на Софи Щинде и Паулине фон Калкройт, двамата ръководители на мюнхенския клон.

Вместо да следват обичайния хронологичен ред, лекциите в този том са организирани в рамките на четири основни теми. В 13 лекции Рудолф Щайнер разглежда духовното съдържание на истините, които се намират в християнското откровение; 3 лекции са върху природата и мисията на луциферическите духове, 5 - върху розенкройцерския път на посвещение и неговата специфична природа в сравнение с по-ранните пътища. Четвъртата група са лекции, някои от които са посветени на централни антропософски прозрения, а други - на приложението им в различни сфери на живота.

Термините „теософия“ и „теософски“ . По времето, когато той изнася тези лекции, антропософският дух на науката на Рудолф Щайнер все още е бил в контекста на Теософското общество и той обикновено е използвал терминологията, позната на неговите членове. И все пак от самото начало той е използвал термините „теософия“ и „теософски“ по отношение на собствените си независими духовни изследвания. Възприемайки предложение, което той прави по-късно, термините са заменени с „наука за духа“ и „антропософия“ в тези лекции, освен когато се отнасят конкретно до теософското течение на Х. П. Блаватска. Такъв е случаят с лекциите, изнесени в Дюселдорф на 4 април 1906 г. и в Лайпциг на 25 април 1906 г. и 12 януари 1907 г.

За речник на многократно използвани индийски теософски термини вижте следващата глава.

Източници. Бележките от лекциите са направени от членове на аудиторията, някои са по-добри, други по-малко добри. Само 3 лекции (Базел, 19 септември 1906 г.; Карлсруе, 4 февруари 1907 г. и Виена, 22 февруари 1907 г.) са записани дословно. Всички останали са базирани на кратки бележки или резюмета. Изключително краткият запис на лекцията за Парсифал, изнесена в Ландин, е разширен с помощта на бележките на Мари Щайнер. Въпреки че източниците като цяло не са много задоволителни, бележките от лекциите са включени в събраните съчинения на

Рудолф Щайнер, защото дават представа за лекторската му дейност по това време. Те често се допълват взаимно, също и по отношение на важни детайли.
За немското издание от 1998 г. бележките бяха преработени и добавен е индекс на имената. Редактиране на текста от Мария Баластер и Ула Трап.
Заглавието на тома е дадено от редактора на първото издание. Заглавията, дадени на отделните лекции, не са от Рудолф Щайнер.
Предишна публикувана лекция от този том: *Структурата на молитвата „Отче наш“* (Карлсруе, 4 февруари 1907 г. Преп. А. Х. Паркър. Лондон: Rudolf Steiner Press 1971.

Индийски теософски термини

акашова субстанция	Духовната субстанция, която е основата на космическата памет. Вижте Щайнер Р. *Космическа памет* (GA 11). Преп. К. Е. Цимер. Ню Йорк: Харпър и Роу 1981.
астрален свят	свят на душата, свят на въображението, елементарен свят. Вижте Щайнер Р. *Теософия* (GA 9), глава за трите свята. Превод М. Котерел и А. П. Шепърд. Лондон: Rudolf Steiner Press 1970 или превод К. Е. Крийгър. Ню Йорк: Anthroposophic Press 1995.
атман, будхи, манас	Трите духовни принципа, които са част от човешката природа. Немските термини за тях се превеждат на английски като дух човек, живот дух, дух сам. Вижте Теософията (както по-горе), глава за същностната природа на човека.
чела	окултен ученик или студент
девачан	или свят на духовете, духовен свят, също свят на
ментален свят/план	Вижте главата за трите свята в Теософията (както по-горе).
кама лока	субстанция на желание или копнеж, също място на желанията, „чистилище“.
питрис	„бащи“ или предци на земните човешки същества по времето на еволюцията на Луната и Слънцето.
риши	оригинални учители на човечеството в древноиндийския период на цивилизацията.
коренни раси, раси, подраси	етапи в човешката еволюция (лемурийски, атлантски), периоди на ранни раси, подраси, цивилизация (древноиндийска, древноперсийска и др.). Вижте Щайнер Р. *Апокалипсисът (на Свети Йоан)* (= Книга Откровение) (GA 104). 22 юни 1908 г. Преп. М. Котерел. Лондон: Антропософско издателство.

За по-ранните етапи на земното въплъщение вижте Щайнер Р. *Окултна наука. Очерк* (GA 13), глава за световната еволюция и човека. Препис Г. и М. Адамс, преработено издание Лондон: Rudolf Steiner Press 1971.